Raport

październik 2026

Gdzie żyje się najlepiej?

Ocena jakości życia w gminach i przewodnik po location intelligence dla biznesu i samorządów

SW RESEARCH

Algolytics

Spis treści

Wprowadzenie 3

Partnerzy raportu 4

Eksperci 5

1. Metodologia 6

1.1 Metodologia i konstrukcja rankingu 7

1.2 Dziesięć wymiarów jakości życia 24

1.3 Zmiany w rankingu jakości życia 27

1.4 Konstrukcja syntetycznego wskaźnika 30

1.5 Źródła danych i charakterystyka zbiorów 31

2. Ocena jakości życia w gminach 33

2.1 Wprowadzenie do wyników 34

2.2 Ocena jakości życia w gminach w skali kraju 36

2.3 Ocena jakości życia w gminach w ramach województw 43

Dolnośląskie | Kujawsko-pomorskie | Lubelskie | Lubuskie | Łódzkie | Małopolskie | Mazowieckie | Opolskie | Podkarpackie | Podlaskie | Pomorskie | Śląskie | Świętokrzyskie | Warmińsko-mazurskie | Wielkopolskie | Zachodniopomorskie

2.4 Ocena jakości życia w gminach według 10 wymiarów 156

Infrastruktura techniczna i cyfrowa | Środowisko przyrodnicze | Bezpieczeństwo | Warunki ekonomiczne | Edukacja | Zdrowie | Kultura i rekreacja | Transport i mobilność | Dostępność usług codziennych | Zaangażowanie obywatelskie

2.5 Ocena jakości życia w zależności od typu gminy 211

3. Przewodnik po Location Intelligence 260

3.1 Czym właściwie jest Location Intelligence i na co pozwala? 261

3.2 Jak wdrożyć Location Intelligence w swojej firmie? 263

3.3 Jak Algolytics wspiera wdrażanie Location Intelligence? 267

3.4 Location Intelligence w praktyce (use cases) 271

4. Podsumowanie 285

Wprowadzenie

Jakość życia mieszkańców jest dla samorządów miarą skuteczności polityk lokalnych, a dla firm – informacją o potencjale rynku, dostępności pracowników i ryzyku w danej lokalizacji. W 2025 roku po raz pierwszy podjęliśmy się sprawdzenia, w których gminach w Polsce żyje się najlepiej. W tegorocznej edycji możemy także zweryfikować, czy i jakie zmiany zaszły w ciągu ostatniego roku.

Porównanie jest możliwe, ponieważ zachowaliśmy metodologię z 2025 roku: ten sam zestaw 90 wskaźników cząstkowych w 10 wymiarach (z niewielkimi korektami wynikającymi z dostępności danych), ten sam sposób ich łączenia i te same dwa warianty wag – ekspercki oraz oparty na ogólnopolskim badaniu ankietowym SW Research. Różnice w wynikach są efektem aktualizacji danych odzwierciedlającej zmiany zachodzące w gminach, a nie zmiany sposobu liczenia wskaźnika.

Ogólna hierarchia gmin okazała się bardzo stabilna, a liderem rankingu eksperckiego ponownie jest Mińsk Mazowiecki. Na pytanie, czy jakość życia w Polsce wzrosła, raport nie daje jednak jednej odpowiedzi – zależy ona od tego, co uznamy za najważniejsze. W wariancie eksperckim, który mocniej akcentuje środowisko przyrodnicze i edukację, średni wynik wzrósł we wszystkich 16 województwach. W wariancie odzwierciedlającym preferencje Polaków, w którym większą wagę mają warunki ekonomiczne i dostępność usług, pozostał praktycznie na poziomie sprzed roku.

Wskaźnik jakości życia to przykład analizy opartej na danych przestrzennych liczonych na poziomie punktu adresowego. Największą wartość dane te mają jednak wtedy, gdy zasilają modele uczenia maszynowego w codziennych procesach decyzyjnych. Dlatego, podobnie jak przed rokiem, raport zawiera przewodnik po Location Intelligence oraz przykłady wykorzystania tych danych w biznesie – od rozmieszczania automatów paczkowych i wyboru lokalizacji sklepów po ocenę ryzyka fraudu i defaultu.

Mamy nadzieję, że raport zachęci decydentów w administracji publicznej i w firmach do szerszego korzystania z danych przestrzennych i opierania na nich trafniejszych decyzji.

Marcin Woch
CEO, Algolytics

Partnerzy Raportu

Badanie **„Gdzie żyje się najlepiej? Ocena jakości życia w gminach i przewodnik po location intelligence dla biznesu i samorządów"** nie powstałoby bez zaangażowania Partnerów instytucjonalnych, branżowych i medialnych oraz Przedstawicieli Gmin, którzy wsparli zarówno jego promocję, jak i merytoryczne opracowanie.

Dziękujemy wszystkim organizacjom i ekspertom, którzy podzielili się swoją wiedzą, doświadczeniem oraz pomogli dotrzeć do firm reprezentujących różne sektory polskiej gospodarki. To dzięki tej współpracy możliwe było przeprowadzenie badania o tak szerokim zasięgu i wysokiej wartości analitycznej.

Algolytics

SW RESEARCH

Agencja Badań Rynku i Opinii SW Research to innowacyjna agencja badawcza specjalizująca się w badaniach online. Firma jest właścicielem jednego z największych paneli konsumenckich online w Polsce – swpanel.pl oraz nowoczesnej platformy do projektowania badań online ankieteo.pl. Agencja działa zarówno w obszarze badań ilościowych, jakościowych, a także oferuje rozwiązania z zakresu IT na potrzeby badań rynku.

Partnerzy Merytoryczni

DOM

CRÉDIT AGRICOLE

IZBA GOSPODARKI ELEKTRONICZNEJ

PIIT

rynek pierwotny.pl

Przedstawiciele Gmin

Chełm

Chrzanów

Kraków

KUTNO

Piaseczno

Eksperci w Raporcie

Do współpracy przy realizacji raportu zaprosiliśmy przedstawicieli różnych branż oraz samorządów, którzy na co dzień działają w obszarach związanych z analizowanymi wymiarami jakości życia.

Dziękujemy wszystkim ekspertom za czas, zaangażowanie i merytoryczny wkład w powstanie raportu. To dzięki ich głosom raport zyskał wymiar, który wykracza poza dane – uwzględnia również perspektywy praktyków branżowych oraz głosy osób, które na co dzień kształtują jakość życia w swoich społecznościach.

1. **Jakub Banaszek**, Prezydent Miasta Chełma
2. **Andrzej Dulka**, Prezes Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji
3. **Jan Dziekoński**, Główny Ekonomista Big Data, RynekPierwotny
4. **Katarzyna Kierzkowska**, Badaczka w banku Credit Agricole
5. **Beata Klimek**, Prezydent Ostrowa Wielkopolskiego
6. **Iwona Klimek**, Senior Research Executive, SW Research
7. **Stanisław Kracik**, Prezydenta Miasta Krakowa
8. **Robert Maciaszek**, Burmistrz Miasta Chrzanowa
9. **Lucjusz Nadbereżny**, Prezydent Miasta Stalowej Woli
10. **Zbigniew Nowicki**, Przewodniczący Rady Izby Gospodarki Elektronicznej
11. **Daniel Putkiewicz**, Burmistrz Miasta i Gminy Piaseczno
12. **Mariusz Sikora**, Prezydent Miasta Kutna
13. **Grzegorz Smoliński**, Członek Zarządu Dom Development S.A.
14. **Bogumiła Stępińska-Gniadek**, Wójt Gminy Raszyn
15. **Piotr Zimolzak**, Wiceprezes Zarządu, SW Research
16. **Małgorzata Zyśk**, Burmistrz Miasta Ząbki

Rozdział 1.

Metodologia

Algolytics

Metodologia i konstrukcja rankingu

Sylwia Krzysztofowicz
Ekspertka ds. Jakości i Modelowania Danych Przestrzennych

Pojęcie jakości życia coraz częściej staje się kluczowym punktem odniesienia w analizach rozwoju lokalnego. Współczesne podejścia do oceny dobrostanu społecznego wykraczają daleko poza wskaźniki ekonomiczne, uwzględniając także aspekty społeczne, środowiskowe i instytucjonalne. W Polsce od kilku dekad obserwujemy wzrost gospodarczy. Naturalną pozytywną konsekwencją tych zdarzeń jest poprawa warunków życia mieszkańców.

Pomimo tego rozwoju, jakość życia w Polsce cechuje się znacznym zróżnicowaniem przestrzennym. Wciąż widoczne są dysproporcje między dużymi miastami a mniejszymi ośrodkami oraz obszarami wiejskimi – zarówno pod względem dostępności usług publicznych, jak i warunków środowiskowych czy infrastruktury. W tym kontekście rośnie potrzeba rzetelnego i porównywalnego pomiaru jakości życia na poziomie lokalnym, który uwzględnia zarówno złożoność czynników wpływających na dobrostan mieszkańców, jak i specyfikę poszczególnych typów gmin.

Podejście do pomiaru jakości życia na poziomie lokalnym

W niniejszym raporcie podejmujemy próbę przełożenia idei kompleksowego pomiaru jakości życia na poziom lokalny – w skali gmin w Polsce. Zamiast skupiać się wyłącznie na dochodach mieszkańców czy wydatkach inwestycyjnych, analizujemy wielowymiarowy obraz warunków życia w różnych częściach kraju. Taka perspektywa pozwala nie tylko na sprawiedliwsze porównania, ale także na identyfikację obszarów wymagających wsparcia oraz gmin, które mogą stanowić wzór wysokiego poziomu dobrostanu społecznego.

Struktura rankingu jakości życia

Opracowany przez nas ranking uwzględnia aż 90 wskaźników cząstkowych, pogrupowanych w 10 kategorii tematycznych. Szczególnie warto zwrócić uwagę na fakt, że dla 66 spośród 90 wskaźników cząstkowych (niemal 75%) źródłem danych do obliczeń są dane o wysokiej szczegółowości przestrzennej – poziom punktu adresowego. Oznacza to, że wartość danego wskaźnika cząstkowego w pierwszym kroku obliczana jest dla każdego punktu adresowego w danej gminie, a dopiero w kolejnym kroku uśredniana (na poziom gminy).

W praktyce oznacza to, że dla tych cech odzwierciedlamy bardzo lokalne zmiany w charakterystyce obszaru gminy (np. różny dostęp do usług na dwóch sąsiednich osiedlach, kontrasty między starą i nową zabudową, lokalne wyspy zieleni). Pozostałe ~25% wskaźników opiera się na statystyce dostępnej już tylko na poziomie całej gminy. Te miary są potrzebne, ale nie pokażą niuansów wewnątrz gminy — nie rozróżnią np. miejscowości w których mieszkańcy otrzymują wysokie wynagrodzenia od tych gdzie są one przeciętne. Można metaforycznie powiedzieć, że większość wskaźnika „widzi" gminę w wysokiej rozdzielczości, a mniejsza część — w obiektywie szerokokątnym. Taka konstrukcja wskaźnika łączy szczegół lokalny z obrazem ogólnym i sprawia, że ranking lepiej oddaje realne różnice w jakości życia.

Warto również zwrócić uwagę na podejścia, które zastosowaliśmy do wagowania wskaźników cząstkowych w celu obliczenia syntetycznego wskaźnika jakości życia. Problem doboru wag w tego rodzaju opracowaniach związany jest z kilkoma aspektami, które przy tak dużej liczbie wskaźników cząstkowych dodatkowo komplikują proces.

- Pierwszy z nich polega na tym, że w różnym wieku człowiek ma różne potrzeby, związane z codziennym funkcjonowaniem.
- Drugi aspekt związany jest ze zróżnicowaniem gospodarstw domowych w obliczu ostatnich dynamicznych zmian społecznych (np. niska dzietność).
- Trzeci aspekt związany jest z ogólnym zróżnicowaniem społeczeństwa a w szczególności występowaniem w nim grupy wrażliwych np. osoby z niepełnosprawnościami.

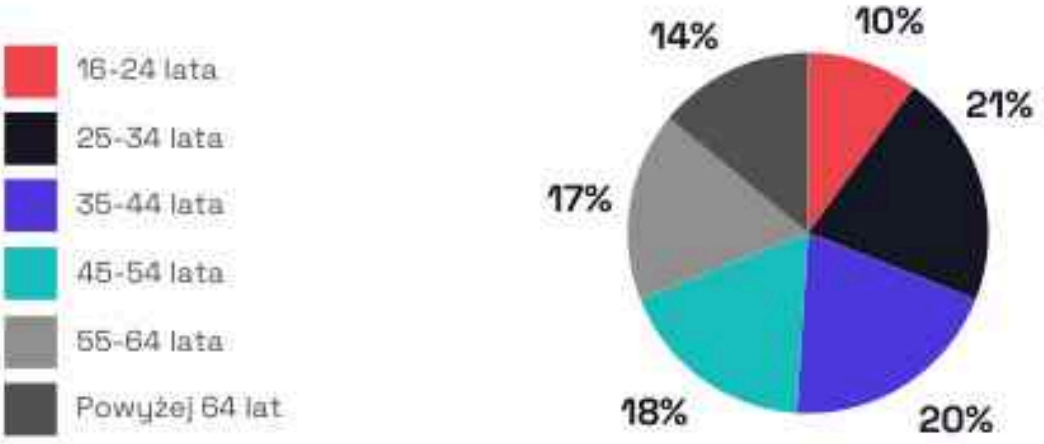
Dobór wag i metodologia ważenia wskaźników

Biorąc pod uwagę te aspekty zaproponowaliśmy dwa rodzaje wag dla wskaźników cząstkowych:

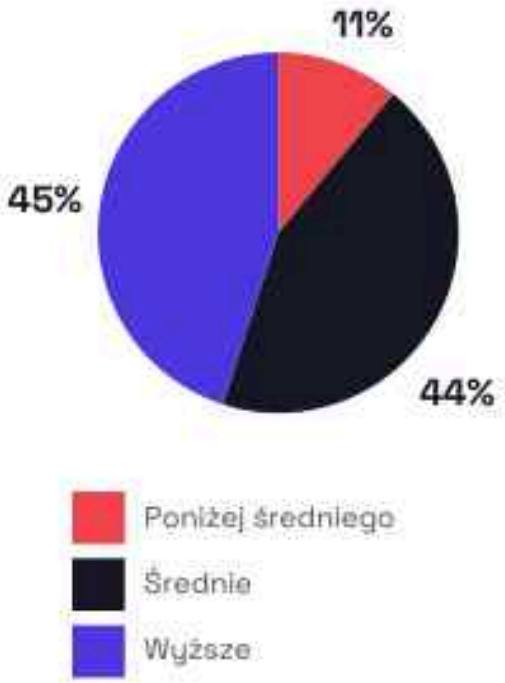
- wagi eksperckie – dobrane w taki sposób, aby reprezentowały potrzeby „typowej" polskiej rodziny, składającej się z pracujących rodziców i dzieci w trakcie edukacji wczesnoszkolnej i szkolnej
- wagi z badania ankietowego – wagi zostały obliczone na podstawie wskazań respondentów w reprezentatywnym badaniu ankietowym przeprowadzonym na próbie 1502 osób w maju 2025. Struktura próby badawczej została przedstawiona na poniższych wykresach.

Charakterystyka uczestników badania - metryczka

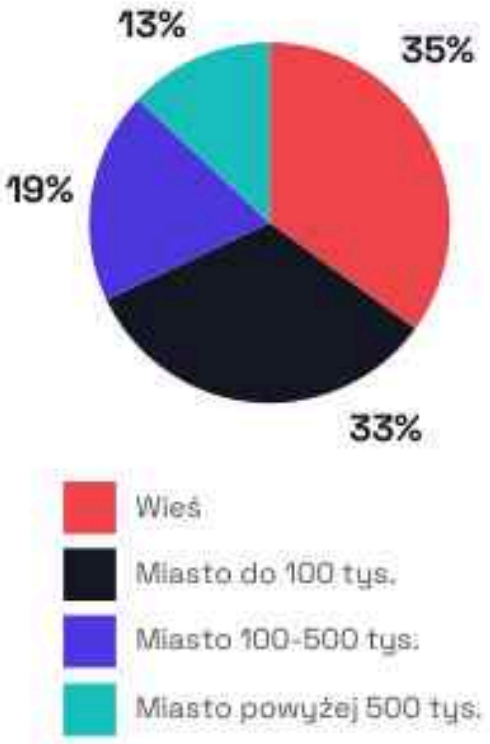
1. Wiek respondentów

2. Poziom wykształcenia

3. Miejsce zamieszkania

Dane w %. Baza: N = 1 502; Badanie przeprowadzono w maju 2025.

Aby zapewnić zgodność struktury próby z profilem ludności Polski, odpowiedzi zostały poddane ważeniu (post-stratyfikacji). Zastosowano wagi korygujące rozkłady według wieku, wykształcenia oraz miejsca zamieszkania (wieś/miasto i klasy wielkości miast) do wartości obserwowanych w statystyce publicznej. W praktyce oznacza to, że grupy nadreprezentowane w próbie (np. osoby z wyższym wykształceniem) otrzymują nieco niższe wagi, a niedoreprezentowane (np. osoby 65+) – wyższe. Zastosowana procedura zachowuje łączną liczebność badania i nie zmienia treści odpowiedzi; koryguje jedynie ich „siłę głosu" tak, aby łączny obraz był możliwie reprezentatywny dla populacji. W efekcie uzyskane wagi ankietowe odzwierciedlają preferencje społeczne w sposób oddający realną strukturę demograficzno-społeczną kraju.

Wagi eksperckie

Wagi eksperckie były wyznaczane z wykorzystaniem metody AHP (Analytic Hierachy Process), która zakłada dekompozycję złożonych problemów decyzyjnych na prostsze elementy, co ułatwia ich analizę i ocenę. W pierwszym kroku wagi zostały przypisane do ogólnych kategorii tematycznych. Ważność każdej kategorii była oceniana względem pozostałych, co umożliwiło stworzenie rankingu i przypisanie ostatecznych wag. Zostały one przedstawione w poniższej tabeli:

Kategoria	Waga kategorii
Zdrowie	0,2547
Środowisko przyrodnicze	0,2015
Bezpieczeństwo	0,1613
Edukacja	0,1275
Transport	0,0990
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	0,0717
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	0,0432
Kultura i rekreacja	0,0211
Warunki ekonomiczne	0,0196
Spójność społeczna	0,0004

Następnie w ramach każdej kategorii tematycznej był tworzony ranking ważności wskaźników cząstkowych do niej należących, co umożliwiło obliczenie wag poszczególnych wskaźników. Na końcu wagi te były mnożone przez wagę kategorii tematycznej do której należy dany wskaźnik cząstkowy. Ostateczne wartości wag przedstawiono w tabeli.

Najwyższe wartości wag, a co za tym idzie największy wpływ na wskaźnik jakości życia mają wskaźniki cząstkowe dotyczące dostępności obiektów związanych ze zdrowiem, czasem reakcji służb ratowniczych i ich bliskością, a także kwestie związane z bliskością występowania obiektów uciążliwych, zagrożeniami naturalnymi i zanieczyszczeniami środowiska.

Wagi ankietowe

Drugi zestaw wag wskaźników cząstkowych został obliczony na podstawie odpowiedzi, których udzielili respondenci badania ankietowego przeprowadzonego przez SW Research na reprezentatywnej próbce Polaków. Ten zestaw wag odzwierciedla preferencje „statystycznego" Polaka w odniesieniu do pomiaru obiektywnej jakości życia. W pierwszym etapie respondenci byli poproszeni o ułożenie rankingu kategorii tematycznych (każda z nich była krótko opisana) wg ważności w kontekście jakości życia. Na podstawie uzyskanych odpowiedzi obliczyliśmy wagi, które przedstawia poniższa tabela.

Kategoria	Waga kategorii
Zdrowie	0,185
Bezpieczeństwo	0,166
Warunki ekonomiczne	0,148
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	0,129
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	0,111
Edukacja	0,092
Transport	0,074
Środowisko przyrodnicze	0,055
Kultura i rekreacja	0,037
Spójność społeczna	0,004

Następnie w ramach kategorii tematycznych poproszono respondentów o wskazanie 3 najważniejszych wskaźników cząstkowych, które mierzyliśmy z wykorzystaniem danych szczegółowych, czyli na poziomie punktu adresowego. Ze względu na fakt, że dwie kategorie tematyczne („Warunki ekonomiczne" i „Spójność społeczna") nie posiadały wskaźników cząstkowych opartych o dane szczegółowe, nie były one oceniane przez respondentów. Następnie w każdej kategorii tematycznej na podstawie wskazań respondentów został ułożony ranking wskaźników cząstkowych, co pozwoliło na obliczenie wag. Ostateczne wartości wag przedstawiono w tabeli.

Najwyższe wartości wag, a co za tym idzie największy wpływ na wskaźnik jakości życia mają wskaźniki cząstkowe dotyczące dostępności obiektów związanych ze zdrowiem, bliskością obiektów stwarzających zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej, czasem reakcji służb ratowniczych i ich bliskością, a także kwestie związane z bezrobociem i wydatkami gmin na mieszkańca.

Porównanie obu metod wagowania

Zestawienie obu sposobów ważenia pokazuje różnice akcentów między perspektywą ekspercką a ocenami respondentów. W obu ujęciach najwyżej plasuje się kategoria „Zdrowie" oraz „Bezpieczeństwo" – to obszary o jednoznacznie kluczowym znaczeniu, niezależnie od metody. Zgodność panuje także na dole rankingu: „Kultura i rekreacja" oraz „Spójność społeczna" otrzymują relatywnie niskie wagi w obu podejściach.

Największe rozbieżności dotyczą „Środowiska przyrodniczego" i „Warunków ekonomicznych". W ujęciu eksperckim środowisko ma bardzo wysoką wagę, co odzwierciedla długofalowe, systemowe znaczenie jakości środowiska dla zdrowia, dobrostanu i kosztów życia. Respondenci „wycenili" je wyraźnie niżej - prawdopodobnie dlatego, że w codziennym odbiorze wpływ środowiska jest pośredni i rozłożony w czasie.

Odwrotny obraz widać przy „Warunkach ekonomicznych": w ujęciu eksperckim otrzymała ona niską wagę, podczas gdy w badaniu społecznym – jedną z najwyższych. Tę różnicę dobrze tłumaczy natura samych wskaźników oraz sposób, w jaki kategoria została zrozumiana przez respondentów.

Po pierwsze „Warunki ekonomiczne" w naszym wskaźniku opisują sytuację gospodarczą jednostki terytorialnej (gminy), a nie sytuację finansową pojedynczego gospodarstwa domowego.

Składają się na nie wskaźniki pochodzące z oficjalnej statystyki (m.in. mediany płac na poziomie gminy, wydatki budżetów gmin w przeliczeniu na mieszkańca, saldo rejestracji firm, natężenie inwestycji w gminie itp.), które nie uwzględniają lokalnej zmienności tych cech. Są to więc miary pośrednie, silnie zagregowane, uśredniające bardzo różne sytuacje w obrębie gminy. Świadomość tych ograniczeń przełożyła się na niższą wagę dla tej kategorii tematycznej w ujęciu eksperckim. Z dużym prawdopodobieństwem respondenci badania ankietowego nie mieli tej świadomości, gdyż - mimo opisu każdej kategorii tematycznej w panelu ankietowym - nie uwzględniał on takich niuansów technicznych. Ponadto u części osób sama etykieta „Warunki ekonomiczne" mogła zostać zinterpretowana jako „moje finanse" – dochody gospodarstwa domowego, koszty życia czy poczucie bezpieczeństwa finansowego. Taki odczyt naturalnie winduje ważność tej kategorii w oczach respondentów, bo odczuwa się ją bezpośrednio. Stąd wysoka waga tej kategorii w badaniu ankietowym.

Analiza różnic w zastosowanych wagach na poziomie poszczególnych wskaźników cząstkowych pozwala na zajrzenie „wgłąb" każdej kategorii tematycznej. Można zauważyć, że mimo priorytetyzacji kategorii „Zdrowie" w obu sposobach wagowania, wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych potrafią znaczącą się różnić. Najlepiej widać to w poniższej tabeli, gdzie wartości wag w obu podejściach i bezwzględne różnice między nimi zostały zaprezentowane w postaci map ciepła.

Kategoria danych	Szczegółowy opis zmiennej	Wagi eksperckie	Wagi ankietowe	Moduł różnicy wag
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Długość sieci wodociągowej (przesyłowej i rozdzielczej) w kilometrach na km2 powierzchni terenów zabudowanych położonych obszarze gminy	0,00494	0,01281	0,00787
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Długość sieci kanalizacyjnej w kilometrach na km2 powierzchni terenów zabudowanych położonych obszarze gminy	0,00453	0,01189	0,00737
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Długość dystrybucyjnej sieci gazowej w kilometrach na km2 powierzchni terenów zabudowanych położonych obszarze gminy	0,00411	0,00274	0,00137

Kategoria danych	Szczegółowy opis zmiennej	Wagi eksperckie	Wagi ankietowe	Moduł różnicy wag
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Długość sieci ciepłowniczej (przesyłowej i rozdzielczej) w kilometrach na km2 powierzchni terenów zabudowanych położonych obszarze gminy	0,00165	0,00183	0,00018
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Procent budynków w gminie dla których nie jest dostępny Internet w technologii kablowej (światłowód, kablowe parowe miedziane itp.) z prędkością powyżej 100Mb/s	0,00576	0,00640	0,00064
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Procent budynków w gminie dla których Internet dostępny jest z prędkością co najmniej 100Mb/s w co najmniej jednym rodzaju medium, technologii i prędkości	0,00206	0,00640	0,00435
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Procent budynków w gminie dla których Internet dostępny jest z prędkością co najmniej 100Mb/s w co najmniej 4 rodzajach medium, technologii i prędkości	0,00247	0,00640	0,00394
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Procent budynków w gminie dla których Internet dostępny jest w technologii kablowej światłowodowej z prędkością powyżej 100Mb/s	0,00288	0,00640	0,00352
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Procent budynków w gminie dla których najbliższa droga nie ma nawierzchni utwardzonej	0,00535	0,01098	0,00563
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Procent budynków mieszkalnych w gminie dla których najbliższa droga ma utwardzoną nawierzchnię i klasę negatywnie wpływającą na jakość życia (autostrada, droga ekspresowa, droga główna ruchu przyspieszonego, droga główna)	0,00370	0,01098	0,00728

Kategoria danych	Szczegółowy opis zmiennej	Wagi eksperckie	Wagi ankietowe	Moduł różnicy wag
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Procent budynków mieszkalnych w gminie dla których najbliższa droga ma utwardzoną nawierzchnię i klasę pozytywnie wpływającą na jakość życia (inne klasy niż autostrada, droga ekspresowa, droga główna ruchu przyspieszonego, droga główna)	0,00329	0,01098	0,00769
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Procent budynków niemieszkalnych w gminie dla których najbliższa droga ma utwardzoną nawierzchnię i klasę pozytywnie wpływającą na łatwość dojazdu (autostrada, droga ekspresowa, droga główna ruchu przyspieszonego, droga główna)	0,00123	0,01098	0,00974
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Procent budynków niemieszkalnych w gminie dla których najbliższa droga ma utwardzoną nawierzchnię i klasę mogącą utrudniać/ograniczać łatwość dojazdu (inne klasy niż autostrada, droga ekspresowa, droga główna ruchu przyspieszonego, droga główna)	0,00082	0,01098	0,01016
Infrastruktura techniczna i cyfrowa	Długość grafu MST (minimalne drzewo rozpinające) w przeliczeniu na mieszkańca gminy w metrach	0,00041	0,00091	0,00050
Środowisko przyrodnicze	Średnia roczna wartość stężenia PM2,5 dla budynków położonych na obszarze gminy	0,02931	0,00720	0,02211
Środowisko przyrodnicze	Średnia roczna wartość stężenia PM10 dla budynków położonych na obszarze gminy	0,00733	0,00720	0,00013
Środowisko przyrodnicze	Średnia roczna wartość stężenia NO2 dla budynków położonych na obszarze gminy	0,00366	0,00720	0,00353
Środowisko przyrodnicze	Procent budynków w gminie narażonych na hałas w ciągu całej doby (z dowolnego źródła)	0,02564	0,00573	0,01991
Środowisko przyrodnicze	Procent budynków w gminie narażonych na hałas w porze nocnej (z dowolnego źródła)	0,01099	0,00573	0,00526

Kategoria danych	Szczegółowy opis zmiennej	Wagi eksperckie	Wagi ankietowe	Moduł różnicy wag
Środowisko przyrodnicze	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższego obiektu uciążliwego raportującego do PRTR lub Krajowej Bazy [w metrach]	0,03663	0,01260	0,02403
Środowisko przyrodnicze	Procent budynków położonych w odległości do 1km od obszarów zagrożonych zalaniem w przypadku zniszczenia budowli piętrzących lub wałów przeciwpowodziowych	0,02198	0,00242	0,01956
Środowisko przyrodnicze	Procent budynków położonych w odległości do 1km od obszarów zagrożonych zalaniem w przypadku wystąpienia powodzi raz na 10lat lub raz na 100 lat	0,03297	0,00242	0,03055
Środowisko przyrodnicze	Procent budynków położonych w odległości do 300m od aktywnego osuwiska	0,01832	0,00242	0,01589
Środowisko przyrodnicze	Procent budynków położonych w odległości do 500m od obszarów zagrożonych ruchami masowymi	0,01465	0,00242	0,01223
Bezpiecze-ństwo	Procent budynków położonych w odległości do 500m od obszarów górniczych	0,01729	0,00554	0,01175
Bezpiecze-ństwo	Procent budynków położonych w odległości do 2000m od zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	0,02305	0,03875	0,01570
Bezpiecze-ństwo	Procent zdarzeń wymagających interwencji straży pożarnej, dla których czas dojazdu służb był krótszy niż 5 minut	0,04034	0,03321	0,00713
Bezpiecze-ństwo	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższego posterunku lub komendy policji	0,02881	0,01107	0,01774
Bezpiecze-ństwo	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższej komendy/jednostki gaśniczej Powiatowej Straży Pożarnej lub Ochotniczej Straży Pożarnej	0,03457	0,03321	0,00136

Kategoria danych	Szczegółowy opis zmiennej	Wagi eksperckie	Wagi ankietowe	Moduł różnicy wag
Bezpieczeństwo	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższego schronu	0,01152	0,02214	0,01062
Bezpieczeństwo	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższego miejsca doraźnego schronienia	0,00576	0,02214	0,01638
Warunki ekonomiczne / Rachunki inwestycyjne i dobrobyt	Mediana wynagrodzeń osób zamieszkujących daną gminę (dla gmin miejsko-wiejskich liczona jako średnia median dla części miejskiej i wiejskiej)	0,00305	0,02296	0,01991
Warunki ekonomiczne / Rachunki inwestycyjne i dobrobyt	Dochody ogółem gmin (w tym miast na prawach powiatu) w przeliczeniu na jednego mieszkańca	0,00087	0,00656	0,00569
Warunki ekonomiczne / Rachunki inwestycyjne i dobrobyt	Liczba inwestycji z wydanymi w trzech ostatnich latach (2023-2025) pozwoleniami na budowę/zgłoszeniami budowy z zakresu budowy sieci ciepłowniczej, elektrycznej, gazowej, kanalizacyjnej, wodociągowej, oświetleniowej, budowy lub modernizacji dróg, budowy obiektów przemysłowych, komercyjnych i mieszkalnych w przeliczeniu na 1km2 powierzchni gminy	0,00174	0,01312	0,01138
Warunki ekonomiczne / Rachunki inwestycyjne i dobrobyt	Procent pokrycia powierzchni gminy obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego	0,00044	0,00328	0,00284
Warunki ekonomiczne / Rachunki inwestycyjne i dobrobyt	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania1 osobę	0,00261	0,01968	0,01707
Warunki ekonomiczne / Rachunki inwestycyjne i dobrobyt	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	0,00392	0,02952	0,02560

Kategoria danych	Szczegółowy opis zmiennej	Wagi eksperckie	Wagi ankietowe	Moduł różnicy wag
Warunki ekonomiczne/Rachunki inwestycyjne i dobrobyt	Bilans nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych firm w REGON w ciągu danego roku	0,00218	0,01640	0,01422
Warunki ekonomiczne/Rachunki inwestycyjne i dobrobyt	Powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania na 1 mieszkańca	0,00131	0,00984	0,00853
Warunki ekonomiczne/Rachunki inwestycyjne i dobrobyt	Wydatki budżetów gmin (w tym miast na prawach powiatu) w przeliczeniu na jednego mieszkańca	0,00348	0,02624	0,02276
Edukacja	Średnia odległość budynków mieszkalnych położonych na obszarze gminy do najbliższego żłobka	0,01366	0,00729	0,00637
Edukacja	Średnia odległość budynków mieszkalnych położonych na obszarze gminy do najbliższego przedszkola publicznego	0,03188	0,00565	0,02622
Edukacja	Średnia odległość budynków mieszkalnych położonych na obszarze gminy do najbliższego przedszkola niepublicznego	0,01822	0,00565	0,01256
Edukacja	Średnia odległość budynków mieszkalnych położonych na obszarze gminy do najbliższej szkoły podstawowej (publicznej)	0,02277	0,01424	0,00852
Edukacja	Średnia ważona z egzaminu 8klasisty (0,35 z języka polskiego, 0,35 z matematyki, 0,3 z angielskiego) uzyskana w szkołach położonych na obszarze gminy	0,02732	0,02267	0,00466
Edukacja	Średnia odległość budynków mieszkalnych położonych na obszarze gminy do trzech najbliżej położonych szkół średnich	0,00455	0,01158	0,00703

Kategoria danych	Szczegółowy opis zmiennej	Wagi eksperckie	Wagi ankietowe	Moduł różnicy wag
Edukacja	Średni wynik (liczony jako średnia ważona 0,35 z języka polskiego, 0,35 z matematyki i 0,3 z angielskiego) z egzaminu dojrzałości w trzech najbliżej położonych szkołach średnich	0,00911	0,02516	0,01606
Zdrowie	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższego Szpitalnego Oddziału Ratunkowego	0,08489	0,02460	0,06029
Zdrowie	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższego szpitala posiadającego umowę z NFZ	0,03396	0,04920	0,01524
Zdrowie	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższej placówki medycznej	0,06791	0,06150	0,00641
Zdrowie	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższej apteki	0,05093	0,03690	0,01403
Zdrowie	Liczba porad lekarza podstawowej opieki zdrowotnej który świadczy usługi na terenie gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,01698	0,01230	0,00468
Kultura i rekreacja	Średnia odległość budynków mieszkalnych położonych na obszarze gminy do wybranych obiektów sportowych (siłownia, siłownia zewnętrzna, hala sportowa, boisko, basen, kort tenisowy)	0,00281	0,00401	0,00120
Kultura i rekreacja	Średnia liczba różnych rodzajów obiektów sportowych znajdujących się w promieniu 2km od budynków mieszkalnych położonych na obszarze gminy	0,00328	0,00481	0,00153
Kultura i rekreacja	Liczba imprez artystyczno-rozrywkowych i sportowych organizowanych przez jednostki publiczne i prywatne w przeliczeniu na 10000 mieszkańców gminy	0,00234	0,00562	0,00327

Kategoria danych	Szczegółowy opis zmiennej	Wagi eksperckie	Wagi ankietowe	Moduł różnicy wag
Kultura i rekreacja	Liczba imprez organizowanych przez muzea (publiczne i prywatne) w przeliczeniu na 10000 mieszkańców gminy	0,00141	0,00160	0,00020
Kultura i rekreacja	Liczba ludności na 1 miejsce w kinach stałych	0,00188	0,00321	0,00133
Kultura i rekreacja	Liczba widowisk teatralnych w przeliczeniu na 10000 mieszkańców gminy	0,00094	0,00241	0,00147
Kultura i rekreacja	Liczba imprez organizowanych przez instytucje muzyczne w przeliczeniu na 10000 mieszkańców gminy	0,00047	0,00080	0,00033
Kultura i rekreacja	Średnia odległość budynków mieszkalnych położonych na obszarze gminy do najbliższego parku [w metrach]	0,00422	0,00722	0,00300
Kultura i rekreacja	Średnia odległość budynków mieszkalnych położonych na obszarze gminy do najbliższego lasu [w metrach]	0,00375	0,00722	0,00347
Transport	Średnia odległość budynków mieszkalnych od najbliższej stacji kolejowej	0,00720	0,01001	0,00280
Transport	Średnia odległość budynków mieszkalnych od najbliższego przystanku komunikacji publicznej	0,01261	0,01001	0,00260
Transport	Średnia liczba różnych środków transportu dostępnych w promieniu 2km od budynków położonych na obszarze gminy (rodzaje transportu: autobus, trolejbus, tramwaj, prom, kolej, metro)	0,01801	0,01251	0,00550
Transport	Średnia liczba przystanków w promieniu 2km od budynków położonych na obszarze gminy (rodzaje transportu: autobus, trolejbus, tramwaj, prom, kolej, metro)	0,01621	0,01251	0,00370
Transport	Długość dróg dla rowerów na 100 km2 powierzchni gminy	0,01441	0,00751	0,00690

Kategoria danych	Szczegółowy opis zmiennej	Wagi eksperckie	Wagi ankietowe	Moduł różnicy wag
Transport	Średnia odległość budynków do najbliższej stacji paliw	0,00540	0,00625	0,00085
Transport	Średnia liczba stacji paliw w promieniu 5km od budynków położonych na obszarze gminy	0,01080	0,00625	0,00455
Transport	Średnia odległość budynków do najbliższego punktu ładowania prądem	0,00360	0,00375	0,00015
Transport	Średnia liczba punktów ładowania prądem w promieniu 5km od budynków położonych na obszarze gminy	0,00900	0,00375	0,00525
Transport	Wskaźnik spójności sieci osadniczej liczony jako długość minimalnego drzewa rozpinającego (MDR) w przeliczeniu na gęstość zabudowy w kilometrach	0,00180	0,00125	0,00055
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia odległość budynków do najbliższej placówki poczty polskiej	0,00461	0,01004	0,00542
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia odległość budynków do właściwego miejscowo urzędu skarbowego	0,00419	0,01004	0,00584
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia odległość budynków do właściwego miejscowo ZUSu	0,00377	0,01004	0,00626
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia odległość budynków do właściwego urzędu gminy	0,00336	0,01004	0,00668
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia odległość budynków do właściwego starostwa powiatowego	0,00294	0,01004	0,00710
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia odległość budynków do najbliższego sklepu spożywczego (wybranych sieci handlowych)	0,00252	0,01205	0,00953

Kategoria danych	Szczegółowy opis zmiennej	Wagi eksperckie	Wagi ankietowe	Moduł różnicy wag
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia liczba sklepów spożywczych położonych w promieniu 2km od budynków położonych na obszarze gminy	0,00713	0,01205	0,00492
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia liczba różnych sieci handlowych, których sklepy spożywcze znajdują się w promieniu 2km od budynków położonych na obszarze gminy	0,00755	0,01205	0,00450
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższego paczkomatu	0,00671	0,00669	0,00002
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia liczba paczkomatów dostępnych w promieniu 1km od budynków położonych na obszarze gminy	0,00210	0,00669	0,00459
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższego lokalu gastronomicznego	0,00168	0,00535	0,00368
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia liczba lokali gastronomicznych w promieniu 2km od budynków położonych na obszarze gminy	0,00629	0,00535	0,00094
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższego salonu kosmetycznego	0,00084	0,00268	0,00184
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia liczba salonów kosmetycznych w promieniu 2km od budynków położonych na obszarze gminy	0,00545	0,00268	0,00278
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższego zakładu leczenia zwierząt	0,00042	0,00402	0,00360
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia liczba zakładów leczenie zwierząt dostępnych w promieniu 2km od budynków położonych na obszarze gminy	0,00503	0,00402	0,00102

Kategoria danych	Szczegółowy opis zmiennej	Wagi eksperckie	Wagi ankietowe	Moduł różnicy wag
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia odległość budynków położonych na obszarze gminy do najbliższego zakładu fryzjerskiego	0,00126	0,00268	0,00142
Dostępność usług publicznych i komercyjnych	Średnia liczba zakładów fryzjerskich w promieniu 2km od budynków położonych na obszarze gminy	0,00587	0,00268	0,00319
Spójność społeczna	Frekwencja wyborcza w wyborach na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast w wyborach samorządowych 2024 w pierwszej turze wyborów	0,00035	0,00369	0,00334

Podsumowując, metoda AHP zastosowana do wyznaczenia wag eksperckich preferuje czynniki o silnych, długookresowych skutkach systemowych (zdrowie, środowisko, bezpieczeństwo, edukacja), natomiast wagi ankietowe przesuwają akcent ku aspektom bezpośrednio odczuwalnym w codzienności (warunki ekonomiczne, dostępność usług). Z punktu widzenia konstrukcji wskaźnika obiektywnej jakości życia oznacza to, że wynik końcowy będzie wrażliwy na wybór schematu wag. W związku z czym w dalszej części raportu i rankingach będziemy prezentować wyniki dwóch wariantów wskaźnika jakości życia – dla wag eksperckich i wag z badania ankietowego.

Można się jednak spodziewać, ze pomimo zbieżności ogólnego układu rankingu, metoda bazująca na wagach ankietowych będzie premiowała większe aglomeracje i ich otoczenie, głównie ze względu na wysoką istotność kategorii „Warunki ekonomiczne" i „Dostępność usług publicznych i komercyjnych". Podczas gdy metoda oparta na wagach eksperckich będzie doceniała gminy z zaopiekowanymi aspektami środowiskowymi i dobrym dostępem do edukacji, które to cechy mogą posiadać również gminy mniej zurbanizowane.

Dziesięć wymiarów jakości życia

Nasz ranking jest prawdopodobnie najbardziej kompleksowym opracowaniem tego rodzaju dostępnym w Polsce – obejmuje wszystkie najważniejsze sfery życia, które przekładają się na jego jakość. Poszczególne wskaźniki zostały pogrupowane w dziesięć kategorii tematycznych, z których każda odzwierciedla inny aspekt dobrostanu mieszkańców.

Infrastruktura techniczna

Pierwszą kategorią jest infrastruktura techniczna, która stanowi fundament codziennego funkcjonowania. Uwzględniliśmy tu dostępność podstawowych sieci przesyłowych: wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej, ciepłowniczej, światłowodowej oraz drogowej. Dobrze rozwinięta infrastruktura nie tylko wpływa na komfort życia, ale także umożliwia rozwój innych usług oraz przyciąga inwestycje.

Środowisko przyrodnicze

W kategorii środowisko przyrodnicze skupiliśmy się na obiektywnych zagrożeniach i uciążliwościach środowiskowych, takich jak jakość powietrza, hałas, bliskość zakładów przemysłowych, a także ryzyka naturalne (np. powodzie czy osuwiska). Ujęcie środowiskowe odgrywa kluczową rolę w postrzeganiu jakości życia – zwłaszcza w czasach rosnącej świadomości ekologicznej i zmian klimatycznych.

Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo ocenialiśmy poprzez dostępność instytucji reagujących na zagrożenia (np. komisariaty, straż pożarna), a także istnienie obiektów o podwyższonym ryzyku. Kategoria ta odnosi się zarówno do subiektywnego poczucia bezpieczeństwa, jak i do realnej zdolności do reagowania na sytuacje kryzysowe.

Warunki ekonomiczne

Nie mniej istotne były warunki ekonomiczne, w tym dostępność mieszkań, lokalny poziom bezrobocia i wynagrodzeń oraz tempo rozwoju mieszkalnictwa. Gospodarcze aspekty życia są kluczowe dla stabilizacji rodzin, migracji oraz lokalnej atrakcyjności gmin.

Edukacja

W kategorii edukacja uwzględniliśmy zarówno dostępność placówek (żłobki, przedszkola, szkoły), jak i jakość kształcenia – ocenianą na podstawie wyników egzaminów ósmoklasisty i maturalnego. Jakość systemu edukacyjnego wpływa na szanse rozwojowe mieszkańców oraz perspektywy całych społeczności.

Zdrowie

Kwestia zdrowia była analizowana przez pryzmat dostępności kluczowych placówek medycznych – szpitali, przychodni, SOR-ów i aptek. W obliczu starzejącego się społeczeństwa i wyzwań systemu ochrony zdrowia, fizyczna dostępność do opieki medycznej stanowi istotny aspekt jakości życia.

Kultura i rekreacja

Pod uwagę wzięliśmy również możliwości spędzania wolnego czasu – zarówno w zakresie kultury, jak i rekreacji. Bliskość terenów zielonych, obiektów sportowych czy instytucji kultury przekłada się na dobrostan psychiczny i aktywność społeczną mieszkańców.

Transport i mobilność

W kategorii transport ocenialiśmy dostęp do komunikacji zbiorowej, ścieżek rowerowych oraz infrastruktury dla pojazdów elektrycznych. Sprawny i zrównoważony transport to jeden z kluczowych czynników jakości miejskiego życia i integracji obszarów peryferyjnych.

Kultura i rekreacja

Pod uwagę wzięliśmy również możliwości spędzania wolnego czasu – zarówno w zakresie kultury, jak i rekreacji. Bliskość terenów zielonych, obiektów sportowych czy instytucji kultury przekłada się na dobrostan psychiczny i aktywność społeczną mieszkańców.

Transport i mobilność

W kategorii transport ocenialiśmy dostęp do komunikacji zbiorowej, ścieżek rowerowych oraz infrastruktury dla pojazdów elektrycznych. Sprawny i zrównoważony transport to jeden z kluczowych czynników jakości miejskiego życia i integracji obszarów peryferyjnych.

Dostępność usług codziennych

Ważnym uzupełnieniem był pomiar dostępności usług codziennych, takich jak urzędy, sklepy, gastronomia czy paczkomaty. Ułatwiony dostęp do usług świadczy o funkcjonalności i nowoczesności lokalnej przestrzeni.

Zaangażowanie obywatelskie

Na koniec uwzględniliśmy także zaangażowanie obywatelskie, mierzone poprzez aktywność wyborczą w wyborach samorządowych. Wskaźnik ten odzwierciedla wiarę społeczności gmin we współdecydowanie o swoim otoczeniu.

Zmiany w rankingu jakości życia

Niniejsza edycja rankingu jakości życia jest kontynuacją oceny dobrostanu mieszkańców polskich gmin, którą zapoczątkowaliśmy w roku 2025. Aby możliwe było porównanie zmian jakie zaszły na przestrzeni tego roku wprowadziliśmy jedynie kosmetyczne poprawki wymagane ze względu na dostępność danych i wynikające ze zmian w podziale administracyjnym kraju. Wszystkie wskaźniki cząstkowe zostały przeliczone w oparciu o zaktualizowane źródła danych, ale w oparciu o te same (lub bardzo zbliżone) definicje. Również wskaźnik syntetyczny został obliczony w ten sam sposób z zastosowaniem tego samego zestawu wag w dwóch wariantach. Dzięki temu możliwe jest wiarygodne porównywanie wyników rok do roku – obserwowane zmiany odzwierciedlają przede wszystkim aktualizację danych i rzeczywiste przemiany zachodzące w poszczególnych wymiarach jakości życia, a nie zmianę metodologii obliczania wskaźnika.

Poniżej przedstawiamy listę koniecznych zmian, które wprowadziliśmy wraz z krótkim opisem.

Zmiany w podziale administracyjnym kraju

Ranking jakości życia w edycji 2026 powstał w oparciu o aktualny podział administracyjny, wg którego w Polsce istnieje 2479 gmin. W 2025 powstały dwie nowe gminy Szczawa i Grabówka. Kilka miejscowości uzyskało również status miasta (Janów pow. częstochowski, Stanisławów pow. miński, Małkinia-Górna pow. ostrowski, Janów Podlaski pow. bialski, Staroźreby pow. płocki, Branice pow. głubczycki), co wpłynęło zmianę rodzaju gminy z wiejskiej na miejsko-wiejską. Ma to z kolei wpływ na przypisanie tych gmin do segmentów, które zastosowaliśmy w naszym rankingu.

Modyfikacje w definicjach wskaźników cząstkowych

Ze względu na ograniczenie możliwości pozyskania danych z Systemu Informacyjnego o Dostępie do Usług Stacjonarnego Internetu Szerokopasmowego wymagana była zmiana definicji wskaźników dotyczących zróżnicowania oferty dostępu do Internetu w budynkach położonych na obszarze gmin.

Zmiana dotyczyła 3 wskaźników:

1. Wskaźnik cząstkowy Procent budynków w gminie dla których Internet dostępny jest w technologii kablowej (światłowód, kablowe parowe miedziane itp.) z prędkością powyżej 100Mb/s od jednego operatora został zamieniony na Procent budynków w gminie dla których Internet dostępny jest z prędkością co najmniej 100Mb/s w co najmniej jednym rodzaju medium, technologii i prędkości
2. Wskaźnik cząstkowy Procent budynków w gminie dla których Internet dostępny jest w technologii kablowej (światłowód, kablowe parowe miedziane itp.) z prędkością powyżej 100Mb/s od dwóch do pięciu operatorów został zamieniony na Procent budynków w gminie dla których Internet dostępny jest z prędkością co najmniej 100Mb/s w co najmniej 4 rodzajach medium, technologii i prędkości
3. Wskaźnik cząstkowy Procent budynków w gminie dla których Internet dostępny jest w technologii kablowej (światłowód, kablowe parowe miedziane itp.) z prędkością powyżej 100Mb/s od więcej niż pięciu operatorów został zamieniony na Procent budynków w gminie dla których Internet dostępny jest w technologii kablowej światłowodowej z prędkością powyżej 100Mb/s

Uzupełnienia danych dla nowopowstałych gmin

W tej edycji raportu zaktualizowaliśmy wszystkie wskaźniki cząstkowe z wyjątkiem Frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych (kategoria Spójność Społeczna). Było to związane z faktem, że to właśnie wybory samorządowe świadczą o zaangażowaniu społeczeństwa w życie lokalne, więc zamiana tego wskaźnika na frekwencję w innych wyborach nie odwzorowywała by tego zjawiska. Wybory odbyły się w roku 2024 kiedy nie istniały jeszcze nowe gminy Szczawa i Grabówka, dlatego dla nich obliczyliśmy frekwencję korzystając z wyników z komisji wyborczych, które swoim zasięgiem terytorialnym obejmowały nowe gminy.

Dla 3 wskaźników nie były dostępne dane statystyczne z Banku Danych Lokalnych o aktualności na rok 2025, co skutkowało brakiem informacji dla gmin Szczawa i Grabówka. Uzupełniliśmy je korzystając z innych źródeł danych. Były to następujące wskaźniki cząstkowe:

1. Procent pokrycia powierzchni gminy obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego - na podstawie udostępnionych przez nowe gminy MPZP obliczono powierzchnię gruntów objętych planami miejscowymi, a następnie procent pokrycia powierzchni tych gmin
2. Długość dystrybucyjnej sieci gazowej w kilometrach na km2 powierzchni terenów zabudowanych położonych na obszarze gminy - dane dla nowopowstałych gmin zostały pozyskane z Geodezyjnej Ewidencji Sieci Uzbrojenia Terenu (GESUT)
3. Długość sieci ciepłowniczej (przesyłowej i rozdzielczej) w kilometrach na km2 powierzchni terenów zabudowanych położonych na obszarze gminy – dane dla nowych gmin pozyskane z raportu Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) dotyczącego źródeł ciepła

Opisane powyżej modyfikacje i uzupełnienia są kosmetyczne i umożliwiają porównywanie wyników w czasie, gdyż metodyka liczenia wskaźnika i przyjęte wagi nie uległy żadnym zmianom. W tegorocznej edycji prezentujemy również różnice w wartościach poszczególnych wskaźników i zajętych przez gminy miejscach w stosunku do rankingu sprzed roku.

Konstrukcja syntetycznego wskaźnika

Ranking powstał w oparciu o syntetyczny wskaźnik jakości życia, który został obliczony jako suma znormalizowanych (do wartości 0-1) wskaźników cząstkowych pomnożonych przez wagi (eksperckie lub obliczone na podstawie badania ankietowego).

$$W_i = \sum_{j=1}^{n} w_j * z_{ij},$$

Gdzie:

Wi– syntetyczny wskaźnik jakości życia dla gminy i,

n – liczba wskaźników cząstkowych,

wj– waga przypisana wskaźnikowi j ,

zij – wartość znormalizowanego (do przedziału [0, 1]) wskaźnika cząstkowego j dla gminy i.

W analogiczny sposób obliczyliśmy wskaźniki jakości życia w poszczególnych kategoriach tematycznych. Normalizację wartości poszczególnych wskaźników przeprowadziliśmy dzieląc wartość danego wskaźnika przez maksymalną wartość tego wskaźnika z 2479 gmin. Wszystkie obliczenia były prowadzone dla podziału administracyjnego z 2026 roku, wg którego w Polsce istniało 2479 gmin. Gminy, które mają podział na dzielnice (Warszawa) lub delegatury (Kraków, Łódź, Poznań, Wrocław) były traktowane jako jedna gmina (bez uwzględnienia tych podziałów).

Wyniki obliczeń zestawiliśmy ogółem dla wszystkich gmin, w podziale na województwa, a także w podziale na segmenty.

Źródła danych i ich charakterystyka

Zestawienie 90 wskaźników szczegółowych znajduje się w tabeli.

Źródłem danych do obliczeń była baza Algolytics integrująca dane z rejestrów publicznych oraz dane komercyjne.

Wykorzystano dane z wielu źródeł publicznych takich jak Bank Danych Lokalnych GUS (BDL), System Informacyjny o Dostępie do Usług Stacjonarnego Internetu Szerokopasmowego (SIDUSIS), Baza danych obiektów topograficznych (BDOT10k), Ewidencja miejscowości, ulic i adresów (EMUiA), Państwowy Rejestr Granic (PRG), Krajowa baza o emisjach gazów cieplarnianych i innych substancji (KOBIZE), Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń (PRTR), Rejestr zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (SEVESO), Rejestr szkół i placówek oświatowych (RSPO), Rejestr Wniosków, Decyzji i Zgłoszeń w sprawach budowlanych (GUNB), Rejestr Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą (RPWDL), Rejestr Państwowego Ratownictwa Medycznego (RPRM), Rejestr Aptek, Ewidencja Infrastruktury Paliw Alternatywnych (EIPA), Rejestr Zakładów Leczniczych dla Zwierząt, a także dane z Wód Polskich, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Państwowego Instytutu Geologicznego, Komendy Głównej Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Centralnej Komicji Egzaminacyjnej, Państwowej Komisji Wyborczej, Poczty Polskiej, ZUS. Jeśli chodzi o aktualność danych to zdecydowana większość wskaźników cząstkowych charakteryzuje się wysoką aktualnością – dane pochodzą z 2025 i 2026 roku.

W przypadku zmiennych z BDL zazwyczaj jest to 2025 rok. Natomiast niższą aktualnością charakteryzują się zmienne związane ze środowiskiem ze względu na ich cykl aktualizacji i udostępniania, dla dwóch wskaźników związanych z hałasem jest to 2021 rok, a dla trzech związanych z zagrożeniem powodzią i bliskością obiektów uciążliwych – 2022 rok. Oprócz źródeł publicznych skorzystaliśmy również z danych z OpenStreetMap oraz źródeł internetowych np. stron internetowych sieci handlowych.

To co szczególnie wyróżnia nasz raport względem innych podobnych opracowań to oprócz aż 90 wskaźników cząstkowych ich bardzo wysoka szczegółowość przestrzenna. Tam gdzie było to możliwe wskaźniki były liczone na poziomie punktu adresowego, a następnie uśredniane na poziom gminy. Takie podejście częściowo umożliwia odzwierciedlenie bardzo lokalnych zależności. Pozwala również odzwierciedlić realną wartość danego wskaźnika bez względu na umowne granice administracyjne.

Dotyczy to w szczególności takich wskaźników jak odległość do najbliższych obiektów różnych typów, gdzie dla budynków położonych na granicy dwóch gmin, może się okazać, że najbliższy obiekt np. sklep spożywczy położony jest w sąsiedniej gminie. W taki szczegółowy sposób policzono aż 66 wskaźników cząstkowych. Podstawowe miary rozkładu wskaźników cząstkowych przedstawiono w tabeli.

Rozdział 2.

Ocena jakości życia w gminach

Algolytics

Wprowadzenie do wyników

W niniejszym rozdziale przedstawiamy wyniki rankingu jakości życia w gminach w ujęciu ogólnopolskim, regionalnym, segmentowym i tematycznym. Celem tej części opracowania jest nie tylko zaprezentowanie pozycji poszczególnych gmin, lecz przede wszystkim umożliwienie poprawnej interpretacji wyników.

Co mierzymy i jak czytać wskaźnik?

Wskaźnik jakości życia jest syntetyczną miarą zbudowaną z zestawu znormalizowanych wskaźników cząstkowych, zgrupowanych w dziesięć wymiarów tematycznych (m.in. infrastruktura, środowisko, zdrowie, edukacja, transport, dostęp do usług). Każdy komponent przyjmuje wartości od 0 do 1 (im wyżej, tym lepiej), a następnie jest ważony i agregowany do poziomu gminy. Wynik jest statystycznym opisem warunków życia w gminie.

Dla zwiększenia wiarygodności stosujemy dwa równoległe zestawy wag:

- wariant ekspercki – akcentuje znaczenie systemowe i długofalowe (infrastruktura, trwałość usług, bezpieczeństwo środowiskowe);
- wariant ankietowy – odzwierciedla preferencje Polaków, silniej premiując „użyteczność codzienną" (bliskość usług, mobilność).

Zbieżność wyników w obu podejściach wzmacnia wnioski, rozbieżność – wskazuje różnice między obiektywnymi uwarunkowaniami a preferencjami społeczeństwa.

Dlaczego stosujemy segmenty?

Porównywanie gmin o skrajnie różnych funkcjach i cechach bywa mylące. Dlatego, obok rankingu ogólnego, analizujemy wyniki w obrębie siedmiu segmentów. W każdym z nich gminy mają porównywalną rolę w systemie osadniczym, a więc także podobne potrzeby i ograniczenia.

Cztery poziomy odczytu wyników

- Ogólnopolski – pokazuje pełny rozkład wartości wskaźnika i główne wzorce przestrzenne w skali kraju (klastry wysokich i niskich wyników oraz „oś" podziału).
- Regionalny (wojewódzki) – ujawnia zróżnicowania wewnątrz regionów: średnie wojewódzkie, mapę „mocnych" i „słabych" stref.

- Segmentowy – umożliwia sprawiedliwe porównania, w każdym z siedmiu segmentów gminy mają porównywalną rolę w systemie osadniczym, a więc także podobne potrzeby i ograniczenia, wskazując profil mocnych i słabych stron typowych dla danego rodzaju gmin
- Tematyczny (10 wymiarów) – identyfikuje konkretne dźwignie poprawy w każdej gminie, wskazując, które komponenty „ciągną" wynik w górę, a które ograniczają potencjał.

Jak korzystać z wyników w praktyce?

- Diagnoza: sprawdź pozycję gminy w segmencie i w województwie, a następnie jej profil w 10 wymiarach.
- Priorytety: zidentyfikuj 2–3 wymiary o największej luce do liderów segmentu – to najszybsza ścieżka poprawy odczuwanej jakości życia.
- Sekwencja działań: gdy warianty wagowania różnią się mocno, w pierwszej kolejności wzmacniaj elementy „odczuwalne" (transport, usługi, zdrowie), równolegle planując zmiany systemowe (środowisko, edukacja).
- Monitoring: porównaj miejsce gminy i wartości poszczególnych wskaźników względem ubiegłego roku - wskaźnik jest powtarzalny i może służyć do ewaluacji polityk lokalnych.

Wyniki opierają się na najlepszych dostępnych danych administracyjnych i statystycznych oraz na spójnej metodyce normalizacji i ważenia. Mimo to należy pamiętać o różnicach w strukturze przestrzennej gmin (rozproszenie zabudowy, ukształtowanie terenu), które mogą ograniczać możliwości konwergencji w krótkim okresie. Wskaźnik nie zastępuje lokalnej wiedzy eksperckiej; jest narzędziem, które porządkuje dane i ułatwia wybór racjonalnych priorytetów.

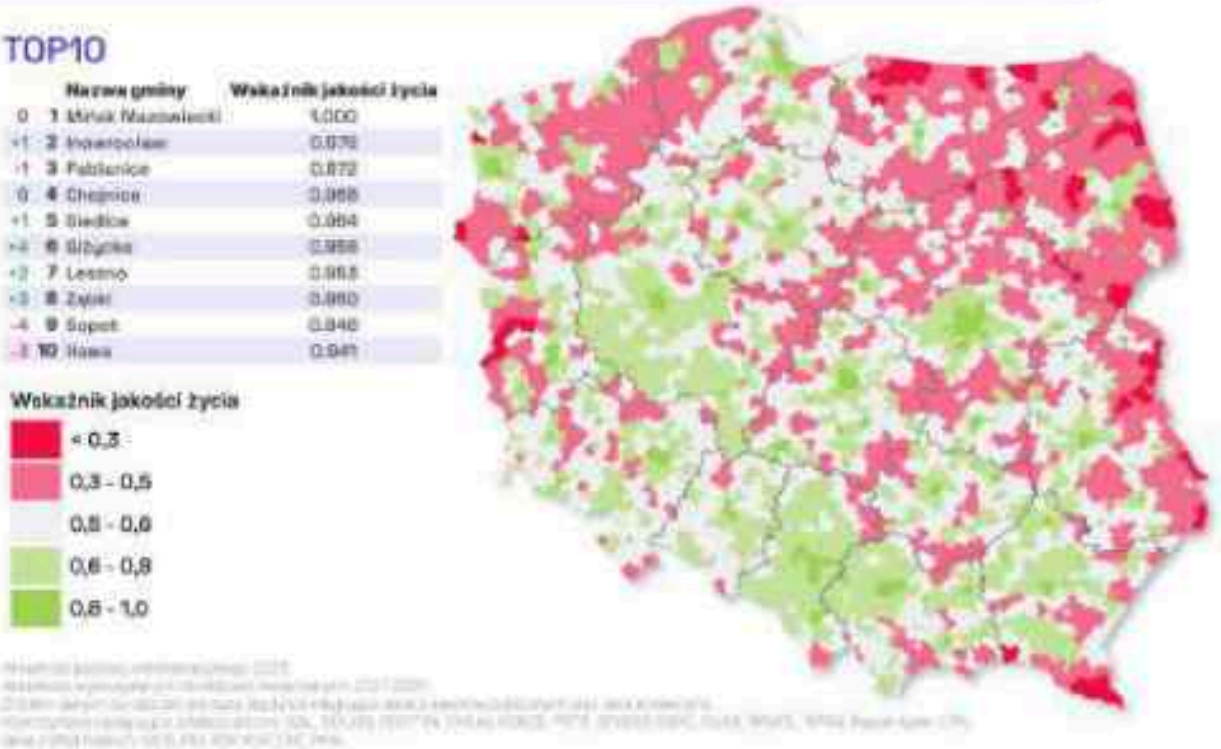

Ocena jakości życia w skali kraju

Na podstawie wyników uzyskanych dla syntetycznego wskaźnika jakości życia (w wariancie z wagami eksperckimi) można sformułować kilka istotnych wniosków, które pozwalają lepiej zrozumieć przestrzenne zróżnicowanie jakości życia w gminach w Polsce.

Jakość życia w gminach w Polsce

Wyznaczona w oparciu 80 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

W wariancie opartym na wagach eksperckich średnia wartość syntetycznego wskaźnika jakości życia wyniosła 0,570, a mediana 0,564. Odchylenie standardowe na poziomie 0,131 wskazuje na wyraźne, choć nie skrajne, zróżnicowanie wyników między gminami. Jedna czwarta gmin osiągnęła wartość niższą niż około 0,490, natomiast jedna czwarta przekroczyła 0,641.

Rozkład wartości jest przesunięty w stronę środkowej i wyższej części skali. 27,9% gmin uzyskało wynik poniżej 0,5, w tym jedynie 1,7% poniżej 0,3. Najliczniejszą grupę stanowią gminy z wynikiem od 0,5 do 0,6 – 35,1% wszystkich jednostek. Kolejne 30,9% mieści się w przedziale 0,6–0,8, a 6,2% gmin osiąga wartość co najmniej 0,8.

Oznacza to, że nieco ponad 37% gmin znajduje się powyżej poziomu 0,6.

Pierwsza dziesiątka ma wyraźnie miejski, ale nie metropolitalny charakter. Aż sześć miejsc zajmują miasta powiatowe, trzy miasta na prawach powiatu, a jedno gmina miejska. W czołówce nie ma natomiast żadnego miasta wojewódzkiego. Jest to istotna cecha tego wariantu rankingu: wysoka jakość życia nie jest utożsamiana wyłącznie ze skalą ośrodka, lecz w większym stopniu z równoczesnym zapewnieniem dobrej dostępności podstawowych usług, ochrony zdrowia, edukacji i transportu przy ograniczeniu czynników środowiskowych obniżających jakość życia. Liderem, podobnie jak przed rokiem, pozostaje Mińsk Mazowiecki.

Analiza wyników w poszczególnych wymiarach pokazuje, że przewaga pierwszej dziesiątki jest przede wszystkim wielowymiarowa. Wszystkie gminy z TOP10 znajdują się w najlepszych 10% gmin w kraju pod względem zdrowia, transportu oraz dostępności usług publicznych i komercyjnych. Osiem z dziesięciu należy również do krajowego pierwszego decyla pod względem edukacji i bezpieczeństwa. Co interesujące, mimo bardzo wysokiej wagi środowiska w wariancie eksperckim, tylko dwie gminy z TOP10 znajdują się w najlepszym decylu tej kategorii. Czołówkę tworzą zatem nie tyle bezwzględni liderzy środowiskowi, ile ośrodki, które mają niewiele istotnych słabości i łączą bardzo dobrą dostępność kluczowych funkcji miejskich z relatywnie korzystnymi warunkami w pozostałych wymiarach.

Jeszcze wyraźniej widać to przy porównaniu czołówki z końcem rankingu. Największe różnice między dziesięcioma najlepiej i dziesięcioma najsłabiej ocenionymi gminami dotyczą zdrowia, dostępności usług, transportu i edukacji. Oznacza to, że podstawowym problemem gmin o najniższych wynikach jest nie tyle pojedynczy niekorzystny parametr, ile kumulacja deficytów związanych z odległością do placówek medycznych, usług, szkół i systemu transportowego.

Rozkład przestrzenny wskazuje na utrzymywanie się stosunkowo wyraźnego podziału kraju. Największe skupienia gmin o wysokich wartościach występują w Polsce południowej i częściowo zachodniej oraz centralnej. Szczególnie widoczne jest to w województwie śląskim, gdzie 73,7% gmin osiąga wynik co najmniej 0,6, a także w małopolskim (54,1%) i wielkopolskim (52,7%). Relatywnie wysokie wyniki występują również w znacznej części Podkarpacia, choć przy wschodniej granicy widoczne są lokalne skupiska słabszych wartości.

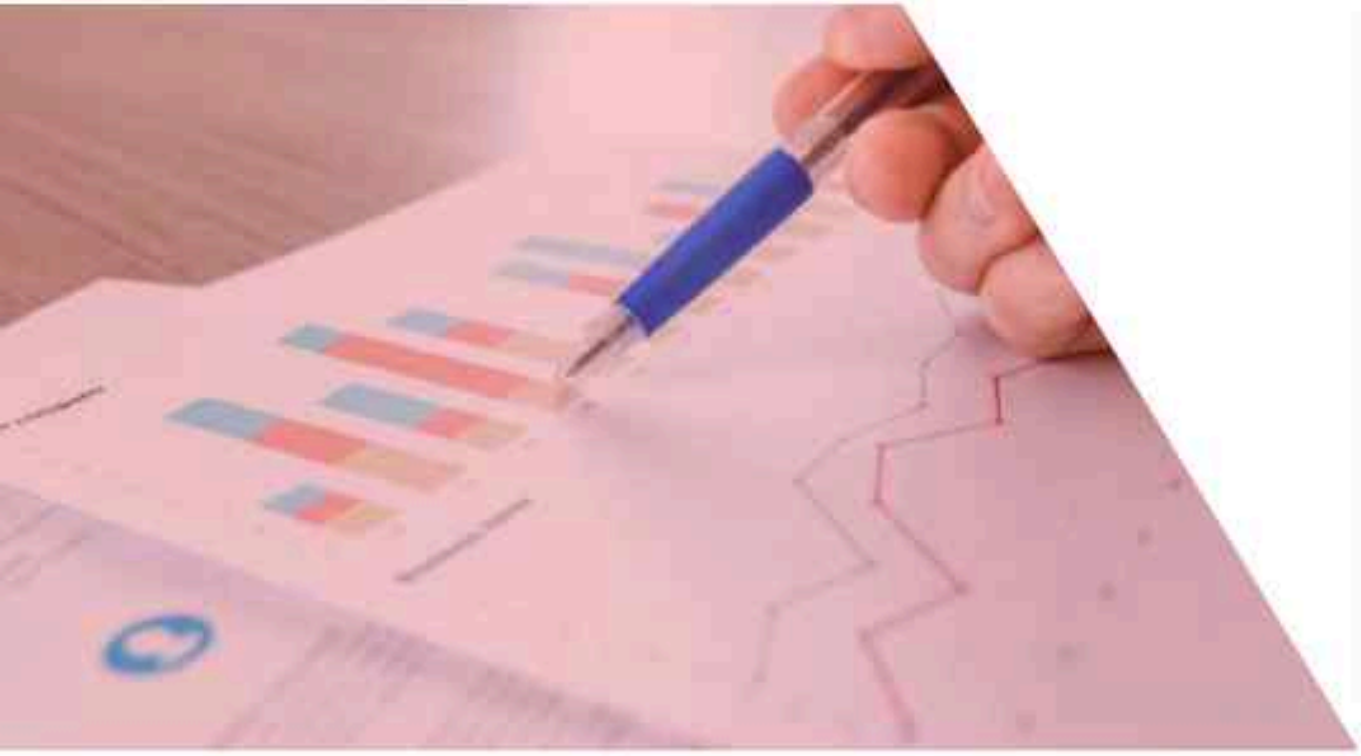
Przeciwny układ występuje w północno-wschodniej Polsce. Wynik poniżej 0,5 osiąga 68,1% gmin województwa podlaskiego i 58,6% warmińsko-mazurskiego. Duży udział takich gmin występuje również w zachodniopomorskim – 49,6% – oraz lubelskim – 41,8%.

Mapa wskazuje więc nie tyle na prosty podział Polski na część zachodnią i wschodnią, ile na silną przewagę pasa południowego oraz wyraźnie słabszą sytuację na północnym wschodzie i części peryferyjnych obszarów kraju.

Zmiany względem 2025 roku

Czołówka rankingu eksperckiego pozostaje bardzo stabilna. Dziewięć spośród dziesięciu gmin obecnych w TOP10 przed rokiem utrzymało się w pierwszej dziesiątce również w 2026 r. Nowym elementem jest awans Ząbek z 11. na 8. miejsce, natomiast Suwałki przesunęły się z 8. na 12. pozycję. Największy awans w aktualnej pierwszej dziesiątce zanotowało Giżycko – o cztery miejsca – natomiast Sopot przesunął się o cztery pozycje w dół.

Stabilność nie ogranicza się wyłącznie do liderów. Dla 2477 gmin możliwych do bezpośredniego porównania korelacja pozycji z rankingiem ubiegłorocznym wynosi około 0,99, co wskazuje na bardzo dużą trwałość ogólnego układu przestrzennego. Jednocześnie mediana bezwzględnej zmiany wynosi 44 miejsca, co pokazuje, że przy stabilnej hierarchii w skali całego kraju występują zauważalne przesunięcia pojedynczych gmin. W 2025 r. średnia wartość wskaźnika eksperckiego wynosiła 0,547, wobec 0,570 obecnie.

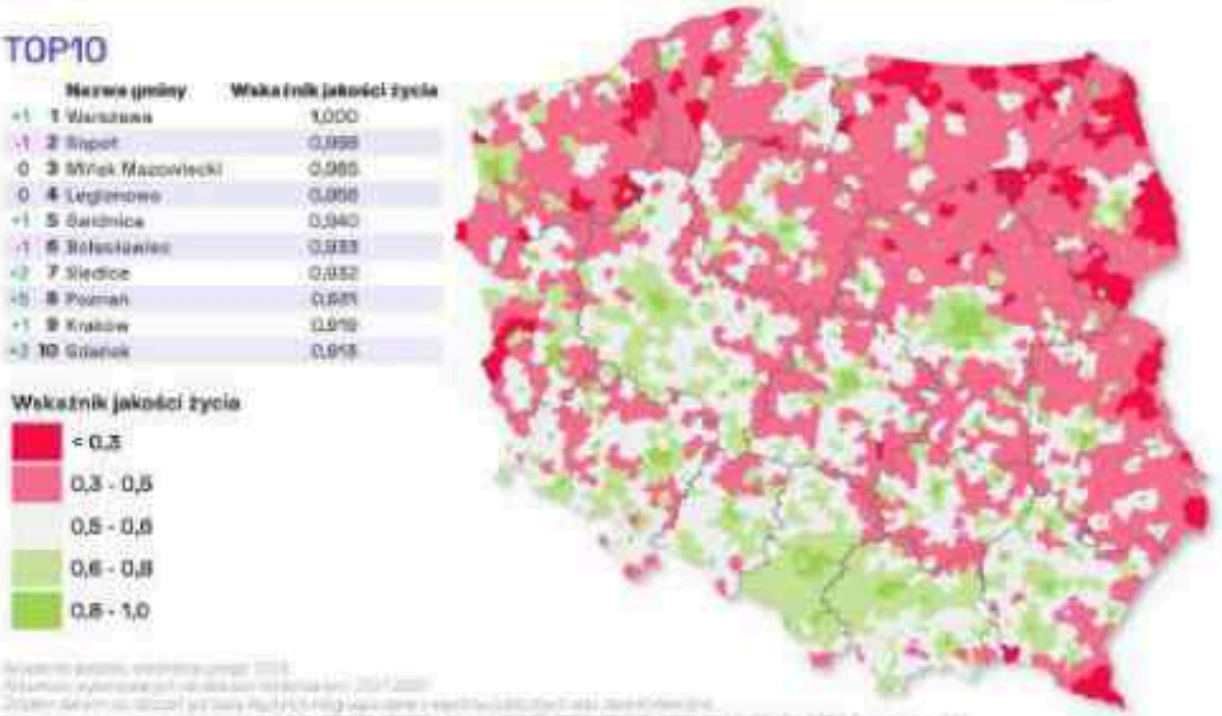

Jakość życia w gminach w Polsce

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wskaźnik jakości życia
+1	1	Warszawa	1,000
-1	2	Sopot	0,999
0	3	Mirek Mazowiecki	0,985
0	4	Legionowo	0,956
+1	5	Świdnica	0,940
-1	6	Bolesławiec	0,933
+2	7	Siedlce	0,932
+5	8	Poznań	0,881
+1	9	Kraków	0,879
+2	10	Gdańsk	0,915

W wariancie odzwierciedlającym preferencje respondentów średnia wartość wskaźnika wynosi 0,540, a mediana 0,528. Odchylenie standardowe, równe 0,144, jest wyższe niż w podejściu eksperckim, co oznacza większe zróżnicowanie wyników i bardziej rozciągniętą dolną część rozkładu. Pierwszy kwartyl wynosi około 0,446, a trzeci 0,622.

Znacznie większa część gmin znajduje się w niskich przedziałach wartości. 40,7% gmin osiąga wynik poniżej 0,5, a 3,7% poniżej 0,3. W przedziale 0,5–0,6 znajduje się 30,1% gmin, w przedziale 0,6–0,8 – 22,7%, natomiast 6,6% osiąga co najmniej 0,8. W porównaniu z wariantem eksperckim niemal identyczny jest zatem udział gmin z wartościami bardzo wysokimi, ale znacznie większa jest grupa jednostek osiągających niskie wyniki.

Charakter pierwszej dziesiątki jest wyraźnie odmienny. Znajdują się w niej cztery miasta wojewódzkie, cztery miasta powiatowe i dwa miasta na prawach powiatu. W efekcie wariant ankietowy znacznie silniej eksponuje największe ośrodki miejskie. Warszawa awansowała na pierwsze miejsce, a w TOP10 znalazły się także Poznań, Kraków i Gdańsk.

Jest to spójne z konstrukcją wag ankietowych, w których znacznie większe niż w podejściu eksperckim znaczenie mają warunki ekonomiczne, dostępność usług oraz infrastruktura techniczna i cyfrowa.

Dane dla poszczególnych kategorii pokazują, że wspólnym mianownikiem liderów są przede wszystkim cechy charakterystyczne dla dobrze wyposażonych ośrodków miejskich. Wszystkie gminy z TOP10 należą do najlepszego decyla w kraju w zakresie edukacji, zdrowia, transportu oraz dostępności usług, a osiem z dziesięciu także w zakresie warunków ekonomicznych. Jest to bardzo wyraźny sygnał, że w tym wariancie wysoką pozycję zapewnia przede wszystkim koncentracja miejsc pracy, usług, szkół, ochrony zdrowia i możliwości przemieszczania się.

Szczególnie interesujący jest wynik kategorii środowiskowej. Żadna z gmin znajdujących się w pierwszej dziesiątce rankingu ankietowego nie należy do najlepszych 10% kraju pod względem środowiska przyrodniczego. Średnia wartość tej kategorii w TOP10 wynosi około 0,515, podczas gdy mediana dla wszystkich gmin wynosi około 0,633. Oznacza to, że relatywnie mniej korzystne warunki środowiskowe dużych i średnich miast mogą być w tym podejściu kompensowane przez bardzo wysokie wyniki w zdrowiu, edukacji, gospodarce, transporcie i usługach. Jest to jedna z najbardziej czytelnych różnic między obiema metodami wagowania.

Potwierdza to również profil gmin znajdujących się na końcu rankingu. Największy dystans wobec czołówki występuje w kategoriach zdrowia, dostępności usług, transportu i edukacji, a następnie bezpieczeństwa i warunków ekonomicznych. Jednocześnie dziesięć gmin z najniższymi wynikami ma przeciętnie wyższy wskaźnik środowiskowy niż pierwsza dziesiątka. Dobre warunki środowiskowe nie są więc wystarczające do osiągnięcia wysokiej pozycji, jeżeli towarzyszy im słaba dostępność usług i infrastruktury społecznej.

Przestrzennie wariant ankietowy wzmacnia kontrast pomiędzy silnymi ośrodkami miejskimi a obszarami peryferyjnymi. Największy udział gmin z wartościami co najmniej 0,6 występuje w województwie śląskim – 72,5% – oraz małopolskim – 55,2%. Jednocześnie wokół największych miast pojawiają się wyraźne „wyspy" bardzo wysokich wartości, co dobrze widoczne jest m.in. w Warszawie i innych dużych ośrodkach.

Znacznie bardziej zwarta strefa niskich wyników obejmuje północny wschód i wschód kraju. Wynik poniżej 0,5 ma aż 77,3% gmin w województwie podlaskim, 72,4% w warmińsko-mazurskim i 64,3% w lubelskim. Wysoki udział takich gmin występuje także w zachodniopomorskim – 65,5%. Co istotne, również w mazowieckim ponad połowa gmin uzyskuje wartość niższą niż 0,5, mimo że Warszawa zajmuje pierwsze miejsce w kraju.

Pokazuje to bardzo silne wewnętrzne zróżnicowanie regionu i kontrast pomiędzy rdzeniem metropolitalnym a bardziej peryferyjną częścią województwa.

Zmiany względem 2025 roku

W wariancie ankietowym zmiany w pierwszej dziesiątce są nieco większe niż w eksperckim. Osiem z dziesięciu gmin zachowało miejsce w TOP10. Do czołówki dołączyły Poznań, który przesunął się z 13. na 8. miejsce, oraz Gdańsk – z 12. na 10. pozycję. Poza pierwszą dziesiątkę przesunęły się natomiast Pabianice i Ząbki. Najważniejszą zmianą na szczycie rankingu jest zamiana miejsc Warszawy i Sopotu.

Jednocześnie cały ranking pozostaje bardzo stabilny – korelacja pozycji rok do roku wynosi około 0,991, a mediana bezwzględnej zmiany pozycji to 43 miejsca. Średnia wartość wskaźnika praktycznie się nie zmieniła: w edycji 2025 wynosiła 0,542, obecnie jest to 0,540.

Porównanie obu sposobów wagowania

Rozkład wyników. Wariant ankietowy prowadzi do większego zróżnicowania i wyraźnie dłuższego dolnego „ogona" rozkładu. Poniżej 0,5 znajduje się w nim 40,7% gmin, wobec 27,9% w wariancie eksperckim. Udział gmin z wynikiem co najmniej 0,8 jest natomiast bardzo podobny – odpowiednio 6,6% i 6,2%. Oznacza to, że zmiana wag wpływa przede wszystkim na środkową i dolną część rankingu, a nie na samą liczebność grupy osiągającej wartości najwyższe.

Geografia wyników. Ogólny wzorzec przestrzenny pozostaje podobny: wysokie wartości częściej pojawiają się w południowej części kraju i w dużych ośrodkach miejskich, natomiast niskie koncentrują się przede wszystkim na północnym wschodzie oraz w części obszarów peryferyjnych. Wagi ankietowe wzmacniają jednak kontrast metropolitalny – tworzą bardziej wyraźne wyspy wysokiej jakości życia wokół największych miast, przy jednocześnie większej liczbie gmin o niskich wartościach poza nimi.

Charakter czołówki. W wariancie eksperckim dominują miasta powiatowe i średniej wielkości ośrodki regionalne, podczas gdy w rankingu ankietowym cztery miejsca zajmują stolice województw. Mimo wysokiej zgodności obu rankingów w skali wszystkich 2479 gmin – korelacja pozycji między metodami wynosi około 0,94 – tylko trzy gminy są jednocześnie obecne w obu pierwszych dziesiątkach: Mińsk Mazowiecki, Siedlce i Sopot. Pokazuje to, że wybór wag ma stosunkowo niewielki wpływ na ogólny przestrzenny obraz jakości życia, ale może mieć bardzo duże znaczenie przy wskazywaniu ścisłej czołówki.

Czynniki sukcesu i słabości. W obu podejściach podstawą wysokiej pozycji są bardzo dobre wyniki w zdrowiu, transporcie, edukacji oraz dostępności usług. Różnica dotyczy czynników, które uzupełniają ten wspólny fundament. W podejściu eksperckim większe znaczenie mają środowisko i bezpieczeństwo, co sprzyja dobrze wyposażonym, lecz mniej obciążonym negatywnymi efektami wielkomiejskości ośrodkom średniej wielkości. W podejściu ankietowym silniejszą rolę odgrywają warunki ekonomiczne i codzienna dostępność usług, dzięki czemu przewaga największych miast może zrekompensować ich słabsze wyniki środowiskowe. To właśnie ta różnica w akcentach w największym stopniu tłumaczy odmienny skład pierwszej dziesiątki.

Jakość życia w ramach województw

W tej części raportu przenosimy punkt ciężkości z porównań ogólnopolskich na analizę wewnątrz województw. Celem jest pokazanie, jak kształtuje się jakość życia w kontekście regionalnym: które gminy wyraźnie korzystają z atutów swojego województwa, a które pozostają poniżej jego średniego poziomu – mimo podobnych uwarunkowań instytucjonalnych i rynkowych.

Analizę prowadzimy na tym samym syntetycznym wskaźniku jakości życia, w dwóch wariantach wagowania (eksperckim i ankietowym). Wyniki przedstawiamy względem tła wojewódzkiego: każda gmina otrzymuje pozycję na tle innych gmin tego samego województwa, dzięki temu widzimy wewnętrzne zróżnicowanie regionu. Ważne jest, że porównania w tym rozdziale mają charakter relatywny: „wysoka pozycja w województwie" oznacza, że dana gmina jest w czołówce swojego regionu, co nie zawsze przekłada się na identyczną pozycję w skali kraju.

Ranking województw

Aby uchwycić regionalny „klimat" jakości życia, uśredniliśmy wartości gminnego wskaźnika w granicach województw. Ten zabieg nie zastępuje analizy różnic wewnętrznych, ale pozwala zidentyfikować województwa, w których – przeciętnie – warunki życia są lepsze lub gorsze i sprawdzić, czy wynik jest stabilny przy dwóch sposobach ważenia i czy zaszły istotne zmiany względem zeszłorocznej edycji raportu.

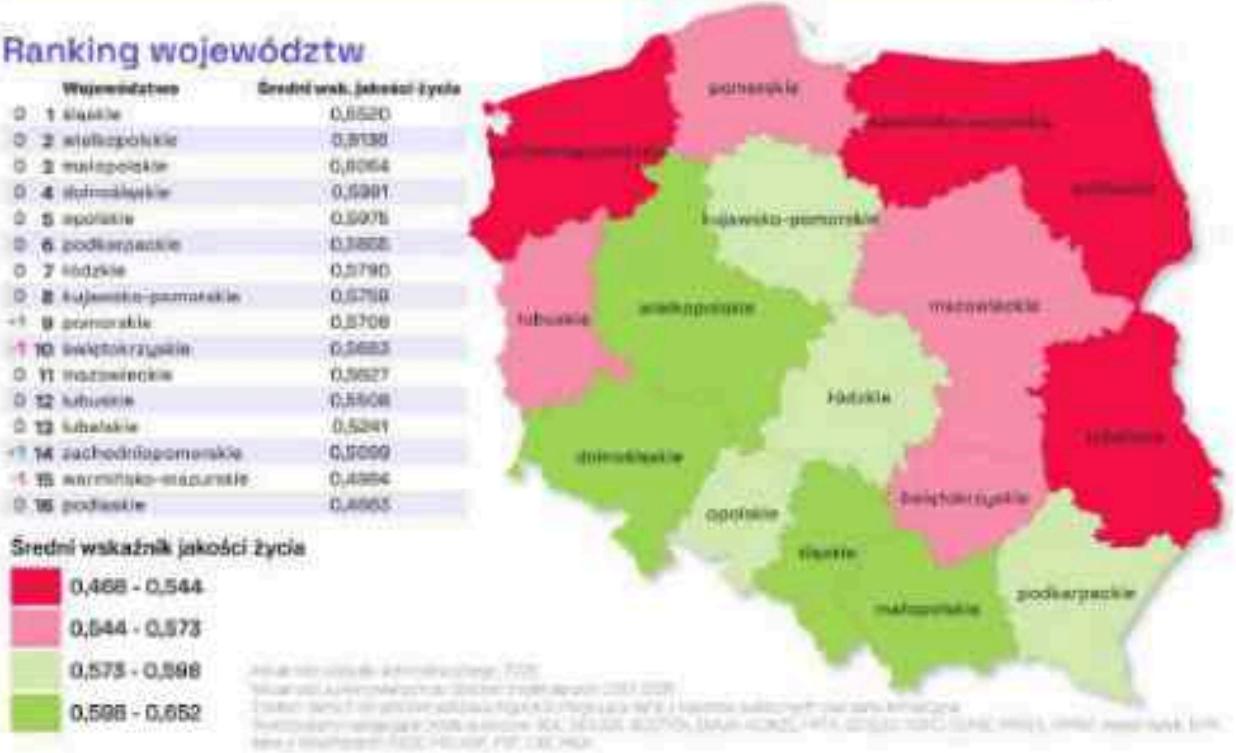

Średni wskaźnik jakości życia w województwach

Wyznaczony w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

Ranking województw

		Województwo	Średni wsk. jakości życia
0	1	śląskie	0,6520
0	2	wielkopolskie	0,6136
0	3	małopolskie	0,6064
0	4	dolnośląskie	0,5981
0	5	opolskie	0,5975
0	6	podkarpackie	0,5805
0	7	łódzkie	0,5790
0	8	kujawsko-pomorskie	0,5759
+1	9	pomorskie	0,5706
-1	10	świętokrzyskie	0,5663
0	11	mazowieckie	0,5627
0	12	lubuskie	0,5508
0	13	lubelskie	0,5241
+1	14	zachodniopomorskie	0,5099
-1	15	warmińsko-mazurskie	0,4984
0	16	podlaskie	0,4683

Ranking średnich wojewódzkich potwierdza utrwalony już w poprzedniej edycji układ przestrzenny jakości życia. W ujęciu eksperckim najwyższy średni wynik osiąga województwo śląskie – 0,6520, przed wielkopolskim – 0,6136, małopolskim – 0,6064, dolnośląskim – 0,5981 i opolskim – 0,5975. Dolną część zestawienia tworzą natomiast województwa podlaskie – 0,4683, warmińsko-mazurskie – 0,4984, zachodniopomorskie – 0,5099 i lubelskie – 0,5241. Podobny podział obserwowano w 2025 roku: południowa i centralno-zachodnia część kraju tworzyła grupę regionów o najwyższych średnich, natomiast północny wschód i część północnego zachodu znajdowały się na końcu zestawienia.

Pozycja województwa śląskiego pokazuje, że w syntetycznej ocenie przewaga wynikająca z gęstej sieci usług, transportu, infrastruktury oraz dobrej dostępności edukacji i ochrony zdrowia może z nadwyżką kompensować słabsze wyniki w niektórych innych wymiarach, przede wszystkim środowiskowych. Z kolei wysoka, druga pozycja Wielkopolski jest bardziej charakterystyczna dla wariantu eksperckiego niż ankietowego. Sprzyja jej m.in. relatywnie korzystny obraz środowiska przyrodniczego, które w modelu eksperckim ma znacznie większe znaczenie. Mazowieckie pozostaje natomiast w drugiej połowie zestawienia – na 11. miejscu – mimo bardzo wysokich wyników Warszawy i jej aglomeracji. Średnia wojewódzka obejmuje wszystkie gminy regionu, dlatego silny rdzeń metropolitalny jest równoważony przez liczną grupę słabszych gmin peryferyjnych. Ten sam mechanizm był wskazywany w poprzedniej edycji raportu.

Najważniejszą zmianą względem 2025 roku jest wzrost średniej wartości wskaźnika we wszystkich 16 województwach. Największy przyrost odnotowało zachodniopomorskie – z około 0,4758 do 0,5099, czyli o 0,0340 punktu. Bardzo silny wzrost wystąpił również w podlaskim – z około 0,4379 do 0,4683, a więc o 0,0304 punktu – oraz w lubelskim, gdzie średnia zwiększyła się o około 0,0249 punktu. Wśród liderów wzrost również był wyraźny: śląskie poprawiło wynik o około 0,0245 punktu, a wielkopolskie o 0,0241. Nawet województwo o najmniejszym wzroście, warmińsko-mazurskie, zwiększyło średnią o około 0,0150 punktu.

Tak powszechna poprawa jest spójna z wynikami analiz kategorii tematycznych. W porównaniu z ubiegłym rokiem wzrosły wartości m.in. w środowisku przyrodniczym, bezpieczeństwie, edukacji oraz infrastrukturze technicznej i cyfrowej. W podejściu eksperckim trzy pierwsze z tych obszarów należą jednocześnie do kategorii o wysokich wagach, dlatego ich poprawa ma duże przełożenie na wynik syntetyczny. Spadki obserwowane w warunkach ekonomicznych, kulturze i rekreacji, transporcie czy dostępności usług nie były wystarczające, aby odwrócić ten efekt.

Mimo wzrostu wszystkich średnich hierarchia województw zmieniła się tylko nieznacznie. Pomorskie awansowało z 10. na 9. miejsce, wyprzedzając świętokrzyskie, natomiast zachodniopomorskie przesunęło się z 15. na 14. pozycję kosztem warmińsko-mazurskiego. Pozostałe województwa zachowały miejsca sprzed roku. Co istotne, różnica między pierwszym i ostatnim regionem nieznacznie się zmniejszyła: z około 0,190 punktu w 2025 roku do około 0,184 obecnie. W wariancie eksperckim obserwujemy więc nie tylko wzrost poziomu wskaźnika, ale również niewielkie zmniejszenie dystansu pomiędzy skrajnymi województwami.

Średni wskaźnik jakości życia w województwach

Wyznaczony w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag ankietowych

Ranking województw

		Województwo	Średni wsk. jakości życia
0	1	śląskie	0,6597
0	2	małopolskie	0,6112
0	3	dolnośląskie	0,5891
0	4	opolskie	0,5785
+1	5	wielkopolskie	0,5741
-1	6	podkarpackie	0,5671
0	7	łódzkie	0,5441
0	8	pomorskie	0,5368
0	9	świętokrzyskie	0,5340
0	10	kujawsko-pomorskie	0,5274
0	11	lubuskie	0,5210
0	12	mazowieckie	0,5168
0	13	lubelskie	0,4828
0	14	zachodniopomorskie	0,4809
0	15	warmińsko-mazurskie	0,4506
0	16	podlaskie	0,4100

Wariant oparty na preferencjach respondentów daje bardzo podobną geografię wyników, choć częściowo zmienia kolejność regionów. Pierwsze miejsce również zajmuje województwo śląskie – 0,6597, a następne małopolskie – 0,6112, dolnośląskie – 0,5891, opolskie – 0,5785 i wielkopolskie – 0,5741. Najniższe wyniki ponownie osiągają województwa podlaskie – 0,4100, warmińsko-mazurskie – 0,4506, zachodniopomorskie – 0,4809 i lubelskie – 0,4828. Jest to niemal ten sam układ, który występował rok wcześniej. W 2025 roku liderem także było śląskie, a trzy ostatnie miejsca zajmowały podlaskie, warmińsko-mazurskie i zachodniopomorskie.

Różnice względem wariantu eksperckiego są szczególnie widoczne w przypadku Wielkopolski i Małopolski. Wielkopolskie zajmuje 2. miejsce przy wagach eksperckich, ale 5. przy ankietowych, natomiast Małopolska przesuwa się z 3. na 2. miejsce. Jednym z powodów jest odmienne znaczenie środowiska przyrodniczego: w ujęciu eksperckim ma ono bardzo dużą wagę, natomiast w preferencjach respondentów zdecydowanie mniejszą. Z tego względu korzystne warunki środowiskowe silniej wspierają pozycję Wielkopolski w modelu eksperckim, podczas gdy słabsze wyniki środowiskowe Małopolski mniej obciążają ją w modelu ankietowym.

W przeciwieństwie do wariantu eksperckiego zmiany średnich wojewódzkich względem 2025 roku nie mają jednego kierunku. Spadek wartości wystąpił w 11 województwach, a wzrost w pięciu, przy czym w Wielkopolsce zmiana była praktycznie zerowa. Najsilniej obniżyła się średnia w województwie warmińsko-mazurskim – z około 0,4626 do 0,4506, czyli o 0,0120 punktu. Wyraźne spadki zanotowały również podkarpackie – około –0,0079, kujawsko-pomorskie – –0,0062 oraz lubuskie – –0,0047 punktu. Mniejsze spadki wystąpiły m.in. w zachodniopomorskim, świętokrzyskim, lubelskim, małopolskim i mazowieckim.

Największą poprawę odnotowało natomiast województwo śląskie, którego średnia wzrosła z około 0,6555 do 0,6597, czyli o 0,0042 punktu. Wzrost wystąpił również w podlaskim – z 0,4074 do 0,4100 – oraz bardzo nieznacznie w dolnośląskim i łódzkim. Wielkopolskie pozostało praktycznie na poziomie sprzed roku. W konsekwencji jedyną zmianą miejsc w górnej części rankingu jest zamiana pozycji Wielkopolski i Podkarpacia: Wielkopolskie awansuje z 6. na 5. miejsce, podczas gdy podkarpackie spada z 5. na 6.

Różny kierunek zmian w obu wariantach jest związany z odmienną strukturą wag. W podejściu ankietowym znacznie większe znaczenie niż w eksperckim mają m.in. warunki ekonomiczne, dostępność usług oraz infrastruktura techniczna i cyfrowa, a dużo mniejsze – środowisko przyrodnicze. W tegorocznych wynikach poprawa środowiska, bezpieczeństwa i edukacji jest więc słabiej widoczna w syntetycznym wskaźniku ankietowym, natomiast większe znaczenie mają spadki obserwowane w warunkach ekonomicznych, dostępności usług i transporcie. W efekcie średnia dla całego kraju pozostaje w tym wariancie bardzo zbliżona do ubiegłorocznej, ale w większości województw przesuwa się lekko w dół.

Porównanie obu sposobów wagowania

Oba warianty wskazują przede wszystkim na dużą trwałość przestrzennego układu jakości życia. Śląskie pozostaje liderem niezależnie od sposobu wagowania, a w grupie najwyższych wyników w obu przypadkach znajdują się także Małopolska, Dolny Śląsk, Opolszczyzna i Wielkopolska. Na drugim krańcu zestawienia pozostają Podlasie, Warmia i Mazury, Pomorze Zachodnie oraz Lubelszczyzna. Jest to kontynuacja układu opisywanego już w edycji 2025, w której wskazywano na wyraźniejszą przewagę południowej i centralno-zachodniej Polski oraz słabsze średnie północnego wschodu i części północnego zachodu.

Różnica między metodami ujawnia się przede wszystkim w dynamice rok do roku. Przy wagach eksperckich wszystkie województwa poprawiły średni wynik, a przeciętna z 16 średnich wojewódzkich wzrosła o około 0,023 punktu. Przy wagach ankietowych przeciętna ta obniżyła się nieznacznie – o około 0,002 punktu. Jednocześnie rozstęp pomiędzy najlepszym i najsłabszym województwem w wariancie eksperckim zmniejszył się, natomiast przy wagach ankietowych nieznacznie wzrósł – z około 0,248 do około 0,250 punktu.

Oznacza to, że w perspektywie eksperckiej obserwujemy w 2026 roku powszechną poprawę i lekką konwergencję regionów, podczas gdy perspektywa ankietowa pokazuje znacznie większą stabilność ogólnego poziomu, z lokalnymi wzrostami i częstszymi niewielkimi spadkami. Nie zmienia to jednak podstawowego wniosku przestrzennego: miejsce województwa jest silnie związane ze strukturą jego sieci osadniczej i udziałem gmin miejskich oraz dobrze wyposażonych gmin otoczenia metropolitalnego. Średnie wojewódzkie powinny być przy tym traktowane jako syntetyczne tło regionalne – podobnie jak w poprzedniej edycji, nie pokazują one dużych kontrastów występujących pomiędzy poszczególnymi gminami wewnątrz tego samego województwa, o których piszemy w dalszej części raportu.

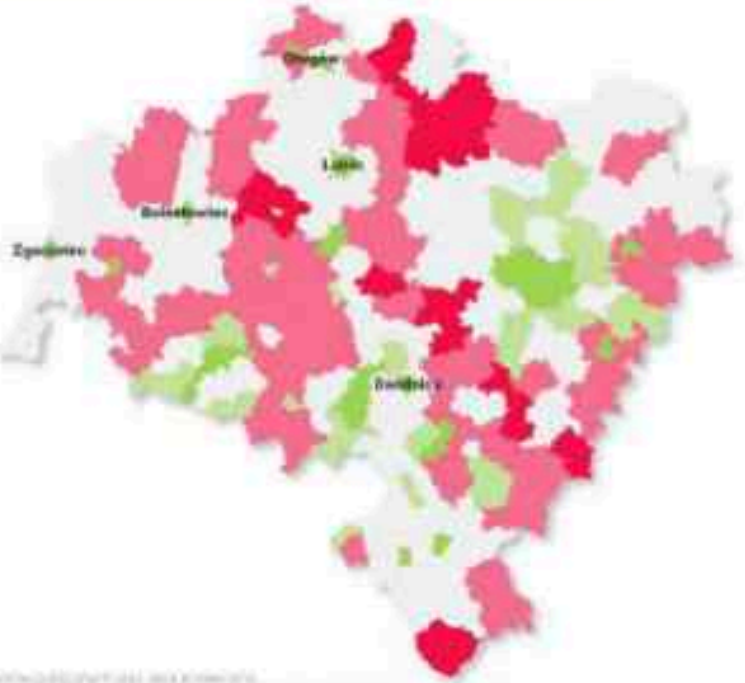
Dolnośląskie

Jakość życia w gminach województwa dolnośląskiego

Wyznaczona w oparciu 80 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+1	1	Świdnica	0,6579
-1	2	Bolesławiec	0,6502
0	3	Lubin	0,6496
+1	4	Głogów	0,6486
-1	5	Zgorzelec	0,6476
0	6	Oleśnica	0,6469
0	7	Wrocław	0,6449
+2	8	Dzierżoniów	0,6445
-1	9	Kłodzko	0,6429
-1	10	Szczawno-Zdrój	0,6421

0,37 - 0,45
0,45 - 0,55
0,55 - 0,65
0,65 - 0,75
0,75 - 0,93

Województwo dolnośląskie należy do regionów o relatywnie wysokiej jakości życia. Średnia wartość wskaźnika wynosi 0,5981, co daje województwu 4. miejsce w kraju, takie samo jak w poprzedniej edycji. Rozkład wyników wewnątrz regionu jest jednak wyraźnie zróżnicowany. Spośród 169 gmin 24,3% osiąga wartość co najmniej 0,65, w tym 10,7% – co najmniej 0,75. Jednocześnie 37,3% gmin znajduje się poniżej poziomu 0,55. Mediana wynosi 0,582, a więc jest nieco niższa od średniej, co odzwierciedla obecność grupy bardzo dobrze ocenianych miast podnoszących wynik całego województwa.

Przestrzennie wysokie wartości mają przede wszystkim charakter punktowy i miejski. Wyróżniają się Wrocław i jego otoczenie, a także Świdnica, Bolesławiec, Lubin i Głogów oraz część pozostałych większych ośrodków regionalnych. Nie tworzą one jednej zwartej strefy – są raczej „wyspami" wysokiej jakości życia związanymi z koncentracją infrastruktury, usług, miejsc pracy i placówek publicznych. Niskie wartości częściej pojawiają się na terenach peryferyjnych i słabiej zurbanizowanych. Potwierdza to skład końca rankingu: trzy ostatnie miejsca zajmują Międzylesie, Wińsko i Jemielno, czyli gminy położone poza głównymi centrami miejskimi województwa. Słabsze jednostki występują zarówno w północnej części regionu, jak i na jego południowych peryferiach, dlatego nie można mówić o jednym zwartym obszarze niskiej jakości życia.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Świdnica, która awansowała z drugiej na pierwszą pozycję w województwie i osiągnęła wartość 0,929, zawdzięcza przewagę przede wszystkim bardzo dobrej dostępności ochrony zdrowia. Drugim ważnym atutem jest bezpieczeństwo, przede wszystkim wysoki udział interwencji straży pożarnej z dojazdem krótszym niż pięć minut. Dodatkowo pozytywnie oddziałują gęsta sieć przystanków, rozwinięta infrastruktura rowerowa oraz duża różnorodność sklepów i usług. Świdnica plasuje się m.in. bardzo wysoko w kraju pod względem dostępności usług i zdrowia. Najważniejszym czynnikiem ograniczającym wynik jest natomiast relatywnie większa ekspozycja części zabudowy na zagrożenie powodziowe.

Bolesławiec, drugi z wynikiem 0,922, również łączy bardzo dobrą dostępność opieki zdrowotnej z wysoką sprawnością służb ratowniczych. Na tle województwa szczególnie silnie wyróżnia go krótki czas reakcji straży pożarnej, wysoka dostępność SOR, placówek medycznych, aptek i szpitala oraz stosunkowo duża liczba przystanków komunikacji publicznej. Korzystny jest również dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej i sklepów spożywczych. W rezultacie Bolesławiec zajmuje wysokie pozycje krajowe w zdrowiu i bezpieczeństwie. Pewnym obciążeniem są natomiast czynniki środowiskowe i przemysłowe, m.in. ekspozycja części zabudowy na zagrożenie poważną awarią przemysłową.

Lubin, zajmujący trzecie miejsce z wynikiem 0,895, swoją pozycję buduje przede wszystkim na dobrym dostępie do ochrony zdrowia, rozwiniętych usługach, infrastrukturze czasu wolnego i transporcie. Istotnym atutem jest również niewielka ekspozycja zabudowy na część zagrożeń powodziowych. Jednocześnie Lubin ma wyraźną słabość w obszarze bezpieczeństwa związaną z bliskością terenów górniczych, co pozostaje spójne z gospodarczym charakterem Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego. Mimo tego pozostałe przewagi są na tyle silne, że gmina utrzymuje trzecie miejsce w regionie.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

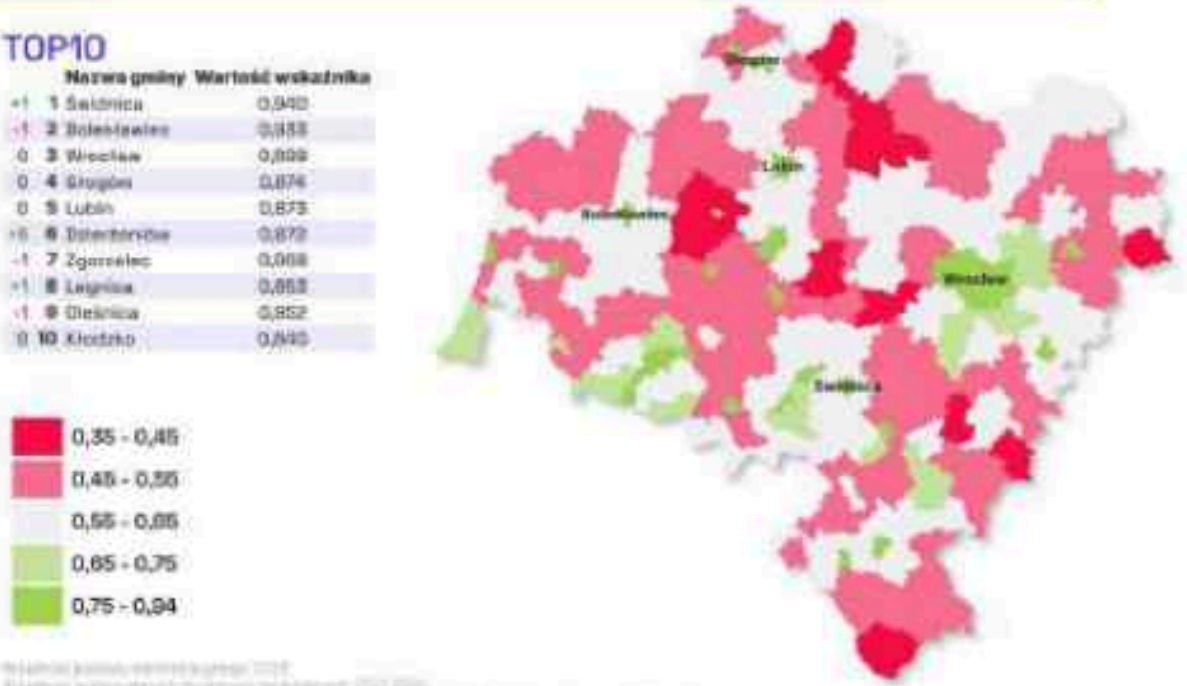
Na drugim krańcu zestawienia Międzylesie osiąga 0,407, Wińsko 0,401, a Jemielno 0,374. Wspólną cechą tych trzech gmin jest przede wszystkim słaba przestrzenna dostępność ochrony zdrowia. W Międzylesiu szczególnie silnie obniżają niska dostępność SOR, apteki, szpitala i innych placówek medycznych, a także słabszy dostęp do szkół, przedszkoli i transportu publicznego. W Wińsku oprócz ochrony zdrowia znaczenie mają duże odległości do policji i placówek edukacyjnych oraz słabsza dostępność aptek. W Jemielnie do barier zdrowotnych dochodzą słabsze wyniki edukacyjne, gorsza dostępność policji i szybkiej pomocy straży pożarnej oraz wyższa ekspozycja na część zagrożeń powodziowych. Charakterystyczne jest więc nakładanie się kilku deficytów typowych dla obszarów o bardziej rozproszonej sieci osadniczej.

Jakość życia w gminach województwa dolnośląskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+1	1	Świdnica	0,940
-1	2	Bolesławiec	0,933
0	3	Wrocław	0,899
0	4	Długołęka	0,874
0	5	Lubin	0,873
+5	6	Dobroszyce	0,872
-1	7	Zgorzelec	0,868
+1	8	Legnica	0,863
-1	9	Oleśnica	0,852
0	10	Kłodzko	0,849

Przy wagach ankietowych średnia dla Dolnego Śląska wynosi 0,5891, co daje województwu 3. miejsce w Polsce – również bez zmiany względem poprzedniej edycji. Rozkład jest nieco bardziej przesunięty w stronę niższych wartości niż w wariancie eksperckim. Wynik poniżej 0,55 osiąga 42,6% gmin, natomiast co najmniej 0,65 – 21,9%. W najwyższej grupie, z wynikiem co najmniej 0,75, znajduje się 11,2% jednostek. Mediana wynosi 0,568. Oznacza to, że wysokie wyniki ponownie dotyczą przede wszystkim ograniczonej grupy silnych ośrodków miejskich, podczas gdy znaczna część gmin wiejskich i peryferyjnych pozostaje w środkowej lub dolnej części skali.

Wzorzec przestrzenny pozostaje bardzo podobny do wariantu eksperckiego. Najwyższe wartości tworzą lokalne skupiska wokół największych i średnich miast, przede wszystkim Wrocławia, Świdnicy, Bolesławca, Lubina, Głogowa czy Legnicy. Obszary słabsze są bardziej rozproszone i związane przede wszystkim z peryferyjnymi gminami wiejskimi oraz miejsko-wiejskimi. Zmiana wag nie prowadzi zatem do zasadniczego przeobrażenia geografii jakości życia w regionie.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Pierwsze miejsce ponownie zajmuje Świdnica, z wartością 0,940. W wariancie ankietowym jej przewaga wynika w największym stopniu z połączenia szybkiej reakcji służb ratowniczych, bardzo dobrej dostępności szpitala, placówek medycznych, aptek i SOR oraz wyjątkowo bogatej oferty usług codziennych. Szczególnie korzystnie wypada liczba sklepów i różnorodność sieci handlowych dostępnych w niewielkiej odległości od zabudowy, a także gęstość przystanków komunikacji publicznej. Świdnica zajmuje drugie miejsce w kraju w kategorii dostępności usług i znajduje się w ścisłej czołówce pod względem zdrowia, co dobrze wyjaśnia jej wysoką pozycję przy wagach odzwierciedlających preferencje respondentów.

Bolesławiec, z wynikiem 0,933 zajmuje drugie miejsce. Największe znaczenie mają bardzo szybka reakcja straży pożarnej, wysoka dostępność szpitala i innych placówek ochrony zdrowia, duża liczba przystanków oraz różnorodna oferta sklepów. Dodatkowym atutem jest relatywnie wysoka aktywność inwestycyjna. Wariant ankietowy mocniej niż ekspercki uwzględnia codziennie odczuwalne warunki ekonomiczne i usługowe, dlatego takie połączenie dostępności i aktywności gospodarczej szczególnie sprzyja Bolesławcowi.

Trzecie miejsce zajmuje Wrocław z wynikiem 0,899. Jego pojawienie się w pierwszej trójce zamiast Lubina dobrze pokazuje różnicę pomiędzy metodami wagowania. Wrocław bardzo wysoko wypada w warunkach ekonomicznych, edukacji, transporcie, zdrowiu oraz dostępności usług. Na poziomie wskaźników szczegółowych szczególnie korzystne są wysoka dostępność szpitali, placówek medycznych i aptek, duża liczba sklepów oraz paczkomatów, wysokie wyniki edukacyjne i dodatni bilans działalności gospodarczych. Są to właśnie obszary, którym respondenci przypisali stosunkowo duże znaczenie. Jednocześnie pozycję Wrocławia ograniczają słabe wyniki środowiskowe – przede wszystkim zanieczyszczenie powietrza, hałas i inne presje charakterystyczne dla dużej aglomeracji. W podejściu eksperckim środowisko ma znacznie większą wagę, dlatego Wrocław zajmuje tam dopiero siódme miejsce w województwie.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Ostatnie trzy pozycje ponownie zajmują Międzylesie – 0,388, Wińsko – 0,360 oraz Jemielno – 0,348. W wariancie ankietowym ich słabości są jeszcze mocniej związane z elementami codziennego funkcjonowania mieszkańców. W Międzylesiu szczególnie negatywnie oddziałują wyższe bezrobocie, niska dostępność szpitala, SOR i apteki, słabsze wyniki edukacji ponadpodstawowej oraz duża odległość do części usług administracyjnych. W Wińsku kluczowe są bardzo słaba dostępność szpitala i podstawowych placówek medycznych, wyższe bezrobocie, ograniczony dostęp do szkół średnich i słabsza sieć kanalizacyjna. W Jemielnie nakładają się natomiast bardzo duże odległości do szpitala i apteki, słabsza sytuacja na rynku pracy, niskie wyniki egzaminów szkolnych, ograniczony dostęp do kolei oraz niedostatki infrastruktury kanalizacyjnej. Jemielno należy przy tym do najsłabszych gmin w kraju m.in. w edukacji, zdrowiu, warunkach ekonomicznych, transporcie i dostępności usług.

Zmiany względem 2025 i porównanie sposobów wagowania

Względem edycji 2025 wariant ekspercki pokazuje wyraźną poprawę sytuacji w województwie. Średnia wzrosła z około 0,5753 do 0,5981, czyli o 0,0228 punktu. Wzrost wartości wskaźnika nastąpił aż w 162 z 169 gmin, czyli w 95,9% jednostek. Udział gmin osiągających co najmniej 0,65 zwiększył się z 19,5% do 24,3%, natomiast udział wyników poniżej 0,55 zmniejszył się z 46,7% do 37,3%. Jednocześnie pozycja Dolnego Śląska w rankingu województw nie zmieniła się i region pozostał czwarty. W samej czołówce Świdnica zamieniła się miejscami z Bolesławcem, Lubin pozostał trzeci, a większość pozostałych zmian miała niewielką skalę. Co interesujące, nawet trzy najsłabsze gminy zwiększyły swoje wartości wskaźnika, jednak poprawa nie była wystarczająca, aby istotnie zmienić ich pozycję względem pozostałych jednostek regionu.

Porównanie z 2025 rokiem pokazuje w wariancie ankietowym znacznie większą stabilność niż przy wagach eksperckich. Średnia dla województwa wzrosła tylko nieznacznie – z około 0,5887 do 0,5891. Wzrost wartości odnotowały 83 gminy, natomiast spadek 86, co oznacza praktycznie równowagę obu kierunków zmian. Udział gmin poniżej 0,55 zmniejszył się z 45,6% do 42,6%, ale jednocześnie udział gmin osiągających co najmniej 0,65 obniżył się nieznacznie z 22,5% do 21,9%. Region utrzymał trzecie miejsce w Polsce. W pierwszej trójce Świdnica awansowała z drugiej na pierwszą pozycję, Bolesławiec przesunął się z pierwszej na drugą, a Wrocław pozostał trzeci.

Oba warianty wagowania przedstawiają Dolny Śląsk jako region o wysokiej przeciętnej jakości życia, ale dużym zróżnicowaniu wewnętrznym. Wysokie wartości są przede wszystkim związane z miastami pełniącymi funkcje regionalnych lub subregionalnych centrów usługowych, natomiast najniższe wyniki dotyczą peryferyjnych gmin o rozproszonej zabudowie i większych odległościach do usług publicznych.

Największa różnica pomiędzy metodami dotyczy charakteru trzeciego miejsca. W ujęciu eksperckim zajmuje je Lubin, któremu sprzyjają m.in. bardzo dobra dostępność ochrony zdrowia oraz relatywnie korzystne wyniki środowiskowe poza obciążeniami związanymi z górnictwem. Przy wagach ankietowych na trzecie miejsce przesuwa się Wrocław, ponieważ większe znaczenie otrzymują warunki ekonomiczne, dostępność usług i infrastruktury wykorzystywanej w codziennym życiu. Z kolei trzy najsłabsze gminy są identyczne w obu rankingach, co wskazuje na trwałość ich deficytów – przede wszystkim w dostępności zdrowia, edukacji, transportu i usług oraz, szczególnie w wariancie ankietowym, w sytuacji ekonomicznej.

Różny jest również obraz zmian rok do roku: podejście eksperckie pokazuje szeroką poprawę niemal w całym województwie, natomiast podejście ankietowe – zasadniczą stabilizację. W obu przypadkach nie zmienia się jednak podstawowa geografia wyników ani wysoka pozycja Dolnego Śląska na tle kraju.

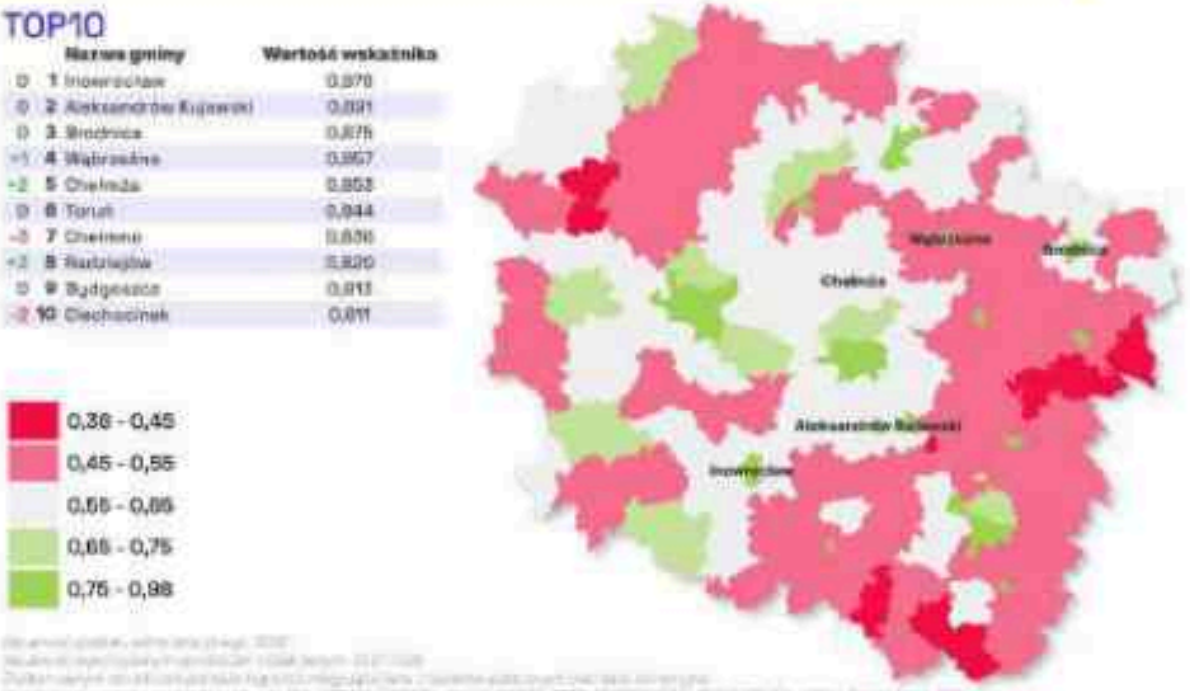
Kujawsko-pomorskie

Jakość życia w gminach województwa kujawsko-pomorskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Inowrocław	0,970
0	2	Aleksandrów Kujawski	0,891
0	3	Brodnica	0,876
+1	4	Wąbrzeźno	0,857
+2	5	Chełmża	0,853
0	6	Toruń	0,844
-3	7	Chełmno	0,836
+2	8	Radziejów	0,820
0	9	Bydgoszcz	0,813
-2	10	Ciechocinek	0,811

Województwo kujawsko-pomorskie zajmuje w ujęciu eksperckim 8. miejsce w kraju, ze średnią wartością wskaźnika jakości życia wynoszącą 0,5759. Mediana dla 144 gmin regionu jest nieco niższa i wynosi około 0,549, co wskazuje, że średnią podnoszą przede wszystkim relatywnie silne ośrodki miejskie. Rozkład wyników jest skoncentrowany w środkowej części skali: 44,4% gmin osiąga wartości od 0,45 do 0,55, a 32,6% od 0,55 do 0,65. Wynik co najmniej 0,75 uzyskuje 11,1% jednostek, natomiast poniżej 0,45 znajduje się 5,6%. W porównaniu z ubiegłym rokiem rozkład przesunął się więc wyraźnie w stronę wyższych wartości.

Przestrzennie utrzymuje się układ obserwowany już w poprzedniej edycji: najwyższe wartości skupiają się przede wszystkim w miastach powiatowych oraz w osi Bydgoszcz–Toruń–Inowrocław, uzupełnianej przez mniejsze silne ośrodki, takie jak Brodnica, Wąbrzeźno czy Chełmża. Słabsze wartości są częstsze w południowej i południowo-wschodniej części województwa, zwłaszcza w bardziej peryferyjnych gminach powiatów włocławskiego i radziejowskiego, a także w części wschodnich i północno-zachodnich obrzeży regionu. Jest to w dużej mierze kontynuacja wzorca opisanego w edycji 2025.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Inowrocław pozostaje liderem województwa z wartością 0,976. Jego przewaga wynika przede wszystkim z bardzo dobrej dostępności ochrony zdrowia: mieszkańcy mają relatywnie blisko do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego, szpitala, placówek medycznych i aptek. Drugim istotnym atutem jest bezpieczeństwo – szczególnie wysoki udział interwencji straży pożarnej z czasem dojazdu krótszym niż pięć minut. Inowrocław korzystnie wyróżnia również duża liczba przystanków komunikacji publicznej, rozwinięta infrastruktura rowerowa oraz dobra dostępność sklepów spożywczych. Po stronie słabości pozostają przede wszystkim większa ekspozycja na hałas, relatywnie słabszy wynik ekonomiczny związany z bezrobociem oraz ograniczenia charakterystyczne dla większego ośrodka miejskiego.

Aleksandrów Kujawski, z wartością 0,891, utrzymuje drugą pozycję. Najsilniejsze przewagi gminy dotyczą szybkości działania służb ratowniczych oraz dostępu do ochrony zdrowia – bliskości przychodni, szpitala i aptek. Korzystnie wypada także dostęp do policji i jednostek straży pożarnej, a relatywnie niewielka część zabudowy jest narażona na część zagrożeń środowiskowych. Dodatkowym atutem jest bliskość przedszkoli. Wynik ograniczają natomiast nieco słabsze rezultaty edukacyjne, lokalny rynek pracy oraz mniej korzystne wyposażenie w część infrastruktury technicznej i transportowej.

Brodnica zajmuje trzecie miejsce z wynikiem 0,875. Jej sukces jest w dużej mierze związany z ochroną zdrowia – miasto należy do krajowej czołówki tej kategorii, a szczególnie korzystnie wypada dostęp do SOR, placówek medycznych, szpitala, aptek oraz podstawowej opieki zdrowotnej. Bardzo mocnym elementem jest również szybki czas reakcji straży pożarnej. Dobrze rozwinięta jest także komunikacja publiczna. Najważniejszym czynnikiem osłabiającym wynik pozostaje środowisko: w danych widoczna jest większa ekspozycja części zabudowy na zagrożenie powodziowe, a także relatywnie mniej korzystne wyniki związane z hałasem i jakością powietrza.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe miejsca zajmują Rogowo w powiecie rypińskim – 0,376, Topólka – 0,415 oraz Chodecz – 0,420. Ich wspólnym problemem jest przede wszystkim ograniczona dostępność usług i infrastruktury typowych dla lokalnych centrów miejskich.

W Rogowie szczególnie silnie wynik obniżają niska dostępność policji, podstawowych placówek medycznych, aptek i szpitala, a także kolei. Słabsze są również rezultaty edukacyjne i dostępność szkół podstawowych. Gmina korzysta wprawdzie z relatywnie dobrych warunków środowiskowych i niewielkiej ekspozycji na część zagrożeń naturalnych, jednak te zalety nie rekompensują deficytów usługowych i dostępnościowych.

W Topólce największym ograniczeniem jest niski dostęp do SOR i szpitala, a także słabsza dostępność podstawowych placówek medycznych i aptek. Do tego dochodzą gorsze parametry bezpieczeństwa związane z czasem reakcji służb oraz bariery edukacyjne. Istotnym obciążeniem jest również ekspozycja części zabudowy na zagrożenie powodziowe.

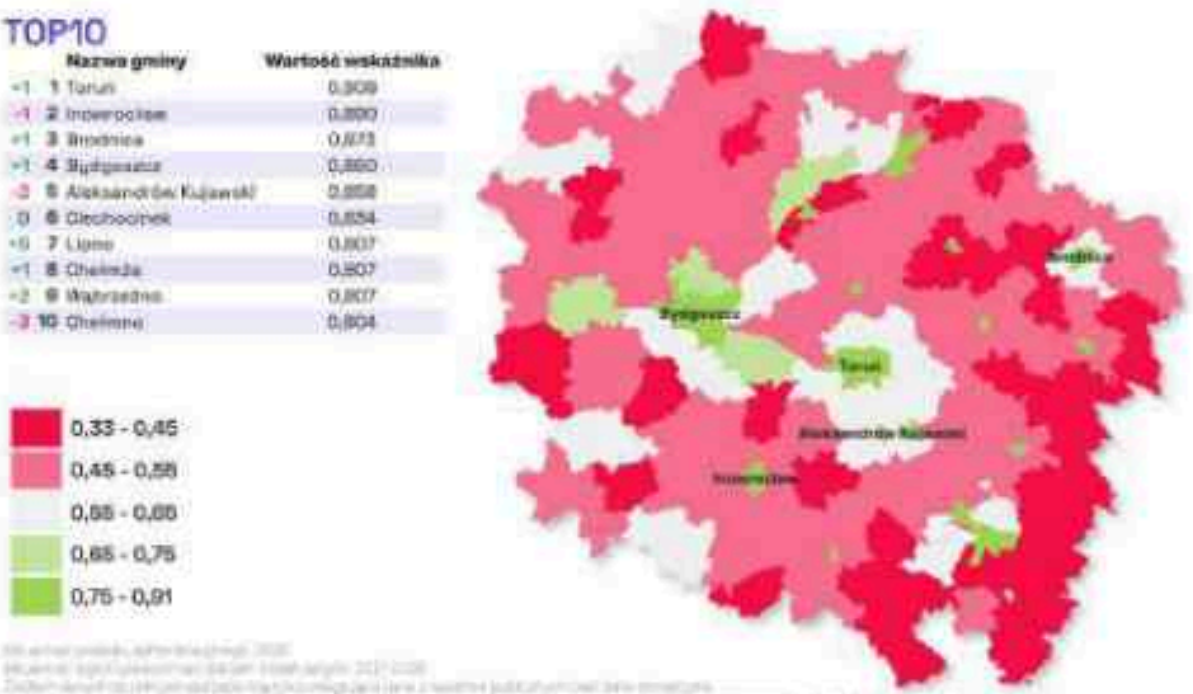
W Chodeczu również dominują bariery zdrowotne – przede wszystkim niska dostępność szpitala i SOR. Wynik dodatkowo obniżają słabszy czas reakcji służb, większa odległość do miejsc doraźnego schronienia, słabsza dostępność szkoły podstawowej oraz mniej korzystne warunki środowiskowe, w tym ekspozycja na część zagrożeń powodziowych i bliskość obiektów uciążliwych.

Jakość życia w gminach województwa kujawsko-pomorskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+1	1	Toruń	0,909
-1	2	Inowrocław	0,890
+1	3	Brodnica	0,873
+1	4	Bydgoszcz	0,860
-3	5	Aleksandrów Kujawski	0,858
0	6	Osiek	0,854
+5	7	Lipno	0,837
+1	8	Chełmża	0,807
+2	9	Wąbrzeźno	0,807
-3	10	Chełmno	0,804

Przy wagach ankietowych średnia wartość wskaźnika w województwie wynosi 0,5274, co daje kujawsko-pomorskiemu 10. miejsce w kraju. Mediana wynosi około 0,486, czyli jest wyraźnie niższa niż przy wagach eksperckich. Aż 25,0% gmin osiąga wynik poniżej 0,45, a 47,9% mieści się w przedziale 0,45–0,55. Tylko 13,2% znajduje się pomiędzy 0,55 a 0,65, natomiast co najmniej 0,75 osiąga 10,4% jednostek. Wariant ankietowy wyraźniej dzieli zatem region na silne ośrodki miejskie oraz rozległą grupę gmin o znacznie słabszym dostępie do codziennych usług.

Układ przestrzenny jest zbliżony do eksperckiego, ale kontrast jest silniejszy. Najwyższe wartości ponownie koncentrują się w Toruniu, Bydgoszczy, Inowrocławiu, Brodnicy oraz innych miastach powiatowych i uzdrowiskowych. Niższe wartości są szczególnie widoczne na południu i południowym wschodzie województwa oraz w gminach peryferyjnych o rozproszonej zabudowie. Respondenci większą wagę przypisują warunkom ekonomicznym, podstawowym usługom i codziennej dostępności ochrony zdrowia, dlatego różnica pomiędzy miastami i obszarami wiejskimi staje się bardziej wyraźna.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Toruń zajmuje pierwsze miejsce z wartością 0,908. Jego przewaga jest wielowymiarowa: bardzo dobra dostępność szpitali, przychodni, SOR i aptek łączy się z dużą liczbą oraz różnorodnością sklepów, rozwiniętym transportem publicznym i dobrymi wynikami edukacyjnymi. Korzystnie wypada również lokalny rynek pracy – udział bezrobotnych jest relatywnie niski. Są to elementy szczególnie mocno premiowane przez wagi ankietowe. Głównym ograniczeniem Torunia pozostaje środowisko – przede wszystkim ekspozycja na hałas i inne presje typowe dla dużego miasta. Podobny zestaw mocnych i słabych stron wskazywano już w raporcie 2025.

Inowrocław, z wynikiem 0,890, spada z pierwszego na drugie miejsce, ale pozostaje bardzo silny w obszarach bezpośrednio odczuwanych przez mieszkańców. Szczególnie duże znaczenie mają szybkie interwencje straży pożarnej, bliskość szpitala i placówek medycznych, duża liczba sklepów i sieci handlowych oraz gęsta sieć przystanków. Dobry jest również dostęp do aptek i SOR. Pozycję ograniczają natomiast wyższe bezrobocie, słabsza dostępność schronów oraz pewne deficyty środowiskowe i infrastrukturalne.

Brodnica awansuje na trzecie miejsce z wynikiem 0,873. Podobnie jak w wariancie eksperckim jej największą przewagą jest ochrona zdrowia – bardzo dobry dostęp do szpitala, placówek medycznych, SOR i aptek – oraz szybkość reakcji straży pożarnej. Mocną stroną są także przystanki komunikacji publicznej, różnorodność sklepów oraz dobra jakość lokalnego układu drogowego przy zabudowie mieszkaniowej. Słabiej wypada natomiast część parametrów środowiskowych i finansowych samorządu.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe miejsca zajmują Chodecz – 0,329, Boniewo – 0,330 oraz Izbica Kujawska – 0,356. Wszystkie trzy znajdują się w południowo-wschodniej części województwa i łączy je podobna kombinacja barier: słabsza dostępność ochrony zdrowia, mniej korzystna sytuacja na rynku pracy oraz większe odległości do usług publicznych.

W Chodeczu szczególnie silnie wynik obniża odległość do szpitala, a także ograniczony dostęp do SOR i doraźnych miejsc schronienia. Istotne są również wyższe bezrobocie, wolniejsze interwencje straży oraz duże odległości do urzędów. W ankietowym ujęciu te codzienne bariery mają większe znaczenie niż przy wagach eksperckich.

W Boniewie najsilniejszymi obciążeniami są daleki dostęp do szpitala i innych placówek medycznych oraz relatywnie wysoki udział bezrobotnych. Słabsze są również szybkość reakcji straży, dostęp do kolei i urzędów oraz bliskość podstawowych usług. Korzystniejsza sytuacja w zakresie sieci wodociągowej czy wydatków samorządowych nie wystarcza, aby zrównoważyć te deficyty.

W Izbicy Kujawskiej bardzo duże znaczenie ma niska dostępność szpitala i SOR, a także niekorzystna sytuacja na rynku pracy. Wynik dodatkowo obniżają duże odległości do urzędów oraz słabsza dostępność miejsc doraźnego schronienia. Jednocześnie część elementów infrastruktury technicznej i dostępności straży prezentuje się relatywnie lepiej, lecz nie kompensuje to najważniejszych barier.

Zmiany względem 2025 i porównanie sposobów wagowania

Zmiany rok do roku są diametralnie różne w obu wariantach wagowania. Przy wagach eksperckich średnia wojewódzka wzrosła z około 0,553 do 0,576, czyli o około 0,023 punktu. Wzrost wartości zanotowało aż 138 ze 144 gmin – 95,8%. Udział jednostek poniżej 0,45 zmniejszył się z 9,7% do 5,6%, natomiast odsetek gmin osiągających co najmniej 0,75 zwiększył się z 7,6% do 11,1%. Jest to więc wyraźna poprawa obejmująca praktycznie cały region. W poprzedniej edycji ekspercki rozkład obejmował 7,6% gmin z bardzo wysokimi i 9,7% z bardzo niskimi wartościami.

Czołówka ekspercka pozostaje wyjątkowo stabilna: Inowrocław, Aleksandrów Kujawski i Brodnica utrzymały dokładnie te same trzy pierwsze miejsca. Większe przetasowania pojawiają się niżej – m.in. Wąbrzeźno i Chełmża awansują, a Chełmno traci trzy pozycje. W dolnej części zestawienia Rogowo i Topólka pozostają odpowiednio na ostatnim i przedostatnim miejscu, a Chodecz przesuwa się o jedną pozycję w dół. Na uwagę zasługuje Nieszawa, która spadła aż o 52 miejsca w rankingu wojewódzkim.

Zmienił się też skład podium. Toruń awansował z drugiego na pierwsze miejsce, Inowrocław przesunął się z pierwszego na drugie, a Brodnica weszła na trzecią pozycję z czwartej. Aleksandrów Kujawski, który rok wcześniej zajmował trzecie miejsce, jest obecnie piąty. Na końcu zestawienia pozostają praktycznie te same problemy co rok wcześniej: Izbica Kujawska, Boniewo i Chodecz nadal należą do trzech najsłabszych jednostek, zmieniając jedynie kolejność. Zeszłoroczny raport wskazywał w tej grupie przede wszystkim ograniczoną dostępność ochrony zdrowia i służb, wyższe bezrobocie oraz słabszy dostęp do codziennych usług – tegoroczne dane potwierdzają trwałość tych barier.

Porównanie obu metod pokazuje przede wszystkim, że wagi eksperckie dają w Kujawsko-Pomorskiem znacznie bardziej korzystny obraz szerokiej grupy gmin. W tym wariancie poniżej 0,45 znajduje się 5,6% jednostek, przy wagach ankietowych aż 25,0%. Mediana wynosi odpowiednio około 0,549 i 0,486. Z drugiej strony udział gmin o najwyższych wartościach jest niemal identyczny – około 11% w obu podejściach. Różnica dotyczy więc przede wszystkim sytuacji przeciętnych i słabszych gmin.

Geografia wyników również pozostaje stabilna: w obu wariantach przewagę mają miasta i lokalne centra usługowe, a słabsze wartości skupiają się w gminach bardziej peryferyjnych, szczególnie na południu i południowym wschodzie województwa. Wariant ekspercki mocniej premiuje bezpieczeństwo, zdrowie, środowisko i dostępność infrastruktury systemowej, natomiast ankietowy silniej eksponuje sytuację ekonomiczną, handel, codzienne usługi oraz praktyczną dostępność ochrony zdrowia i transportu. To właśnie dlatego Toruń zyskuje przy wagach ankietowych, podczas gdy Aleksandrów Kujawski wyraźniej korzysta w wariancie eksperckim.

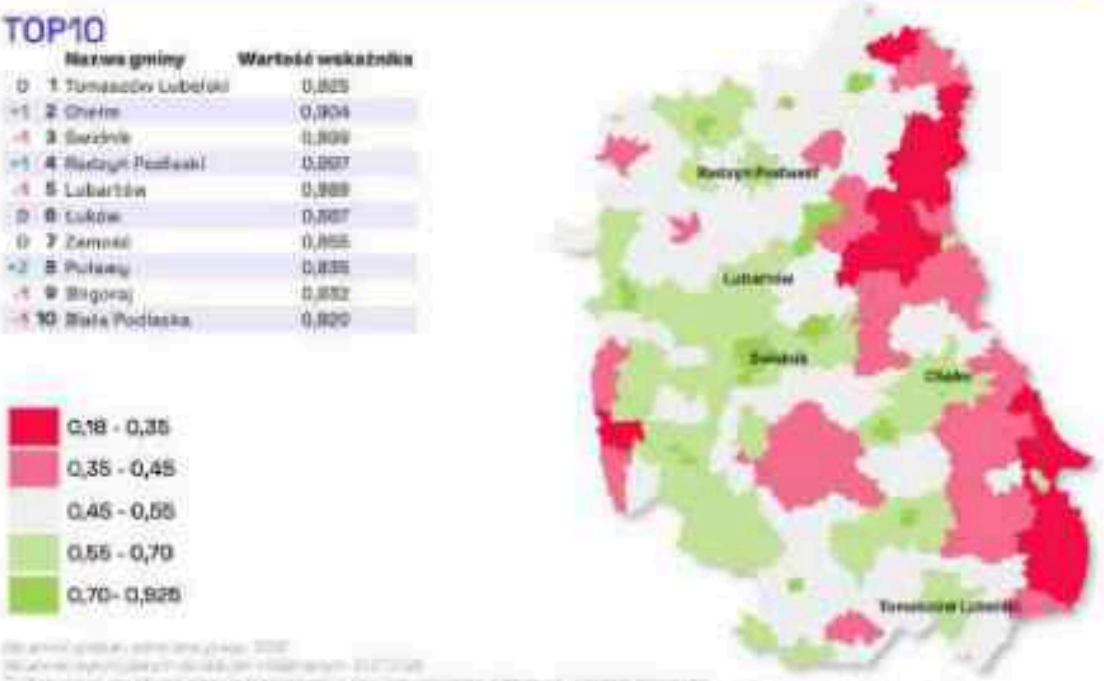
Lubelskie

Jakość życia w gminach województwa lubelskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Tomaszów Lubelski	0,925
+1	2	Chełm	0,904
-1	3	Świdnik	0,899
+1	4	Biłgoraj Podlaski	0,897
-1	5	Lubartów	0,889
0	6	Łuków	0,887
0	7	Zamość	0,866
+2	8	Puławy	0,835
-1	9	Biłgoraj	0,832
-1	10	Biała Podlaska	0,820

W ujęciu eksperckim województwo lubelskie osiąga średnią wartość wskaźnika jakości życia 0,5241, co daje mu 13. miejsce wśród województw. Mediana dla 213 gmin wynosi 0,516. Rozkład wskazuje na przewagę wyników ze środkowej części skali: 39,0% gmin mieści się w przedziale 0,45–0,55, a 27,7% pomiędzy 0,55 a 0,70. Wynik co najmniej 0,70 osiąga 7,5% gmin, natomiast poniżej 0,35 znajduje się 8,0%. Zwraca uwagę stosunkowo duża różnica między grupą silnych ośrodków miejskich a gminami peryferyjnymi – wartości wahają się od 0,925 w Tomaszowie Lubelskim do 0,179 w Wyrykach.

Przestrzennie wysokie wartości mają przede wszystkim charakter wyspowy i są związane z miastami pełniącymi funkcje powiatowe lub subregionalne m.in. w Tomaszowie Lubelskim, Chełmie, Świdniku. Wysokie wartości widoczne są również w strefie Lublina, choć sama stolica województwa zajmuje w tym wariancie 11. miejsce. Obszary słabsze koncentrują się przede wszystkim wzdłuż wschodniej granicy województwa, zwłaszcza w pasie włodawsko-hrubieszowskim, oraz w części gmin o rozproszonej sieci osadniczej. Jest to zasadniczo ten sam wzorzec, który występował w poprzedniej edycji: wysokie wyniki wiązały się z koncentracją szkół, usług i transportu w miastach, natomiast słabsze z położeniem peryferyjnym i większymi odległościami do infrastruktury.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Tomaszów Lubelski, z wynikiem 0,925, pozostaje liderem województwa. Jego najważniejszą przewagą jest bardzo sprawne działanie służb ratowniczych – szczególnie wysoki udział zdarzeń, w których straż pożarna dociera na miejsce w czasie krótszym niż pięć minut. Drugim filarem są bardzo dobre wyniki edukacyjne: wysokie rezultaty egzaminu ósmoklasisty oraz korzystne wyniki dostępnych szkół średnich. Miasto wyróżnia się również stosunkowo dużą dostępnością podstawowej opieki zdrowotnej, różnorodnością sklepów spożywczych oraz możliwością korzystania z kilku rodzajów transportu publicznego. Najważniejszym czynnikiem ograniczającym wynik pozostają warunki środowiskowe, przede wszystkim jakość powietrza, a także większe odległości do części infrastruktury ratunkowej i medycznej.

Chełm awansuje na drugą pozycję z wartością 0,904. Najsilniej na jego wynik pracują edukacja i transport. Wysokie rezultaty egzaminu ósmoklasisty łączą się z dużą liczbą przystanków oraz szerokim wyborem środków komunikacji publicznej. Korzystnie wypada również liczba świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej i różnorodność sieci handlowych dostępnych w pobliżu zabudowy. Dodatkową przewagą jest wysoki udział szybkich interwencji straży pożarnej. Pozycję ograniczają przede wszystkim uwarunkowania środowiskowe: wyższe stężenia pyłów, ekspozycja części zabudowy na zagrożenie powodziowe oraz bliskość obiektów uciążliwych.

Świdnik, z wynikiem 0,899, zajmuje trzecie miejsce. Największą przewagą są wyniki edukacyjne – szczególnie egzamin ósmoklasisty – oraz dobrze rozwinięty transport. Korzystnie działa duża różnorodność środków komunikacji, rozbudowana infrastruktura rowerowa i dobry dostęp do usług. Silnym elementem pozostaje również wysoki udział szybkich interwencji straży pożarnej i dobra dostępność podstawowej opieki zdrowotnej. Wynik obniżają natomiast czynniki środowiskowe, zwłaszcza jakość powietrza, oraz bliskość obiektów związanych z ryzykiem poważnej awarii przemysłowej. Znaczenie ma również nieco słabsza dostępność części wyspecjalizowanych usług medycznych i jednostek ratunkowych.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe miejsca zajmują Wyryki – 0,179, Hanna – 0,203 oraz Horodło – 0,235. Wszystkie są gminami wiejskimi położonymi we wschodniej, przygranicznej części województwa. Ich wyniki pokazują skalę znaczenia dostępności w obszarach o rozproszonej sieci osadniczej.

W Wyrykach zdecydowanie największym ograniczeniem jest dostęp do ochrony zdrowia - placówek medycznych i SOR. Do tego dochodzi daleki dostęp do policji i straży pożarnej, większa odległość do przedszkoli oraz ograniczona oferta usług codziennych. Negatywnie oddziałują również niektóre parametry środowiskowe, w tym jakość powietrza i położenie względem obiektów uciążliwych. Co istotne, gmina uzyskuje relatywnie korzystne wyniki części wskaźników edukacyjnych, ale nie wystarcza to do skompensowania bardzo dużych deficytów zdrowotnych i dostępnościowych.

W Hannie największym problemem jest również dostępność ochrony zdrowia – szczególnie SOR, przychodni i apteki. Istotne są również bariery środowiskowe, w tym większa odległość od obszarów wolnych od oddziaływania obiektów uciążliwych oraz ekspozycja części zabudowy na zagrożenia powodziowe. Wynik obniżają ponadto słabsza dostępność przedszkoli, usług i transportu.

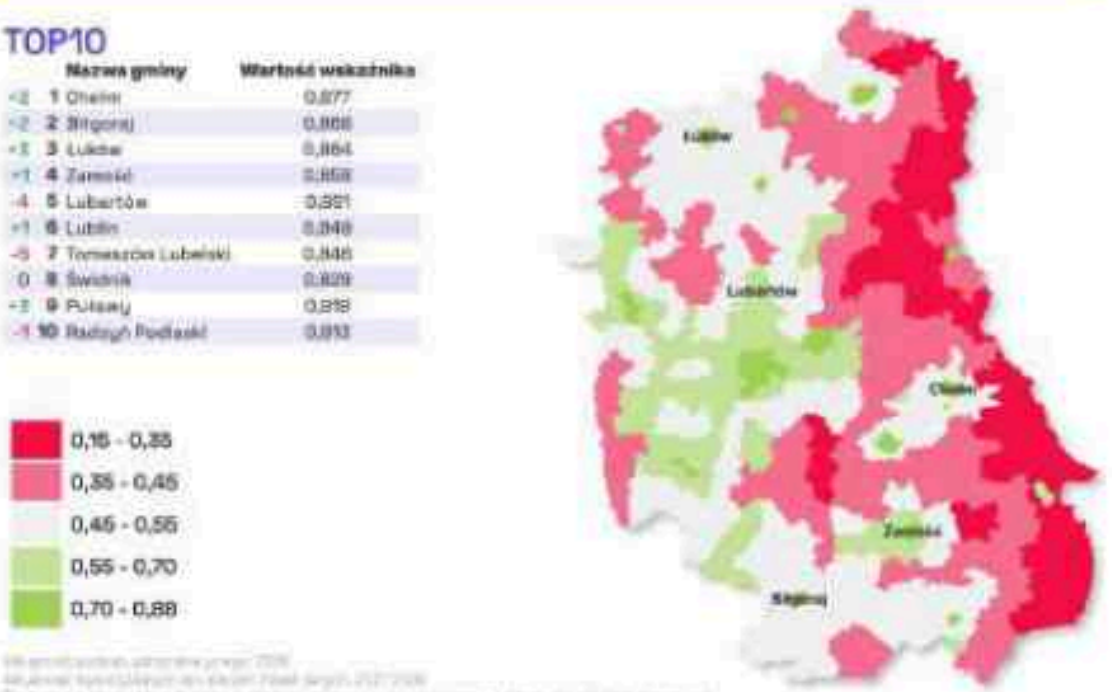
W Horodle najsilniej wynik obniża bardzo niska dostępność SOR i ograniczona placówek medycznych. Silnie zaznaczają się także czynniki środowiskowe: położenie względem obiektów uciążliwych, jakość powietrza oraz zagrożenie powodziowe. Do tego dochodzi daleki dostęp do policji i placówek wychowania przedszkolnego. W odróżnieniu od liderów regionu słabość tych gmin wynika więc z kumulacji przestrzennych barier w kilku kluczowych dziedzinach jednocześnie.

Jakość życia w gminach województwa lubelskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+2	1	Chełm	0,877
+2	2	Biłgoraj	0,868
+1	3	Łuków	0,864
+1	4	Zamość	0,859
-4	5	Lubartów	0,851
+1	6	Lublin	0,849
-5	7	Tomaszów Lubelski	0,846
0	8	Świdnik	0,829
+2	9	Puławy	0,818
-1	10	Radzyń Podlaski	0,813

W wariancie opartym na badaniu ankietowym średnia dla województwa wynosi 0,4828, co również oznacza 13. miejsce w kraju. Mediana wynosi 0,471. Wyniki są wyraźniej skoncentrowane w dolnej części skali niż przy wagach eksperckich: 12,7% gmin osiąga wartość poniżej 0,35, 29,6% mieści się między 0,35 a 0,45, a 34,3% w przedziale 0,45–0,55. Co najmniej 0,70 uzyskuje 7,5% gmin. Łącznie aż 42,3% jednostek nie przekracza 0,45.

Układ przestrzenny jeszcze mocniej podkreśla różnicę pomiędzy miastami i lokalnymi centrami usługowymi a peryferiami wschodnimi. Wagi ankietowe premiują zwłaszcza jednostki łączące dobrą edukację z relatywnie korzystnymi warunkami ekonomicznymi, rozbudowaną ofertą handlową i dostępnością infrastruktury wykorzystywanej w codziennym życiu.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Chełm, z wartością 0,877, awansuje na pierwsze miejsce. W ujęciu ankietowym szczególnie duże znaczenie mają wysokie wyniki edukacyjne – zarówno szkół podstawowych, jak i średnich – oraz korzystna mediana wynagrodzeń. Mocnym elementem są także wydatki samorządu w przeliczeniu na mieszkańca, duża różnorodność sklepów spożywczych oraz dobra jakość lokalnego układu drogowego przy zabudowie mieszkaniowej. Dodatkowo Chełm korzysta z wysokiego udziału szybkich interwencji straży pożarnej. Wynik obniżają m.in. lokalne bezrobocie, gorsza jakość powietrza oraz większe odległości do części jednostek ratowniczych i placówek medycznych. Właśnie silniejsze znaczenie warunków ekonomicznych i usług codziennych odróżnia ten wariant od eksperckiego.

Biłgoraj, z wynikiem 0,868, zajmuje drugie miejsce. Największymi atutami są bardzo szybkie interwencje straży pożarnej, dobre wyniki egzaminacyjne oraz relatywnie korzystne wynagrodzenia mieszkańców. Silnie zaznacza się również różnorodna oferta handlowa i dobra dostępność lokalnych dróg przy zabudowie. Pozytywny wkład daje także podstawowa opieka zdrowotna. Ograniczeniem pozostają niższą dostępność SOR i części infrastruktury bezpieczeństwa oraz pewne deficyty środowiskowe i rynku pracy.

Łuków awansuje na trzecią pozycję z wartością 0,864. Jego największą przewagą są bardzo dobre wyniki edukacyjne, szczególnie szkół średnich, uzupełnione wysokimi wynikami egzaminu ósmoklasisty. Ważne są również korzystne wynagrodzenia, sprawne interwencje straży pożarnej, dobra dostępność podstawowej opieki zdrowotnej oraz różnorodność sklepów. Słabsze elementy to większe odległości do niektórych jednostek ratowniczych i schronienia, lokalne bezrobocie oraz gorsze parametry jakości powietrza.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe wartości osiągają Wyryki – 0,148, Dołhobyczów – 0,170 i Tuczna – 0,190. Wszystkie są położone w peryferyjnych częściach wschodniego Lubelskiego, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w dostępności usług.

W Wyrykach największą barierą jest bardzo daleki dostęp do podstawowych placówek medycznych, a w dalszej kolejności do SOR, szpitala i apteki. Wariant ankietowy silniej niż ekspercki uwidacznia również wpływ wyższego bezrobocia. Negatywnie oddziałują duże odległości do straży pożarnej, poczty oraz innych codziennych usług. Korzystniejsze wyniki edukacyjne i mieszkaniowe nie równoważą tych braków.

W Dołhobyczowie szczególnie niekorzystne są odległości do szpitala, przychodni, SOR i apteki. Wyraźnie obniża wynik również bezrobocie, słabszy dostęp do szkół średnich i kolei oraz rzadsza oferta usług publicznych. Gmina posiada pewne atuty w zakresie infrastruktury drogowej i dostępu do szybkiego Internetu, ale w ujęciu ankietowym nie kompensują one deficytów zdrowotnych i ekonomicznych.

W Tucznej wynik ogranicza przede wszystkim trudny dostęp do całego zestawu usług medycznych – szpitala, placówki podstawowej, apteki i SOR. Dodatkowym obciążeniem są duże odległości do obiektów służących ochronie ludności oraz relatywnie słabsza dostępność usług. Korzystniejsze wynagrodzenia, warunki mieszkaniowe i wyniki edukacyjne nie są wystarczające wobec skali barier związanych ze zdrowiem i bezpieczeństwem.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

Największa różnica pomiędzy tegorocznymi wariantami dotyczy kierunku zmian rok do roku. Przy wagach eksperckich nastąpiła bardzo szeroka poprawa: średnia wojewódzka wzrosła z około 0,499 do 0,524, czyli o około 0,025 punktu. Wzrost wartości wskaźnika odnotowało 205 z 213 gmin, czyli 96,2% jednostek. Tylko osiem gmin zanotowało spadek. Mediana wzrosła z około 0,489 do 0,516.

Zmiana jest widoczna także w strukturze rozkładu. W 2025 roku 35,7% gmin osiągało wartości nieprzekraczające 0,45; obecnie jest to 25,8%. Udział jednostek z wynikiem co najmniej 0,75 zwiększył się z 5,6% do 6,1%, a grupa 0,55–0,65 wzrosła z 18,3% do 22,5%.

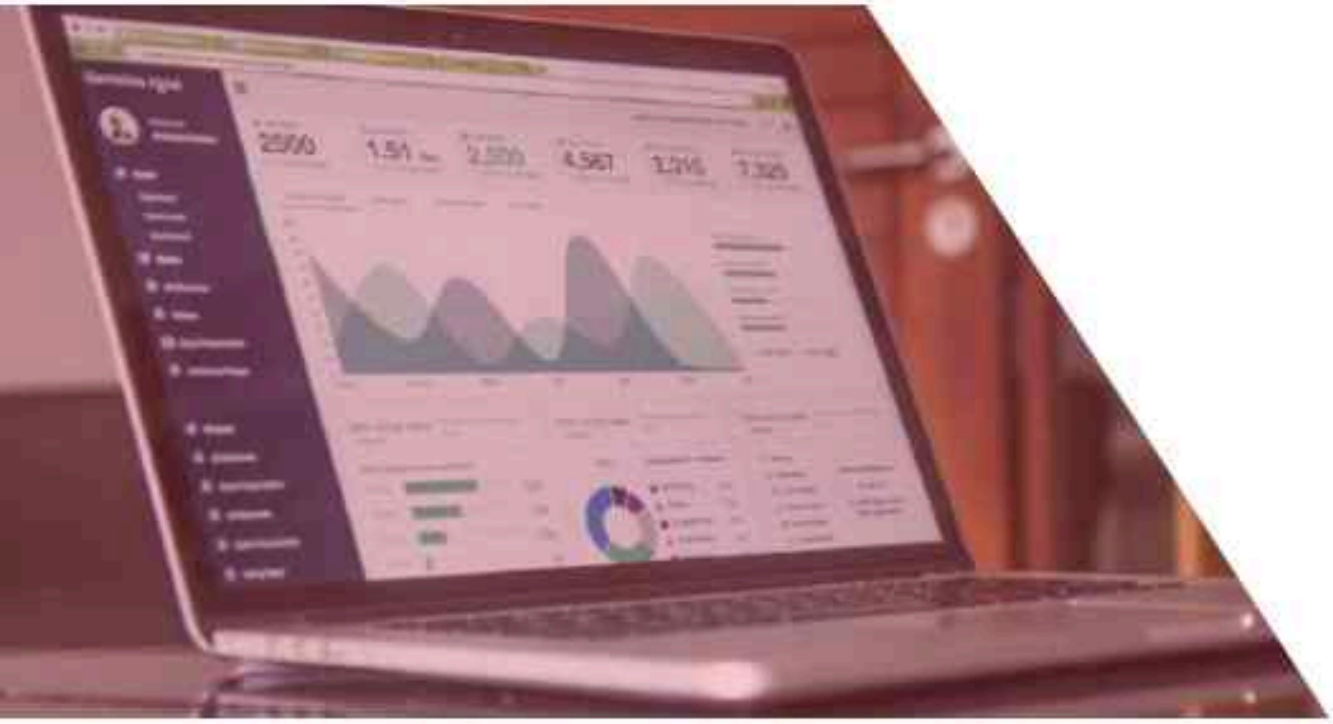
Czołówka ekspercka jest stosunkowo stabilna. Tomaszów Lubelski pozostaje pierwszy. Chełm awansuje z trzeciego na drugie miejsce, a Świdnik przesuwa się z drugiego na trzecie. Warto zauważyć, że różnica pomiędzy pierwszym i dziesiątym miejscem zmniejszyła się z około 0,127 punktu przed rokiem do około 0,105, co oznacza jeszcze większe zbliżenie wyników najlepszych ośrodków. W dolnej części rankingu Wyryki ponownie znajdują się w ścisłym końcu zestawienia, natomiast Horodło przesunęło się do ostatniej trójki; Dołhobyczów poprawił pozycję o dwa miejsca i znalazł się tuż powyżej niej.

Przy wagach ankietowych obraz jest zdecydowanie bardziej stabilny. Średnia wojewódzka obniżyła się nieznacznie z około 0,484 do 0,483, a mediana praktycznie się nie zmieniła. Wartość wskaźnika wzrosła w 94 gminach (44,1%), natomiast spadła w 119 (55,9%). Rozkład jest niemal identyczny z poprzednim rokiem: zarówno w 2025, jak i obecnie 42,3% gmin osiąga wynik nieprzekraczający 0,45, a udział gmin z wartością co najmniej 0,75 pozostaje na poziomie 6,6%.

Więcej zmian nastąpiło natomiast w ankietowej czołówce. Chełm awansował z trzeciego na pierwsze miejsce, Biłgoraj z czwartego na drugie, a Łuków z szóstego na trzecie. Ubiegłoroczny lider – Lubartów – zajmuje obecnie piątą pozycję, a Tomaszów Lubelski przesunął się z drugiej na siódmą. Pokazuje to, że niewielkie zmiany wartości mogą powodować wyraźne przetasowania w bardzo zwartej grupie najlepszych gmin. Rozpiętość TOP10 pozostała niemal bez zmian – obecnie wynosi około 0,064 punktu, wobec około 0,067 rok wcześniej.

Porównanie obu metod pokazuje, że wariant ekspercki daje Lubelszczyźnie w 2026 roku wyraźnie korzystniejszy obraz niż ankietowy. Średnia wynosi odpowiednio 0,524 i 0,483, a przy wagach eksperckich poprawa obejmuje niemal cały region. Wynika to z dużego znaczenia zdrowia, środowiska, bezpieczeństwa i edukacji, czyli kategorii, w których w tegorocznej edycji nastąpiły szerokie wzrosty. Wagi ankietowe znacznie silniej uwzględniają natomiast warunki ekonomiczne, codzienną dostępność usług i infrastrukturę bezpośrednio odczuwaną przez mieszkańców. W tych obszarach część wschodnich i peryferyjnych gmin województwa nadal ma wyraźne deficyty.

Niezależnie od sposobu wagowania podstawowa geografia pozostaje jednak bardzo trwała: najwyższa jakość życia koncentruje się w miastach powiatowych i subregionalnych, natomiast najsłabsze wyniki występują przede wszystkim w peryferyjnych gminach przy wschodniej granicy. Najsilniejszą barierą tych ostatnich jest dostępność ochrony zdrowia, uzupełniona przez większe odległości do służb, szkół, transportu i usług codziennych. To właśnie różnica między koncentracją funkcji miejskich a rozproszoną strukturą osadniczą pozostaje jednym z najważniejszych mechanizmów zróżnicowania jakości życia w województwie lubelskim.

Jakub Banaszek

Prezydent Miasta Chełma

Chełm

Wyniki najnowszego raportu jednoznacznie potwierdzają wiodącą pozycję Chełma na mapie województwa lubelskiego. W zestawieniu opartym na ocenach ekspertów nasze miasto uplasowało się na wysokim, drugim miejscu w regionie. Jeszcze większym powodem do dumy są wyniki badania ankietowego. To dzięki głosom samych mieszkańców Chełm awansował na pozycję lidera.

> Na ogólną jakość życia składa się wiele wzajemnie powiązanych elementów. Poza samą infrastrukturą i wielomilionowymi inwestycjami, kluczowe znaczenie ma poziom edukacji, sprawna komunikacja, bezpieczeństwo oraz stabilne warunki ekonomiczne. Zgromadzone w raporcie dane pokazują, że Chełm wyróżnia się na tle regionu wysokimi wynikami nauczania, dobrze funkcjonującym transportem publicznym, szeroką dostępnością handlu oraz wysokimi nakładami samorządowymi w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Wysoka lokata w rankingu przynosi ogromną satysfakcję, ale zarazem nie oznacza rezygnacji z dalszych ambicji. Traktujemy ją jako zobowiązanie do intensywnej pracy. Władze miasta mają pełną świadomość obszarów, które wciąż wymagają poprawy i profesjonalnego podejścia. Do najważniejszych wyzwań, przed którymi stoimy, należą walka o czystsze powietrze, stymulowanie lokalnego rynku pracy oraz poprawa dostępności do specjalistycznych usług medycznych. Rozwiązanie tych kwestii wymagać będzie konsekwencji oraz ścisłego partnerstwa wielu instytucji.

Nadrzędnym celem pozostaje stałe podnoszenie standardu życia w Chełmie. Dalsze inwestycje w modernizację przestrzeni miejskiej mają tworzyć optymalne warunki zarówno dla rodzin, jak i dla przedsiębiorców oraz osób, które dopiero planują związać swoją przyszłość z naszym miastem.

Zrównoważony rozwój musi być odczuwalny w każdej sferze od domów i szkół, przez miejsca pracy, aż po nowoczesną przestrzeń publiczną. Dziękując wszystkim, którzy swoim codziennym zaangażowaniem współtworzą sukces Chełma, warto pamiętać, że najlepszą miarą rozwoju miasta pozostaje autentyczne zadowolenie jego mieszkańców.

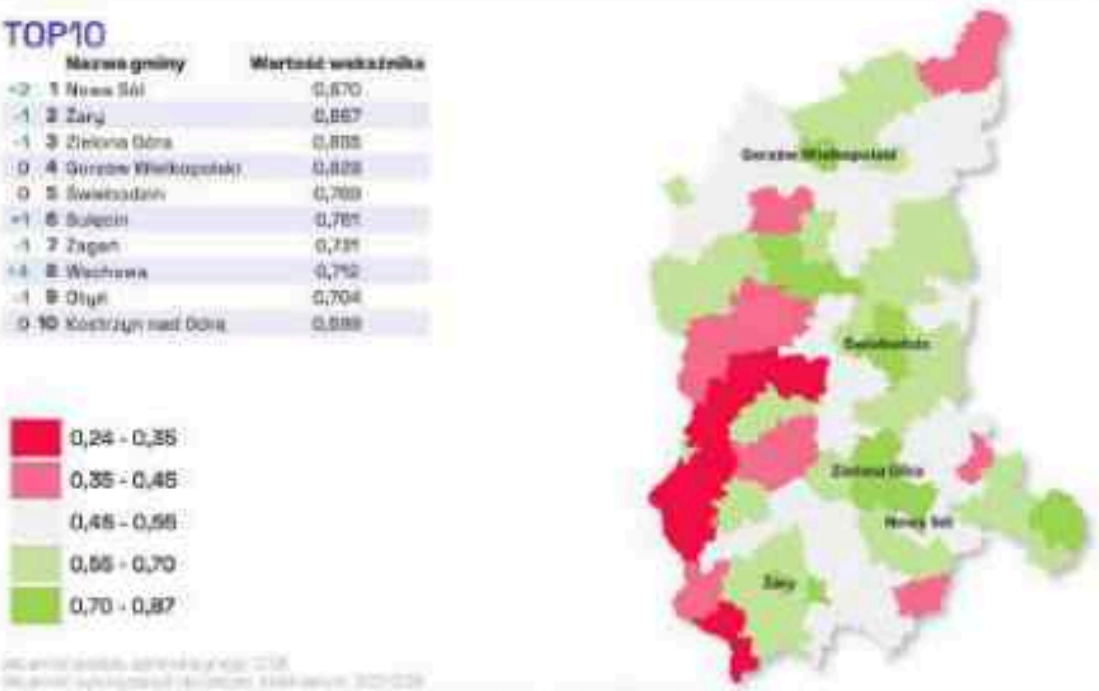
Lubuskie

Jakość życia w gminach województwa lubuskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+2	1	Nowa Sól	0,670
-1	2	Żary	0,667
-1	3	Zielona Góra	0,655
0	4	Gorzów Wielkopolski	0,628
0	5	Świebodzin	0,769
+1	6	Sulęcin	0,761
-1	7	Żagań	0,731
+4	8	Wschowa	0,752
-1	9	Otyń	0,704
0	10	Kostrzyn nad Odrą	0,699

W ujęciu eksperckim województwo lubuskie osiąga średnią wartość wskaźnika jakości życia 0,5508, co daje mu 12. miejsce w kraju. Mediana dla 82 gmin wynosi 0,547. Rozkład jest skoncentrowany przede wszystkim w środkowej części skali: 34,1% gmin uzyskuje wartości od 0,45 do 0,55, a 36,6% od 0,55 do 0,70. Wynik co najmniej 0,70 osiąga 11,0% jednostek, natomiast poniżej 0,45 znajduje się 18,3%. Oznacza to, że mimo relatywnie niskiej pozycji województwa w zestawieniu krajowym większość gmin nie należy do grupy najsłabszej, a region posiada kilka wyraźnych lokalnych centrów wysokiej jakości życia.

Przestrzennie wyższe wartości tworzą dwa zasadnicze pasma: Zielona Góra – Nowa Sól – Świebodzin oraz Gorzów Wielkopolski – Kostrzyn nad Odrą, uzupełnione przez silne ośrodki południowej części regionu, zwłaszcza Żary i Żagań. Czołówkę tworzą przede wszystkim miasta powiatowe i wojewódzkie oraz gminy położone w sąsiedztwie głównych korytarzy transportowych. Najniższe wartości koncentrują się natomiast głównie w powiecie krośnieńskim oraz w części zachodnich i południowo-zachodnich peryferii województwa.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Nowa Sól, z wartością 0,870, awansowała na pierwszą pozycję w województwie. Jej najważniejszą przewagą jest bardzo dobra dostępność ochrony zdrowia – SOR, przychodni, szpitala i aptek. Miasto korzystnie wyróżnia także wysoki udział szybkich interwencji straży pożarnej oraz rozwinięta infrastruktura rowerowa. W ujęciu kategorii szczególnie wysokie są wyniki zdrowia, edukacji, dostępności usług i transportu. O sukcesie decyduje więc połączenie koncentracji usług publicznych z dobrą mobilnością. Wynik ograniczają natomiast lokalne ryzyka przemysłowe i środowiskowe, w tym większa ekspozycja części zabudowy na obiekty mogące powodować poważne awarie oraz na zagrożenia powodziowe.

Żary, z wynikiem 0,867, zajmują drugie miejsce. Największym atutem jest ponownie dostęp do ochrony zdrowia. Bardzo dobrze wypada także edukacja, a korzystny komponent środowiskowy wynika m.in. z mniejszej ekspozycji na część zagrożeń powodziowych i większego oddalenia od obiektów uciążliwych. Żary łączą zatem funkcję lokalnego centrum usługowego z relatywnie dobrymi warunkami środowiskowymi. Słabszą stroną są natomiast wybrane elementy bezpieczeństwa i hałasu.

Zielona Góra, z wartością 0,855, zajmuje trzecią pozycję. Jej wysokie miejsce wynika z bardzo dobrej dostępności ochrony zdrowia, mocnych wyników edukacyjnych, szerokiej oferty usług i dobrze rozwiniętej komunikacji publicznej. Wysoka liczba przystanków dostępnych w pobliżu zabudowy oraz bliskość placówek medycznych wyraźnie odróżniają miasto od większości gmin regionu. Najważniejszym ograniczeniem pozostają typowe dla większego ośrodka miejskiego presje środowiskowe – hałas i zanieczyszczenie powietrza.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe miejsca zajmują gmina wiejska Gubin – 0,244, Maszewo – 0,296 oraz Bytnica – 0,298. Wszystkie trzy leżą w powiecie krośnieńskim, co tworzy najbardziej wyraźne przestrzenne skupisko niskiej jakości życia w województwie.

W gminie wiejskiej Gubin kluczowym problemem jest dostępność ochrony zdrowia. Do tego dochodzi słabszy dostęp do jednostek straży pożarnej, wychowania przedszkolnego i codziennych usług. Gmina osiąga relatywnie korzystniejsze wyniki środowiskowe, jednak nie są one w stanie zrównoważyć skali deficytów związanych z usługami i infrastrukturą społeczną.

W Maszewie najsilniej obciążają wynik dalekie dojazdy do SOR i placówek medycznych. Istotne są również większe odległości do przedszkoli, policji, straży pożarnej i aptek. W rezultacie bardzo niskie są wyniki transportu, bezpieczeństwa oraz dostępności usług. Korzystniejsze rezultaty edukacyjne czy część parametrów środowiskowych nie rekompensują podstawowych barier przestrzennych.

W Bytnicy szczególnie dotkliwy jest dostęp do aptek, SOR i placówek medycznych, a także większa odległość do policji. Dodatkowym problemem są słabsze wyniki edukacyjne. Na poziomie kategorii gmina osiąga bardzo niskie wartości w zdrowiu, bezpieczeństwie, transporcie i dostępności usług. Podobnie jak w pozostałych dwóch jednostkach, o niskiej pozycji decyduje kumulacja barier typowych dla rozległych, słabiej zurbanizowanych gmin.

Jakość życia w gminach województwa lubuskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+2	1	Gorzów Wielkopolski	0,821
+3	2	Zielona Góra	0,815
+1	3	Nowa Sól	0,810
-2	4	Żagań	0,797
-4	5	Żary	0,705
+1	6	Kostrzyn nad Odrą	0,722
-1	7	Świebodzin	0,716
0	8	Sulęcin	0,685
+1	9	Wschowa	0,679
+1	10	Słubice	0,669

Przy wagach ankietowych średnia wartość wskaźnika dla Lubuskiego wynosi 0,5212, co odpowiada 11. miejscu w kraju. Mediana wynosi 0,514. W tym wariancie 26,8% gmin osiąga wartość poniżej 0,45, 40,2% mieści się między 0,45 a 0,55, a 24,4% pomiędzy 0,55 a 0,70. Wynik co najmniej 0,70 uzyskuje 8,5% jednostek. Rozkład jest więc wyraźniej skoncentrowany w niższej części skali niż w wariancie eksperckim.

Geografia wyników pozostaje bardzo podobna. Najsilniejsze są największe miasta regionu oraz lokalne centra położone wzdłuż głównych osi transportowych, natomiast najsłabsza pozostaje grupa peryferyjnych gmin powiatu krośnieńskiego i części pogranicza powiatu żarskiego.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Gorzów Wielkopolski, z wartością 0,821, awansował na pierwsze miejsce. Jego największymi przewagami są bardzo dobra dostępność szpitala i innych placówek medycznych oraz duża liczba i różnorodność sklepów spożywczych w codziennym zasięgu mieszkańców. Istotną rolę odgrywa także wysoki udział szybkich interwencji straży pożarnej oraz dobrze rozwinięty transport. W skali kategorii miasto szczególnie korzystnie wypada pod względem zdrowia, dostępności usług i mobilności. Jest to zestaw cech silnie premiowanych w wariancie ankietowym.

Zielona Góra, z wynikiem 0,815, zajmuje drugą pozycję. Podstawą wysokiego wyniku jest bardzo dobra dostępność szpitala, placówek medycznych, SOR i aptek. Drugim filarem pozostaje szeroka oferta handlowa i usługowa, uzupełniona dobrymi wynikami edukacyjnymi. Miasto korzysta więc z typowych przewag dużego centrum regionalnego: koncentracji usług, edukacji i ochrony zdrowia. Słabszymi elementami pozostają przede wszystkim hałas oraz część parametrów środowiskowych.

Nowa Sól, z wartością 0,810, zajmuje trzecie miejsce. Największe przewagi dotyczą dostępności ochrony zdrowia, sprawnego działania straży pożarnej, dużej różnorodności sklepów oraz rozwiniętej infrastruktury rowerowej. Bardzo wysokie wyniki w zdrowiu, dostępności usług i transporcie dobrze odpowiadają preferencjom ujawnionym w badaniu ankietowym. Pozycję miasta nieco ograniczają natomiast uwarunkowania przemysłowe i słabsze parametry ekonomiczne.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Trzy ostatnie miejsca zajmują gmina wiejska Gubin – 0,232, Bytnica – 0,285 oraz Maszewo – 0,293. Skład tej grupy jest zatem taki sam jak przy wagach eksperckich, zmienia się jedynie kolejność.

W gminie wiejskiej Gubin zdecydowanie największym problemem jest dostęp do ochrony zdrowia. Dodatkowo słaby jest dostęp do jednostek straży pożarnej oraz urzędu gminy i innych codziennych usług.

W Bytnicy największym obciążeniem jest daleki dostęp do aptek i placówek medycznych. Wyraźnie słabsze są również wyniki egzaminu ósmoklasisty i dostępność szkoły podstawowej. Do tego dochodzą większe odległości do SOR oraz niekorzystne położenie względem części obiektów uciążliwych. W efekcie gmina łączy słabości zdrowotne, edukacyjne i usługowe.

W Maszewie najważniejszym problemem pozostają dostępność placówek medycznych i SOR, a następnie do obiektów służących schronieniu ludności, jednostek straży pożarnej i aptek. Bardzo niskie są również wyniki w transporcie, bezpieczeństwie i dostępności usług. Relatywnie dobre rezultaty części wskaźników edukacyjnych oraz technicznych nie są wystarczające, aby zmienić ogólną pozycję gminy.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

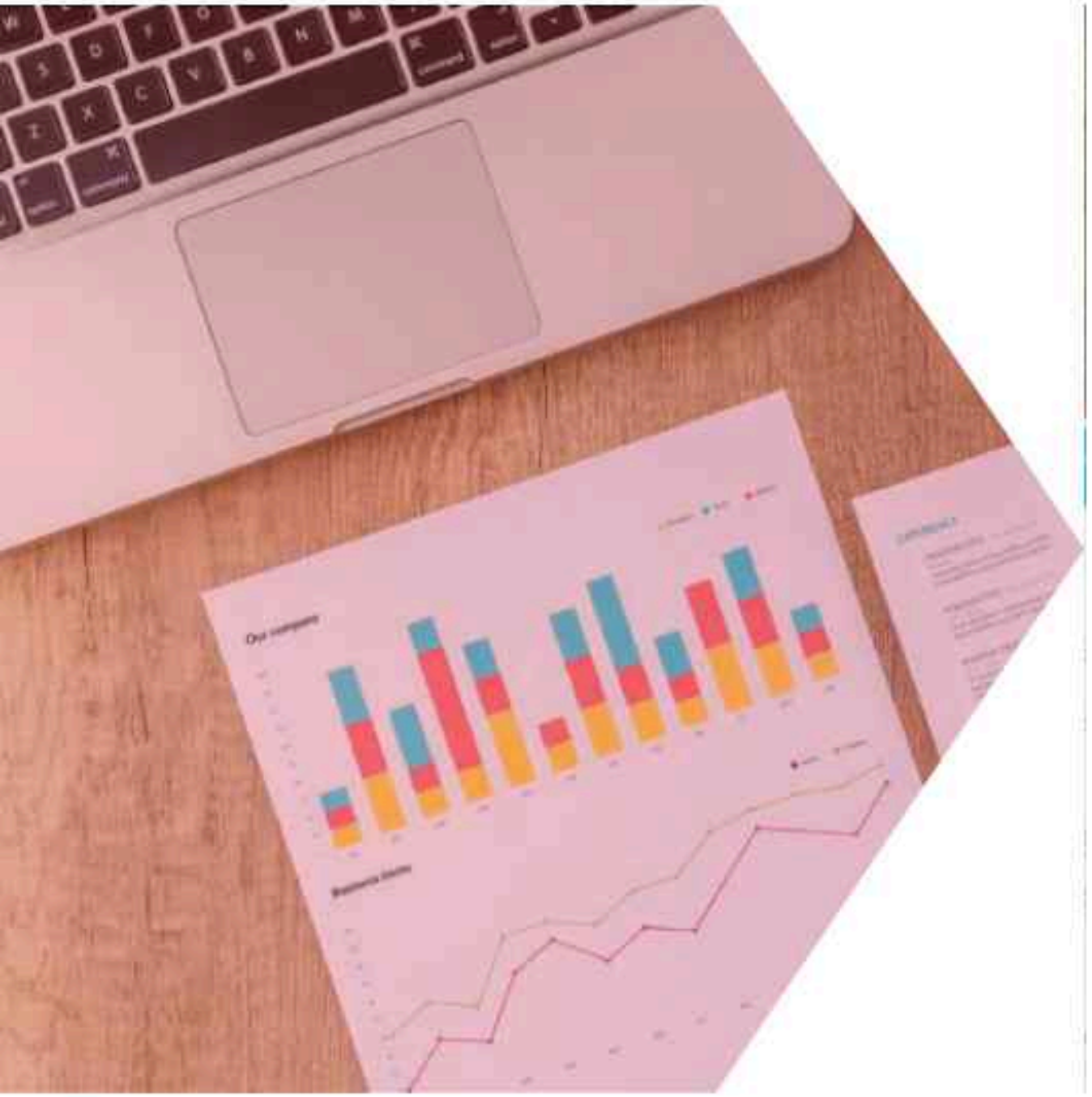
W wariancie eksperckim Lubuskie wyraźnie poprawiło wyniki względem poprzedniej edycji. Średnia wartość wskaźnika wzrosła z około 0,5342 do 0,5508, czyli o 0,0166 punktu. Wzrost odnotowało 67 z 82 gmin, czyli 81,7% jednostek. Mediana zwiększyła się z około 0,524 do 0,547. Udział gmin z wynikiem poniżej 0,45 zmniejszył się z 28,0% do 18,3%, natomiast udział gmin osiągających co najmniej 0,70 wzrósł z 8,5% do 11,0%. Rozkład przestrzenny pozostał bez zmian w przeciwieństwie do kolejności liderów. Nowa Sól awansowała o dwa miejsca i została liderem, natomiast Żary i Zielona Góra przesunęły się o jedną pozycję w dół. Duży awans zanotowała Wschowa – o cztery miejsca. Najsłabsza trójka pozostała bez zmian. Czołówka stała się przy tym bardziej zwarta – różnica między pierwszym a dziesiątym miejscem zmniejszyła się z około 0,206 do 0,170 punktu.

Przy wagach ankietowych kierunek zmian jest odmienny. Średnia wartość wskaźnika obniżyła się z około 0,5259 do 0,5212, czyli o 0,0047 punktu. Wzrost zanotowało 35 gmin, natomiast w 47 nastąpił spadek. Mediana zmniejszyła się nieznacznie – z około 0,515 do 0,514. Udział gmin poniżej 0,45 pozostał na poziomie 26,8%, podobnie jak udział jednostek z wynikiem co najmniej 0,70 – 8,5%. Nastąpiło jednak przesunięcie wewnątrz środkowej części rozkładu: wzrósł udział gmin w przedziale 0,45–0,55, a zmniejszył się w grupie 0,55–0,70. Rok wcześniej struktura wynosiła odpowiednio 36,6% i 28,0%.

Czołówka ankietowa zmieniła się wyraźniej. Gorzów Wielkopolski awansował o dwa miejsca na pozycję lidera, Zielona Góra przesunęła się o trzy miejsca na drugą pozycję, a Nowa Sól o jedno – na trzecią. Rozstęp pierwszej dziesiątki zmniejszył się z około 0,185 do 0,162 punktu, co ponownie wskazuje na większą zwartość grupy najlepszych gmin.

Porównanie obu metod pokazuje, że wariant ekspercki daje w 2026 roku Lubuskiemu wyraźnie korzystniejszy obraz. Średnia wynosi 0,551 wobec 0,521 przy wagach ankietowych, a udział gmin poniżej 0,45 to odpowiednio 18,3% i 26,8%. Jednocześnie geografia pozostaje niemal identyczna. Tak jak w poprzedniej edycji, silne są przede wszystkim miasta i ośrodki wzdłuż głównych korytarzy transportowych, natomiast najsłabszy pozostaje powiat krośnieński i część peryferii powiatu żarskiego. W 2025 roku oba warianty również wskazywały tę samą strukturę przestrzenną oraz podobny zestaw mocnych i słabych stron regionu.

Różnica między metodami dotyczy przede wszystkim tego, jakie przewagi są najmocniej premiowane. W ujęciu eksperckim silniej zaznaczają się zdrowie, bezpieczeństwo, środowisko i infrastruktura, dlatego bardzo wysoko wypadają Nowa Sól i Żary. W wariancie ankietowym większe znaczenie mają codzienne usługi, dostęp do handlu, transport oraz praktyczna dostępność ochrony zdrowia, co przesuwa na pierwsze miejsca Gorzów Wielkopolski i Zieloną Górę. W obu metodach słabości peryferyjnych gmin są natomiast bardzo podobne: daleki dostęp do opieki zdrowotnej, służb ratowniczych, edukacji i usług codziennych pozostaje podstawowym czynnikiem obniżającym jakość życia.

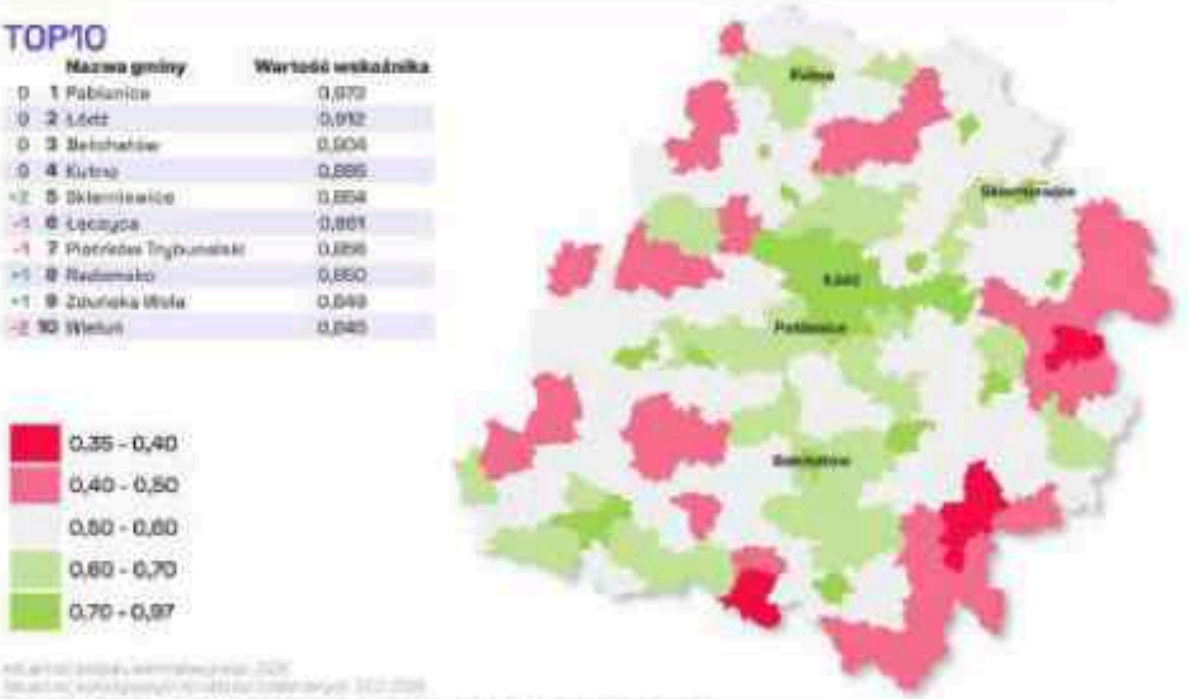
Łódzkie

Jakość życia w gminach województwa łódzkiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Pabianice	0,972
0	2	Łódź	0,912
0	3	Bełchatów	0,904
0	4	Kutno	0,895
+2	5	Skierniewice	0,894
-1	6	Łęczyca	0,861
-1	7	Piotrków Trybunalski	0,856
+1	8	Radomsko	0,850
+1	9	Zduńska Wola	0,849
-2	10	Wieluń	0,845

W ujęciu eksperckim województwo łódzkie osiąga średnią wartość wskaźnika jakości życia 0,5790, co daje mu 7. miejsce w kraju. Mediana dla 177 gmin wynosi 0,565. Rozkład jest wyraźnie skupiony w środkowej części skali: 45,2% gmin uzyskuje wartości od 0,50 do 0,60, a kolejne 20,3% – od 0,60 do 0,70. Wynik co najmniej 0,70 osiąga 13,0% gmin, natomiast poniżej 0,50 znajduje się 21,5%. Rozpiętość pomiędzy liderem i najsłabszą gminą jest jednak znaczna – od 0,972 w Pabianicach do 0,346 w Ręcznie – co wskazuje na duże zróżnicowanie wewnętrzne regionu.

Przestrzennie najwyższe wartości koncentrują się przede wszystkim w aglomeracji łódzkiej oraz w miastach pełniących funkcje powiatowe i subregionalne. Silny rdzeń tworzą Łódź i Pabianice, a kolejne skupiska wysokich wyników występują w kierunku północnym, obejmując Kutno i Łęczycę, na wschodzie w rejonie Skierniewic oraz na południu w Bełchatowie i innych większych ośrodkach. Niższe wartości częściej pojawiają się natomiast na peryferiach województwa, zwłaszcza w części południowej i południowo-wschodniej.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Pabianice, z wartością 0,972, utrzymują pierwsze miejsce. Najsilniejszym atutem miasta jest bardzo szybkie działanie służb ratowniczych – szczególnie wysoki udział zdarzeń, do których straż pożarna dociera w czasie krótszym niż pięć minut. Równie ważna jest edukacja: zarówno wyniki egzaminu ósmoklasisty, jak i rezultaty szkół średnich należą do elementów najmocniej podnoszących wskaźnik. Pabianice korzystają także z gęstej sieci przystanków, dużej różnorodności środków transportu, rozwiniętej infrastruktury rowerowej i szerokiej oferty sklepów. Dodatnim elementem jest również dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej. Największymi ograniczeniami pozostają zanieczyszczenie powietrza, zwłaszcza pyłami zawieszonymi, oraz większe odległości do części placówek medycznych i jednostek straży. Profil ten jest bardzo podobny do ubiegłorocznego.

Łódź, z wynikiem 0,912, również zachowuje drugą pozycję. Największą przewagę budują bardzo dobre wyniki edukacyjne oraz typowe dla dużej metropolii bogactwo infrastruktury transportowej: duża liczba przystanków, szeroki wybór środków komunikacji, stacji paliw i punktów ładowania samochodów elektrycznych. Mocnym elementem są również szybkie interwencje straży pożarnej oraz dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej. Pozycję miasta ograniczają przede wszystkim czynniki środowiskowe – podwyższone stężenia pyłów, hałas oraz ekspozycja części zabudowy na zagrożenia powodziowe. Widać więc charakterystyczną dla dużego miasta wymianę: bardzo wysoka dostępność usług i infrastruktury jest częściowo równoważona większą presją środowiskową.

Bełchatów, z wartością 0,904, utrzymuje trzecie miejsce. Jego pozycję w największym stopniu wspierają wysokie wyniki edukacyjne, szybkie interwencje straży pożarnej, duża liczba przystanków oraz dobra dostępność podstawowej opieki zdrowotnej. Atutem jest również zróżnicowana oferta handlowa, infrastruktura rowerowa i możliwość korzystania z kilku rodzajów transportu publicznego. Najsilniejszym obciążeniem pozostaje jakość powietrza, a w dalszej kolejności większe odległości do części placówek medycznych, PSP i stacji kolejowej.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe miejsca zajmują Ręczno – 0,346, Nowa Brzeźnica – 0,375 oraz Aleksandrów w powiecie piotrkowskim – 0,386. Wspólną cechą tej grupy jest przede wszystkim kumulacja barier przestrzennych związanych z ochroną zdrowia i dostępnością służb.

W Ręcznie największym problemem jest bardzo niska dostępność podstawowej placówki medycznej, SOR, szpitala i apteki. Do tego dochodzą większe odległości do policji, placówek wychowania przedszkolnego. Gmina uzyskuje relatywnie dobre wyniki egzaminacyjne, jednak skala deficytów zdrowotnych i usługowych jest zbyt duża, aby mogły one istotnie poprawić pozycję.

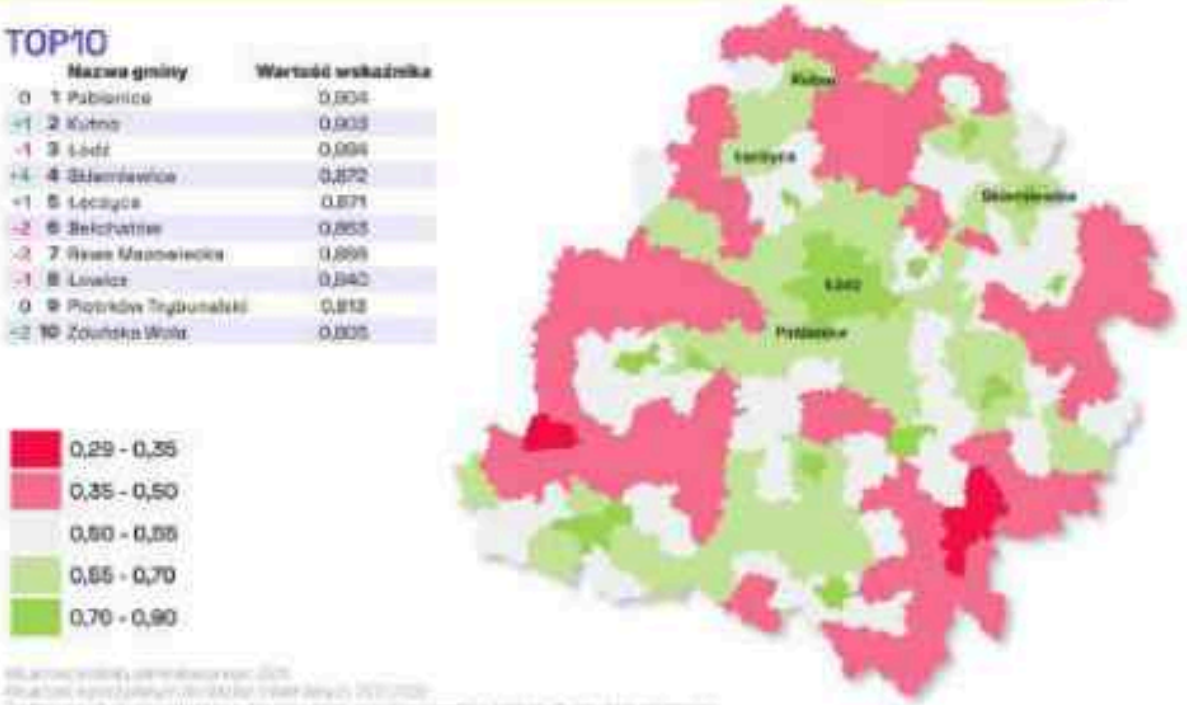
W Aleksandrowie najsilniej oddziałują ponownie duże odległości do SOR, przychodni, szpitala i apteki. Znaczenie mają także mniej korzystne warunki środowiskowe, w tym bliskość obiektów uciążliwych i zagrożenia powodziowe, oraz większe odległości do policji. Co ciekawe, gmina relatywnie dobrze wypada pod względem infrastruktury technicznej i dostępu do szybkiego Internetu, co pokazuje, że nawet dobre wyposażenie techniczne nie jest w stanie zrównoważyć bardzo słabej dostępności zdrowia, transportu i usług.

Jakość życia w gminach województwa łódzkiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Pabianice	0,904
+1	2	Kutno	0,903
-1	3	Łódź	0,894
+4	4	Skierniewice	0,872
+1	5	Łęczyca	0,871
-2	6	Bełchatów	0,865
-2	7	Rawa Mazowiecka	0,859
-1	8	Łowicz	0,840
0	9	Piotrków Trybunalski	0,813
-2	10	Zduńska Wola	0,805

W wariancie ankietowym średnia wartość wskaźnika dla województwa wynosi 0,5441, co również daje Łódzkiemu 7. miejsce w kraju. Mediana wynosi 0,524. W porównaniu z wariantem eksperckim rozkład jest silniej przesunięty w stronę niższych wartości: 1,7% gmin osiąga wynik poniżej 0,35, kolejne 35,0% mieści się między 0,35 a 0,50, a 24,9% pomiędzy 0,50 a 0,55. Wartości od 0,55 do 0,70 uzyskuje 27,1% jednostek, natomiast co najmniej 0,70 – 11,3%.

Przestrzenny układ pozostaje bardzo podobny. Najwyższe wartości koncentrują się w Łodzi i jej najbliższym otoczeniu oraz w największych miastach regionu. Słabsze wartości są częstsze w gminach peryferyjnych, szczególnie na południowych i południowo-wschodnich obrzeżach województwa. Podejście ankietowe mocniej akcentuje jednak codzienne warunki ekonomiczne, dostępność usług i infrastruktury technicznej, dlatego różnice pomiędzy miastami a mniej zurbanizowanymi gminami są nieco wyraźniejsze.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Pabianice, z wynikiem 0,904, pozostają liderem także w tym wariancie. Najsilniej działają bardzo dobre rezultaty edukacyjne, zarówno szkół podstawowych, jak i średnich, oraz wysoki udział szybkich interwencji straży pożarnej. Duże znaczenie mają również korzystne wynagrodzenia mieszkańców, gęsta sieć przystanków, możliwość korzystania z różnych środków transportu, dobra dostępność lokalnych dróg i szeroka oferta handlowa. Jest to zestaw cech szczególnie dobrze dopasowany do preferencji respondentów. Wynik obniżają natomiast wyższe bezrobocie, gorsza jakość powietrza oraz większe odległości do części placówek medycznych i jednostek straży.

Kutno, z wartością 0,903, awansuje z trzeciego na drugie miejsce. Największą przewagą jest bardzo szybka reakcja straży pożarnej, uzupełniona dobrymi wynikami szkół podstawowych i średnich. Korzystnie wypadają również wynagrodzenia, dostępność utwardzonych dróg przy zabudowie, różnorodność sklepów i liczba przystanków. Dodatnimi elementami są także wydatki samorządu w przeliczeniu na mieszkańca oraz dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej. Pozycję obniżają bezrobocie, część parametrów środowiskowych i większe odległości do wybranych służb i placówek medycznych.

Łódź, z wynikiem 0,884, przesuwa się z drugiego na trzecie miejsce. Wysoką pozycję zapewniają bardzo dobre wyniki edukacyjne, wysokie wynagrodzenia, duża dostępność transportu, sklepów i innych usług oraz relatywnie wysokie wydatki samorządowe na mieszkańca. Silnym atutem jest również szybkość działania straży pożarnej. Najbardziej obciążają wynik lokalne bezrobocie, zanieczyszczenie powietrza, ryzyko związane z sąsiedztwem części zakładów przemysłowych oraz niektóre elementy dostępności służb. W porównaniu z wariantem eksperckim większa waga gospodarki i usług łagodzi część kosztów środowiskowych, ale nie wystarcza, aby utrzymać drugą pozycję przed Kutnem.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

W wariancie ankietowym trzy ostatnie miejsca zajmują Ręczno – 0,291, Aleksandrów – 0,340 oraz Klonowa – 0,347.

W Ręcznie zdecydowanie dominują problemy z dostępem do ochrony zdrowia - przychodni, szpitala, SOR i apteki. Znaczące są również duże odległości do miejsc doraźnego schronienia i jednostek straży, ograniczona dostępność szkół średnich oraz wyższe bezrobocie. Jednocześnie gmina osiąga relatywnie dobre wyniki egzaminacyjne i posiada niezłą dostępność szybkiego Internetu, lecz te atuty nie równoważą podstawowych barier.

W Aleksandrowie najważniejsze są dalekie dojazdy do przychodni, szpitala i SOR, a także słaba dostępność szkół średnich, aptek, straży pożarnej i kolei. W wariancie ankietowym dodatkowo silniej ciąży bezrobocie. Pozytywnie wyróżnia się natomiast infrastruktura techniczna i cyfrowa, ale pozostaje ona jednym z niewielu wyraźnych atutów.

W Klonowej problemem jest przede wszystkim bardzo niska dostępność szpitala, przychodni i SOR. Dodatkowo mieszkańcy mają dalej do aptek, jednostek straży, schronów i kolei. Słabe wyniki dotyczą także transportu, kultury i rekreacji oraz dostępności usług. Korzystniejsze są natomiast część wyników edukacyjnych, wynagrodzenia i wydatki samorządowe, jednak ich pozytywny wpływ jest zbyt mały wobec skali barier zdrowotnych i dostępnościowych.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

W wariancie eksperckim zmiana rok do roku jest wyraźnie pozytywna. Średnia dla województwa wzrosła z około 0,5560 do 0,5790, czyli o około 0,023 punktu, a mediana z 0,541 do 0,565. Wzrost wartości wskaźnika odnotowało 169 ze 177 gmin – 95,5% jednostek. Udział gmin z wynikiem nieprzekraczającym 0,45 zmniejszył się z 18,6% do 9,6%, natomiast udział jednostek osiągających co najmniej 0,70 zwiększył się z 11,9% do 13,0%. Ubiegłoroczny raport wskazywał właśnie 18,6% gmin z niskimi i 11,9% z wysokimi wartościami oraz ten sam zasadniczy układ przestrzenny.

Czołówka ekspercka jest wyjątkowo stabilna: Pabianice, Łódź i Bełchatów utrzymały dokładnie trzy pierwsze miejsca. W dolnej części rankingu Ręczno nadal pozostaje ostatnie, a Nowa Brzeżnica przedostatnia. Do najniższej trójki wszedł Aleksandrów, zastępując Rzeczycę, która poprawiła względną pozycję.

Przy wagach ankietowych obraz jest zdecydowanie bardziej stabilny. Średnia praktycznie się nie zmieniła – wzrosła jedynie z około 0,5439 do 0,5441. Mediana obniżyła się nieznacznie z około 0,526 do 0,524. Wartość wskaźnika wzrosła w 86 gminach, a spadła w 91, a więc kierunki zmian rozłożyły się niemal równomiernie. Udział gmin z wynikiem co najmniej 0,70 pozostał bez zmian na poziomie 11,3%, natomiast udział jednostek nieprzekraczających 0,45 zmniejszył się nieznacznie z 19,8% do 18,1%.

Również skład czołówki ankietowej jest stabilny: Pabianice pozostają pierwsze, natomiast Kutno i Łódź zamieniły się miejscami. Zestaw trzech liderów pozostał więc taki sam jak przed rokiem. Zmiana jest większa w dolnej części rankingu: Ręczno pozostaje ostatnie, Klonowa nadal znajduje się w ostatniej trójce, natomiast Aleksandrów przesunął się o trzy miejsca w dół i zastąpił w niej Łęki Szlacheckie.

Porównanie obu metod pokazuje więc dwa różne obrazy zmian. Wagi eksperckie wskazują na szeroką poprawę niemal w całym województwie, natomiast wagi ankietowe – na zasadniczą stabilizację. Jest to spójne z odmienną strukturą wag: podejście eksperckie mocniej uwzględnia zdrowie, środowisko i bezpieczeństwo, natomiast ankietowe większe znaczenie przypisuje warunkom ekonomicznym, dostępności usług oraz infrastrukturze codziennego użytku.

Niezależnie od sposobu wagowania podstawowa geografia wyników pozostaje bardzo trwała: najwyższa jakość życia koncentruje się w Łodzi, jej otoczeniu oraz w większych miastach i węzłach transportowych regionu, podczas gdy najsłabsze wyniki częściej dotyczą peryferyjnych gmin południa i południowego wschodu województwa. Najbardziej uniwersalnym czynnikiem sukcesu jest połączenie dobrej edukacji, sprawnych służb, transportu i usług, natomiast po stronie słabości zdecydowanie dominuje ograniczony przestrzenny dostęp do ochrony zdrowia.

Mariusz Sikora

Prezydent Miasta Kutna

KUTNO
miasto róż

Kolejna edycja rankingu i ponownie miejsce Kutna w pierwszej trójce gmin województwa łódzkiego to dla nas bardzo dobra wiadomość. Szczególnie cieszy mnie, że nie tylko utrzymujemy się w regionalnej czołówce, ale jednocześnie poprawiliśmy swoją pozycję zarówno w województwie, jak i w skali całego kraju. Pokazuje to, że wysoka ocena Kutna nie jest jednorazowym wynikiem, lecz potwierdzeniem kierunku, w którym rozwija się nasze miasto.

Jako samorząd staramy się patrzeć na jakość życia możliwie szeroko. To nie tylko nowe drogi czy inwestycje, ale również sprawna komunikacja publiczna, dostęp do kultury, sportu i rekreacji, oferta mieszkaniowa, bezpieczeństwo, dobra przestrzeń publiczna, a także stabilna lokalna gospodarka i miejsca pracy. W ostatnich latach konsekwentnie rozwijamy każdy z tych obszarów. W 2025 roku były to m.in. dalsza modernizacja Aquaparku, uruchomienie nowej sali kinowej, oddanie mieszkań TBS czy zakup niskoemisyjnych autobusów.

Ranking jest dla nas przede wszystkim zewnętrznym spojrzeniem na Kutno i potwierdzeniem, że codzienna, często mało spektakularna praca nad miastem przynosi efekty. Jednocześnie traktujemy go jako wskazówkę, gdzie nadal mamy przestrzeń do poprawy. Chcemy, aby Kutno było miastem wygodnym do codziennego życia – takim, w którym dobrze się mieszka, pracuje, wychowuje dzieci i spędza wolny czas.

Cieszy nas miejsce w czołówce, ale jeszcze ważniejsze jest to, że kolejny rok z rzędu dane pokazują, że Kutno zmierza w dobrym kierunku.

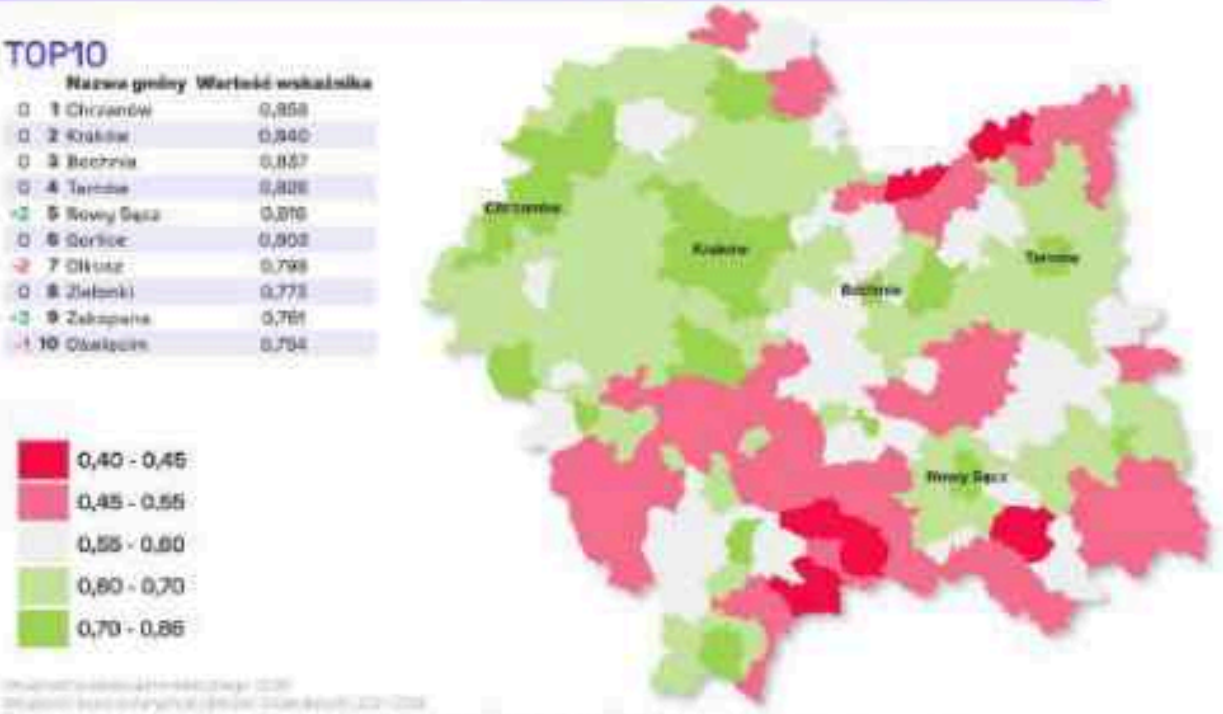
Małopolskie

Jakość życia w gminach województwa małopolskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Chrzanów	0,858
0	2	Kraków	0,840
0	3	Bochnia	0,837
0	4	Tarnów	0,826
+2	5	Nowy Sącz	0,816
0	6	Gorlice	0,803
-2	7	Olkusz	0,798
0	8	Zielonki	0,773
+2	9	Zakopane	0,761
-1	10	Oświęcim	0,754

W wariancie eksperckim województwo małopolskie pozostaje jednym z regionów o najwyższych wynikach jakości życia. Średnia wartość wskaźnika dla 183 gmin wynosi 0,606, a mediana 0,602. Rozkład wyników wyraźnie przesunął się w stronę wartości średnich i wysokich: 12,0% gmin osiąga co najmniej 0,70, a kolejne 42,1% mieści się w przedziale 0,60–0,70. Wyniki poniżej 0,45 dotyczą obecnie tylko 3,8% gmin. Oznacza to, że ponad połowa małopolskich samorządów uzyskuje wartość co najmniej 0,60, choć różnica między najlepszymi ośrodkami miejskimi a częścią gmin peryferyjnych pozostaje widoczna.

Rozkład przestrzenny zachowuje bardzo czytelny układ znany z poprzedniej edycji raportu. Pas wysokich wartości przebiega przez północną i środkową część regionu, wzdłuż osi Chrzanów – Kraków – Bochnia – Tarnów, czyli głównego korytarza osadniczego i transportowego województwa. Drugie skupisko dobrych wyników tworzą większe miasta południowej części regionu, przede wszystkim Nowy Sącz i Gorlice. Słabsze wartości częściej występują natomiast na północno-wschodnich obrzeżach województwa oraz w części gmin górskich.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Chrzanów, z wynikiem 0,859, utrzymuje pierwsze miejsce. Na jego przewagę składają się przede wszystkim bardzo dobre wyniki edukacyjne na poziomie szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz wysoka sprawność służb ratowniczych, mierzona dużym udziałem zdarzeń, do których straż pożarna dociera w bardzo krótkim czasie. Ważnymi atutami są również dobra dostępność podstawowej opieki zdrowotnej, duża liczba przystanków i możliwość korzystania z różnych rodzajów transportu publicznego, a także zróżnicowana oferta handlowa. Położenie w silnie zurbanizowanej osi pomiędzy Krakowem i konurbacją górnośląską dodatkowo sprzyja dostępności usług i transportu. Największym ograniczeniem pozostają parametry środowiskowe, zwłaszcza jakość powietrza, oraz odległości do części placówek medycznych i jednostek ratowniczych.

Kraków, z wartością 0,840, zajmuje drugie miejsce. Największe znaczenie mają bardzo dobre wyniki egzaminacyjne oraz wyjątkowo rozbudowana i zróżnicowana infrastruktura transportowa – gęsta sieć przystanków, dostępność wielu środków komunikacji i szeroka infrastruktura obsługująca mobilność mieszkańców. Pozycję miasta wzmacnia również bardzo gęsta sieć usług codziennych, gastronomicznych i handlowych. Jednocześnie wynik Krakowa ograniczają typowe koszty dużej metropolii: podwyższone stężenia zanieczyszczeń powietrza, hałas oraz lokalna ekspozycja zabudowy na zagrożenia powodziowe.

Bochnia, z wynikiem 0,837, utrzymuje trzecią pozycję. Jej największymi przewagami są dobre rezultaty edukacyjne, wysoki udział szybkich interwencji straży pożarnej i korzystna dostępność podstawowej opieki zdrowotnej. Miasto uzyskuje także dobre wyniki w zakresie transportu publicznego – zarówno pod względem liczby przystanków, jak i różnorodności dostępnych środków transportu. Pozycję obniżają natomiast gorsze parametry jakości powietrza, lokalne zagrożenie powodziowe i osuwiskowe oraz większe odległości do części placówek medycznych i ratowniczych.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe wyniki uzyskują Krościenko nad Dunajcem – 0,427, Bolesław w powiecie dąbrowskim – 0,418 oraz Ochotnica Dolna – 0,395. W tej grupie szczególnie wyraźnie widać znaczenie fizycznej dostępności ochrony zdrowia oraz ryzyk środowiskowych, które przy wagach eksperckich mają duży wpływ na wynik końcowy.

W Krościenku nad Dunajcem najsilniej obciążają wynik długie dojazdy do szpitalnego oddziału ratunkowego, szpitala i innych placówek medycznych. Ważnym ograniczeniem jest również położenie części zabudowy na terenach zagrożonych powodzią oraz bliskość obszarów osuwiskowych i zagrożonych ruchami masowymi. Gmina osiąga relatywnie dobre rezultaty w edukacji i posiada podstawową ofertę transportową, jednak nie równoważy to barier wynikających z położenia i dostępności usług medycznych.

Bolesław w powiecie dąbrowskim najsilniej traci z powodu bardzo niskiej dostępności SOR i innych placówek ochrony zdrowia. Negatywnie oddziałują także podwyższone stężenia pyłów, ekspozycja na zagrożenie powodziowe oraz bliskość części obiektów mogących powodować uciążliwości środowiskowe. Do mocniejszych stron należą wybrane elementy edukacji, lokalnej infrastruktury drogowej i technicznej, jednak ich znaczenie jest niewystarczające wobec skumulowanych barier zdrowotnych i środowiskowych.

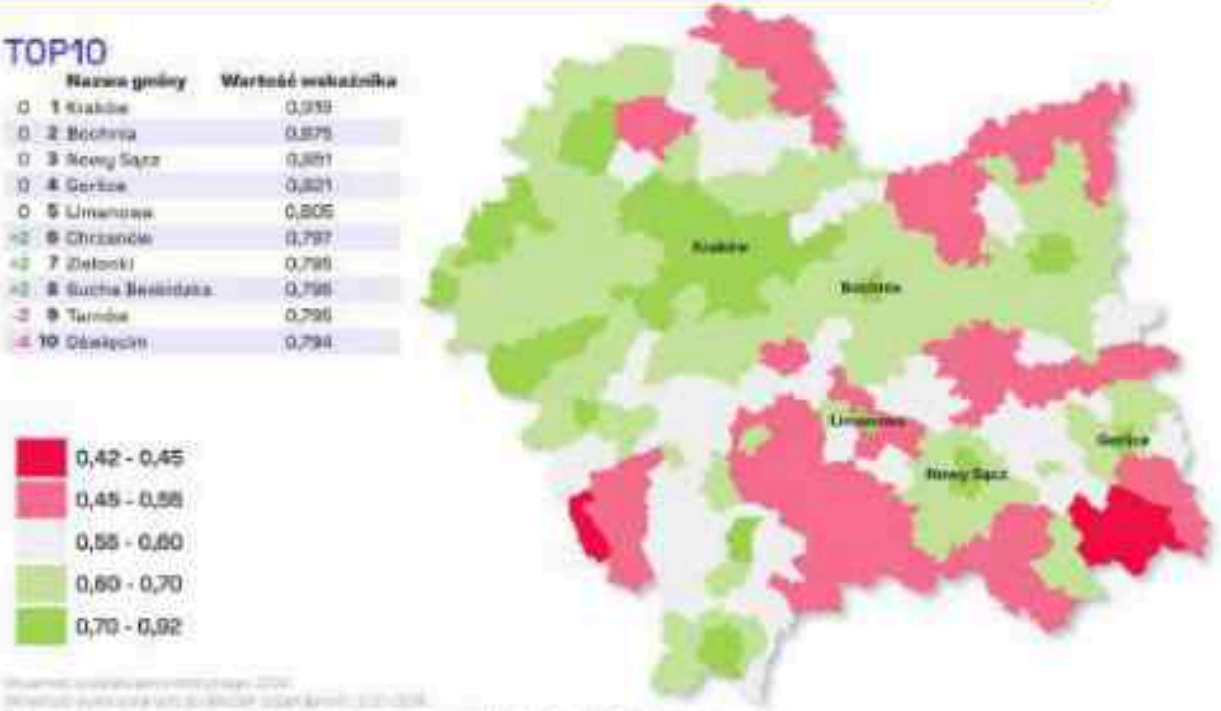
W Ochotnicy Dolnej najważniejszym ograniczeniem pozostaje niska dostępność SOR, szpitala i innych placówek medycznych. Górskie położenie przekłada się również na silniejszą ekspozycję na zagrożenia powodziowe, osuwiska i ruchy masowe, a dodatkowym obciążeniem są odległości do jednostek ratowniczych. Relatywnie dobre wyniki edukacyjne i część infrastruktury technicznej nie wystarczają do zniwelowania tych barier.

Jakość życia w gminach województwa małopolskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Kraków	0,919
0	2	Bochnia	0,875
0	3	Nowy Sącz	0,851
0	4	Gorlice	0,821
0	5	Limanowa	0,805
+2	6	Chrzanów	0,797
+2	7	Zielonki	0,795
+2	8	Sucha Beskidzka	0,795
-3	9	Tarnów	0,795
-4	10	Olkusz	0,794

Przy wagach ankietowych średnia dla Małopolski wynosi 0,611, a mediana 0,608. Rozkład jest jeszcze nieco korzystniejszy w dolnej części skali niż w wariancie eksperckim: tylko 1,1% gmin uzyskuje wynik poniżej 0,45, podczas gdy 13,1% osiąga co najmniej 0,70. Największe grupy tworzą gminy w przedziale 0,60–0,70 – 42,1%, oraz 0,45–0,55 – 23,0%. Kolejne 20,8% mieści się między 0,55 a 0,60. Tym samym prawie trzy czwarte gmin osiąga obecnie wynik co najmniej 0,55.

Mapa ponownie pokazuje przewagę aglomeracji krakowskiej, pasa A4 i większych ośrodków miejskich. W tym wariancie jeszcze silniej zaznacza się jednak przewaga miejsc, które łączą dobre warunki ekonomiczne z bliskością usług, transportu i edukacji. Niższe wartości koncentrują się przede wszystkim w bardziej peryferyjnych i górskich częściach południa oraz na północno-wschodnich obrzeżach regionu. Taki układ był widoczny również w poprzedniej edycji, w której podejście ankietowe silniej premiowało metropolitalność i codzienną dostępność usług.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Kraków, z wynikiem 0,919, zdecydowanie prowadzi w wariancie ankietowym. O wysokiej pozycji przesądzają przede wszystkim bardzo dobre rezultaty edukacyjne, korzystne wynagrodzenia mieszkańców oraz szeroka dostępność usług. Miasto oferuje gęstą sieć sklepów i innych punktów codziennej obsługi, rozwiniętą infrastrukturę transportową i dobre skomunikowanie zabudowy lokalną siecią drogową. Dodatkowym atutem są wysokie wydatki samorządowe w przeliczeniu na mieszkańca. Z drugiej strony nadal widoczne są koszty metropolitalne – zanieczyszczenie powietrza, hałas oraz duże odległości do niektórych jednostek ratowniczych w obrębie rozległych granic miasta.

Bochnia, z wartością 0,875, utrzymuje drugą pozycję. Silnymi stronami pozostają bardzo dobre wyniki egzaminacyjne, korzystna sytuacja dochodowa mieszkańców oraz duży udział szybkich interwencji straży pożarnej. Dodatkowo miasto wyróżnia się dobrym dostępem drogowym do zabudowy, korzystnymi warunkami mieszkaniowymi i relatywnie gęstą siecią usług. Ograniczeniami pozostają jakość powietrza, część barier w dostępie do ochrony zdrowia i służb oraz lokalne problemy rynku pracy.

Nowy Sącz, z wynikiem 0,851, zajmuje trzecie miejsce i podobnie jak przed rokiem pozostaje jednym z głównych ośrodków wysokiej jakości życia na południu województwa. Najważniejszymi przewagami są wysokie wyniki edukacyjne, relatywnie korzystne wynagrodzenia, wysoki poziom wydatków samorządowych oraz duża dostępność transportu i usług. Wynik wspiera również dobra dostępność lokalnej sieci drogowej. Największymi ograniczeniami są większe odległości do części służb i placówek medycznych oraz mniej korzystna sytuacja na rynku pracy niż w ścisłej czołówce regionu.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe wyniki w wariancie ankietowym osiągają Słaboszów – 0,456, Lipnica Wielka – 0,436 oraz Uście Gorlickie – 0,416. Wspólną cechą tej grupy jest przede wszystkim ograniczona dostępność ochrony zdrowia oraz innych usług wymagających dojazdu do większego ośrodka.

W Słaboszowie wynik najbardziej obniżają długie odległości do placówek medycznych i szpitala, a także słabszy lokalny rynek pracy i mniejsza dostępność podstawowych usług handlowych. Pozytywnie wypadają natomiast część wyników edukacyjnych, warunki mieszkaniowe oraz niektóre parametry ekonomiczne. Bilans pozostaje jednak niekorzystny przede wszystkim z powodu deficytów dostępnościowych.

W Lipnicy Wielkiej szczególnie silną barierą jest daleki dostęp do szpitala, SOR i podstawowej opieki medycznej. Do tego dochodzą duże odległości do straży pożarnej oraz miejsc doraźnego schronienia. Gmina posiada atuty w postaci dobrych wyników edukacyjnych, infrastruktury technicznej i warunków mieszkaniowych, ale jej peryferyjne położenie powoduje, że codzienny dostęp do kluczowych usług wymaga znacznie dłuższych podróży.

W Uściu Gorlickim również najważniejszym problemem jest dostępność placówek ochrony zdrowia, szpitala i apteki. Wynik obniżają ponadto duże dystanse do straży pożarnej i miejsc schronienia. Pozytywne wartości części wskaźników edukacyjnych, dochodowych i mieszkaniowych nie równoważą zatem ograniczonej dostępności usług. Jest to kontynuacja problemów widocznych już w poprzedniej edycji, w której Uście Gorlickie również znajdowało się w ostatniej trójce wariantu ankietowego.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

Najważniejszą zmianą rok do roku jest wyraźna poprawa wyników Małopolski w wariancie eksperckim. Średni wskaźnik wzrósł z około 0,585 w 2025 roku do 0,606 obecnie, a wzrost wartości odnotowało 177 z 182 gmin możliwych do bezpośredniego porównania, czyli 97,3%. Przeciętny wzrost wyniósł około 0,022 punktu. Szczególnie wyraźnie zmieniła się dolna część rozkładu: udział gmin z wynikiem poniżej 0,45 zmniejszył się z około 8,8% do 3,8%, natomiast udział gmin osiągających co najmniej 0,70 wzrósł z 10,4% do 12,0%. Jednocześnie odsetek gmin w przedziale 0,60–0,70 zwiększył się z 31,3% do ponad 42%.

Czołówka ekspercka pozostaje wyjątkowo stabilna – Chrzanów, Kraków i Bochnia zachowały dokładnie trzy pierwsze miejsca. Zmiany są większe na dole rankingu. W 2025 roku trzy ostatnie miejsca zajmowały Koszyce, Gręboszów i Ochotnica Dolna. Obecnie Koszyce i Gręboszów poprawiły pozycję, natomiast do ostatniej trójki weszły Krościenko nad Dunajcem i Bolesław z powiatu dąbrowskiego.

W podejściu ankietowym sytuacja jest znacznie bardziej stabilna. Średnia wojewódzka praktycznie się nie zmieniła – z około 0,612 w 2025 roku do 0,611 obecnie. Spośród 182 porównywalnych gmin wzrost odnotowało 78 jednostek, czyli 42,9%, a spadek 104. Mediana zmiany jest bardzo bliska zeru, co wskazuje raczej na drobne przesunięcia pomiędzy gminami niż na ogólną zmianę warunków życia. Zmniejszył się jednak udział najniższych wyników: gmin poniżej 0,45 jest obecnie około 1,1% wobec 2,2% rok wcześniej. Odsetek wartości co najmniej 0,70 wynosi 13,1% i jest nieco niższy od ubiegłorocznych 14,3%.

Również w tym wariancie pierwsza trójka nie zmieniła się: Kraków, Bochnia i Nowy Sącz utrzymały swoje miejsca. W końcówce rankingu Słaboszów i Uście Gorlickie pozostały wśród trzech najsłabszych jednostek, natomiast Gręboszów wyraźnie poprawił pozycję i został zastąpiony przez Lipnicę Wielką.

Porównanie metod potwierdza trwałość głównego obrazu przestrzennego Małopolski. W obu podejściach przewagę mają aglomeracja krakowska, miasta położone wzdłuż osi A4 oraz większe ośrodki południowej części województwa. Różnica dotyczy przede wszystkim charakteru premiowanych przewag. Wagi eksperckie silniej reagują na dostępność ochrony zdrowia, bezpieczeństwo i ryzyka środowiskowe, dlatego wysoko pozostaje Chrzanów, natomiast bariery powodziowe, osuwiskowe i długie dojazdy medyczne mocno obciążają część gmin górskich. Wagi ankietowe większe znaczenie przypisują natomiast dochodom, warunkom mieszkaniowym, infrastrukturze oraz codziennej dostępności usług, co wzmacnia pozycję Krakowa i innych większych miast.

W efekcie tegoroczne dane nie zmieniają podstawowej geografii jakości życia w Małopolsce, ale pokazują istotne zmniejszenie skali najniższych wyników w wariancie eksperckim. Region zachowuje silny układ policentryczny, w którym wysoka jakość życia nie ogranicza się do Krakowa, lecz obejmuje również kilka dobrze wyposażonych ośrodków powiatowych i subregionalnych. Najtrudniejszym wyzwaniem pozostaje natomiast dostępność ochrony zdrowia i służb w gminach peryferyjnych oraz – zwłaszcza w części południowej – nakładanie się barier przestrzennych z zagrożeniami środowiskowymi.

Robert Maciaszek

Burmistrz Miasta Chrzanowa

Chrzanów

Wyniki rankingu to dla Chrzanowa ogromny powód do satysfakcji i dumy! Traktuję je jako potwierdzenie, że obraliśmy właściwy kierunek rozwoju i że konsekwentna praca na rzecz mieszkańców przynosi efekty.

Od lat inwestujemy w infrastrukturę, przestrzeń publiczną, tereny zielone, edukację i rekreację. Jednocześnie stawiamy na rozwój gospodarczy i nowe miejsca pracy. Przy autostradzie A4 rozwijamy Chrzanowską Strefę Inwestycyjną, powstają nowe osiedla mieszkaniowe, a my tworzymy warunki przyjazne dla przedsiębiorców i inwestorów.

Chcemy, żeby Chrzanów był nie tylko dobrym miejscem do życia, ale również miastem, w którym warto inwestować, pracować i planować swoją przyszłość. Dlatego wspieramy rodziny i zachęcamy nowych mieszkańców konkretnymi rozwiązaniami: oferujemy 10-letnie zwolnienie z podatku od nieruchomości, lokalne becikowe i bon żłobkowy. Uruchomiliśmy także loterię podatkową, w której mogą uczestniczyć mieszkańcy rozliczający PIT w naszej gminie.

Warto podkreślić, że ranking uwzględnia aż 90 wskaźników jakości życia. To kompleksowa ocena, która bierze pod uwagę wiele czynników wpływających na codzienne funkcjonowanie mieszkańców. Tym bardziej cieszy, że Chrzanów – w rankingu opartym na wagach eksperckich – znalazł się na pierwszym miejscu w Małopolsce, wyprzedzając nawet Kraków, oraz na pierwszym miejscu w Polsce wśród gmin miejsko-wiejskich będących siedzibą powiatu.

Oczywiście, nie oznacza to, że możemy spocząć na laurach. Przed nami kolejne wyzwania i ambitne plany. Ten wynik daje jednak dodatkową motywację, by działać dalej, realizować kolejne inwestycje i jeszcze bardziej podnosić jakość życia w naszej gminie.

Dziękuję mieszkańcom, pracownikom samorządowym, radnym, przedsiębiorcom i wszystkim osobom zaangażowanym w rozwój Chrzanowa. To wspólny sukces, ale też zobowiązanie na przyszłość.

Chrzanów ma ogromny potencjał. Konsekwentnie go wykorzystujemy i nie zamierzamy zwalniać tempa!

Stanisław Kracik

pełniący funkcję
Prezydenta Miasta
Krakowa

Kraków

Kraków to miasto, które od dawna oferuje mieszkańcom wysoką jakość życia. Potwierdzają to regularnie wyniki niezależnych rankingów, jak i opinie samych Krakowian i Krakowianek. To dla nas ważny sygnał, że podejmowane działania przynoszą efekty, a Kraków pozostaje dobrym miejscem do życia, nauki, pracy i realizowania pasji.

> Cieszy zwłaszcza fakt, że dostrzeżono zaangażowanie Krakowa w rozwój komunikacji miejskiej. Sprawny, dostępny i nowoczesny transport publiczny ma bezpośredni wpływ na jakość życia. Zależy nam na tym, aby tramwaje i autobusy były wygodną, bezpieczną i atrakcyjną alternatywą dla samochodu, a dojazd do pracy, szkoły czy na uczelnię był jak najłatwiejszy. Rozwijamy infrastrukturę, modernizujemy tabor i poprawiamy dostępność transportu publicznego.

Nie bez znaczenia jest także to, że doceniono Kraków za dobre rezultaty edukacyjne. Rozwój sieci szkół i podnoszenie jakości edukacji to jeden z naszych priorytetów. Zależy nam na tym, aby każde dziecko i każdy młody człowiek mieli dostęp do dobrej jakości kształcenia, nowoczesnych warunków nauki i możliwości rozwijania swoich talentów.

Kraków od 2014 r. prowadzi cykliczne badanie społeczne jakości życia i jakości usług publicznych w Krakowie. W jego edycji z 2024 r. dziewięciu na dziesięciu mieszkańców wyraziło zadowolenie z życia w Krakowie, mieszkańcy dostrzegli poprawę dotyczącą jakości i dostępności zieleni w mieście, wysoko ocenili ofertę kulturalną Krakowa, jakość edukacji czy możliwość uprawiania w Krakowie aktywności fizycznej. Warto podkreślić, że wyniki tego badania są tożsame z wynikami rankingu, co tylko pokazuje, że to rzetelne, odzwierciedlające rzeczywistość zestawienie.

Podobne rankingi nie tylko potwierdzają, że swoje zadania jako samorząd realizujemy dobrze, ale również wskazują, gdzie potrzebne są kolejne zmiany. Traktuję te wyniki nie tylko jako powód do satysfakcji, lecz także jako zobowiązanie. Kraków ma mocne fundamenty i ogromny potencjał. Trzeba to wykorzystywać tak, aby miasto stawało się coraz bardziej przyjazne, bezpieczne i dostępne dla wszystkich mieszkańców.

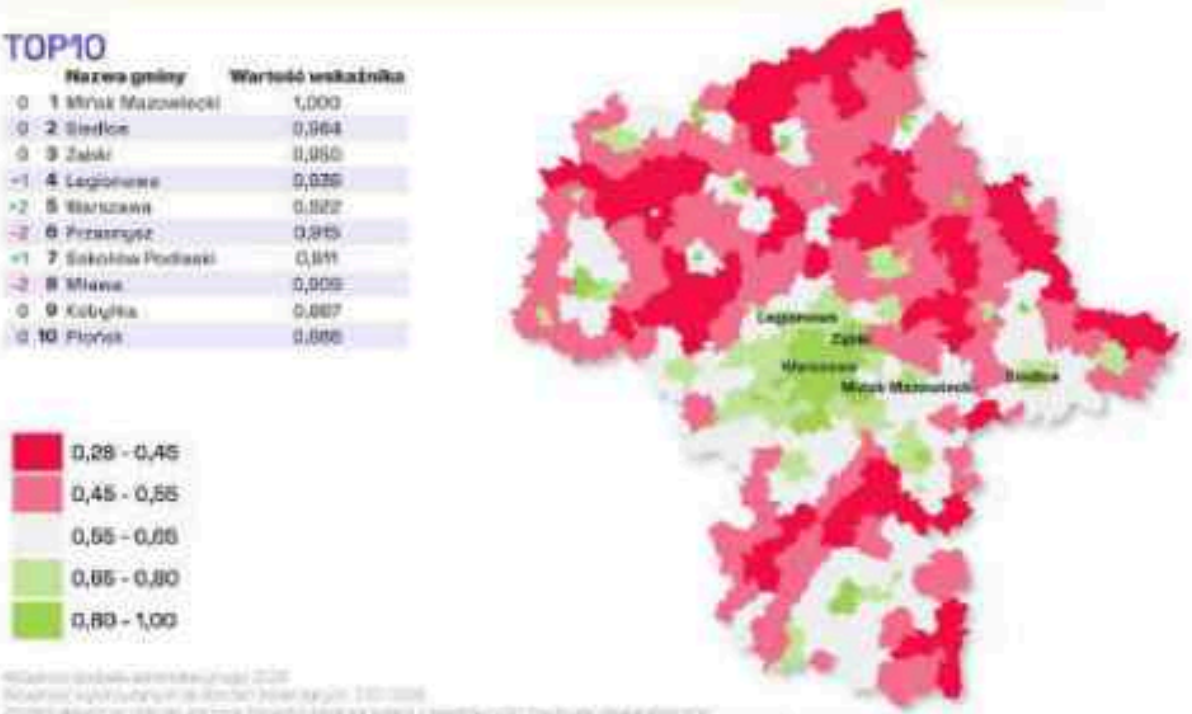
Mazowieckie

Jakość życia w gminach województwa mazowieckiego

Wyznaczona w oparciu 80 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Mińsk Mazowiecki	1,000
0	2	Siedlce	0,964
0	3	Żyrardów	0,950
+1	4	Legionowo	0,935
+2	5	Warszawa	0,922
-2	6	Przasnysz	0,915
+1	7	Sokołów Podlaski	0,911
-2	8	Mława	0,909
0	9	Kobyłka	0,897
0	10	Płońsk	0,886

W ujęciu eksperckim województwo mazowieckie osiąga średnią wartość wskaźnika jakości życia 0,5627, co daje mu 11. miejsce w kraju. Mediana wynosi 0,534, a rozkład wyników wskazuje na bardzo duże zróżnicowanie wewnętrzne. 20,7% gmin osiąga wartość nieprzekraczającą 0,45, kolejne 33,8% mieści się między 0,45 a 0,55, a 23,9% między 0,55 a 0,65. Wynik od 0,65 do 0,80 uzyskuje 12,4% jednostek, natomiast 9,2% gmin osiąga co najmniej 0,80. Rozpiętość jest bardzo duża – od 1,000 w Mińsku Mazowieckim do 0,277 w Czarni.

Mazowieckie wyróżnia się szczególnie silnym kontrastem pomiędzy miastami a obszarami wiejskimi. Średni wynik miast powiatowych wynosi około 0,847, podczas gdy dla gmin wiejskich jest to około 0,517. Żadna z gmin miejskich, miast powiatowych ani miast na prawach powiatu nie znajduje się poniżej 0,45, natomiast wśród gmin wiejskich odsetek ten sięga 27,5%. Średnia wojewódzka maskuje więc dwa bardzo odmienne obrazy jakości życia.

Przestrzennie zdecydowanie najlepiej wypada Warszawa wraz z otaczającą ją strefą metropolitalną, a także silne miasta powiatowe i subregionalne. Wyższe wartości tworzą skupienie w centralnej części województwa, częściowo rozciągające się wzdłuż głównych osi komunikacyjnych A2 i S8, a punktowe wyspy wysokich wyników występują także m.in. w Siedlcach i Mińsku Mazowieckim. Poza tym układem dominuje znacznie niższy poziom wskaźnika – szczególnie w północnej, północno-wschodniej oraz części południowej i peryferyjnej części regionu.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Mińsk Mazowiecki, z wartością 1,000, pozostaje liderem województwa. Największą przewagę daje mu bardzo sprawne działanie służb ratowniczych – szczególnie wysoki udział zdarzeń, do których straż pożarna dociera w czasie krótszym niż pięć minut. Drugim filarem jest bardzo dobra dostępność ochrony zdrowia. Miasto korzysta również z gęstej sieci przystanków komunikacji publicznej. Mocnym elementem jest edukacja – zarówno dobra dostępność przedszkoli i szkół, jak i wysokie wyniki egzaminu ósmoklasisty. W efekcie Mińsk zajmuje 11. miejsce w Polsce w kategorii edukacji, 21. w zdrowiu i 16. w dostępności usług. Pewnym ograniczeniem pozostają hałas i część parametrów jakości powietrza.

Siedlce, z wynikiem 0,964, utrzymują drugą pozycję. Podobnie jak w Mińsku Mazowieckim bardzo silnie działa dostępność SOR, szpitala, przychodni i aptek oraz wysoki udział szybkich interwencji straży pożarnej. Miasto wyróżnia także duża liczba przystanków w otoczeniu zabudowy i dobra dostępność placówek edukacyjnych. Wynik edukacji wynosi 0,928, a zdrowia 0,927, co lokuje Siedlce odpowiednio na 61. i 59. miejscu w kraju. Najważniejszym czynnikiem obniżającym rezultat jest natomiast większa ekspozycja na hałas, szczególnie charakterystyczna dla silnego ośrodka miejskiego.

Ząbki, z wartością 0,950, zachowują trzecie miejsce. Ich sukces opiera się na połączeniu bardzo dobrej edukacji, zdrowia i mobilności. Gmina osiąga 16. miejsce w Polsce w edukacji, a dodatkowo korzysta z krótkiego dostępu do SOR, przychodni, szpitala i aptek. Wyraźnym atutem jest bardzo rozwinięta infrastruktura rowerowa, duża liczba przystanków oraz dobra dostępność infrastruktury ładowania pojazdów. Bliskość Warszawy zwiększa jednocześnie dostęp do szerokiego rynku usług. Słabszym elementem jest bezpieczeństwo – m.in. relatywnie mniejszy udział bardzo szybkich interwencji straży – oraz typowe dla zwartej strefy metropolitalnej obciążenia hałasem i sąsiedztwem części obiektów przemysłowych.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Trzy ostatnie miejsca zajmują Gzy – 0,320, Nur – 0,287 oraz Czarnia – 0,277. Ich wspólnym problemem jest przede wszystkim duża odległość od podstawowej infrastruktury zdrowotnej, edukacyjnej i usługowej, charakterystyczna dla gmin o rozproszonej sieci osadniczej.

W Gzach zdecydowanie najsilniej wynik obniża daleki dostęp do podstawowej placówki medycznej i apteki. Istotne są również większe odległości do przedszkola, policji i SOR, słabsze wyniki egzaminu ósmoklasisty oraz mniejszy udział bardzo szybkich interwencji straży pożarnej. Na poziomie kategorii szczególnie niskie są wyniki zdrowia (0,273), transportu (0,151) i dostępności usług (0,195). Atutem gminy są natomiast relatywnie korzystne warunki środowiskowe, które nie wystarczają jednak do skompensowania deficytów dostępnościowych.

W Nurze największe bariery dotyczą dojazdu do SOR, szpitala i innych placówek medycznych. Wynik dodatkowo obniżają duże odległości do przedszkoli oraz lokalna ekspozycja części zabudowy na zagrożenia powodziowe. Bardzo słabo wypadają także dostępność usług, transport i kultura oraz rekreacja. Jednocześnie gmina ma relatywnie dobre wyniki infrastruktury technicznej i zaangażowania obywatelskiego, co pokazuje, że niska pozycja nie wynika ze słabości we wszystkich wymiarach, lecz z dużego ciężaru kilku podstawowych barier przestrzennych.

W Czarni skala tych barier jest jeszcze większa. Szczególnie niekorzystne są odległości do przedszkola, SOR, szpitala, przychodni, policji i straży pożarnej. Gmina ma również słaby dostęp do transportu publicznego oraz codziennych usług. W rezultacie osiąga wartości zaledwie 0,080 w transporcie, 0,091 w dostępności usług, 0,120 w kulturze i rekreacji oraz 0,189 w bezpieczeństwie. Jej relatywnie korzystniejsze wyniki środowiskowe i wysokie wydatki samorządowe nie są w stanie zrównoważyć skumulowanych deficytów.

Jakość życia w gminach województwa mazowieckiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Warszawa	1,000
0	2	Mińsk Mazowiecki	0,965
0	3	Legionowo	0,956
+1	4	Siedlce	0,932
-1	5	Zabki	0,911
0	6	Pruszków	0,888
+2	7	Józefów	0,883
-1	8	Kobyłka	0,874
-1	9	Piaseczno	0,869
+1	10	Płock	0,866

0,22 - 0,45
0,45 - 0,55
0,55 - 0,65
0,65 - 0,80
0,80 - 1,00

Przy wagach ankietowych średnia wartość wskaźnika dla Mazowsza wynosi 0,5188, co daje województwu 12. miejsce w Polsce. Mediana jest wyraźnie niższa i wynosi 0,477. Aż 39,2% gmin osiąga wartość nieprzekraczającą 0,45, a kolejne 30,6% znajduje się między 0,45 a 0,55. Wynik 0,55–0,65 uzyskuje 11,8% jednostek, 0,65–0,80 – 8,9%, a co najmniej 0,80 – 9,6%. Wariant ankietowy jeszcze mocniej uwidacznia zatem kontrast między bardzo silną grupą miast i strefą warszawską a dużą liczbą słabszych gmin wiejskich.

Różnica między typami jednostek jest szczególnie wyraźna. Średnia dla miast powiatowych wynosi około 0,838, natomiast dla gmin wiejskich tylko 0,463. Aż 50% gmin wiejskich znajduje się poniżej poziomu 0,45, podczas gdy wśród miast powiatowych, miast na prawach powiatu i gmin miejskich nie ma ani jednej takiej jednostki. Mazowieckie jest więc jednym z najbardziej czytelnych przykładów województwa, w którym wynik regionalny jest wypadkową bardzo silnego rdzenia metropolitalno-miejskiego oraz znacznie słabszych peryferii.

Przestrzennie najwyższe wartości koncentrują się jeszcze wyraźniej w Warszawie i jej strefie funkcjonalnej oraz w silnych miastach regionalnych. Poza rdzeniem metropolitalnym dominują wartości z dwóch najniższych klas, z pojedynczymi „wyspami" wysokich wyników w miastach powiatowych. To również kontynuacja wzorca z poprzedniej edycji.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Warszawa, z wartością 1,000, pozostaje liderem wariantu ankietowego. Jej pozycję w szczególnie dużym stopniu budują warunki ekonomiczne – stolica zajmuje w tej kategorii pierwsze miejsce w kraju. Korzystnie wypada bilans nowo rejestrowanych i wyrejestrowywanych firm, poziom wynagrodzeń oraz niskie bezrobocie. Drugim filarem są bardzo dobre rezultaty edukacyjne: Warszawa osiąga wartość 0,956 i 5. miejsce w Polsce. Do tego dochodzi wyjątkowo gęsta sieć placówek medycznych i szpitali, sklepów, różnych sieci handlowych i paczkomatów oraz rozbudowany transport publiczny. Największą słabością jest środowisko przyrodnicze – wynik 0,321 i jedna z niższych pozycji w kraju – związane przede wszystkim z presją zanieczyszczeń i hałasu typową dla największej metropolii.

Mińsk Mazowiecki, z wynikiem 0,965, zajmuje drugie miejsce. W tym wariancie również kluczowe są bardzo szybkie interwencje straży pożarnej oraz wyjątkowo dobra dostępność szpitala, SOR, przychodni i aptek. Silne są także edukacja, gęsta sieć przystanków, dostęp do kolei oraz liczba i różnorodność sklepów w codziennym zasięgu mieszkańców. Korzystny jest również poziom bezrobocia. W rezultacie gmina łączy zalety miasta powiatowego z dobrą dostępnością funkcji metropolitalnych Warszawy.

Legionowo, z wartością 0,956, pozostaje trzecie. Największymi atutami są bliskość szpitala i pozostałych placówek medycznych, szybkie działanie straży pożarnej oraz bardzo dobra edukacja – w tej kategorii Legionowo zajmuje 10. miejsce w kraju. Silna jest również dostępność usług handlowych, transportu kolejowego i lokalnego, a także infrastruktury rowerowej. W warunkach ekonomicznych pozytywnie wyróżnia się aktywność inwestycyjna, wynagrodzenia i relatywnie niskie bezrobocie. Pozycję ograniczają przede wszystkim elementy środowiskowe oraz presje charakterystyczne dla gęsto zabudowanego obszaru metropolitalnego.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe wartości uzyskują Łyse – 0,226, Gzy – 0,222 oraz Czarnia – 0,220.

W Łysych najsilniejszą barierą jest daleki dostęp do szpitala i innych placówek medycznych. Do tego dochodzą duże odległości do jednostek straży pożarnej i obiektów służących schronieniu ludności, słaba dostępność kolei oraz niższe wyniki egzaminu ósmoklasisty. Gmina osiąga bardzo niskie wartości w transporcie (0,075), kulturze i rekreacji (0,116) oraz bezpieczeństwie (0,155). Jednocześnie środowisko przyrodnicze jest jej wyraźną mocną stroną – wartość 0,831 – co jednak nie równoważy trudności w dostępie do podstawowych usług.

W Gzach głównym obciążeniem pozostają bardzo duże odległości do przychodni i aptek oraz słabszy dostęp do szpitala. W podejściu ankietowym mocniej ujawniają się także niedostatki szybkiego Internetu, słabsze wyniki edukacyjne oraz mniej korzystna sytuacja na rynku pracy.

W Czarni podstawowym problemem ponownie jest dostępność ochrony zdrowia – szczególnie szpitala, przychodni i SOR. Duże są również odległości do schronów i urzędów. Wynik obniżają ponadto słabsza dostępność szybkiego Internetu i większy udział zabudowy przy drogach nieutwardzonych. Bardzo niskie rezultaty w usługach (0,099), transporcie (0,111), kulturze i rekreacji (0,115) oraz bezpieczeństwie (0,190) pokazują, że problem ma charakter wielowymiarowy.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

W wariancie eksperckim Mazowsze odnotowało wyraźną i szeroką poprawę. Średnia wojewódzka wzrosła z około 0,5387 do 0,5627, czyli o około 0,024 punktu, a mediana z 0,513 do 0,534. Wzrost wartości wskaźnika wystąpił w 293 z 314 gmin – 93,3% jednostek. Udział gmin z wynikiem nieprzekraczającym 0,45 zmniejszył się z 29,9% do 20,7%, natomiast odsetek gmin osiągających co najmniej 0,80 zwiększył się z 7,0% do 9,2%. W poprzedniej edycji właśnie 29,9% gmin znajdowało się w najniższej klasie, a 7,0% w najwyższej.

Pomimo szerokiej poprawy pozycja województwa w kraju pozostaje bez zmian – 11. miejsce. Stabilna jest także sama czołówka: Mińsk Mazowiecki, Siedlce i Ząbki zajmowały dokładnie te same trzy pierwsze miejsca również rok wcześniej. Zmiana jest natomiast widoczna w końcu rankingu. Nur i Czarnia pozostają odpowiednio na dwóch ostatnich miejscach, natomiast do ostatniej trójki wszedł Gzy, który spadł o osiem pozycji. Zeszłoroczna analiza wskazywała te same podstawowe bariery – przede wszystkim daleki dostęp do ochrony zdrowia, policji i straży oraz placówek edukacyjnych.

Przy wagach ankietowych sytuacja jest zdecydowanie bardziej stabilna. Średnia zmniejszyła się minimalnie z około 0,5192 do 0,5188, a mediana z 0,481 do 0,477. Liczba gmin, które poprawiły wynik, i tych, które zanotowały spadek, jest dokładnie taka sama – po 157 jednostek. Udział gmin poniżej 0,45 wzrósł z 36,9% do 39,2%, ale jednocześnie udział gmin z wynikiem co najmniej 0,80 zwiększył się z 8,6% do 9,6%. Oznacza to lekkie zwiększenie zróżnicowania pomiędzy mocną czołówką a słabszą częścią województwa.

Podium ankietowe jest w pełni stabilne: Warszawa, Mińsk Mazowiecki i Legionowo zachowały swoje miejsca. Na drugim końcu Czarnia nadal zamyka ranking, Łyse pozostają w ostatniej trójce, natomiast Gzy spadły z 310. na 313. miejsce i zastąpiły w niej Strachówkę.

Porównanie metod pokazuje przede wszystkim, że wariant ekspercki daje obecnie Mazowszu zdecydowanie korzystniejszy obraz szerokiej grupy gmin. Wartość poniżej 0,45 osiąga 20,7% jednostek wobec 39,2% przy wagach ankietowych, a mediana wynosi odpowiednio 0,534 i 0,477. Co istotne, udział gmin o bardzo wysokich wynikach jest jednak niemal taki sam – 9,2% i 9,6%. Różnica dotyczy więc przede wszystkim środkowej i dolnej części rozkładu, nie samej czołówki.

Geografia wyników w obu podejściach jest bardzo podobna: centralny rdzeń metropolitalny i miasta powiatowe zdecydowanie przewyższają rozległe obszary wiejskie północnego, północno-wschodniego i części południowego Mazowsza. Charakter czołówki także pozostaje miejski i metropolitalny. Inne są natomiast akcenty. W podejściu eksperckim silniej premiowane są sprawne służby, zdrowie i systemowa dostępność infrastruktury, dzięki czemu liderem pozostaje Mińsk Mazowiecki. W wariancie ankietowym większe znaczenie mają warunki ekonomiczne, edukacja oraz codzienna dostępność usług, co zdecydowanie wzmacnia pozycję Warszawy.

W efekcie Mazowieckie pozostaje województwem o jednej z największych wewnętrznych dysproporcji funkcjonalnych: bardzo wysokiej jakości życia w metropolii warszawskiej i silnych miastach regionalnych towarzyszy duża grupa peryferyjnych gmin wiejskich, w których głównym ograniczeniem pozostaje dostępność ochrony zdrowia, transportu, służb i codziennych usług. Tegoroczne dane pokazują, że w perspektywie eksperckiej ten dystans częściowo się zmniejszył, natomiast w ujęciu ankietowym pozostaje bardzo wyraźny.

Daniel Putkiewicz

Burmistrz Miasta i Gminy Piaseczno

Piaseczno

Informacja o utrzymaniu pierwszej pozycji w rankingu miejsc dobrych do życia bardzo nas cieszy, bo oznacza, że wskaźniki, które pozwoliły nam znaleźć się w czołówce w roku ubiegłym, nie miały charakteru incydentalnego, tylko odzwierciedlają długofalowe działania ukierunkowane właśnie na zapewnienie mieszkańcom jak najbardziej przyjaznych warunków do życia w naszej gminie.

Na jakość życia mieszkańców wpływa bardzo wiele czynników, dlatego działamy na różnych poziomach. Najłatwiej dostrzec oczywiście konkretne inwestycje: nowe i modernizowane drogi, rozwój transportu publicznego, budowę basenu czy nowej szkoły, zrewitalizowane zabytki czy nowe parki, skwery i place zabaw.

Ale dobra gmina to nie tylko infrastruktura. Równie ważna jest bogata oferta kulturalna, działania realizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej czy dofinansowywane przez gminę zajęcia sportowe dostępne dla mieszkańców w różnym wieku.

Jest też wiele działań mniej widocznych na co dzień, które mają ogromne znaczenie dla tego, jak będzie się tutaj żyło za kilka czy kilkanaście lat. To odpowiedzialne planowanie przestrzenne, ochrona walorów przyrodniczych czy tworzenie warunków zachęcających inwestorów do lokowania działalności w naszej gminie, a tym samym oferowania mieszkańcom atrakcyjnych miejsc pracy.

Naszym celem jest więc nie tylko dalszy rozwój Piaseczna, ale rozwój przemyślany i zrównoważony. Chcemy, by gmina była miejscem, w którym dobrze się żyje, pracuje i spędza wolny czas, a jednocześnie miejscem, z którym mieszkańcy chcą się utożsamiać i z którego mogą być dumni.

Grzegorz Smoliński

Członek Zarządu
Dom Development S.A.

Pierwsze miejsce Warszawy w rankingu warunków ekonomicznych potwierdza silne fundamenty gospodarcze stolicy i jej zdolność do przyciągania mieszkańców, przedsiębiorców oraz kapitału. Znajduje to odzwierciedlenie w skali aktywności inwestycyjnej, w tym na rynku mieszkaniowym. Co istotne, zależność między rozwojem gospodarczym a rynkiem nieruchomości działa w obie strony. Rozwój gospodarczy, wysoki poziom zatrudnienia i rosnąca atrakcyjność miasta przyciągają nowych mieszkańców oraz generują zapotrzebowanie na mieszkania. Z kolei inwestycje mieszkaniowe stanowią istotny impuls dla lokalnej gospodarki, angażując kapitał, tworząc miejsca pracy i wspierając rozwój infrastruktury oraz usług. Dlatego skala realizowanych inwestycji i aktywność budowlana są ważnymi wskaźnikami potencjału rozwojowego miasta.

Tę siłę warszawskiego rynku można również zaobserwować w wynikach Grupy Dom Development. W ciągu pierwszych trzech kwartałów 2026 roku sprzedaliśmy łącznie 3633 lokale, z czego 1650 w Warszawie. Oznacza to, że stolica odpowiadała za ponad 45% naszej sprzedaży, pozostając największym rynkiem Grupy. Wyniki te pokazują, że popyt na nowe mieszkania w Warszawie ma solidne podstawy, wynikające przede wszystkim z siły lokalnej gospodarki i długoterminowej atrakcyjności miasta.

> Z perspektywy dalszego rozwoju metropolii kluczowe jest utrzymanie wysokiej aktywności inwestycyjnej. W przypadku naszej branży jest ona uzależniona od takich czynników jak sprawne planowanie przestrzenne, dostępność gruntów oraz przewidywalność procedur administracyjnych, które mają bezpośrednie znaczenie dla tempa powstawania nowych mieszkań.

Z kolei w dłuższym okresie o sukcesie gospodarczym miast będzie decydować nie tylko ich zdolność do przyciągania kapitału i tworzenia miejsc pracy, lecz także umiejętność przekładania tego potencjału na rozwój zasobów mieszkaniowych i poprawę jakości życia. Rynek mieszkaniowy nie jest bowiem wyłącznie konsekwencją rozwoju gospodarczego – jest również jednym z jego istotnych motorów.

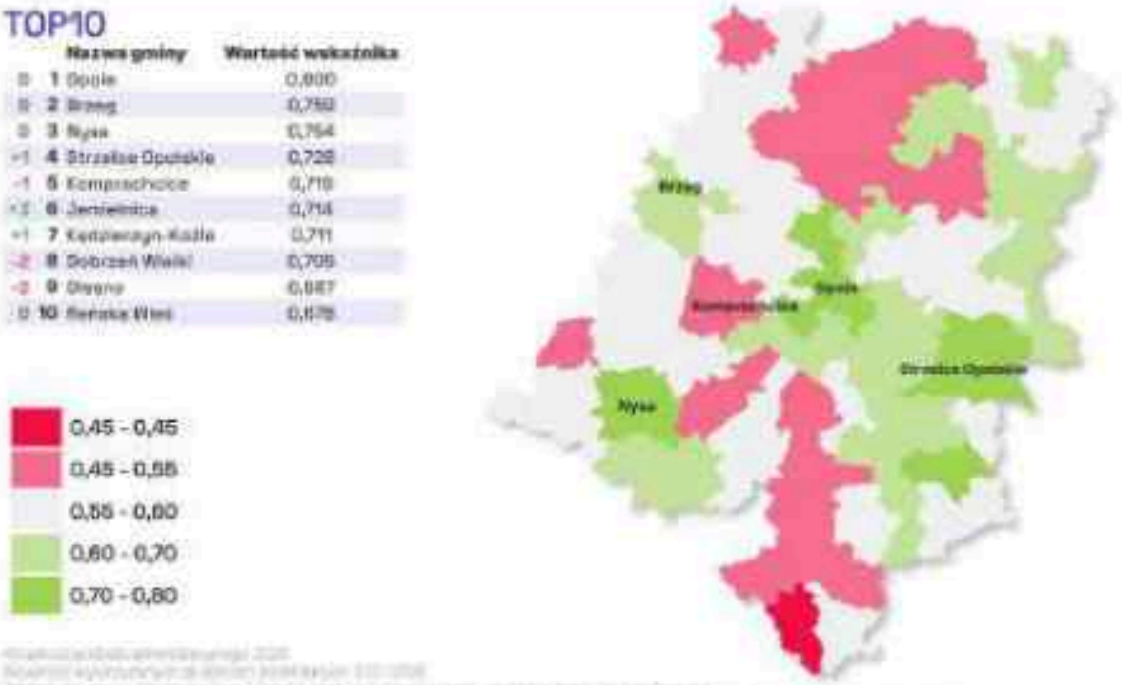
Opolskie

Jakość życia w gminach województwa opolskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Opole	0,800
0	2	Brzeg	0,760
0	3	Nysa	0,754
+1	4	Strzelce Opolskie	0,728
-1	5	Komprachcice	0,719
+2	6	Jemielnica	0,714
+1	7	Kędzierzyn-Koźle	0,711
-2	8	Dobrzeń Wielki	0,709
-2	9	Otmuchów	0,687
0	10	Bierkowice	0,678

W ujęciu eksperckim województwo opolskie osiąga średnią wartość wskaźnika jakości życia 0,5975, co daje mu 5. miejsce w kraju, takie samo jak w poprzedniej edycji. Mediana wynosi 0,5859, a rozkład wyników jest stosunkowo zwarty. Tylko jedna z 71 gmin, czyli 1,4%, uzyskuje wartość poniżej 0,45. Kolejne 21,1% mieści się w przedziale 0,45–0,55, 36,6% pomiędzy 0,55 a 0,60, a 29,6% pomiędzy 0,60 a 0,70. Co najmniej 0,70 osiąga 11,3% gmin. Na tle wielu innych województw Opolszczyzna wyróżnia się więc niewielkim udziałem bardzo słabych wyników i dużą koncentracją jednostek w środkowej oraz górnej części rozkładu.

Przestrzennie wysokie wartości występują przede wszystkim w głównych ośrodkach miejskich i ich otoczeniu. Najsilniej zaznaczają się Opole, Brzeg i Nysa, a także pas obejmujący Strzelce Opolskie i Kędzierzyn-Koźle. Korzystniejsze wyniki są więc związane z lokalnymi centrami koncentracji usług publicznych, edukacji, ochrony zdrowia i transportu. Niższe wartości tworzą bardziej punktowe skupiska w gminach wiejskich – przede wszystkim w północnej części regionu oraz przy południowej granicy województwa. Nie występuje jednak rozległa, jednolita strefa niskiej jakości życia.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Opole, z wartością 0,800, pozostaje liderem województwa. Jako stolica regionu korzysta z koncentracji funkcji edukacyjnych, usługowych i transportowych. W danych szczególnie silnie zaznaczają się wysokie wyniki egzaminu ósmoklasisty i matur, duża różnorodność dostępnych środków transportu publicznego oraz wysoka liczba przystanków w otoczeniu zabudowy. Korzystnie wypadają również szybkość interwencji straży pożarnej, dostępność podstawowej opieki zdrowotnej oraz różnorodność handlu. Na poziomie całych kategorii najmocniejszymi stronami są edukacja i zdrowie. Wynik Opola ograniczają natomiast przede wszystkim czynniki środowiskowe: podwyższone stężenia pyłów, ekspozycja na hałas oraz większy udział zabudowy położonej w pobliżu terenów zagrożonych powodzią.

Brzeg, z wynikiem 0,759, utrzymuje drugie miejsce. Jego najmocniejszym elementem jest bardzo dobra dostępność ochrony zdrowia – w tej kategorii osiąga wartość 0,947 i zajmuje 18. miejsce w kraju. Silne są również edukacja oraz dostępność usług. Na wysoką pozycję wpływają dobre wyniki egzaminacyjne, wysoka liczba świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej, gęsta sieć przystanków i zróżnicowana komunikacja publiczna, a także duża liczba sklepów i sieci handlowych dostępnych w niewielkiej odległości od zabudowy. Najważniejsze obciążenia dotyczą natomiast środowiska i bezpieczeństwa: gorszej jakości powietrza, hałasu, zagrożenia powodziowego oraz bliskości części zakładów mogących powodować poważne awarie przemysłowe.

Nysa, z wartością 0,754, pozostaje trzecia. Jej przewagą jest przede wszystkim połączenie dobrej edukacji z bardzo sprawnym działaniem służb ratowniczych. Wysokie są zarówno wyniki egzaminu ósmoklasisty i matur, jak i udział zdarzeń, do których straż pożarna dociera w czasie krótszym niż pięć minut. Korzystnie wypada również podstawowa opieka zdrowotna oraz zróżnicowanie transportu publicznego. Ograniczeniem są natomiast większe odległości do części placówek medycznych i aptek, a także lokalne zagrożenie powodziowe i słabsza jakość powietrza. Nysa pokazuje więc, że wysoki wynik może być osiągany mimo części barier środowiskowych, jeśli równoważą je silna edukacja i dostępność podstawowych usług.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Trzy najniższe miejsca zajmują Domaszowice – 0,462, Pokój – 0,455 oraz Branice – 0,450. Wspólną cechą tej grupy jest przede wszystkim ograniczona przestrzenna dostępność ochrony zdrowia i usług, typowa dla mniejszych, bardziej rozproszonych jednostek.

W Domaszowicach najsilniej wynik obniżają bardzo niska dostępność placówek medycznych, SOR, szpitali i aptek. Istotne są również większe odległości do policji, szkoły podstawowej i jednostek straży pożarnej. Gmina ma jednocześnie wyraźne atuty – bardzo dobre środowisko przyrodnicze oraz relatywnie dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną – jednak nie równoważą one deficytów związanych z dostępem do podstawowych usług.

W Pokoju najważniejszą barierą pozostaje dostęp do ochrony zdrowia: szczególnie daleko jest do SOR, placówek medycznych, aptek i szpitala. Dodatkowo wynik obniżają większe odległości do przedszkoli i jednostek straży pożarnej oraz ekspozycja części zabudowy na zagrożenie powodziowe. Z drugiej strony gmina osiąga relatywnie wysoką wartość w środowisku przyrodniczym – 0,751 – oraz korzystnie wypada pod względem części infrastruktury technicznej.

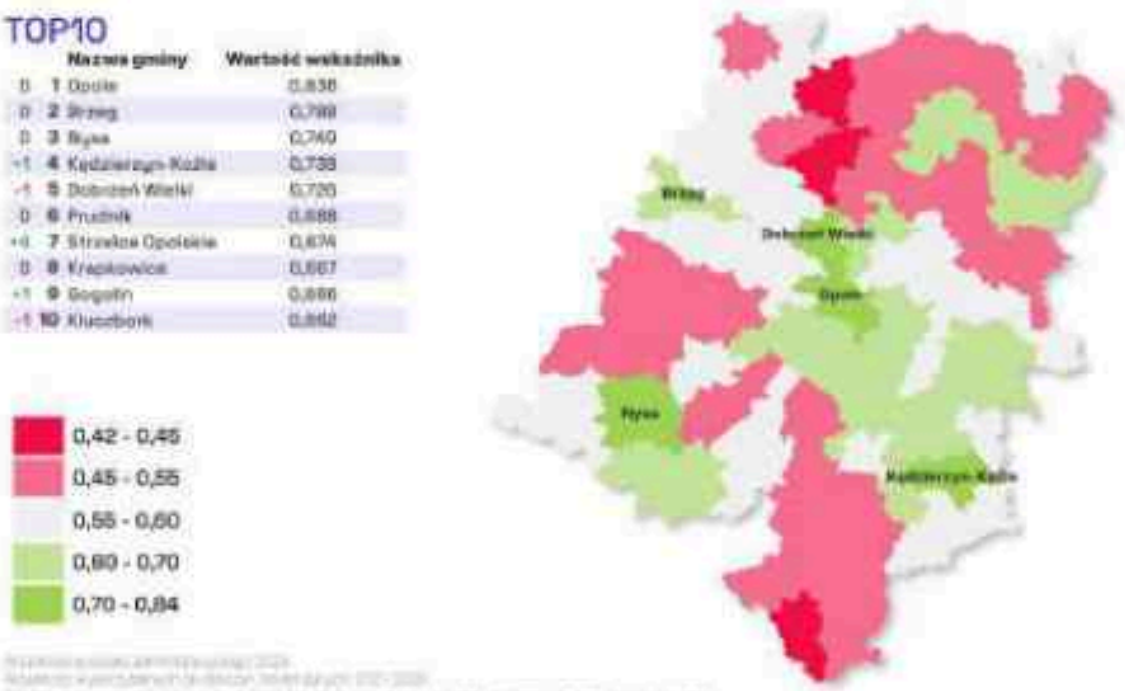
W Branicach największym obciążeniem jest przede wszystkim bardzo niska dostępność SOR, a następnie szpitala, przychodni i apteki. Do tego dochodzą większe odległości do przedszkoli i szkół podstawowych oraz ekspozycja na część zagrożeń powodziowych. Najsłabiej wypadają transport, kultura i rekreacja oraz dostępność usług. Jednocześnie relatywnie lepsze są infrastruktura techniczna i część wyników edukacyjnych, co jednak nie wystarcza do zniwelowania barier zdrowotnych i dostępnościowych.

Jakość życia w gminach województwa opolskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Opole	0,836
0	2	Brzeg	0,799
0	3	Nysa	0,740
+1	4	Kędzierzyn-Koźle	0,739
-1	5	Dobrodzień Wielki	0,720
0	6	Prudnik	0,688
+6	7	Strzelce Opolskie	0,674
0	8	Krapkowice	0,667
+1	9	Gogolin	0,666
-1	10	Kluczbork	0,662

Przy wagach ankietowych średnia wartość wskaźnika dla województwa wynosi 0,5785, co daje Opolszczyźnie 4. miejsce w Polsce, również bez zmiany względem poprzedniej edycji. Mediana wynosi 0,5672. Wartość poniżej 0,45 osiąga 4,2% gmin, 32,4% mieści się między 0,45 a 0,55, 31,0% pomiędzy 0,55 a 0,60, a 25,4% pomiędzy 0,60 a 0,70. Co najmniej 0,70 uzyskuje 7,0% jednostek. Rozkład jest więc nieco bardziej przesunięty ku niższym wartościom niż przy wagach eksperckich, ale nadal region ma stosunkowo mało jednostek o bardzo słabych wynikach.

Geografia pozostaje bardzo podobna. Najwyższe wartości skupiają się w Opolu, Brzegu, Nysie i Kędzierzynie-Koźlu oraz w części gmin ich otoczenia. Niższe wartości pojawiają się przede wszystkim w bardziej peryferyjnych gminach północnej i południowej części regionu. Wariant ankietowy silniej premiuje jednak edukację, warunki ekonomiczne, codzienną dostępność usług i infrastrukturę techniczną, dlatego część różnic między miastami a gminami wiejskimi staje się bardziej widoczna.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Opole, z wartością 0,836, pozostaje pierwsze. W podejściu ankietowym jeszcze wyraźniej zaznaczają się dobre wyniki edukacyjne oraz korzystny poziom wynagrodzeń mieszkańców. Mocnymi stronami są ponadto wysokie wydatki samorządowe w przeliczeniu na mieszkańca, dobra dostępność dróg przy zabudowie, duża różnorodność sklepów, szybki Internet oraz dobre warunki mieszkaniowe. Opole osiąga jednocześnie wysokie wartości w zdrowiu, dostępności usług i transporcie. Wynik obniżają natomiast bezrobocie, gorsze parametry jakości powietrza i hałasu oraz większe odległości do części placówek medycznych i jednostek straży pożarnej.

Brzeg, z wartością 0,788, zajmuje drugie miejsce. Najsilniejszymi przewagami są wysokie wyniki matur i egzaminu ósmoklasisty, korzystne wynagrodzenia oraz bardzo dobra dostępność sklepów i różnych sieci handlowych. Brzeg należy do krajowej czołówki pod względem zdrowia i dostępności usług – odpowiednio osiąga wartości 0,944 i 0,859. Wysoką pozycję wspiera również sprawne działanie straży pożarnej i dobra dostępność transportu publicznego. Głównymi słabościami pozostają natomiast bliskość zakładów stwarzających ryzyko awarii przemysłowej, hałas, jakość powietrza i lokalne bezrobocie.

Nysa, z wynikiem 0,749, pozostaje trzecia. Największe znaczenie mają dobre wyniki edukacyjne, poziom wynagrodzeń oraz wysoki udział szybkich interwencji straży pożarnej. Korzystne są także warunki mieszkaniowe, wydatki samorządowe i dostępność podstawowych usług handlowych. Pozycję osłabiają większe odległości do placówek medycznych i aptek, a także bezrobocie i mniej korzystne parametry jakości powietrza.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

W wariancie ankietowym najniższe miejsca zajmują Pokój – 0,440, Branice – 0,426 oraz Domaszowice – 0,425. Jest to ten sam zestaw gmin co przy wagach eksperckich, zmienia się jedynie ich kolejność.

W Pokoju najsilniej wynik obniża dostępność przychodni, szpitala, SOR i aptek. Wyraźnym obciążeniem jest także wyższy udział bezrobotnych oraz większe odległości do jednostek straży pożarnej i obiektów służących ochronie ludności. Gmina osiąga natomiast relatywnie dobre wyniki edukacyjne oraz korzystnie wypada pod względem szybkiego Internetu i warunków mieszkaniowych.

W Branicach ponownie podstawowym problemem jest dostęp do ochrony zdrowia, zwłaszcza szpitala, przychodni i SOR. W wariancie ankietowym silniej widoczne są dodatkowo bezrobocie, duża odległość do stacji kolejowej i obiektów schronienia oraz ograniczona oferta usług. Mocniejszą stroną pozostają wynagrodzenia, wyniki edukacyjne i dostęp do szybkiego Internetu.

W Domaszowicach szczególnie silnym obciążeniem jest bardzo niskiej dostępność placówki medycznej, a następnie szpitala, SOR i apteki. Do tego dochodzą wyższe bezrobocie oraz większe odległości do części służb i infrastruktury ochrony ludności. Jednocześnie gmina osiąga bardzo dobre wyniki w infrastrukturze technicznej i środowisku przyrodniczym. Jej niska pozycja pokazuje jednak, że w wariancie ankietowym dobre warunki techniczne i środowiskowe nie rekompensują ograniczonego dostępu do zdrowia, usług i rynku pracy.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

W wariancie eksperckim zmiany rok do roku są jednoznacznie korzystne. Średnia dla województwa wzrosła z około 0,5750 do 0,5975, czyli o około 0,0224 punktu. Wzrost wartości odnotowało aż 68 z 71 gmin – 95,8%. Mediana zwiększyła się z 0,560 do 0,586. Udział jednostek poniżej 0,45 zmniejszył się z 4,2% do 1,4%, natomiast odsetek gmin osiągających co najmniej 0,70 podwoił się – z 5,6% do 11,3%. Województwo utrzymało przy tym 5. miejsce w kraju.

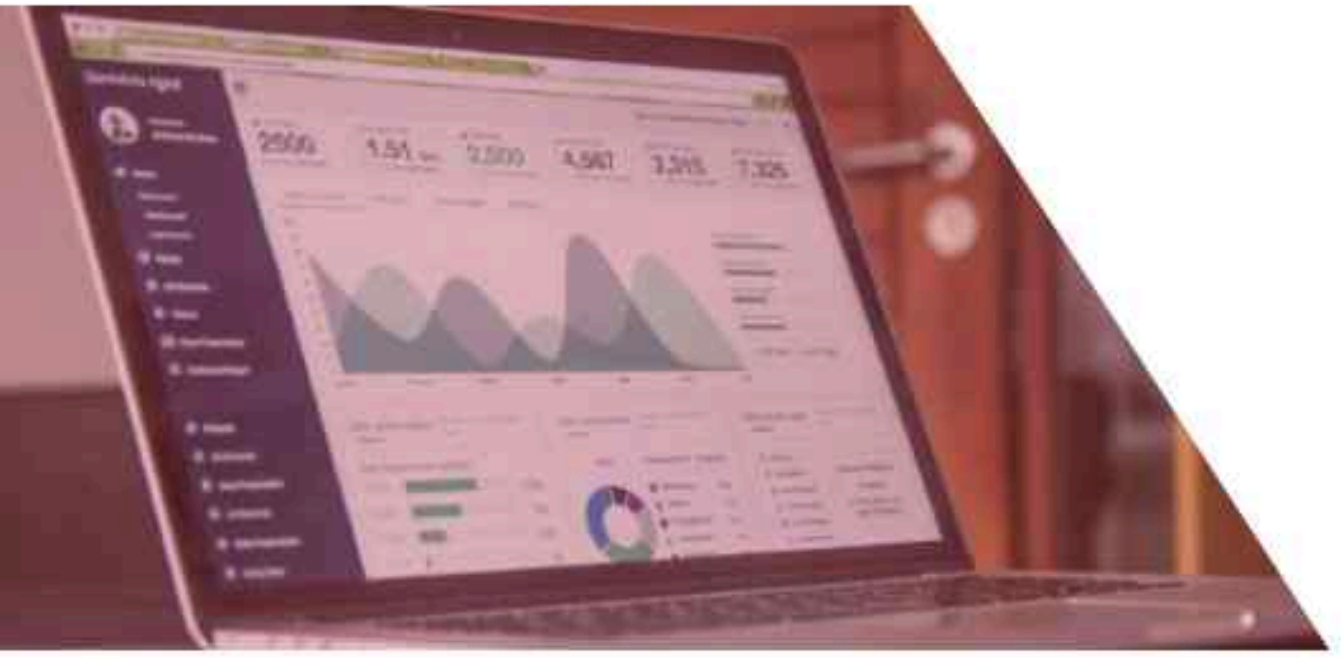
Czołówka ekspercka jest bardzo stabilna: Opole, Brzeg i Nysa zachowały dokładnie trzy pierwsze miejsca. Wynik Opola zwiększył się tylko nieznacznie – o około 0,001 punktu – natomiast Brzeg poprawił wartość o około 0,019, a Nysa o 0,016. Zmiany dotyczą więc przede wszystkim zbliżenia dwóch kolejnych liderów do stolicy województwa. Na końcu zestawienia Domaszowice pozostały na 69. miejscu, Pokój przesunął się z ostatniej na 70. pozycję, a Branice spadły z 70. na 71. miejsce. Co istotne, wszystkie trzy najsłabsze gminy zwiększyły wartość wskaźnika, co pokazuje, że ich niskie pozycje są efektem utrwalonych różnic strukturalnych, a nie pogorszenia w ujęciu bezwzględnym.

Przy wagach ankietowych obraz jest zdecydowanie bardziej stabilny. Średnia obniżyła się minimalnie z około 0,5792 do 0,5785, czyli zaledwie o 0,0007 punktu. Wzrost wartości odnotowało 38 gmin, a spadek 33. Mediana zmniejszyła się nieznacznie z około 0,569 do 0,567. Udział jednostek poniżej 0,45 pozostał na poziomie 4,2%, podobnie jak udział gmin osiągających co najmniej 0,70 – 7,0%. Województwo zachowało 4. miejsce w kraju.

Także tutaj pierwsze trzy miejsca pozostają bez zmian. Opole, Brzeg i Nysa zanotowały niewielkie spadki wartości, lecz przewaga nad pozostałymi gminami pozwoliła im utrzymać pozycje. W dolnej części rankingu Pokój poprawił się o dwa miejsca dzięki wzrostowi wartości wskaźnika jakości zycia. Branice spadły na 70. pozycję, a Domaszowice na ostatnią, mimo że ich wartość praktycznie się nie zmieniła.

Porównanie metod pokazuje, że w wariancie eksperckim tegoroczny obraz Opolszczyzny jest wyraźnie lepszy niż rok wcześniej, podczas gdy w wariancie ankietowym mamy do czynienia z zasadniczą stabilizacją. Średnia ekspercka jest obecnie wyższa od ankietowej – 0,597 wobec 0,578 – a udział gmin osiągających co najmniej 0,70 wynosi odpowiednio 11,3% i 7,0%. Jednocześnie oba podejścia wskazują tę samą geografię oraz niemal identyczny układ skrajnych wyników.

Najważniejsza różnica dotyczy czynników sukcesu. W podejściu eksperckim szczególnie silnie premiowane są wyniki edukacyjne, dostęp do ochrony zdrowia, szybkość działania służb i transport publiczny. W podejściu ankietowym większego znaczenia nabierają wynagrodzenia, warunki mieszkaniowe, dostęp do handlu i usług oraz infrastruktura codziennego użytku. W obu wariantach główną barierą najsłabszych gmin pozostaje natomiast niska dostępność ochrony zdrowia i innych podstawowych usług, co jest najbardziej trwałym źródłem wewnętrznego zróżnicowania jakości życia w województwie opolskim.

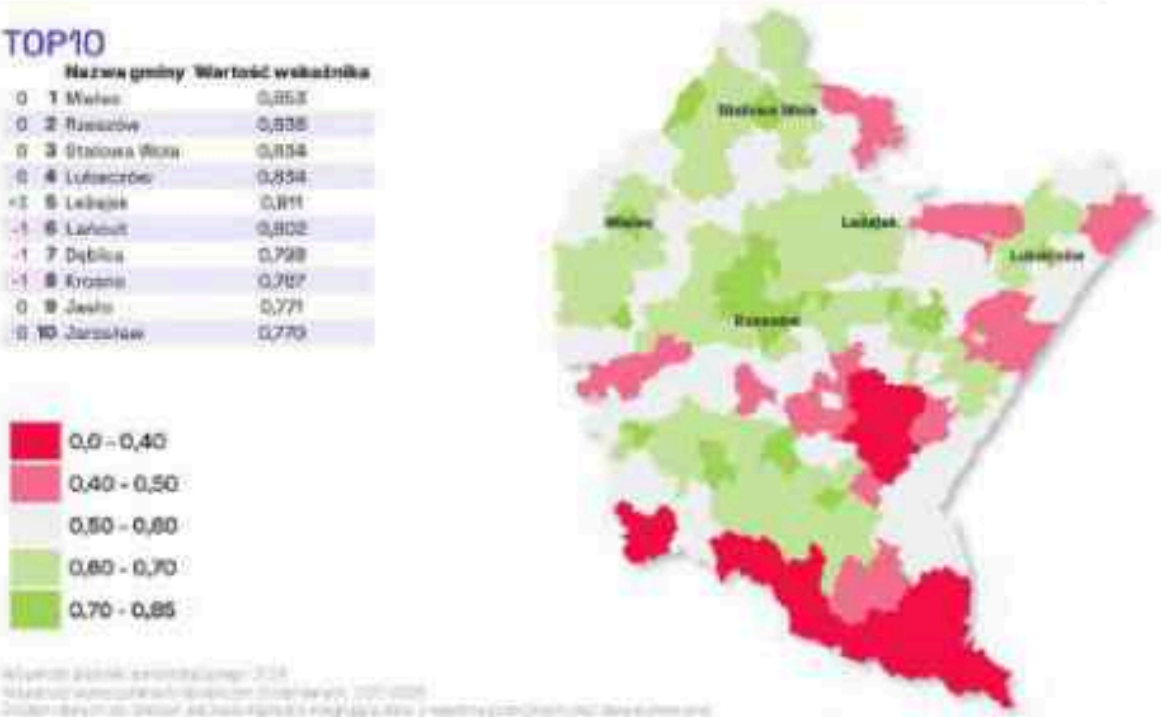
Podkarpackie

Jakość życia w gminach województwa podkarpackiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Mielec	0,853
0	2	Rzeszów	0,838
0	3	Stalowa Wola	0,834
0	4	Lubaczów	0,834
+1	5	Leżajsk	0,811
-1	6	Lańcut	0,802
-1	7	Dębica	0,798
-1	8	Krosno	0,787
0	9	Jasło	0,771
0	10	Jarosław	0,770

W ujęciu eksperckim województwo podkarpackie osiąga średnią wartość wskaźnika jakości życia 0,586, co daje mu 6. miejsce w kraju. Mediana wynosi 0,596, a rozkład wyników jest wyraźnie przesunięty ku wartościom średnim i wysokim. 3,8% gmin osiąga wynik poniżej 0,35, kolejne 5,0% mieści się w przedziale 0,35–0,45, 23,1% między 0,45 a 0,55, a największa grupa – 44,4% – pomiędzy 0,55 a 0,65. Wynik co najmniej 0,65 uzyskuje 23,8% gmin. Oznacza to, że niemal jedna czwarta jednostek znajduje się w najwyższej grupie, podczas gdy wartości bardzo niskie dotyczą stosunkowo niewielkiej części regionu.

Rozkład przestrzenny zachowuje bardzo czytelny, dwubiegunowy charakter. Najwyższe wartości skupiają się przede wszystkim w pasie większych miast i ośrodków powiatowych biegnącym od Mielca i Stalowej Woli przez Rzeszów w kierunku wschodniej części województwa. Przeciwległy biegun tworzy południowa, górska część regionu – przede wszystkim Bieszczady i Beskid Niski.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Mielec, z wartością 0,853, utrzymuje pierwsze miejsce w województwie. Największym atutem miasta pozostaje edukacja – szczególnie wysokie wyniki egzaminu ósmoklasisty i dobre rezultaty szkół ponadpodstawowych. Bardzo mocno wypada również zdrowie, dzięki dobrej dostępności placówek medycznych i dużej liczbie świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej. Istotne znaczenie mają ponadto sprawne interwencje straży pożarnej, duża liczba przystanków i możliwość korzystania z różnych form transportu publicznego. Wysoką pozycję wspiera także rozwinięta oferta rekreacyjna i usługowa. Najważniejszym czynnikiem ograniczającym wynik pozostają natomiast kwestie środowiskowe – przede wszystkim gorsza jakość powietrza oraz ekspozycja części zabudowy na zagrożenia powodziowe.

Rzeszów, z wynikiem 0,838, pozostaje drugi. Jako stolica województwa korzysta z koncentracji funkcji edukacyjnych, usługowych i transportowych. Najsilniejszą przewagą są bardzo dobre wyniki szkół, zwłaszcza na poziomie podstawowym, uzupełnione dobrą dostępnością ochrony zdrowia. Miasto wyróżnia również gęsta sieć przystanków, duża różnorodność transportu publicznego i szeroka oferta usług. Są to typowe przewagi regionalnej metropolii. Wynik obniżają natomiast presje charakterystyczne dla dużego miasta: zanieczyszczenie powietrza, hałas, lokalne ryzyko powodziowe oraz większe odległości do części jednostek ratowniczych w obrębie rozległej zabudowy.

Stalowa Wola, z wartością 0,834, utrzymuje trzecie miejsce. O jej wysokiej pozycji decydują przede wszystkim bardzo dobre wyniki edukacyjne, wysoki poziom dostępności ochrony zdrowia oraz szybkie interwencje straży pożarnej. Mocnym elementem jest również transport publiczny – zarówno liczba przystanków, jak i różnorodność dostępnych środków komunikacji. Miasto dobrze wypada również pod względem infrastruktury technicznej i codziennych usług. Głównym obciążeniem pozostają natomiast czynniki środowiskowe: jakość powietrza i ekspozycja części zabudowy na zagrożenie powodziowe.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe miejsca zajmują Krempna – 0,285, Cisna – 0,051 oraz Lutowiska – 0,000. Jest to bardzo wyraźne skupisko gmin południowych, położonych w Beskidzie Niskim i Bieszczadach. Ich słabsze wyniki nie wynikają z jednej cechy, lecz przede wszystkim z nakładania się dużych odległości do podstawowych usług publicznych.

W Krempnej najsilniejszym problemem jest dostęp do ochrony zdrowia. Wynik obniżają również większe odległości do policji i placówek edukacyjnych oraz słaba dostępność transportu i usług codziennych. Dodatkowo część zabudowy jest bardziej narażona na zagrożenie powodziowe. Gmina osiąga natomiast relatywnie korzystniejsze wyniki w części infrastruktury technicznej i edukacji, ale nie kompensują one barier przestrzennych.

W Cisnej problem jest jeszcze silniej związany z peryferyjnym, górskim położeniem. Bardzo duże odległości dotyczą SOR, przychodni, szpitala, apteki, policji i straży pożarnej, a także szkół i przedszkoli. Na poziomie kategorii szczególnie niskie są zdrowie, bezpieczeństwo, transport oraz dostępność usług. Dodatkowo część wskaźników środowiskowych obciążają lokalne zagrożenia powodziowe i uwarunkowania rzeźby terenu. Jednocześnie gmina osiąga relatywnie dobre wyniki części wskaźników infrastruktury technicznej.

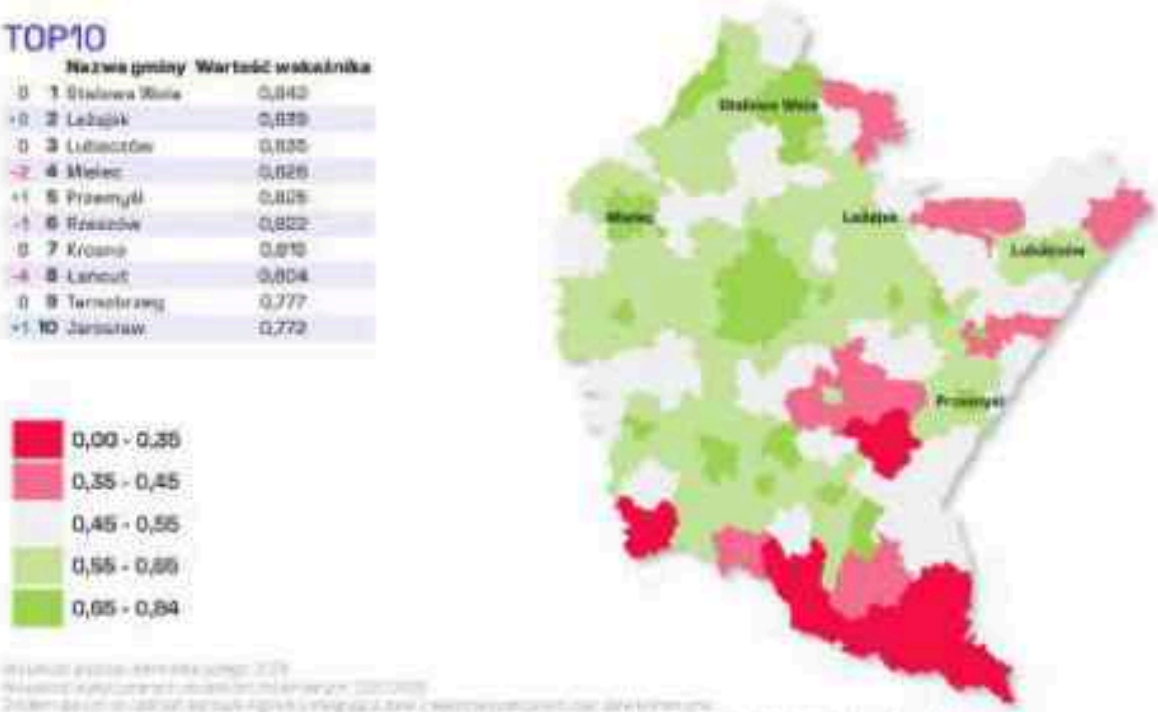
Lutowiska zamykają zestawienie. Największym obciążeniem jest niska dostępność niemal całego zestawu podstawowych usług: SOR, przychodni, szpitala, apteki, policji, przedszkola i szkoły. Jest to najbardziej wyrazisty przykład wpływu rozproszonej zabudowy i bardzo peryferyjnego położenia na syntetyczny wskaźnik jakości życia. Jednocześnie sama jakość środowiska oraz część infrastruktury technicznej pozostają relatywnymi atutami gminy.

Jakość życia w gminach województwa podkarpackiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Stalowa Wola	0,843
+0	2	Leżajsk	0,839
0	3	Lubaczów	0,835
-2	4	Mielec	0,826
+1	5	Przemyśl	0,805
-1	6	Rzeszów	0,802
0	7	Krosno	0,810
-4	8	Łańcut	0,804
0	9	Tarnobrzeg	0,777
+1	10	Jarosław	0,772

Przy wagach ankietowych średnia dla województwa wynosi 0,567, co również daje Podkarpackiemu 6. miejsce w kraju. Mediana wynosi 0,567. Wartość poniżej 0,35 osiąga 3,8% gmin, 8,8% mieści się pomiędzy 0,35 a 0,45, 26,9% pomiędzy 0,45 a 0,55, a 42,5% w przedziale 0,55–0,65. Wynik co najmniej 0,65 uzyskuje 18,1% jednostek. W porównaniu z wariantem eksperckim rozkład jest więc nieco bardziej przesunięty ku niższym wartościom.

Geografia pozostaje zasadniczo taka sama. Nadal wyraźnie wyróżnia się miejski kręgosłup województwa, od Stalowej Woli i Mielca przez Rzeszów po miasta powiatowe we wschodniej części regionu, a południe – zwłaszcza Bieszczady i Beskid Niski – tworzy zwartą strefę najsłabszych wyników.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Stalowa Wola, z wartością 0,842, pozostaje liderem. W wariancie ankietowym szczególnie mocno pracują na jej wynik bardzo dobre rezultaty edukacyjne, zarówno szkół podstawowych, jak i ponadpodstawowych, oraz relatywnie korzystne wynagrodzenia mieszkańców. Ważnym atutem jest również wysoki udział szybkich interwencji straży pożarnej, dobra jakość lokalnej infrastruktury drogowej, gęsta sieć przystanków oraz szeroki wybór transportu publicznego. Silne są także zdrowie i dostępność usług. Wynik ograniczają natomiast lokalne bezrobocie, część parametrów jakości powietrza oraz większe odległości do niektórych jednostek ratowniczych.

Leżajsk, z wynikiem 0,839, awansuje aż o sześć pozycji i zajmuje drugie miejsce. Jego sukces wynika z bardzo dobrego połączenia edukacji, zdrowia i bezpieczeństwa. Wysokie są wyniki egzaminacyjne, bardzo dobra jest dostępność podstawowej opieki zdrowotnej, a odsetek szybkich interwencji straży pożarnej należy do głównych pozytywnych składników. Atutem są także wynagrodzenia, dostęp do szybkiego Internetu, infrastruktura drogowa i stosunkowo zróżnicowana oferta handlowa. Najważniejszym obciążeniem pozostaje natomiast wyższy udział bezrobotnych.

Lubaczów, z wartością 0,835, utrzymuje trzecie miejsce. Szczególnie silną stroną jest bezpieczeństwo – wysoki udział bardzo szybkich interwencji straży pożarnej – oraz wyjątkowo dobra dostępność ochrony zdrowia. Lubaczów znajduje się w ścisłej krajowej czołówce zarówno pod względem zdrowia, jak i bezpieczeństwa. Ważnymi atutami są również dobre wyniki szkół, wynagrodzenia mieszkańców, dostępność szybkiego Internetu oraz codziennych usług. Pozycję obniżają głównie lokalne bezrobocie i część presji środowiskowych.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Także w wariancie ankietowym trzy ostatnie miejsca zajmują Krempna – 0,247, Cisna – 0,070 i Lutowiska – 0,000. Skład końca rankingu jest więc całkowicie stabilny niezależnie od sposobu wagowania.

W Krempnej podstawową barierą pozostaje dostęp do szpitala, przychodni, SOR i apteki. Przy wagach ankietowych dodatkowo silniej ciąży sytuacja na rynku pracy oraz ograniczona codzienna dostępność handlu, kolei i obiektów służących ochronie ludności. Korzystniejsze wynagrodzenia, wyniki edukacyjne i część infrastruktury technicznej nie są w stanie zrównoważyć tych braków.

W Cisnej największy negatywny wpływ mają bardzo duże odległości do placówek medycznych i szpitala oraz wyższe bezrobocie. Dochodzą do tego daleki dostęp do straży pożarnej, aptek i szkół. W ankietowym ujęciu szczególnie wyraźnie widać więc problem codziennej funkcjonalnej dostępności: nawet relatywnie dobre wyniki edukacyjne i warunki mieszkaniowe nie kompensują konieczności długich dojazdów do podstawowych usług.

W Lutowiskach podobny mechanizm występuje w najbardziej skrajnej formie. Bardzo niska dostępność przychodni, szpitala, SOR i apteki łączą się z wyższym bezrobociem, ograniczonym dostępem do miejsc schronienia, policji, straży i usług pocztowych. Relatywnie korzystniejsze są środowisko, warunki mieszkaniowe i część infrastruktury technicznej, ale w wariancie ankietowym ich znaczenie jest zbyt małe, aby zrównoważyć deficyty usługowe i ekonomiczne.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

W wariancie eksperckim Podkarpackie odnotowało wyraźną poprawę rok do roku. Średnia wartość wskaźnika wzrosła z około 0,569 do 0,586, czyli o około 0,017 punktu, a mediana z 0,581 do 0,596. Wartość wskaźnika wzrosła w 139 ze 160 gmin, czyli w 86,9% jednostek. Udział gmin z wynikiem poniżej 0,55 zmniejszył się z 40,6% do 31,9%, natomiast odsetek jednostek osiągających co najmniej 0,65 zwiększył się z 18,1% do 23,8%. Zeszłoroczny rozkład oraz dwubiegunowy układ przestrzenny regionu zostały wskazane w poprzedniej edycji raportu.

Podkarpackie utrzymało przy tym 6. miejsce w rankingu województw. Pierwsza trójka również pozostała całkowicie stabilna: Mielec, Rzeszów i Stalowa Wola zajmują te same pozycje co rok wcześniej. Większe zmiany dotyczą kolejnych miejsc – szczególnie Leżajska, który awansował z ósmej na piątą pozycję. Na dole rankingu Cisna i Lutowiska pozostały odpowiednio na przedostatnim i ostatnim miejscu, natomiast Krempna przesunęła się z 157. na 158. miejsce, mimo wzrostu samej wartości wskaźnika.

Przy wagach ankietowych kierunek zmian jest przeciwny. Średnia obniżyła się z około 0,575 do 0,567, czyli o blisko 0,008 punktu, a mediana z 0,574 do 0,567. Wzrost wartości odnotowało tylko 35 gmin – 21,9%, natomiast spadek 124, czyli 77,5% jednostek. Udział gmin z wynikiem poniżej 0,55 zwiększył się z około 36,9% do 39,4%, a udział gmin osiągających co najmniej 0,65 zmniejszył się z 19,4% do 18,1%. W 2025 roku wariant ankietowy charakteryzował się medianą 0,574 oraz bardzo podobną geografią – wysokie wartości tworzyły miejski kręgosłup regionu, a południe pozostawało najsłabszą strefą.

Zmiana ta spowodowała również przesunięcie Podkarpacia z 5. na 6. miejsce wśród województw przy wagach ankietowych. Czołówka pozostała jednak stosunkowo stabilna: Stalowa Wola utrzymała pierwsze miejsce, a Lubaczów trzecie. Największym wydarzeniem jest awans Leżajska z 8. na 2. pozycję. Mielec, drugi przed rokiem, znajduje się obecnie na miejscu czwartym. Na dole rankingu praktycznie nic się nie zmieniło – Krempna, Cisna i Lutowiska nadal tworzą ostatnią trójkę.

Porównanie obu metod pokazuje zatem bardzo podobną geografię, ale różny obraz dynamiki. W 2026 roku wariant ekspercki pokazuje jednak wyraźne przesunięcie całego regionu w górę, podczas gdy wariant ankietowy wskazuje na niewielkie pogorszenie. Wynika to z odmiennej struktury wag: eksperci silniej uwzględniają zdrowie, bezpieczeństwo, środowisko i edukację, natomiast podejście ankietowe większe znaczenie nadaje warunkom ekonomicznym i codziennej dostępności usług.

Lucjusz Nadbereżny

Prezydent Miasta Stalowej Woli

Z ogromną satysfakcją przyjmuję wyniki raportu „Gdzie żyje się najlepiej? Ocena jakości życia w gminach 2026". Stalowa Wola ponownie jest najlepszym miejscem do życia na Podkarpaciu w wariancie opartym na wagach z badania ankietowego, czyli na tym, co za najważniejsze uznają sami mieszkańcy. Uzyskaliśmy wynik 0,842 i utrzymaliśmy pozycję lidera. W ujęciu eksperckim jesteśmy trzeci (0,834), tuż za Mielcem i Rzeszowem.

> Głównym wskaźnikiem przekładającym się na ten znakomity wynik są sukcesy edukacyjne w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Dziękuję za nie dyrektorom, nauczycielom, i uczniom. Doceniono także dobre wynagrodzenia, szybkie interwencje straży pożarnej, dobre drogi, gęstą sieć przystanków i szeroki wybór transportu publicznego oraz dostęp do opieki zdrowotnej i usług. Bezpłatna komunikacja miejska dla mieszkańców stała się w Stalowej Woli oczywistością.

Raport traktuję również jako rzetelną diagnozę. Wskazuje obszary do poprawy: lokalne (przejściowe) bezrobocie, jakość powietrza oraz odległości do niektórych jednostek ratowniczych. Odpowiedzią jest rozwój nowoczesnej strefy przemysłowej: nowe drogi, kolej, inwestorzy, technologia SMR oraz przełomowa oferta rekreacyjna jak Centrum Sportów Młodzieżowych i unikalny Aquapark. Jednocześnie budownictwo mieszkaniowe przeżywa rozwój niespotykany od lat 80., głównie dzięki Społecznej Inicjatywie Mieszkaniowej i lokalnym deweloperom.

Prognozuję, że nowe miejsca pracy, wyższe dochody, nowoczesna energetyka i nowe mieszkania już bardzo szybko wprowadzą nas na zdecydowane pierwsze miejsce w obu zestawieniach.

Cieszy mnie, że Stalowa Wola, razem z Mielcem i Rzeszowem, tworzy według autorów „miejski kręgosłup" województwa. Chcemy rozwijać się tak, aby wspierać cały region i z nim współpracować, chociażby przez inicjatywę „Pentapolis", angażując miasta aż trzech województw.

Dziękuję mieszkańcom za wielkie zaufanie i współpracę. Ten sukces jest przede wszystkim Wasz.

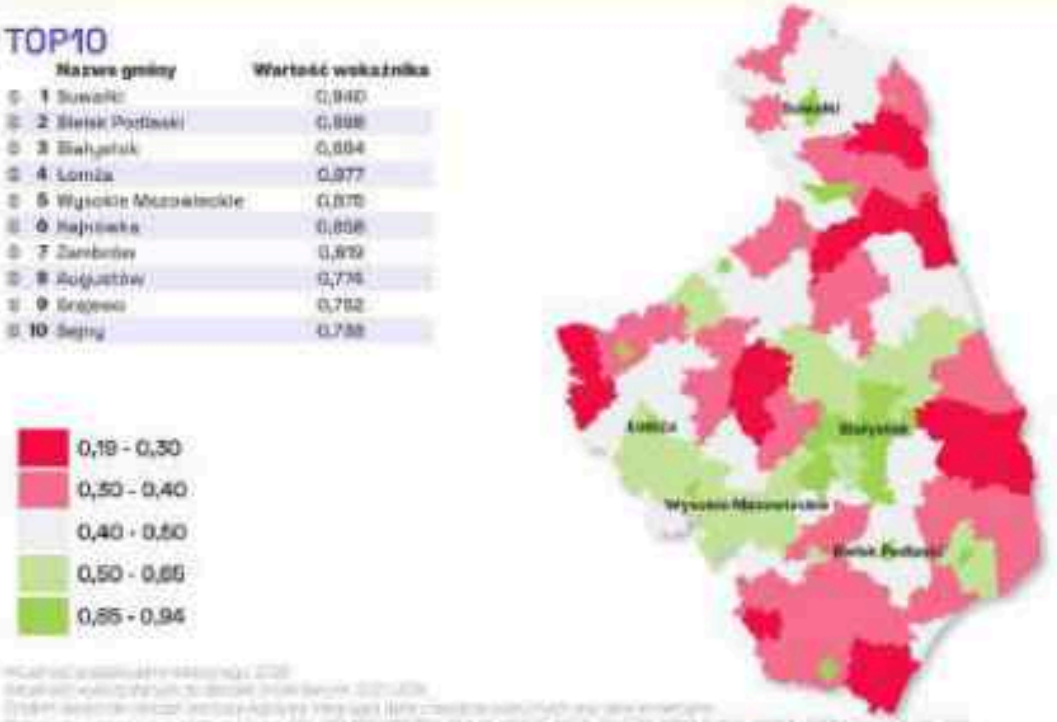
Podlaskie

Jakość życia w gminach województwa podlaskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

	Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
1	Suwałki	0,940
2	Biełsk Podlaski	0,898
3	Białystok	0,884
4	Łomża	0,877
5	Wysokie Mazowieckie	0,875
6	Hajnówka	0,858
7	Zambrów	0,819
8	Augustów	0,776
9	Grajewo	0,762
10	Sejny	0,758

W ujęciu eksperckim województwo podlaskie pozostaje regionem o najniższej średniej wartości wskaźnika jakości życia w kraju, choć w porównaniu z poprzednią edycją jego sytuacja wyraźnie się poprawiła. Średnia dla 119 gmin wynosi obecnie 0,4683, a mediana 0,4375. Rozkład nadal jest przesunięty w stronę niskich i średnich wartości: 10,9% gmin uzyskuje wynik poniżej 0,30, 29,4% mieści się między 0,30 a 0,40, a 27,7% między 0,40 a 0,50. Łącznie 40,3% jednostek pozostaje poniżej 0,40. Z drugiej strony udział gmin osiągających co najmniej 0,65 wzrósł do 14,3%, co pokazuje, że obok rozległych obszarów słabszych występuje wyraźna grupa silnych ośrodków miejskich.

Rozkład przestrzenny pozostaje bardzo kontrastowy. Najwyższe wartości tworzą wyspy związane z miastami pełniącymi funkcje regionalne i powiatowe. W centralnej części województwa widoczny jest również korzystniejszy obszar wokół Białegostoku. Niskie wartości występują natomiast przede wszystkim w gminach peryferyjnych, przy granicy państwa oraz na terenach o rozproszonej sieci osadniczej. Szczególnie widoczny jest kontrast pomiędzy ośrodkami miejskimi, a gminami położonymi w słabiej zurbanizowanych częściach północno-wschodniej i południowo-wschodniej części regionu.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Suwałki, z wartością 0,940, utrzymują pierwsze miejsce. Ich wynik opiera się przede wszystkim na bardzo dobrej edukacji, ochronie zdrowia i transporcie. Miasto wyróżnia wysoki udział bardzo szybkich interwencji straży pożarnej, wysoka dostępność Szpitalnego Oddziału Ratunkowego, przychodni i aptek oraz wyjątkowo gęsta sieć przystanków. Bardzo korzystnie wypada również infrastruktura rowerowa. Mocną stroną jest ponadto relatywnie dobra jakość powietrza. Największe ograniczenia wiążą się z lokalną ekspozycją części zabudowy na zagrożenia powodziowe, hałas oraz sąsiedztwo obiektów przemysłowych. Mimo tych słabości Suwałki łączą kilka kluczowych przewag miejskiego centrum usługowego i pozostają zdecydowanym liderem województwa.

Bielsk Podlaski, z wynikiem 0,888, pozostaje drugi. Największą przewagą jest bardzo dobra dostępność ochrony zdrowia, a liczba świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej wypada korzystnie. Drugim filarem jest sprawność służb ratowniczych. Dobre są również wyniki edukacyjne. Po stronie słabości najbardziej widoczna jest ekspozycja na hałas oraz relatywnie niższe wyniki kultury i rekreacji oraz warunków ekonomicznych.

Białystok, z wartością 0,884, zajmuje trzecie miejsce. Jako stolica województwa korzysta z koncentracji usług wyższego rzędu. Największymi przewagami są edukacja, zdrowie, transport i dostępność usług codziennych. Szczególnie korzystnie wypada bliskość przychodni, szpitali, SOR i aptek, duża liczba przystanków, rozwinięta infrastruktura rowerowa oraz gęsta sieć usług. Słabsze są natomiast środowisko i bezpieczeństwo – przede wszystkim ze względu na hałas, większą ekspozycję na niektóre zagrożenia przemysłowe oraz charakterystyczne dla dużego miasta presje środowiskowe.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe miejsca zajmują obecnie Zawady – 0,216, Giby – 0,215 oraz Gródek – 0,194. Wspólnym problemem tej grupy jest przede wszystkim ograniczona dostępność ochrony zdrowia, transportu i usług, której nie kompensują nawet dobre warunki środowiskowe.

W Zawadach bardzo silnie obniża wynik niska dostępność przychodni, SOR, szpitala i apteki. Istotne są także długie dojazdy do jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz przedszkoli. Na poziomie kategorii szczególnie niskie są transport, dostępność usług, kultura i rekreacja oraz bezpieczeństwo. Jednocześnie gmina posiada relatywnie dobre warunki środowiskowe, dostęp do szybkiego Internetu i dość korzystne zaangażowanie obywatelskie, jednak te atuty nie równoważą podstawowych deficytów usługowych.

W Gibach największym ograniczeniem jest bardzo słaba dostępność szkół podstawowych, aptek, SOR i innych placówek medycznych. Wariant ekspercki pokazuje także skrajnie niski wynik transportu. Gmina ma natomiast dobre warunki środowiskowe, wysokie wyniki części wskaźników edukacyjnych i korzystne zaangażowanie obywatelskie. Problemem pozostaje jednak rozproszone osadnictwo i duże odległości do podstawowych usług.

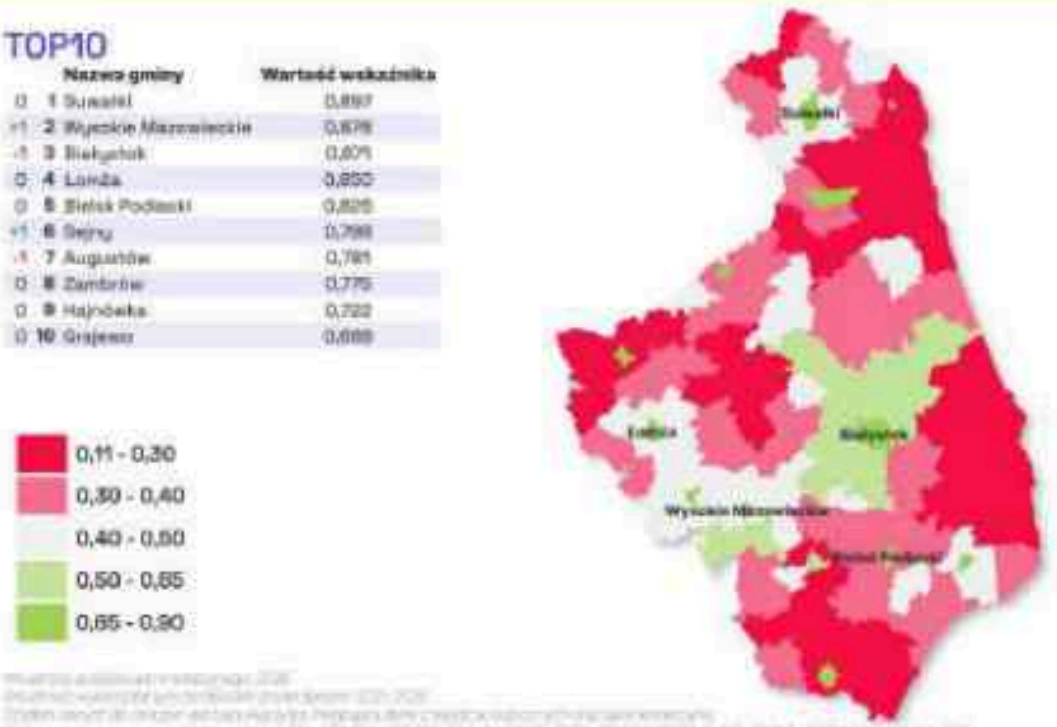
W Gródku kumulują się szczególnie niska dostępność przychodni, SOR, szpitala i aptek, a także jednostek straży pożarnej i szkół. Bardzo niskie są wyniki dostępności usług, transportu, zdrowia i bezpieczeństwa. Jednocześnie Gródek osiąga bardzo dobre parametry jakości powietrza i relatywnie wysoką ocenę środowiska przyrodniczego. Jest to więc dobry przykład gminy, w której walory środowiskowe nie są w stanie zrekompensować słabej dostępności funkcjonalnej.

Jakość życia w gminach województwa podlaskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Suwałki	0,897
+1	2	Wyszkie Mazowieckie	0,878
-1	3	Siekierki	0,871
0	4	Łomża	0,850
0	5	Bielsk Podlaski	0,826
+1	6	Sejny	0,799
-1	7	Augustów	0,791
0	8	Zambrów	0,775
0	9	Hajnówka	0,722
0	10	Grajewo	0,699

W wariancie ankietowym średnia dla województwa wynosi 0,4100, a mediana 0,3641. Podlaskie ponownie zajmuje ostatnie miejsce wśród województw. Rozkład jest jeszcze mocniej przesunięty w stronę niższych wartości niż przy wagach eksperckich: 26,9% gmin ma wynik poniżej 0,30, 31,9% mieści się między 0,30 a 0,40, a 18,5% pomiędzy 0,40 a 0,50. Łącznie 58,8% gmin znajduje się poniżej 0,40. Wynik co najmniej 0,65 uzyskuje 10,1% jednostek.

Geografia wyników jest bardzo podobna do wariantu eksperckiego, ale kontrast pomiędzy miastami i gminami peryferyjnymi jest jeszcze silniejszy. Wagi ankietowe silniej premiują codzienną dostępność usług, ochrony zdrowia i transportu oraz warunki ekonomiczne, dlatego gminy o rozproszonej zabudowie i słabszej sieci funkcjonalnej tracą jeszcze więcej.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Suwałki, z wartością 0,897, pozostają liderem. Największymi przewagami są środowisko przyrodnicze, zdrowie, transport, bezpieczeństwo i dostępność usług. Miasto wyróżnia szczególnie wysoki udział szybkich interwencji straży pożarnej, bardzo dużą liczbę przystanków, dobry dostęp do szpitala, przychodni, SOR i aptek oraz rozbudowaną sieć sklepów. Wysoko oceniana jest również jakość powietrza. Suwałki wypadają więc bardzo dobrze w tych elementach, które są bezpośrednio odczuwane przez mieszkańców w codziennym życiu.

Wysokie Mazowieckie, z wynikiem 0,876, awansuje na drugą pozycję. Najsilniejszą przewagą jest ochrona zdrowia. Bardzo dobrze działa również straż pożarna, a wysokie są wyniki edukacji i infrastruktury technicznej. Słabszymi elementami pozostają kultura i rekreacja, transport oraz część warunków ekonomicznych. W porównaniu z wariantem eksperckim widać jednak wyraźnie, że preferencje mieszkańców mocniej premiują właśnie codzienną dostępność zdrowia i podstawowej infrastruktury.

Białystok, z wartością 0,871, jest trzeci. Miasto wyróżnia bardzo dobra dostępność placówek medycznych i szpitali, duża liczba przystanków oraz szczególnie gęsta sieć sklepów i różnych sieci handlowych. Korzystnie wypada również aktywność inwestycyjna. Największym ograniczeniem pozostaje środowisko – przede wszystkim hałas, emisje związane z dużym miastem i obecność obiektów przemysłowych – oraz część parametrów bezpieczeństwa.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe miejsca zajmują Turośl – 0,151, Zawady – 0,147 oraz Gródek – 0,110.

W Turośli największym problemem jest bardzo słaba dostępność przychodni, szpitala i aptek oraz daleki dostęp do jednostek ratowniczych i obiektów służących schronieniu ludności. Dodatkowym obciążeniem jest wyższe bezrobocie i duża odległość do kolei. Szczególnie niskie są wartości bezpieczeństwa, kultury i rekreacji, transportu, dostępności usług oraz zdrowia. Gmina posiada jednak relatywnie dobre warunki środowiskowe, dostęp do infrastruktury wodociągowej i dość korzystne wynagrodzenia – przewagi te są jednak niewystarczające wobec skali barier dostępnościowych.

W Zawadach główne problemy są podobne: daleki dostęp do przychodni, szpitala i aptek, duże odległości do straży pożarnej i miejsc doraźnego schronienia, ograniczona dostępność szkół oraz urzędów. Relatywnie mocną stroną pozostają szybki Internet, środowisko oraz sytuacja na lokalnym rynku pracy.

W Gródku ponownie na pierwszy plan wychodzi ochrona zdrowia. Niska dostępność szpitala, placówek medycznych, SOR i aptek łączy się z dalekim dostępem do straży pożarnej i szkół oraz słabszą sytuacją na rynku pracy. Najniższe wartości występują w usługach, zdrowiu, bezpieczeństwie i transporcie. Dobre warunki mieszkaniowe, czyste powietrze i relatywnie wysokie wydatki samorządowe nie rekompensują tych deficytów.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

Najważniejszą zmianą rok do roku jest wyraźna poprawa wyników w wariancie eksperckim. Średnia wojewódzka wzrosła z 0,4379 do 0,4683, czyli o około 0,0304 punktu, a mediana z około 0,403 do 0,438. Wzrost wartości wskaźnika odnotowało 112 ze 118 gmin możliwych do bezpośredniego porównania, czyli 94,9% jednostek. Udział gmin poniżej 0,40 zmniejszył się z 48,3% do 40,3%, natomiast udział jednostek z wynikiem co najmniej 0,65 zwiększył się z 10,2% do 14,3%.

Czołówka ekspercka jest przy tym wyjątkowo stabilna: Suwałki, Bielsk Podlaski i Białystok zachowały dokładnie trzy pierwsze miejsca, a cała pierwsza dziesiątka pozostała w tej samej kolejności. Skład końcówki rankingu również się nie zmienił, jedyną różnicą była inna kolejność – Gródek spadł na ostatnią pozycję. Oznacza to, że poprawa wartości była szeroka, ale nie zlikwidowała strukturalnych barier peryferyjnych gmin.

Wariant ankietowy pokazuje natomiast znacznie większą stabilność. Średnia zwiększyła się tylko z około 0,4074 do 0,4100, a mediana praktycznie się nie zmieniła – z około 0,364 do 0,364. Wśród 118 porównywalnych gmin wzrost wystąpił w 61 jednostkach, a spadek w 57, czyli kierunki zmian rozłożyły się niemal równomiernie. Udział gmin poniżej 0,40 zmniejszył się z około 61,0% do 58,8%, natomiast udział gmin osiągających co najmniej 0,65 pozostał praktycznie bez zmian – około 10%.

Czołówka ankietowa pozostaje stabilna, choć nastąpiła drobna zamiana miejsc: Suwałki utrzymały pierwszą pozycję, natomiast Wysokie Mazowieckie wyprzedziło Białystok i przesunęło się na drugie miejsce. W dolnej części rankingu Gródek i Zawady nadal należą do trzech najsłabszych gmin, natomiast Szudziałowo zostało zastąpione przez Turośl.

Do porównania rok do roku należy również dodać Grabówkę, która jako nowa gmina nie ma wartości z poprzedniej edycji. W 2026 roku zajmuje ona 14. miejsce w województwie w obu wariantach, z wartością 0,671 przy wagach eksperckich i 0,645 przy wagach ankietowych.

Porównanie obu metod prowadzi do spójnego wniosku przestrzennego. Wysokie wartości koncentrują się w miastach i lokalnych centrach usługowych, a niskie w gminach wiejskich, peryferyjnych i o rozproszonej zabudowie. Różnice dotyczą przede wszystkim siły tego kontrastu. Wariant ekspercki daje w 2026 roku wyraźnie korzystniejszy obraz szerokiej grupy gmin – mediana wynosi 0,438 wobec 0,364 przy wagach ankietowych, a poniżej 0,40 znajduje się odpowiednio 40,3% i 58,8% jednostek. Z drugiej strony w obu wariantach bardzo podobna pozostaje grupa najlepszych miast.

Najważniejsze czynniki sukcesu są również zbliżone: bliski dostęp do ochrony zdrowia, sprawne służby ratownicze, dobra edukacja, gęsty transport publiczny i szeroka oferta usług. Czynniki słabości mają charakter odwrotny – niska dostępność szpitali, SOR, przychodni, aptek, szkół, straży pożarnej oraz transportu publicznego. Wagi ankietowe dodatkowo mocniej uwidaczniają wpływ codziennych usług i warunków ekonomicznych, podczas gdy wariant ekspercki silniej premiuje systemowe przewagi w zdrowiu, bezpieczeństwie i edukacji. Mimo wyraźnej poprawy w wariancie eksperckim podstawowy układ przestrzenny Podlaskiego pozostaje więc taki sam jak w poprzedniej edycji raportu.

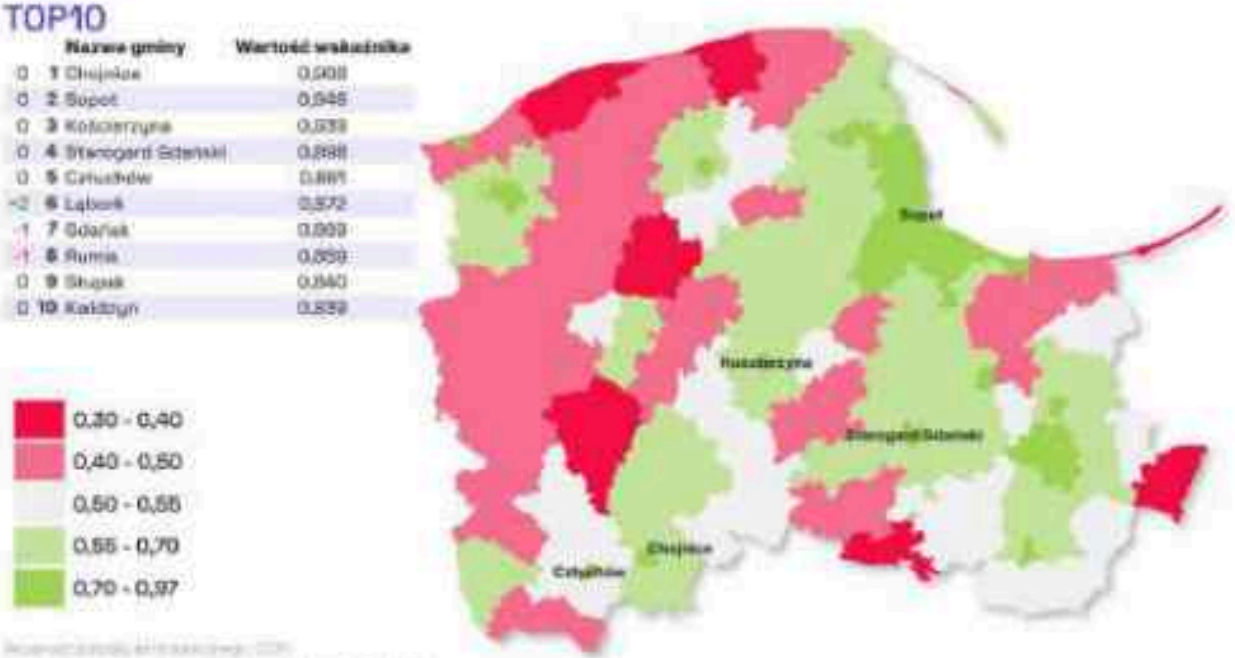
Pomorskie

Jakość życia w gminach województwa pomorskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Chojnice	0,608
0	2	Sopot	0,595
0	3	Kościerzyna	0,593
0	4	Starogard Gdański	0,588
0	5	Człuchów	0,581
+2	6	Lębork	0,572
-1	7	Gdańsk	0,569
-1	8	Rumia	0,559
0	9	Słupsk	0,540
0	10	Kwidzyn	0,539

W ujęciu eksperckim województwo pomorskie osiąga średnią wartość wskaźnika jakości życia 0,5709, co daje mu 9. miejsce w kraju. Mediana wynosi 0,5453. Rozkład wyników jest stosunkowo korzystny: tylko 6,5% gmin uzyskuje wartość poniżej 0,40, 27,6% mieści się w przedziale 0,40–0,50, 16,3% między 0,50 a 0,55, a największa grupa – 31,7% – między 0,55 a 0,70. Wysoki wynik, co najmniej 0,70, osiąga 17,9% gmin. Oznacza to, że niemal połowa jednostek województwa przekracza poziom 0,55, choć różnice pomiędzy największymi miastami a peryferyjnymi gminami pozostają znaczne.

Przestrzennie utrzymuje się układ obserwowany już w poprzedniej edycji. Najwyższe wartości koncentrują się przede wszystkim w Trójmieście i jego strefie funkcjonalnej, a także w większych ośrodkach subregionalnych i powiatowych. Widoczny jest pas korzystniejszych wyników związany z osią Gdańsk–Tczew–Starogard Gdański. Niskie wartości częściej występują w gminach peryferyjnych, słabiej zurbanizowanych i o rozproszonej zabudowie, przede wszystkim w części zachodniej i północnej województwa.

Czołówka ma jednoznacznie miejski charakter. Wszystkie jednostki z TOP10 to miasta – od rdzenia metropolitalnego po silne ośrodki powiatowe i subregionalne. Wspólną cechą tej grupy jest koncentracja placówek ochrony zdrowia i edukacji, sprawnych służb, transportu publicznego oraz usług w niewielkiej odległości od miejsc zamieszkania.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Chojnice, z wartością 0,968, pozostają liderem województwa. Najsilniej na wynik wpływa bardzo dobra dostępność ochrony zdrowia. Drugim ważnym elementem jest bezpieczeństwo, szczególnie wysoki udział interwencji straży pożarnej z krótkim czasem dojazdu. Miasto wyróżnia także duża liczba przystanków komunikacji publicznej. Korzystne jest ponadto relatywnie niewielkie narażenie zabudowy na część zagrożeń powodziowych. To profil bardzo podobny do ubiegłorocznego, kiedy sukces Chojnic wiązano z jednoczesną przewagą w edukacji, usługach, bezpieczeństwie i transporcie.

Sopot, z wynikiem 0,946, utrzymuje drugie miejsce. Jego największym atutem jest wyjątkowo dobra przestrzenna dostępność usług medycznych – szpitala, SOR, placówek ambulatoryjnych i aptek. Ważnym źródłem przewagi jest też bardzo duża różnorodność dostępnych środków transportu publicznego oraz wysokie wyniki edukacyjne. Sopot korzysta więc z typowych atutów zwartego miasta metropolitalnego, w którym wiele funkcji jest dostępnych na niewielkiej przestrzeni. Wynik ograniczają natomiast presje środowiskowe, przede wszystkim hałas oraz większa ekspozycja części zabudowy na zagrożenie powodziowe.

Kościerzyna, z wartością 0,939, pozostaje trzecia. Jej sukces w szczególnie dużym stopniu wynika z bardzo sprawnego działania straży pożarnej oraz dobrej dostępności całego zestawu usług zdrowotnych – SOR, szpitala, placówek medycznych i aptek. Korzystnie wypada także rozwój infrastruktury rowerowej. Połączenie funkcji powiatowego centrum usługowego z dobrym bezpieczeństwem i ochroną zdrowia pozwala Kościerzynie osiągać bardzo wysoki wynik mimo pewnych słabości, m.in. większej odległości do części infrastruktury ochrony ludności i nieco słabszych rezultatów wybranych wskaźników edukacyjnych.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Ostatnie trzy miejsca zajmują Stary Dzierzgoń – 0,303, Choczewo – 0,318 oraz Czarna Dąbrówka – 0,333. Wspólną cechą jest przede wszystkim kumulacja barier wynikających z większych odległości do usług publicznych.

W Starym Dzierzgoniu najsilniej obciążają niska dostępność przychodni i innych placówek medycznych, SOR oraz aptek. Dodatkowo słabsza jest dostępność przedszkoli i jednostek Państwowej Straży Pożarnej, a wyniki edukacyjne są niższe niż przeciętnie w województwie. Gmina ma natomiast relatywnie korzystniejsze warunki w części wskaźników środowiskowych i infrastruktury cyfrowej.

W Choczewie główną słabością jest dostęp do ochrony zdrowia – zarówno placówek medycznych i szpitala, jak i SOR oraz aptek. Dodatkowo mieszkańcy mają przeciętnie dalej do szkoły podstawowej, a pozycję gminy ogranicza również położenie względem części obiektów uciążliwych dla środowiska. Atutem są niektóre elementy bezpieczeństwa i podstawowej opieki zdrowotnej, jednak nie równoważą one głównych barier przestrzennych.

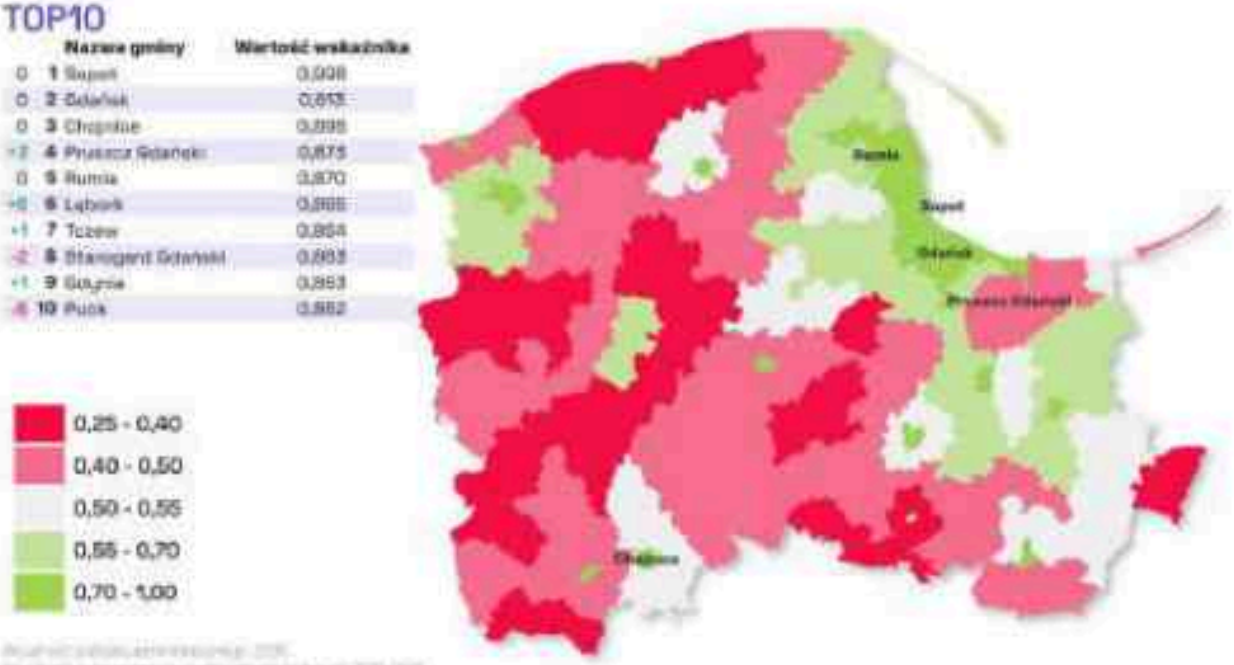
W Czarnej Dąbrówce ponownie najważniejszą słabością jest duża odległość do placówek medycznych, SOR i aptek. Silnie negatywnie działa również dostępność przedszkoli oraz słabsze wyniki egzaminacyjne. Korzystne warunki pod względem hałasu czy części zagrożeń środowiskowych nie wystarczają, aby zniwelować deficyty zdrowotne i edukacyjne.

Jakość życia w gminach województwa pomorskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

	Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1 Sopot	0,608
0	2 Gdańsk	0,613
0	3 Chojnice	0,695
+2	4 Prusz. Gdańsk	0,675
0	5 Rumia	0,870
+3	6 Lębork	0,865
+1	7 Tczew	0,854
-2	8 Starogard Gdański	0,853
+1	9 Gdynia	0,853
-6	10 Puck	0,852

Przy wagach ankietowych średnia dla województwa wynosi 0,5368, co daje Pomorskiemu 8. miejsce w kraju. Mediana jest niższa i wynosi 0,4975. W tym wariancie 18,7% gmin osiąga wynik poniżej 0,40, 33,3% mieści się pomiędzy 0,40 a 0,50, 12,2% pomiędzy 0,50 a 0,55, a 20,3% w przedziale 0,55–0,70. Wysoki wynik, co najmniej 0,70, osiąga 15,4% jednostek. Wariant ankietowy silniej różnicuje zatem metropolitalne i miejskie centra od słabiej wyposażonych gmin peryferyjnych.

Układ przestrzenny pozostaje podobny do eksperckiego, choć wysokie wartości są bardziej skoncentrowane. Szczególnie silnie zaznacza się Trójmiasto wraz z Pruszczem Gdańskim i Rumią, a poza aglomeracją wyróżniają się przede wszystkim większe miasta: Chojnice, Lębork, Tczew, Starogard Gdański czy Puck. Rozleglejsze obszary zachodniej i częściowo środkowej części województwa częściej należą do niższych klas.

Także tutaj TOP10 jest w całości miejski. W porównaniu z podejściem eksperckim nieco mocniej premiowane są duże ośrodki z gęstą siecią usług codziennych i korzystniejszymi warunkami ekonomicznymi, czego najlepszym przykładem są Sopot i Gdańsk.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Sopot, z wartością 0,998, pozostaje zdecydowanym liderem. Jego największą przewagą jest bardzo dobra dostępność placówek medycznych, szpitala i aptek. Wysoko oceniana jest również różnorodność transportu publicznego, a dodatkowym atutem są dobre wyniki szkół ponadpodstawowych. Zwarte miasto pozwala mieszkańcom korzystać z wielu usług w niewielkiej odległości, co w wariancie ankietowym ma szczególnie duże znaczenie. Wynik częściowo obniżają natomiast hałas i inne presje typowe dla intensywnie użytkowanego obszaru metropolitalnego.

Gdańsk, z wynikiem 0,913, utrzymuje drugą pozycję. Najsilniejsze strony to bliskość szpitali i innych placówek ochrony zdrowia oraz bardzo gęsta i zróżnicowana oferta handlowa – duża liczba sklepów i wielu różnych sieci dostępnych w otoczeniu zabudowy. Korzystna jest również dostępność SOR i infrastruktury ochrony ludności. To klasyczny efekt metropolitalny: mieszkańcy mają do dyspozycji szeroką gamę usług, transportu i instytucji. Głównymi ograniczeniami są hałas oraz część parametrów środowiskowych.

Chojnice, z wartością 0,896, pozostają trzecie. W największym stopniu pomagają im wysoka dostępność szpitala, placówek medycznych i SOR, sprawne interwencje straży pożarnej, duża różnorodność sklepów spożywczych oraz gęsta sieć przystanków. Dzięki temu miasto dobrze odpowiada na te aspekty codziennego funkcjonowania, które w badaniu ankietowym otrzymały wysoką wagę.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Trzy ostatnie miejsca zajmują Choczewo – 0,250, Osiek – 0,260 oraz Stary Dzierzgoń – 0,278.

W Choczewie zdecydowanie największym obciążeniem pozostają długie dojazdy do placówek medycznych, szpitala i aptek. Dodatkowo słabsza jest dostępność szkół podstawowych, poczty i miejsc doraźnego schronienia. Gmina ma przy tym relatywnie wysokie wydatki samorządowe oraz niezłą dostępność szybkiego Internetu, ale w podejściu ankietowym nie równoważy to deficytów podstawowych usług codziennych.

W Osieku największym problemem jest bardzo niska dostępność szpitala, a także miejsc schronienia, placówek medycznych i SOR. Wynik obniżają również słabszy dostęp do szybkiego Internetu oraz większy udział zabudowy przy drogach nieutwardzonych. Gmina posiada pewne atuty – m.in. korzystną powierzchnię mieszkań, relatywnie wysokie wydatki samorządowe i dobre wyniki egzaminacyjne – jednak bariery zdrowotne i infrastrukturalne pozostają dominujące.

W Starym Dzierzgoniu kluczowe są niska dostępność przychodni, szpitala, apteki i SOR, a także jednostek Państwowej Straży Pożarnej. Istotnym obciążeniem są również słabsze wyniki edukacyjne. Jednocześnie gmina korzystnie wypada pod względem części infrastruktury internetowej i sytuacji na rynku pracy, co jednak nie wystarcza do zrównoważenia deficytów dostępnościowych.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

W wariancie eksperckim Pomorskie odnotowało wyraźną poprawę. Średnia wartość wskaźnika wzrosła z około 0,5491 do 0,5709, czyli o około 0,0218 punktu, a mediana z 0,5241 do 0,5453. Wartość wskaźnika zwiększyła się w 111 ze 123 gmin, czyli w 90,2% jednostek. Udział gmin z wynikiem poniżej 0,40 zmniejszył się z 12,2% do 6,5%, natomiast udział jednostek z wartością co najmniej 0,70 wzrósł z 16,3% do 17,9%. Ubiegłoroczny raport wskazywał dokładnie 12,2% gmin poniżej 0,40, medianę 0,524 i 16,3% jednostek z wynikiem co najmniej 0,70.

Ta poprawa przełożyła się również na pozycję regionalną – Pomorskie awansowało przy wagach eksperckich z 10. na 9. miejsce w kraju. Pierwsza trójka pozostała jednak całkowicie stabilna: Chojnice, Sopot i Kościerzyna utrzymały swoje miejsca. W pierwszej dziesiątce najbardziej wyróżnia się awans Lęborka o dwa miejsca. Na dole rankingu Stary Dzierzgoń nadal zajmuje ostatnią pozycję, Choczewo spadło o jedno miejsce, a do ostatniej trójki przesunęła się Czarna Dąbrówka.

Przy wagach ankietowych obraz jest zdecydowanie bardziej stabilny. Średnia praktycznie się nie zmieniła – spadła jedynie z około 0,5371 do 0,5368, a mediana z 0,5038 do 0,4975. Wzrost wartości odnotowało 49 gmin (39,8%), natomiast spadek 74 (60,2%). Udział gmin poniżej 0,40 pozostał dokładnie na poziomie 18,7%, podobnie jak udział gmin osiągających co najmniej 0,70 – 15,4%. Zmiany dotyczą zatem przede wszystkim przesunięć wewnątrz środkowej części rozkładu. Rok wcześniej wariant ankietowy miał medianę 0,504, 18,7% gmin poniżej 0,40 i 15,4% powyżej 0,70.

Pomorskie utrzymało w tym wariancie 8. miejsce wśród województw. Pierwsza trójka – Sopot, Gdańsk i Chojnice – także pozostała bez zmian. Na końcu zestawienia pozostają te same trzy gminy co w 2025 roku – Choczewo, Osiek i Stary Dzierzgoń – zmieniła się jedynie ich kolejność.

Porównanie sposobów wagowania pokazuje zatem bardzo podobną geografię, ale coraz większą różnicę w obrazie szerokiej grupy gmin. Przy wagach eksperckich poniżej 0,40 znajduje się obecnie tylko 6,5% jednostek, przy ankietowych – 18,7%. Mediana wynosi odpowiednio 0,545 i 0,497. Różnica w grupie najlepszych jest dużo mniejsza: wynik co najmniej 0,70 uzyskuje 17,9% gmin w wariancie eksperckim i 15,4% w ankietowym.

Czynniki sukcesu są w obu metodach podobne: łatwy dostęp do ochrony zdrowia, sprawne służby, dobra edukacja, gęsty i zróżnicowany transport oraz szeroka oferta usług. Podejście eksperckie silniej premiuje jednak systemową dostępność zdrowia, bezpieczeństwo i część uwarunkowań środowiskowych, natomiast ankietowe mocniej uwidacznia codzienne usługi handlowe, warunki ekonomiczne i praktyczną dostępność infrastruktury. W obu ujęciach najważniejszą słabością peryferyjnych gmin pozostaje niska dostępność ochrony zdrowia i podstawowych usług, często połączona z rzadszą siecią transportu, placówek edukacyjnych i służb. Jest to ten sam podstawowy mechanizm zróżnicowania, który identyfikowano w poprzedniej edycji raportu.

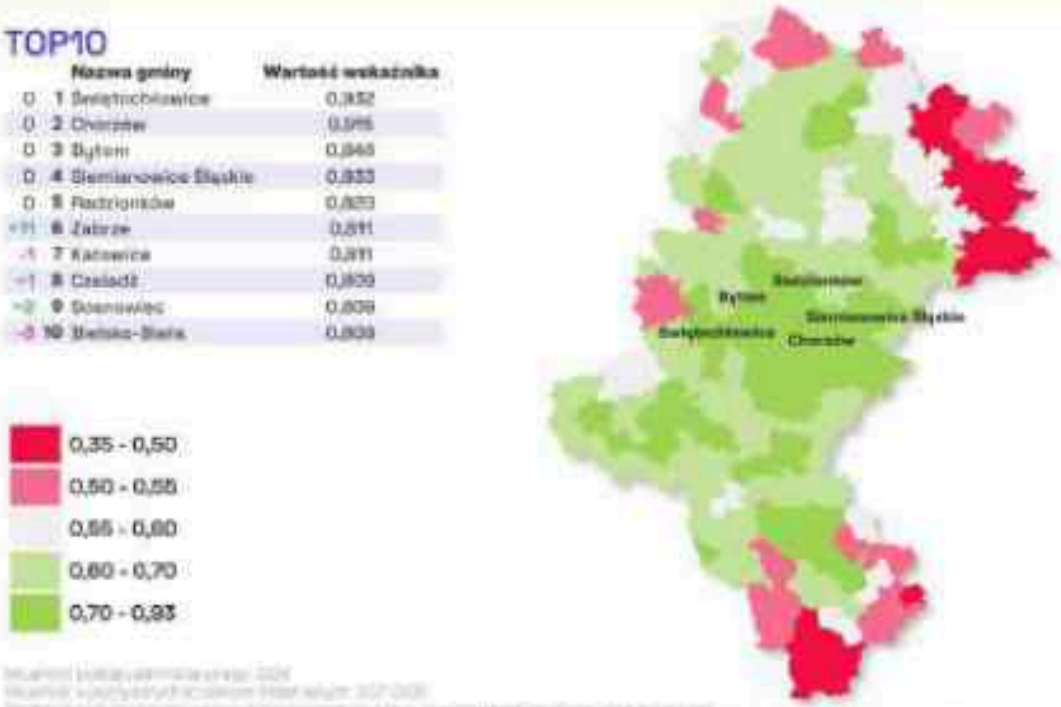
Śląskie

Jakość życia w gminach województwa śląskiego

Wyznaczona w oparciu 80 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Świętochłowice	0,652
0	2	Chorzów	0,645
0	3	Bytom	0,640
0	4	Siemianowice Śląskie	0,633
0	5	Radzionków	0,623
+11	6	Zabrze	0,611
-1	7	Katowice	0,611
+1	8	Czeladź	0,609
+2	9	Sosnowiec	0,609
-3	10	Bielsko-Biała	0,609

W ujęciu eksperckim województwo śląskie pozostaje liderem rankingu województw, ze średnią wartością wskaźnika jakości życia równą 0,6520. Mediana dla 167 gmin wynosi 0,651, co oznacza, że wysoki wynik regionu nie jest wyłącznie efektem kilku najlepszych miast. Rozkład przesunął się wyraźnie w stronę wyższych wartości: tylko 6,6% gmin osiąga wynik poniżej 0,50, a 15,0% poniżej 0,55. Największa grupa, 42,5%, mieści się pomiędzy 0,60 a 0,70, natomiast aż 31,1% gmin osiąga wartość co najmniej 0,70.

Rozkład przestrzenny jest bardzo czytelny. Najwyższe wartości tworzą zwarty rdzeń Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Korzystniejsze wartości występują również w części południowej województwa, w tym w Bielsku-Białej i jego otoczeniu. Na przeciwległym biegunie znajdują się dwa typy peryferii: gminy beskidzkie na południu, gdzie rozproszona zabudowa wydłuża dojazdy do usług, oraz północno-wschodnia i wschodnia część województwa, z większym udziałem gmin wiejskich i słabszą koncentracją usług.

Czołówka ma jednoznacznie miejski i metropolitalny charakter. O przewadze nie decyduje jeden element, lecz jednoczesna koncentracja dobrej edukacji, transportu, ochrony zdrowia, służb ratowniczych oraz usług codziennych. Jednocześnie miasta te ponoszą koszty silnej urbanizacji i przemysłowego dziedzictwa regionu – przede wszystkim gorszą jakość powietrza, hałas oraz lokalną ekspozycję na ryzyka przemysłowe.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Świętochłowice, z wartością 0,932, pozostają liderem województwa. Najsilniejszym pozytywnym elementem są bardzo dobre wyniki egzaminu ósmoklasisty. Ważną przewagę daje również wyjątkowo dobra dostępność transportowa – duża liczba dostępnych rodzajów komunikacji w niewielkiej odległości od zabudowy – oraz wysoki udział interwencji straży pożarnej z bardzo krótkim czasem dojazdu. Korzystnie działa także łatwy dostęp do infrastruktury związanej z codzienną mobilnością. Wynik ograniczają natomiast zanieczyszczenie powietrza pyłami, hałas, bliskość części zakładów stwarzających ryzyko poważnej awarii przemysłowej oraz lokalnie większa odległość do SOR.

Chorzów, z wynikiem 0,915, utrzymuje drugie miejsce. Jest to jedna z najlepiej skomunikowanych gmin w kraju – zarówno transport, jak i dostępność usług osiągają tu maksymalne wartości w swoich kategoriach. Do wysokiej pozycji bardzo silnie przyczyniają się dobre wyniki szkolne, mnogość środków transportu, gęsta sieć przystanków oraz sprawność służb ratowniczych. Obciążeniem pozostają natomiast wysokie stężenia pyłów, ekspozycja na hałas oraz większe odległości do wybranych jednostek straży i placówek ratunkowych w części miasta.

Bytom, z wartością 0,846, pozostaje trzeci. Jego przewaga opiera się przede wszystkim na dobrych wynikach edukacyjnych – zarówno szkół podstawowych, jak i dostępnych szkół średnich – oraz dużej dostępności transportu, handlu i usług. Bardzo dobrze wypada również ochrona zdrowia. Jednocześnie Bytom jest przykładem miasta, w którym wysoka dostępność funkcji miejskich częściowo równoważy silne presje środowiskowe. Największymi obciążeniami są zanieczyszczenie powietrza, hałas oraz lokalnie większe odległości do jednostek straży pożarnej i SOR.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Ostatnie trzy miejsca zajmują Żarnowiec – 0,412, Rajcza – 0,387 oraz Ujsoły – 0,354. Co istotne, jest to ta sama grupa, która znajdowała się na końcu zestawienia rok wcześniej.

W Żarnowcu największym problemem jest dostępność ochrony zdrowia. Silnie negatywnie działają również ekspozycja części zabudowy na zagrożenie powodziowe, gorsza jakość powietrza oraz położenie względem obiektów mogących powodować uciążliwości środowiskowe. W rezultacie szczególnie słabe są dostępność usług, transport oraz kultura i rekreacja. Atutami pozostają natomiast część wyników edukacyjnych i dostęp do szybkiego Internetu.

W Rajczy bariery zdrowotne są jeszcze silniejsze: duże są odległości do SOR, szpitala i podstawowych placówek medycznych. Wynik wyraźnie obniża również zagrożenie powodziowe oraz jakość powietrza. Relatywnie dobrym elementem pozostaje edukacja, ale nie jest ona w stanie skompensować przestrzennych barier typowych dla rozległej gminy górskiej.

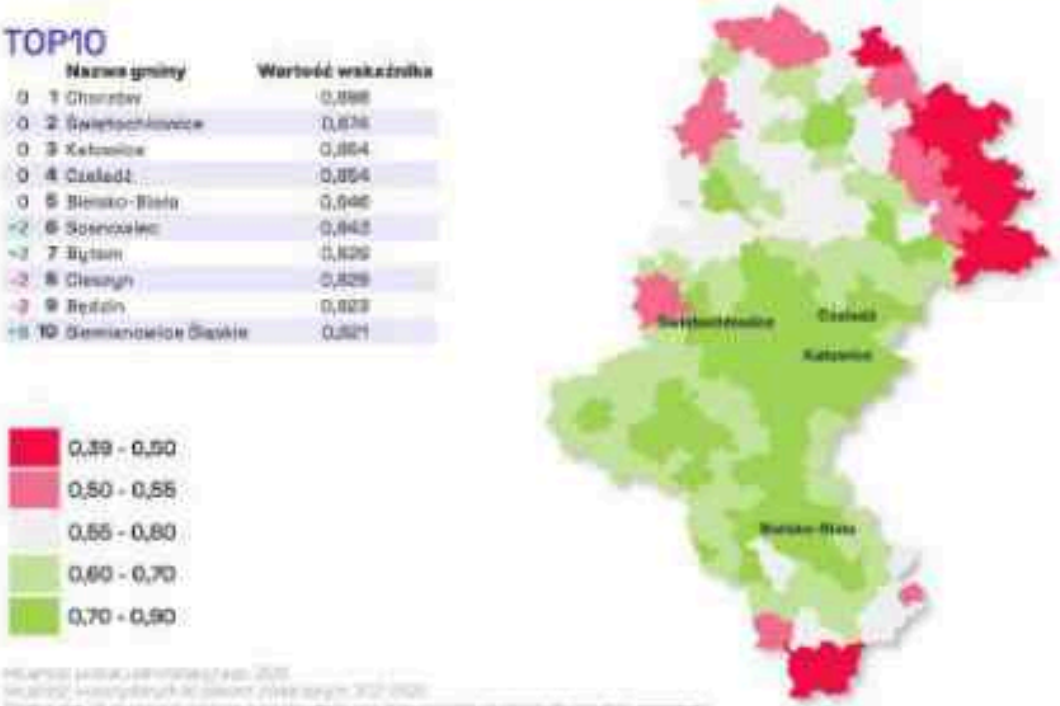
W Ujsołach sytuacja jest podobna. Największy ujemny wpływ mają bardzo długie dojazdy do SOR, przychodni i szpitala, połączone z ograniczoną dostępnością transportu i usług. Dodatkowo część zabudowy jest narażona na zagrożenia powodziowe, a wynik obciąża również jakość powietrza. Stosunkowo dobre rezultaty edukacyjne i część infrastruktury technicznej nie równoważą tych deficytów.

Jakość życia w gminach województwa śląskiego

Wyznaczona w oparciu 80 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Chorzów	0,698
0	2	Świętochłowice	0,676
0	3	Katowice	0,664
0	4	Czeladź	0,654
0	5	Bielsko-Biała	0,646
+2	6	Sosnowiec	0,643
+2	7	Bytom	0,629
-2	8	Cieszyn	0,628
-2	9	Będzin	0,623
+5	10	Siemianowice Śląskie	0,621

Przy wagach ankietowych Śląskie także zajmuje 1. miejsce w kraju, a średnia wartość wskaźnika wynosi 0,6597. Mediana jest jeszcze nieco wyższa – 0,662. Tylko 6,6% gmin osiąga wynik poniżej 0,50, a 13,8% poniżej 0,55. W przedziale 0,60–0,70 znajduje się 35,9% jednostek, a aż 36,5% osiąga wartość co najmniej 0,70. Jest to zatem jeszcze bardziej korzystny rozkład niż w wariancie eksperckim.

Geografia wyników nie zmienia się zasadniczo. Rdzeń GZM pozostaje zdecydowanie najsilniejszą częścią regionu, a wysokie wartości występują również w Bielsku-Białej i w części gmin południowej oraz zachodniej części województwa. Niższe wyniki koncentrują się w Beskidach oraz na północno-wschodnich i wschodnich peryferiach. W podejściu ankietowym kontrast pomiędzy zwartym, usługowym obszarem metropolitalnym a rozproszonymi gminami peryferyjnymi jest szczególnie widoczny.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Chorzów, z wartością 0,898, pozostaje liderem. Szczególnie silne są wyniki edukacyjne – zarówno matur, jak i egzaminu ósmoklasisty – oraz korzystny poziom wynagrodzeń mieszkańców. Duże znaczenie ma bardzo gęsta i zróżnicowana oferta handlowa i usługowa. Transport i dostępność usług osiągają maksymalne wartości, a zdrowie również należy do najmocniejszych obszarów. Wynik ograniczają przede wszystkim zanieczyszczenia powietrza, sąsiedztwo części zakładów przemysłowych oraz lokalne bariery w dostępie do jednostek straży pożarnej.

Świętochłowice, z wynikiem 0,874, zajmują drugie miejsce. Na wysoką pozycję składają się bardzo dobre rezultaty szkolne, korzystne wynagrodzenia, duża różnorodność handlu oraz dobra jakość lokalnego dostępu drogowego. Najważniejszym obciążeniem pozostaje środowisko – zanieczyszczenie powietrza oraz bliskość części zakładów stwarzających zagrożenie poważną awarią przemysłową.

Katowice, z wartością 0,864, utrzymują trzecią pozycję. Stolica regionu korzysta z połączenia bardzo dobrych wyników szkół, wysokich wynagrodzeń, dużych możliwości finansowych samorządu i wyjątkowo szerokiej oferty usług. Mocnymi stronami są również zdrowie, transport i dostępność usług. Największą słabością jest środowisko: pyły i tlenki azotu oraz pozostałe presje typowe dla intensywnie zurbanizowanego i komunikacyjnie obciążonego centrum metropolii.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe wyniki osiągają Irządze – 0,397, Ujsoły – 0,392 oraz Lelów – 0,391.

W Irządzach główną barierą są bardzo duże odległości do szpitala, przychodni, SOR i apteki. Dodatkowo część zabudowy ma gorszy dostęp do utwardzonych dróg. Zwraca uwagę, że gmina jednocześnie bardzo dobrze wypada pod względem infrastruktury technicznej i cyfrowej – jej niska pozycja nie jest więc wynikiem ogólnej słabości, lecz przede wszystkim niedostatecznej dostępności podstawowych usług.

W Ujsołach najsilniejszym ograniczeniem ponownie jest ochrona zdrowia – duże dystanse do przychodni, szpitala i SOR. W wariancie ankietowym dodatkowo mocniej oddziałuje lokalna sytuacja na rynku pracy. Bardzo niskie pozostają transport i dostępność usług, mimo stosunkowo dobrych wyników edukacyjnych i korzystniejszych parametrów mieszkaniowych.

W Lelowie największe obciążenie stanowią niska dostępność szpitala, przychodni i SOR, a także do miejsc doraźnego schronienia. Negatywnie wpływa również wyższy udział bezrobotnych. Jednocześnie Lelów dobrze wypada w infrastrukturze technicznej i środowisku przyrodniczym, co ponownie pokazuje, że o miejscu na końcu rankingu przesądza przede wszystkim niedostateczna dostępność funkcjonalna.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

Wariant ekspercki pokazuje w 2026 roku bardzo szeroką poprawę jakości życia w województwie. Średnia wzrosła z 0,6275 do 0,6520, czyli o około 0,0245 punktu, a mediana z 0,631 do 0,651. Wartość wskaźnika wzrosła aż w 163 ze 167 gmin, czyli w 97,6% jednostek. Udział gmin poniżej 0,50 zmniejszył się z 10,8% do 6,6%, a poniżej 0,55 – z 19,8% do 15,0%. Jednocześnie udział jednostek osiągających co najmniej 0,70 wzrósł z 23,4% do 31,1%.

Czołówka ekspercka jest bardzo stabilna: Świętochłowice, Chorzów i Bytom utrzymały pierwsze trzy miejsca. Najbardziej widocznym ruchem w TOP10 jest awans Zabrza o 11 pozycji, podczas gdy Bielsko-Biała spadła o trzy. Także ostatnia trójka – Żarnowiec, Rajcza i Ujsoły – pozostała bez zmian. Warto jednak podkreślić, że wszystkie trzy gminy poprawiły samą wartość wskaźnika; szczególnie silny wzrost wystąpił w Ujsołach i Rajczy. Oznacza to, że utrzymanie najniższych miejsc wynika raczej z szybszej poprawy pozostałej części województwa niż z bezwzględnego pogorszenia sytuacji.

W wariancie ankietowym zmiana jest znacznie łagodniejsza. Średnia zwiększyła się z 0,6555 do 0,6597, a mediana z około 0,660 do 0,662. Wzrost wartości odnotowały 104 gminy, czyli 62,3%, a w 63 nastąpił spadek. Odsetek gmin poniżej 0,50 pozostał na poziomie 6,6%, natomiast udział jednostek poniżej 0,55 zmniejszył się z 15,6% do 13,8%. Grupa gmin osiągających co najmniej 0,70 pozostała natomiast praktycznie niezmieniona – 36,5% w obu edycjach.

Pierwsza trójka ankietowa – Chorzów, Świętochłowice i Katowice – nie zmieniła się. Większą zmianę widać na końcu rankingu. Lelów i Ujsoły nadal zajmują dwa ostatnie miejsca, natomiast do ostatniej trójki weszły Irządze, które spadły o cztery pozycje i jednocześnie zanotowały wyraźny spadek wartości wskaźnika.

Porównanie metod pokazuje, że w obu podejściach Śląskie jest województwem o bardzo wysokich wynikach i wyraźnie miejskim charakterze czołówki. Wariant ankietowy daje nieco wyższą średnią (0,660 wobec 0,652) i większy udział gmin z wynikiem co najmniej 0,70 – 36,5% wobec 31,1%. Jednocześnie czołówka ankietowa jest bardziej zwarta: różnica pomiędzy pierwszym i dziesiątym miejscem wynosi około 0,077 punktu, wobec około 0,124 w ujęciu eksperckim.

Geografia wyników pozostaje niemal identyczna: rdzeń GZM jest zdecydowanie najsilniejszy, a niższe wartości występują przede wszystkim na peryferiach beskidzkich i północno-wschodnich. Różne wagi zmieniają przede wszystkim charakter przewagi. W wariancie eksperckim szczególnie silnie pracują na wynik dobra edukacja, sprawne służby, zdrowie i rozbudowany transport. W ankietowym większego znaczenia nabierają wynagrodzenia, handel, codzienna dostępność usług i lokalna infrastruktura. Ten sam mechanizm był widoczny już w poprzedniej edycji.

Najbardziej trwały wniosek pozostaje jednak wspólny dla obu metod: wysoka jakość życia w województwie śląskim jest przede wszystkim efektem niezwykle gęstej sieci miejskiej i krótkich odległości do usług, natomiast najważniejszymi słabościami są presje środowiskowe w rdzeniu metropolitalnym oraz bariery dostępnościowe w rozproszonych gminach peryferyjnych.

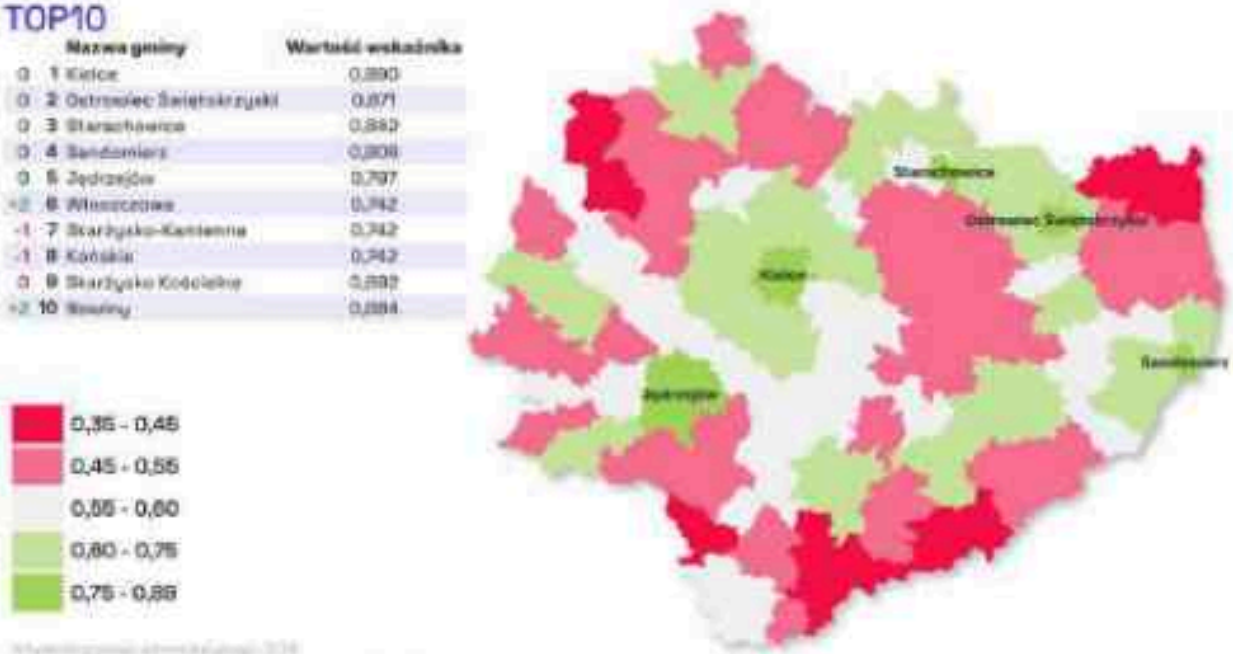
Świętokrzyskie

Jakość życia w gminach województwa świętokrzyskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Kielce	0,890
0	2	Ostrowiec Świętokrzyski	0,871
0	3	Starachowice	0,843
0	4	Sandomierz	0,808
0	5	Jędrzejów	0,797
+2	6	Włoszczowa	0,762
-1	7	Skarżysko-Kamienna	0,742
-1	8	Końskie	0,742
0	9	Skarżysko Kościelne	0,692
+2	10	Bodzentyn	0,684

W ujęciu eksperckim województwo świętokrzyskie osiąga średnią wartość wskaźnika jakości życia 0,5683, co daje mu 10. miejsce wśród województw. Mediana dla 102 gmin wynosi 0,5562. Rozkład wyników jest stosunkowo korzystny: 9,8% gmin osiąga wartość poniżej 0,45, 36,3% mieści się pomiędzy 0,45 a 0,55, 20,6% pomiędzy 0,55 a 0,60, a 28,4% w przedziale 0,60–0,75. Najwyższe wartości, co najmniej 0,75, uzyskuje 4,9% gmin. Oznacza to, że jedna trzecia świętokrzyskich samorządów przekracza poziom 0,60, podczas gdy grupa jednostek o wyraźnie niskich wynikach jest relatywnie niewielka.

Przestrzennie utrzymuje się bardzo czytelny układ miejskiego pasa wysokiej jakości życia. Najwyższe wartości tworzą oś biegnącą od Jędrzejowa i Kielc przez Starachowice i Ostrowiec Świętokrzyski w kierunku Sandomierza. Są to przede wszystkim miasta powiatowe i większe ośrodki usługowo-przemysłowe, w których koncentrują się szkoły, placówki medyczne, transport publiczny oraz służby. Niższe wartości występują przede wszystkim na północno-zachodnich i południowych obrzeżach województwa, gdzie większe znaczenie mają rozproszenie zabudowy i dłuższe dojazdy do podstawowych usług.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Kielce, z wartością 0,890, pozostają liderem województwa. Najważniejszym źródłem przewagi są bardzo dobre wyniki edukacyjne – zarówno na poziomie szkół podstawowych, jak i ponadpodstawowych. Silnie na wynik oddziałuje również duży udział bardzo szybkich interwencji straży pożarnej, gęsta sieć przystanków i możliwość korzystania z różnych form transportu publicznego. Korzystna jest ponadto dostępność podstawowej opieki zdrowotnej i szerokiej oferty usług. Głównym ograniczeniem pozostają natomiast presje typowe dla dużego miasta – gorsza jakość powietrza, hałas oraz lokalnie większe odległości do części jednostek ratowniczych i placówek medycznych.

Ostrowiec Świętokrzyski, z wynikiem 0,871, zajmuje drugie miejsce. Najsilniejszą przewagą jest sprawność służb ratowniczych, uzupełniona dobrymi wynikami szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Ważne znaczenie ma również liczba przystanków oraz dobra dostępność podstawowej opieki zdrowotnej.. Rezultat obniżają natomiast gorsza jakość powietrza, lokalne zagrożenie powodziowe, a także większe odległości do części jednostek straży i placówek medycznych.

Starachowice, z wartością 0,842, pozostają trzecie. O wysokiej pozycji decyduje podobny zestaw cech: bardzo dobre wyniki edukacyjne, szybkie interwencje służb, duża liczba przystanków i różnorodność dostępnych środków transportu oraz dobra dostępność podstawowej opieki zdrowotnej. Po stronie obciążeń znajdują się natomiast jakość powietrza oraz relatywnie duża ekspozycja części zabudowy na zagrożenia powodziowe i ruchy masowe.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe miejsca zajmują Nowy Korczyn – 0,350, Słupia Konecka – 0,377 oraz Łubnice – 0,395. Wspólnym problemem tej grupy jest przede wszystkim ograniczona dostępność ochrony zdrowia, usług i transportu, do której w części gmin dochodzą niekorzystne uwarunkowania środowiskowe.

W Nowym Korczynie zdecydowanie największym obciążeniem jest niska dostepność Szpitalnego Oddziału Ratunkowego i innych placówek medycznych. Bardzo silnie działa również położenie części zabudowy w sąsiedztwie terenów zagrożonych powodzią, a dodatkowym problemem jest jakość powietrza. Gmina osiąga natomiast relatywnie dobre wyniki edukacyjne oraz korzystnie wypada w części infrastruktury technicznej, jednak przewagi te nie równoważą deficytów zdrowotnych i przestrzennych.

W Słupi Koneckiej najważniejsze bariery to daleki dostęp do SOR, szpitala i podstawowych placówek medycznych. Wynik obniżają również większe odległości do przedszkoli i służb oraz jakość powietrza. Bardzo niskie wartości dotyczą transportu i dostępności usług. Jednocześnie gmina ma dobrze rozwiniętą część infrastruktury technicznej i cyfrowej, co pokazuje, że jej niska pozycja jest związana przede wszystkim z fizyczną dostępnością funkcji publicznych, a nie z ogólnym niedoborem infrastruktury.

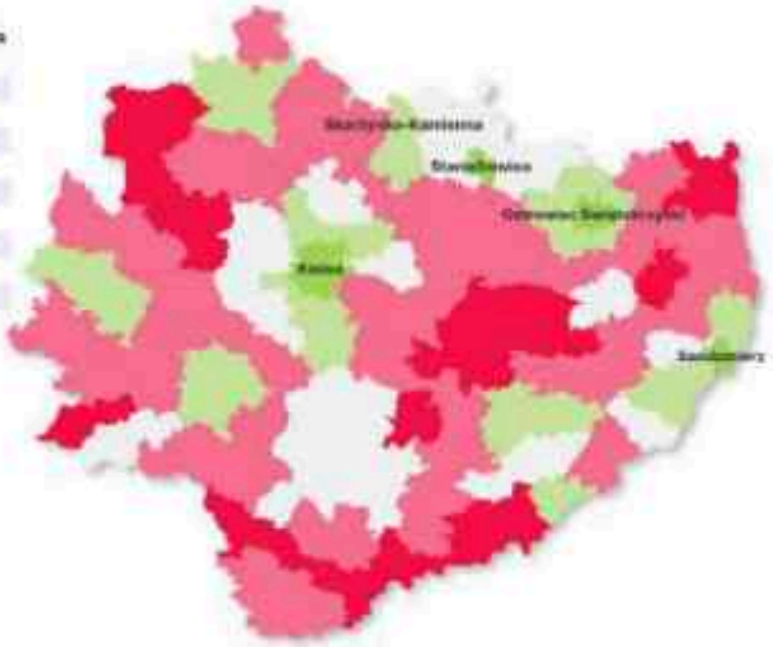
W Łubnicach dominują podobne ograniczenia: niska dostępność SOR, szpitala, przychodni i policji oraz gorsze parametry jakości powietrza. Szczególnie słabe są transport, dostępność usług oraz kultura i rekreacja. Korzystniej wypadają natomiast edukacja i część infrastruktury technicznej, ale skala barier zdrowotnych i komunikacyjnych pozostaje decydująca.

Jakość życia w gminach województwa świętokrzyskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

	Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1 Kielce	0,882
0	2 Sandomierz	0,830
+1	3 Ostrowiec Świętokrzyski	0,824
-1	4 Starachowice	0,810
+1	5 Skarżysko-Kamienna	0,726
-1	6 Jędrzejów	0,716
0	7 Sławno	0,691
0	8 Włoszczowa	0,674
0	9 Staszów	0,648
+1	10 Miechów	0,643

0,38 - 0,45
0,45 - 0,55
0,55 - 0,60
0,60 - 0,75
0,75 - 0,86

Przy wagach ankietowych średnia dla województwa wynosi 0,5340, co daje Świętokrzyskiemu 9. miejsce w kraju. Mediana wynosi 0,5183. Wyniki są wyraźniej przesunięte ku dolnej części skali niż w wariancie eksperckim: 17,6% gmin osiąga mniej niż 0,45, 44,1% mieści się między 0,45 a 0,55, 18,6% pomiędzy 0,55 a 0,60, a 15,7% między 0,60 a 0,75. Wartości co najmniej 0,75 uzyskuje 3,9% jednostek. Łącznie ponad 61% gmin nie przekracza poziomu 0,55.

Rozkład przestrzenny pozostaje jednak bardzo podobny. Najwyższe wyniki nadal skupiają się w Kielcach oraz większych miastach powiatowych na osi Jędrzejów–Kielce–Starachowice–Ostrowiec Świętokrzyski–Sandomierz. Słabsze pozostają peryferyjne gminy północno-zachodniej, zachodniej i południowej części regionu. W podejściu ankietowym mocniej ujawniają się jednak różnice związane z rynkiem pracy, dochodami i codzienną dostępnością usług, dlatego przewaga większych miast staje się bardziej funkcjonalna niż czysto infrastrukturalna.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Kielce, z wynikiem 0,862, pozostają pierwsze. W tym wariancie bardzo silnie działają zarówno wyniki egzaminu ósmoklasisty, jak i matur, a dodatkowym ważnym atutem są korzystne wynagrodzenia mieszkańców i relatywnie wysokie wydatki samorządowe w przeliczeniu na mieszkańca. Pozycję wzmacniają szybkie interwencje straży pożarnej, dostępność transportu oraz duża liczba sklepów i różnych sieci handlowych. Największymi obciążeniami są bezrobocie, gorsza jakość powietrza, część problemów z lokalną dostępnością drogową oraz większe odległości do wybranych jednostek ratowniczych.

Sandomierz, z wartością 0,830, utrzymuje drugie miejsce. Największą przewagą są dobre wyniki szkół podstawowych i średnich oraz bardzo sprawne interwencje straży pożarnej. Ważną rolę odgrywają również wynagrodzenia i korzystny dostęp drogowy do zabudowyWynik obniżają natomiast lokalne bezrobocie, większe odległości do części służb i placówek medycznych oraz gorsze parametry jakości powietrza.

Ostrowiec Świętokrzyski, z wynikiem 0,824, awansuje na trzecie miejsce. Na jego pozycję silnie wpływają sprawne służby, bardzo dobre wyniki matur i egzaminu ósmoklasisty oraz korzystny poziom wynagrodzeń. Dobrze wypadają również lokalne dojazdy i transport. Największymi ograniczeniami są bezrobocie, większe odległości do jednostek straży i części placówek medycznych oraz jakość powietrza.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe wartości osiągają Tarłów – 0,361, Działoszyce – 0,379 oraz Słupia Konecka – 0,381.

W Tarłowie głównym problemem jest bardzo ograniczona dostępność ochrony zdrowia – szczególnie duże są odległości do szpitala, placówek medycznych, SOR i aptek. Silnie negatywnie oddziałuje również wyższe bezrobocie. Na poziomie kategorii szczególnie niskie są warunki ekonomiczne, transport i dostępność usług. Gmina osiąga natomiast relatywnie dobre wyniki części wskaźników edukacyjnych i mieszkaniowych, które nie kompensują jednak podstawowych barier.

W Działoszycach największym obciążeniem jest wyjątkowo duża odległość do podstawowej placówki medycznej, a następnie do szpitala, SOR i apteki. Dodatkowo ciąży sytuacja na lokalnym rynku pracy. Bardzo słabe są transport i dostępność usług, podczas gdy atutem pozostaje infrastruktura techniczna i cyfrowa. Niska pozycja wynika więc przede wszystkim z niedostatecznej dostępności funkcjonalnej.

W Słupi Koneckiej najważniejsze problemy to daleki dostęp do szpitala, przychodni, SOR i aptek oraz duże odległości do miejsc służących ochronie ludności. Jednocześnie gmina osiąga relatywnie dobre wyniki części wskaźników edukacyjnych, wynagrodzeń i wydatków samorządowych. Ponownie jednak o końcowym miejscu przesądzają transport i dostępność usług.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

Najbardziej wyraźna zmiana rok do roku dotyczy wariantu eksperckiego. Średnia wartość wskaźnika wzrosła z około 0,5493 do 0,5683, czyli o 0,019 punktu, a mediana z około 0,529 do 0,556. Wzrost wartości odnotowały aż 93 ze 102 gmin, czyli 91,2% jednostek, natomiast spadek tylko dziewięć. Udział gmin z wynikiem poniżej 0,45 zmniejszył się z 14,7% do 9,8%, a udział gmin osiągających co najmniej 0,75 pozostał na poziomie 4,9%.

Pomimo poprawy wartości województwo przesunęło się w zestawieniu średnich regionalnych z 9. na 10. miejsce, co oznacza, że w części innych regionów poprawa była jeszcze szybsza. Czołówka ekspercka pozostała całkowicie stabilna: Kielce, Ostrowiec Świętokrzyski i Starachowice zachowały trzy pierwsze miejsca. Na końcu rankingu Nowy Korczyn i Słupia Konecka również zachowały swoje pozycje, natomiast Wiślica awansowała z ostatniej trójki na 97. miejsce. Zastąpiły ją w niej Łubnice, mimo że sama wartość wskaźnika tej gminy wzrosła – oznacza to, że relatywna pozycja pogorszyła się w warunkach szybszej poprawy innych jednostek.

W wariancie ankietowym sytuacja jest zdecydowanie bardziej stabilna, a kierunek zmian nieznacznie negatywny. Średnia zmniejszyła się z około 0,5354 do 0,5340, a mediana z około 0,524 do 0,518. Wzrost wartości wystąpił w 48 gminach, a spadek w 54. Udział gmin poniżej 0,45 zmniejszył się jednak nieznacznie, z 18,6% do 17,6%, natomiast udział jednostek osiągających co najmniej 0,75 pozostał na poziomie 3,9%. Województwo utrzymało 9. miejsce w kraju.

Czołówka ankietowa również pozostaje bardzo stabilna. Kielce i Sandomierz zachowały dwa pierwsze miejsca, natomiast Ostrowiec Świętokrzyski awansował z czwartej na trzecią pozycję, wyprzedzając Starachowice. W końcu zestawienia zmiany są większe: Tarłów spadł na ostatnie miejsce, Działoszyce aż o pięć pozycji na 101., natomiast Słupia Konecka poprawiła pozycję z ostatniej na 100. miejsce.

Porównanie obu metod prowadzi do kilku spójnych wniosków. Rozkład wyników jest obecnie wyraźnie korzystniejszy przy wagach eksperckich: mediana wynosi 0,556 wobec 0,518 w ankietowych, a udział gmin poniżej 0,45 – 9,8% wobec 17,6%. Geografia wyników pozostaje natomiast niemal identyczna: wysokie wartości tworzą miejski pas Jędrzejów–Kielce–Starachowice–Ostrowiec–Sandomierz, a słabsze koncentrują się na peryferiach.

Charakter czołówki jest w obu podejściach miejski. W ujęciu eksperckim najmocniej premiowane są dobre wyniki edukacyjne, sprawność służb, zdrowie i transport. W ankietowym do tych elementów dochodzą wyraźniej wynagrodzenia, rynek pracy, wydatki samorządowe, lokalne dojazdy i codzienna dostępność handlu oraz usług. Czynniki słabości są natomiast bardzo podobne niezależnie od sposobu wagowania: niska dostępność szpitali, SOR, przychodni i aptek, rzadka sieć transportowa i usługowa oraz – lokalnie – gorsza jakość powietrza i zagrożenie powodziowe. Wariant ankietowy dodatkowo silniej uwidacznia znaczenie bezrobocia. W efekcie tegoroczne wyniki potwierdzają trwałość podstawowego mechanizmu zróżnicowania jakości życia w regionie: przewagi wynikają z koncentracji funkcji miejskich, a słabości – z kumulacji barier dostępnościowych w gminach peryferyjnych.

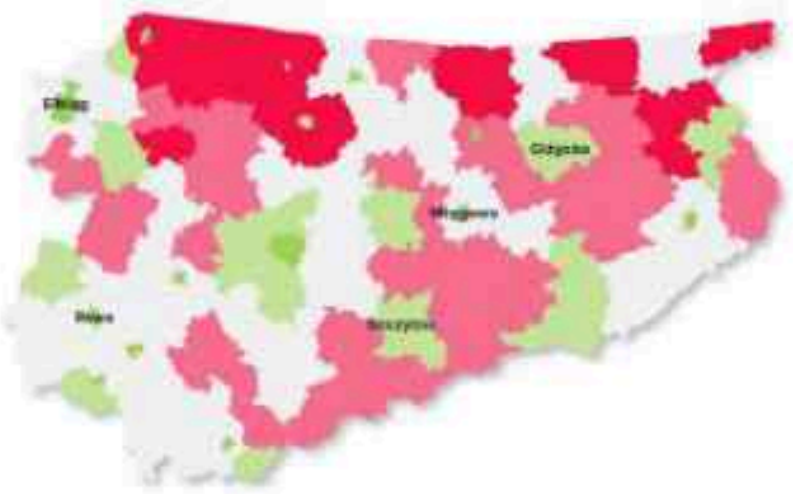
Warmińsko-mazurskie

Jakość życia w gminach województwa warmińsko-mazurskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+1	1	Giżycka	0,650
-1	2	Iława	0,641
0	3	Szczytno	0,628
0	4	Mrągowo	0,624
0	5	Elbląg	0,619
+1	6	Działdowo	0,601
+2	7	Ełk	0,599
-2	8	Olsztyn	0,595
-1	9	Bartoszyce	0,591
0	10	Lubawa	0,578

0,16 - 0,35
0,35 - 0,45
0,45 - 0,55
0,55 - 0,70
0,70 - 0,96

W ujęciu eksperckim województwo warmińsko-mazurskie osiąga średnią wartość wskaźnika jakości życia 0,4984, co daje mu 15. miejsce w kraju. Mediana dla 116 gmin wynosi 0,473. Rozkład nadal jest przesunięty w stronę niższych wartości, jednak w porównaniu z poprzednią edycją stał się wyraźnie korzystniejszy. 43,1% gmin osiąga wynik poniżej 0,45, podczas gdy 17,2% uzyskuje co najmniej 0,60. W klasach zastosowanych na mapie 12,9% gmin ma wynik poniżej 0,35, 30,2% mieści się między 0,35 a 0,45, 31,0% między 0,45 a 0,55, 13,8% między 0,55 a 0,70, a 12,1% przekracza 0,70.

Rozkład przestrzenny ma charakter wyraźnie wyspowy. Najwyższe wartości koncentrują się w największych miastach i ośrodkach powiatowych. Podczas gdy rozległe obszary wiejskie pomiędzy nimi uzyskują znacznie niższe wyniki. Szczególnie wyraźna strefa słabości obejmuje północne pogranicze oraz część wschodnich i centralnych obszarów o rozproszonej zabudowie. Wysoka jakość środowiska, będąca ważnym atutem wielu gmin regionu, nie rekompensuje tam dużych odległości do ochrony zdrowia, usług i transportu.

Cała pierwsza dziesiątka ma charakter miejski. Dominują w niej miasta powiatowe, uzupełnione przez Olsztyn i Elbląg. Pokazuje to wyjątkowo silną zależność jakości życia w regionie od koncentracji podstawowych funkcji publicznych i komercyjnych – ochrony zdrowia, edukacji, transportu, służb oraz handlu.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Giżycko, z wartością 0,956, awansowało z drugiego na pierwsze miejsce. Najsilniej na rezultat wpływa bardzo wysoki udział szybkich interwencji straży pożarnej oraz dobre wyniki edukacyjne. Mocnymi stronami są także różnorodność transportu publicznego, liczba przystanków i dostępność podstawowej opieki zdrowotnej. Dodatnim elementem jest ponadto bliskość zróżnicowanej oferty handlowej. Najsilniej wynik ograniczają natomiast stężenia pyłów, hałas oraz większe odległości do części jednostek ratowniczych i placówek medycznych.

Iława, z wynikiem 0,941, przesunęła się z pierwszego na drugie miejsce, pozostając jednak jednym z najbardziej wszechstronnych ośrodków województwa. Największy dodatni wpływ mają wysokie wyniki egzaminu ósmoklasisty, sprawne interwencje straży pożarnej, różnorodna komunikacja publiczna oraz dostępność lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Dobrze rozwinięta jest również infrastruktura rowerowa. Pozycję miasta obniżają przede wszystkim zanieczyszczenia powietrza, hałas oraz większe odległości do wybranych jednostek straży i placówek ochrony zdrowia.

Szczytno, z wartością 0,928, utrzymuje trzecie miejsce. Szczególnie wyróżnia się ochrona zdrowia – gmina osiąga w tej kategorii wartość 1,000 i pierwsze miejsce w kraju. Bardzo silnie na syntetyczny wynik wpływają także szybkie interwencje straży pożarnej, wysokie rezultaty edukacyjne, duża liczba świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej oraz dostępność różnych środków transportu i przystanków. Ograniczeniem pozostają przede wszystkim parametry jakości powietrza i hałasu oraz odległości do części służb i placówek medycznych.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Trzy ostatnie miejsca zajmują Lelkowo – 0,159, Godkowo – 0,171 oraz Świętajno w powiecie oleckim – 0,219. Wszystkie są gminami wiejskimi, a o ich pozycji decyduje przede wszystkim kumulacja barier dostępnościowych charakterystycznych dla rozproszonego osadnictwa.

W Lelkowie najważniejszym problemem jest wyjątkowo słaba dostępność ochrony zdrowia, a istotnymi barierami są również dojazdy do przedszkola i policji. Relatywnie mocną stroną pozostają środowisko przyrodnicze oraz niektóre wyniki edukacyjne, lecz ich pozytywny wpływ jest znacznie mniejszy niż skala deficytów usługowych.

W Godkowie szczególnie silnym obciążeniem jest bardzo niska dostępność placówek medycznych, a następnie SOR i aptek. Wynik obniżają także odległości do przedszkoli, jednostek straży pożarnej i szpitala. Dobre rezultaty części wskaźników edukacyjnych oraz stosunkowo korzystne środowisko nie równoważą zatem problemów związanych z podstawową dostępnością funkcjonalną.

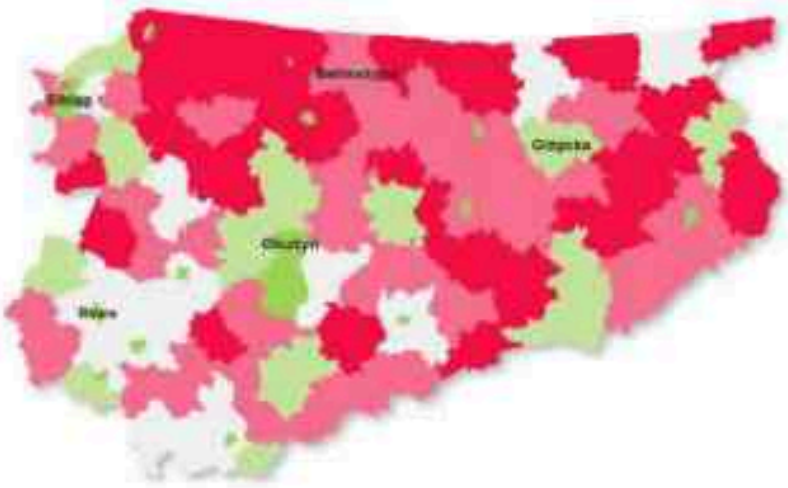
W Świętajnie najważniejsze słabości to niska dostępność SOR, placówek medycznych, szpitala i aptek oraz do jednostek straży pożarnej. Dodatkowo część zabudowy jest bardziej narażona na zagrożenia powodziowe. Jednocześnie stosunkowo dobrze wypada środowisko przyrodnicze, co ponownie pokazuje, że walory naturalne regionu nie są w stanie samodzielnie zrównoważyć barier dostępu do usług.

Jakość życia w gminach województwa warmińsko-mazurskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Iława	0,892
0	2	Gołdap	0,885
+1	3	Ełk	0,883
-1	4	Olsztyn	0,879
+2	5	Bartoszyce	0,867
0	6	Działdowo	0,854
-2	7	Szczytno	0,853
+1	8	Kętrzyn	0,852
-1	9	Mrągowo	0,836
0	10	Ostróda	0,826

0,13 - 0,35
0,35 - 0,45
0,45 - 0,50
0,50 - 0,60
0,60 - 0,89

W wariancie ankietowym średnia wojewódzka wynosi 0,4506, a mediana 0,420. Warmińsko-mazurskie pozostaje na 15. miejscu w kraju. Rozkład jest wyraźnie mniej korzystny niż w wariancie eksperckim: aż 60,3% gmin osiąga wartość poniżej 0,45, podczas gdy wynik co najmniej 0,60 uzyskuje 14,7%. Według przedziałów zastosowanych na mapie 29,3% gmin ma wartość poniżej 0,35, 31,0% mieści się w przedziale 0,35–0,45, 12,1% między 0,45 a 0,50, 12,9% między 0,50 a 0,60, a 14,7% przekracza 0,60.

Geografia wyników jeszcze mocniej pokazuje kontrast pomiędzy miastami a otaczającymi je gminami wiejskimi. Wysokie wartości tworzą niewielkie wyspy związane z największymi miastami. Znaczna część północnej i wschodniej części województwa znajduje się natomiast w dwóch najniższych klasach. W wariancie ankietowym większe znaczenie mają m.in. warunki ekonomiczne i codzienna dostępność infrastruktury, dlatego rozproszone obszary wiejskie są silniej obciążane przez słabszy rynek pracy, gorsze dojazdy i mniejszą koncentrację usług.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Iława, z wartością 0,892, utrzymuje pierwsze miejsce. W tym wariancie na wynik bardzo silnie pracują wysokie rezultaty edukacyjne, szybkie interwencje straży pożarnej oraz korzystny poziom wynagrodzeń mieszkańców. Ważnymi przewagami są również dobre dojazdy do zabudowy drogami o utwardzonej nawierzchni, zróżnicowana oferta sieci handlowych oraz dostępność różnych rodzajów transportu. Pozycję obniżają natomiast bezrobocie, część parametrów jakości dróg dla zabudowy niemieszkalnej, zanieczyszczenie powietrza oraz odległości do wybranych placówek medycznych i jednostek straży.

Giżycko, z wynikiem 0,885, pozostaje drugie. Do najważniejszych przewag należą bardzo szybkie interwencje straży pożarnej, dobre wyniki egzaminacyjne, korzystne wynagrodzenia i dobra dostępność lokalnych dróg. Wysoka jest także różnorodność sklepów i transportu publicznego. Wynik ograniczają wyższe bezrobocie, większe odległości do obiektów schronienia i części służb oraz lokalne zanieczyszczenia powietrza.

Elbląg, z wartością 0,883, awansuje z czwartego na trzecie miejsce, zastępując na podium Olsztyn. Największe dodatnie znaczenie mają bardzo dobre wyniki matur i egzaminu ósmoklasisty oraz korzystne wynagrodzenia. Silnymi stronami są również dostępność lokalnej sieci drogowej, różnorodność handlu, transport publiczny i stosunkowo sprawne interwencje służb. Wynik obniżają przede wszystkim bezrobocie, większe odległości do części jednostek straży i placówek medycznych oraz obciążenia powietrzem i hałasem.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

W podejściu ankietowym ostatnią trójkę tworzą Lelkowo – 0,132, Świętajno – 0,148 oraz Godkowo – 0,153. Jest to praktycznie ten sam zestaw gmin co w wariancie eksperckim, co wskazuje na bardzo trwały charakter ich barier.

W Lelkowie największym problemem pozostaje dostępność aptek, przychodni, szpitala i SOR. W wariancie ankietowym dodatkowo silnie ciąży wysokie bezrobocie, gorszy dostęp do części szkół średnich oraz udział zabudowy przy drogach nieutwardzonych. Dodatnie oddziaływanie mają natomiast wyniki egzaminacyjne, wynagrodzenia oraz część infrastruktury cyfrowej.

W Świętajnie głównym ograniczeniem jest niska dostępność przychodni i aptek, a także do jednostek straży, szpitala i SOR. Bardzo silnie obciąża wynik również sytuacja na rynku pracy. Słabe są kultura i rekreacja, transport, warunki ekonomiczne oraz dostępność usług, podczas gdy środowisko przyrodnicze pozostaje wyraźnym atutem.

W Godkowie dominującym problemem jest niska dostępność przychodni i aptek, a także do jednostek straży, szpitala i SOR oraz jednostek straży, a wynik obniża również bezrobocie i słabszy dostęp drogowy części zabudowy. Dodatnie elementy – edukacja, część infrastruktury technicznej i stosunkowo korzystne warunki mieszkaniowe – są niewystarczające wobec skali barier zdrowotnych i usługowych.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

W wariancie eksperckim zmiany rok do roku są wyraźnie pozytywne. Średnia wojewódzka wzrosła z 0,4833 do 0,4984, a mediana z 0,448 do 0,473. Wartość wskaźnika zwiększyła się w 97 ze 116 gmin, czyli w 83,6% jednostek, a spadła w 19. Udział gmin z wynikiem poniżej 0,45 zmniejszył się z 50,9% do 43,1%, natomiast udział gmin osiągających co najmniej 0,60 wzrósł z 15,5% do 17,2%.

Mimo tej poprawy region przesunął się w rankingu województw z 14. na 15. miejsce, co oznacza, że wzrost wartości był wolniejszy niż w części innych regionów. Czołówka ekspercka pozostała bardzo stabilna: Giżycko i Iława zamieniły się pierwszym i drugim miejscem, a Szczytno pozostało trzecie. Na dole zestawienia Lelkowo nadal zamyka ranking, Świętajno poprawiło się o jedną pozycję, natomiast Godkowo spadło o dwa miejsca do 115. pozycji i zastąpiło Budry w ostatniej trójce.

Przy wagach ankietowych kierunek zmian jest odwrotny. Średnia spadła z 0,4626 do 0,4506, a mediana z 0,430 do 0,420. Poprawę odnotowało tylko 26 gmin, czyli 22,4%, podczas gdy w 90 jednostkach wartość wskaźnika się zmniejszyła. Udział gmin poniżej 0,45 wzrósł z 56,0% do 60,3%. Jednocześnie udział jednostek z wynikiem co najmniej 0,60 nieznacznie wzrósł z 13,8% do 14,7%, co oznacza, że spadek dotyczył przede wszystkim środkowej i dolnej części rozkładu, a nie grupy najlepszych ośrodków.

Województwo utrzymało w tym wariancie 15. miejsce w kraju. Iława i Giżycko zachowały dwie pierwsze pozycje, natomiast Elbląg awansował na trzecie miejsce, zastępując Olsztyn. Na dole Lelkowo i Świętajno pozostały odpowiednio ostatnie i przedostatnie. Godkowo spadło z 111. na 114. miejsce, przez co weszło do ostatniej trójki w miejsce Górowa Iławeckiego.

Porównanie obu metod pokazuje zatem bardzo podobną geografię, lecz znacząco różny obraz poziomu i dynamiki wyników. Obecnie średnia ekspercka jest wyższa od ankietowej o niemal 0,048 punktu, a mediana o około 0,053. Wynik poniżej 0,45 uzyskuje 43,1% gmin przy wagach eksperckich, lecz aż 60,3% przy ankietowych. W grupie wysokich wartości różnica jest mniejsza – co najmniej 0,60 osiąga odpowiednio 17,2% i 14,7% gmin. Czołówka w obu wariantach pozostaje jednoznacznie miejska.

Czynniki sukcesu również są spójne: wysokie wyniki edukacyjne, szybkie działanie służb, bliska ochrona zdrowia, dostępny transport i gęsta oferta handlowo-usługowa. W wariancie ankietowym wyraźniej dochodzą do tego wynagrodzenia, sytuacja na rynku pracy oraz jakość codziennych dojazdów. Czynniki słabości mają natomiast niemal lustrzany charakter – duże odległości do SOR, szpitala, przychodni i aptek, słaba dostępność transportu i usług oraz dłuższy dojazd służb; przy wagach ankietowych szczególnie silnie zaznacza się dodatkowo bezrobocie.

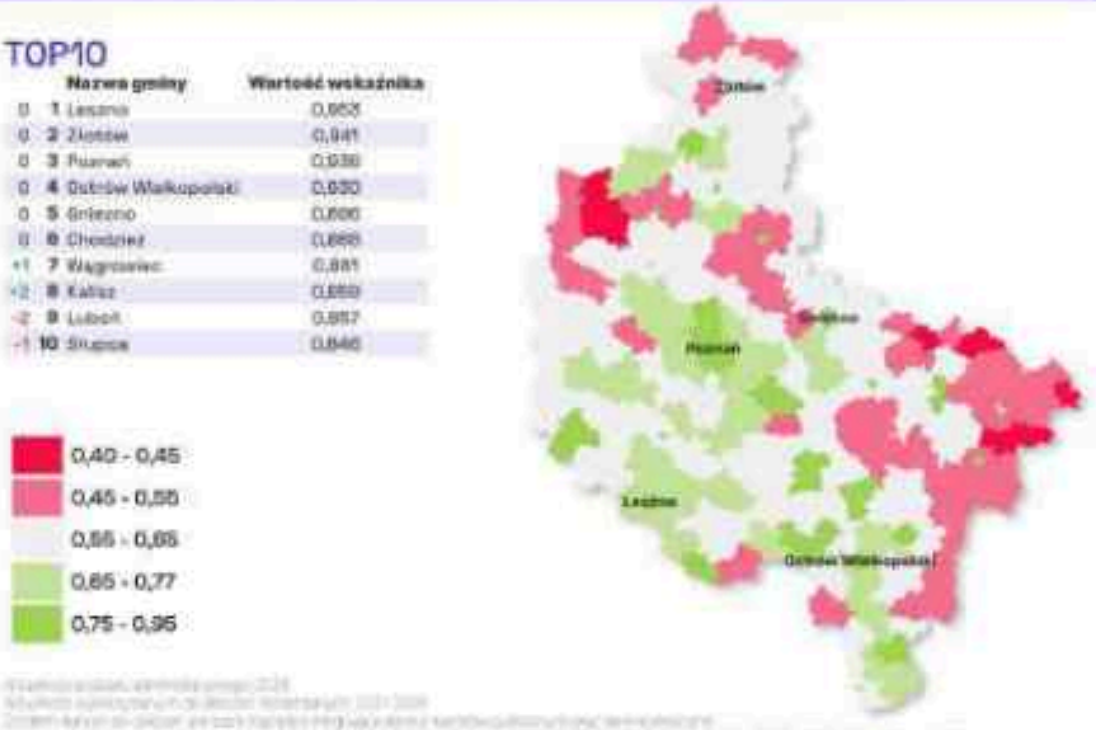
Wielkopolskie

Jakość życia w gminach województwa wielkopolskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Leszno	0,663
0	2	Złotów	0,641
0	3	Poznań	0,639
0	4	Ostrów Wielkopolski	0,630
0	5	Gniezno	0,606
0	6	Chodzież	0,600
+1	7	Wągrowiec	0,591
+2	8	Kalisz	0,589
-2	9	Luboń	0,587
-1	10	Śrem	0,586

W ujęciu eksperckim województwo wielkopolskie osiąga średnią wartość wskaźnika jakości życia 0,6136, co daje mu 2. miejsce w kraju. Mediana dla 226 gmin wynosi 0,603, a więc jest wyraźnie wyższa niż w poprzedniej edycji. Rozkład wyników jest korzystny: tylko 2,7% gmin uzyskuje wartość poniżej 0,45, 23,5% mieści się pomiędzy 0,45 a 0,55, natomiast 30,5% osiąga co najmniej 0,65, w tym 16,4% co najmniej 0,70. Oznacza to, że niskie wartości dotyczą już stosunkowo niewielkiej grupy jednostek, a znaczna część regionu skupia się w środkowej i górnej części skali.

Przestrzennie widać kilka wyraźnych stref przewagi. Najsilniejszy pozostaje Poznań wraz z częścią otoczenia metropolitalnego, ale wysokie wartości tworzą również pas południowej Wielkopolski z Lesznem i Ostrowem Wielkopolskim oraz sieć średnich miast północnej i północno-zachodniej części regionu, takich jak Złotów, Chodzież czy Wągrowiec. Wschodnia część województwa, zwłaszcza obszary oddalone od największych centrów usługowych, znacznie częściej przyjmuje wartości z niższych klas. Punktowe słabsze wyniki występują również na północnych obrzeżach regionu. Mapa dobrze pokazuje więc policentryczny charakter Wielkopolski: wysoką jakość życia zapewnia nie tylko stolica województwa, ale także rozbudowana sieć silnych miast subregionalnych i powiatowych.

TOP10 jest w tym wariancie całkowicie miejski. Tworzą go zarówno miasta na prawach powiatu, jak i silne miasta powiatowe. Ich wspólną cechą jest jednoczesna dostępność dobrej edukacji, ochrony zdrowia, transportu i usług oraz sprawne funkcjonowanie służb ratowniczych.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Leszno, z wartością 0,953, pozostaje liderem województwa. Najsilniejszym elementem jego przewagi są bardzo dobre wyniki uczniów szkół podstawowych, uzupełnione wysokimi wynikami szkół średnich. Ważnym atutem jest również wysoki udział zdarzeń, do których straż pożarna dociera w czasie krótszym niż pięć minut. Leszno wyróżnia rozwinięta infrastruktura rowerowa, duża liczba przystanków i możliwość korzystania z różnych rodzajów transportu publicznego. Korzystnie wypada również dostępność podstawowej opieki zdrowotnej i szeroka oferta handlowa w niewielkiej odległości od zabudowy. Najbardziej zauważalne ograniczenia dotyczą jakości powietrza oraz lokalnego sąsiedztwa zakładów mogących powodować poważne awarie przemysłowe.

Złotów, z wynikiem 0,941, utrzymuje drugą pozycję. Na wysoki wynik składają się dobre rezultaty egzaminacyjne, bardzo sprawne interwencje straży pożarnej, duża liczba świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej oraz rozwinięta infrastruktura rowerowa. Korzystna jest także różnorodność dostępnego transportu i bliskość codziennych usług. Ograniczeniem pozostają głównie parametry jakości powietrza oraz odległości do części jednostek ratowniczych i placówek medycznych.

Poznań, z wartością 0,936, zajmuje trzecie miejsce. Stolica regionu korzysta z wyjątkowo szerokiej kombinacji przewag: bardzo dobrych wyników egzaminacyjnych, dużej różnorodności transportu publicznego, gęstej sieci przystanków, rozbudowanej infrastruktury rowerowej, dobrej dostępności stacji paliw i punktów ładowania oraz szerokiej oferty handlowej. Po stronie słabości pozostają typowe koszty funkcjonowania dużej metropolii: wyższe stężenia pyłów, hałas, część zagrożeń powodziowych oraz lokalnie większe odległości do jednostek ratowniczych.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Trzy ostatnie miejsca zajmują Brudzew – 0,405, Dąbie – 0,398 oraz Wierzbinek – 0,397. Wspólnym mianownikiem tej grupy jest przede wszystkim niska dostępność ochrony zdrowia i pozostałych podstawowych funkcji publicznych, połączona ze słabszym transportem oraz mniejszą koncentracją usług.

W Brudzewie największą barierą jest daleki dostęp do SOR i innych placówek medycznych. Silnie obciążają wynik również jakość powietrza, ekspozycja części zabudowy na zagrożenia powodziowe, większa odległość do policji i aptek oraz sąsiedztwo terenów górniczych. Relatywnie mocną stroną pozostają wyniki edukacyjne, lecz nie rekompensują one barier zdrowotnych i przestrzennych.

W Dąbiu kluczowym problemem jest dostęp do SOR, przychodni i aptek. Na wartość wskaźnika negatywnie wpływają również większe odległości do policji i jednostek straży pożarnej, gorsza jakość powietrza oraz słabsza dostępność przedszkoli. Jednocześnie gmina uzyskuje stosunkowo dobre rezultaty części wskaźników edukacyjnych.

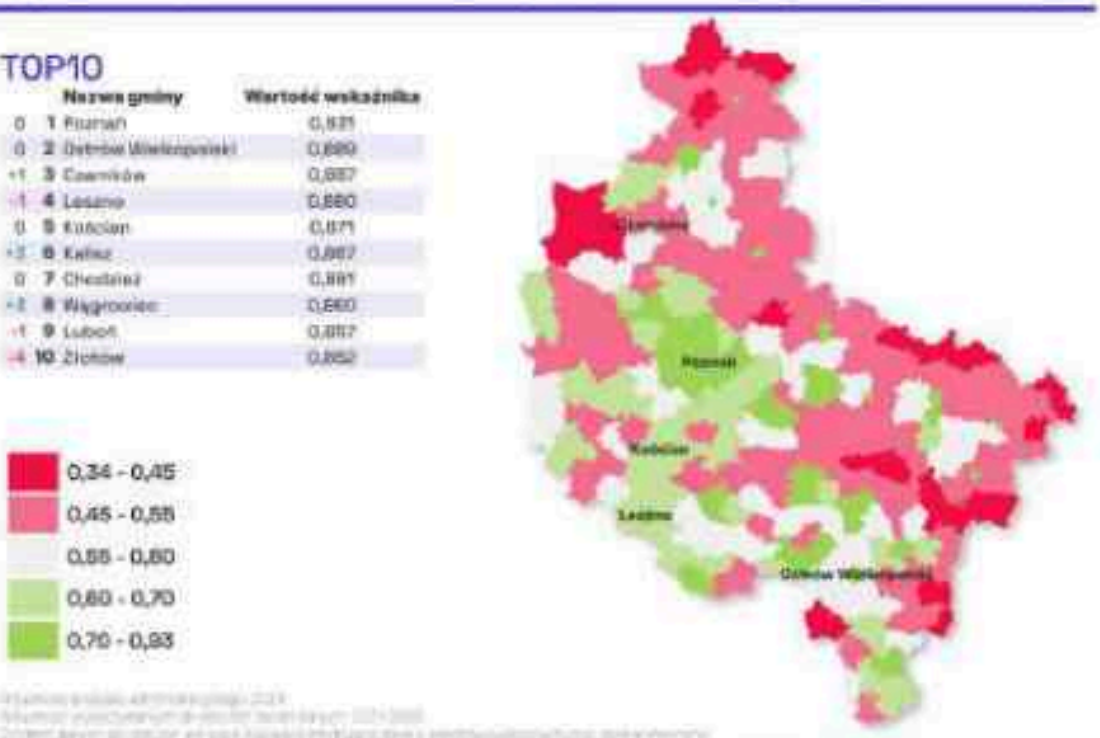
W Wierzbinku bariery zdrowotne są najbardziej widoczne: bardzo duże są odległości do SOR, placówek medycznych, szpitala i aptek. Dochodzą do tego słabszy dostęp do służb ratowniczych i przedszkoli oraz część niekorzystnych uwarunkowań środowiskowych. Mocną stroną pozostaje natomiast środowisko przyrodnicze oraz część infrastruktury technicznej.

Jakość życia w gminach województwa wielkopolskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Poznań	0,831
0	2	Dębno Wielkopolski	0,689
+1	3	Czerników	0,687
-1	4	Leszno	0,680
0	5	Kościan	0,671
+3	6	Kalisz	0,667
0	7	Chodzież	0,661
+2	8	Wągrowiec	0,660
-1	9	Luboń	0,657
-4	10	Złotów	0,652

Przy wagach ankietowych średnia wartość wskaźnika w Wielkopolsce wynosi 0,5741, co daje regionowi 5. miejsce w kraju. Mediana wynosi 0,552. Rozkład jest wyraźnie mniej korzystny niż w wariancie eksperckim: 10,6% gmin znajduje się poniżej 0,45, a niemal połowa – 49,6% – poniżej 0,55. Z drugiej strony 19,0% osiąga co najmniej 0,65, a 14,6% co najmniej 0,70. Oznacza to, że w podejściu odzwierciedlającym preferencje mieszkańców silniej różnicują się gminy dysponujące codziennie dostępnymi usługami i korzystnymi warunkami ekonomicznymi od obszarów bardziej peryferyjnych.

Geografia pozostaje bardzo podobna do wariantu eksperckiego. Wysokie wartości występują przede wszystkim w Poznaniu i jego strefie funkcjonalnej, w południowej Wielkopolsce oraz w punktowo rozmieszczonych miastach powiatowych północnej części regionu. Słabsza pozostaje znaczna część wschodniego pogranicza województwa oraz wybrane gminy północne. Zmiana wag nie odwraca więc zasadniczej geografii jakości życia, lecz mocniej podkreśla przewagę miast oferujących bliski dostęp do handlu, usług, transportu i rynku pracy.

TOP10 ponownie tworzą wyłącznie miasta. W porównaniu z wariantem eksperckim wyżej przesuwają się jednak jednostki, w których dobrej edukacji i dostępności usług towarzyszą korzystne wynagrodzenia, gęsta sieć handlowa i dobra jakość codziennych dojazdów.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Poznań, z wartością 0,931, jest liderem wariantu ankietowego. Największy dodatni wpływ mają bardzo dobre wyniki matur i egzaminu ósmoklasisty, wysokie wynagrodzenia mieszkańców oraz korzystna jakość lokalnych dojazdów drogowych. Istotne są również wysokie wydatki samorządowe, sprawne interwencje straży pożarnej oraz wyjątkowo gęsta i różnorodna sieć sklepów. Wynik osłabiają natomiast zanieczyszczenia powietrza, hałas, sąsiedztwo niektórych obiektów przemysłowych oraz lokalnie większe odległości do części jednostek ratowniczych.

Ostrów Wielkopolski, z wynikiem 0,889, utrzymuje drugie miejsce. Największym atutem są dobre wyniki edukacyjne, szczególnie szkół średnich, wysokie wynagrodzenia oraz dobra dostępność utwardzonych dróg w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej. Ważne są także liczne przystanki, różnorodna oferta handlowa oraz sprawne służby. Po stronie ograniczeń znajdują się przede wszystkim bezrobocie, część parametrów jakości powietrza oraz większe odległości do niektórych placówek medycznych i jednostek straży.

Czarnków, z wartością 0,887, awansował na trzecie miejsce. Szczególnie silną przewagą jest bardzo wysoki udział szybkich interwencji straży pożarnej. Korzystnie wypadają również wyniki egzaminacyjne, wynagrodzenia, jakość dojazdów drogowych, liczba świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej, różnorodność handlu oraz wydatki samorządowe. Najważniejszymi ograniczeniami pozostają niższa dostępność SOR, bezrobocie, dystans do miejsc schronienia i część parametrów jakości powietrza.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe wyniki osiągają Lisków – 0,382, Chodów – 0,372 oraz Wierzbinek – 0,336. We wszystkich trzech przypadkach szczególnie silnie działa ograniczona dostępność ochrony zdrowia, natomiast podejście ankietowe dodatkowo uwidacznia znaczenie rynku pracy, jakości dojazdów oraz codziennych usług.

W Liskowie największym obciążeniem są duże odległości do szpitala, innych placówek medycznych, SOR i aptek. Istotnym problemem jest również dostęp do miejsc doraźnego schronienia, straży pożarnej i części infrastruktury drogowej. Korzystniej wypadają natomiast wyniki edukacyjne, wynagrodzenia i wydatki samorządowe.

W Chodowie największą barierę stanowi daleki dostęp do szpitala i placówek medycznych, a następnie do SOR i aptek. Dochodzą do tego większe odległości do straży pożarnej i szkoły podstawowej oraz słabsze parametry jakości powietrza. Relatywnymi atutami są natomiast wyniki egzaminacyjne, poziom wynagrodzeń i podstawowa infrastruktura techniczna.

Wierzbinek pozostaje ostatni. Na wynik najsilniej negatywnie wpływa bardzo ograniczony dostęp do placówek medycznych, szpitala, SOR i aptek. W wariancie ankietowym wyraźnie ujawnia się również słabsza sytuacja na rynku pracy, a dodatkowym obciążeniem jest dostęp do jednostek straży i jakość części dojazdów drogowych. Jednocześnie relatywnie dobrze wypadają środowisko przyrodnicze i część infrastruktury technicznej, lecz ich wpływ jest niewystarczający wobec skali barier usługowych.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

Największa zmiana rok do roku dotyczy wariantu eksperckiego. Średnia wartość wskaźnika wzrosła z 0,5895 do 0,6136, czyli o około 0,024 punktu, natomiast mediana z 0,575 do 0,603. Poprawę wartości odnotowało aż 215 z 226 gmin, czyli 95,1% jednostek. Udział gmin poniżej 0,45 zmniejszył się z 9,3% do 2,7%, a poniżej 0,55 z 36,7% do 26,1%. Jednocześnie udział gmin osiągających co najmniej 0,65 wzrósł z 23,5% do 30,5%, a co najmniej 0,70 – z 14,6% do 16,4%.

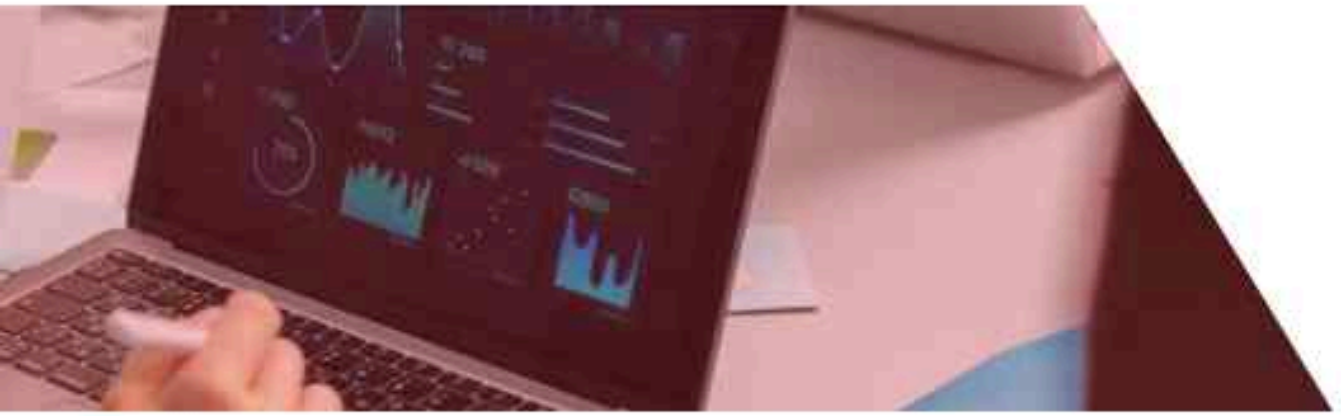
Wielkopolskie utrzymało przy tym 2. miejsce w kraju w wariancie eksperckim. Czołówka jest wyjątkowo stabilna: Leszno, Złotów i Poznań zajmują dokładnie te same trzy miejsca co rok wcześniej. Wszystkie trzy dodatkowo zwiększyły wartość wskaźnika – odpowiednio o około 0,016, 0,030 i 0,028 punktu. Także skład ostatniej trójki nie zmienił się: pozostają w niej Wierzbinek, Brudzew i Dąbie, choć Brudzew i Dąbie zamieniły się miejscami. Co ważne, wszystkie trzy najsłabsze gminy poprawiły wartości bezwzględne, w tym Wierzbinek aż o około 0,052 punktu. Ich utrzymanie na końcu zestawienia wynika więc przede wszystkim z szybkiej poprawy reszty województwa.

W wariancie ankietowym obraz jest natomiast niemal całkowicie stabilny na poziomie średniej. Wartość zmieniła się z około 0,5740 do 0,5741, a mediana nieznacznie spadła z 0,553 do 0,552. Wzrost odnotowało 115 gmin, natomiast spadek 111. Udział jednostek poniżej 0,45 zwiększył się z 9,7% do 10,6%, a poniżej 0,55 z 46,5% do 49,6%. Jednocześnie nieznacznie wzrosła grupa wysokich wyników: co najmniej 0,65 osiąga obecnie 19,0% gmin wobec 18,6% rok wcześniej, a co najmniej 0,70 – 14,6% wobec 14,2%. Można więc mówić o lekkim zwiększeniu zróżnicowania: nieco większa jest zarówno grupa jednostek słabszych, jak i tych o wysokich wartościach.

Pomimo praktycznie niezmienionej średniej Wielkopolskie awansowało w ujęciu ankietowym z 6. na 5. miejsce w kraju, co wynika przede wszystkim z relatywnych zmian w innych województwach. Poznań i Ostrów Wielkopolski utrzymały dwa pierwsze miejsca, natomiast Czarnków awansował z czwartej na trzecią pozycję, wyprzedzając Leszno. W dolnej części rankingu Wierzbinek nadal pozostaje ostatni, Lisków przesunął się z 225. na 224. miejsce, a do ostatniej trójki wszedł Chodów, który spadł z 222. na 225. pozycję.

Porównanie metod pokazuje, że w 2026 roku wariant ekspercki daje Wielkopolsce zdecydowanie korzystniejszy obraz szerokiej grupy gmin niż wariant ankietowy. Mediana wynosi odpowiednio 0,603 i 0,552, a udział gmin poniżej 0,55 – 26,1% i 49,6%. Różnica jest znacznie mniejsza w samej czołówce: wynik co najmniej 0,70 osiąga odpowiednio 16,4% i 14,6% jednostek.

Geografia wyników jest przy tym bardzo spójna: Poznań i jego otoczenie, południowa Wielkopolska oraz silne miasta północne pozostają głównymi obszarami wysokiej jakości życia, natomiast niższe wartości częściej występują na wschodnich i części północnych peryferii. Charakter czołówki jest w obu metodach jednoznacznie miejski. W wariancie eksperckim największe znaczenie mają edukacja, zdrowie, sprawność służb i transport, natomiast wariant ankietowy silniej premiuje wynagrodzenia, rynek pracy, jakość codziennych dojazdów oraz bliskość handlu i usług. Czynniki słabości są bardziej trwałe niż różnice wynikające z wag: przede wszystkim długie dojazdy do ochrony zdrowia, ograniczona oferta transportu i usług oraz mniejsza dostępność służb. Jest to ten sam podstawowy mechanizm zróżnicowania, który obserwowano w poprzedniej edycji raportu.

Beata Klimek

Prezydent
Ostrowa Wielkopolskiego

Z ogromną satysfakcją odnotowujemy wysoką pozycję Ostrowa Wielkopolskiego w najnowszej edycji raportu „Gdzie żyje się najlepiej?" (2026). Zaszczytne 2. miejsce w województwie wielkopolskim w wariancie opartym na badaniu ankietowym, czyli na tym, co za najważniejsze uznają Polacy, oraz 4. miejsce w wariancie eksperckim to dla nas ogromne wyróżnienie. Ten sukces jest potwierdzeniem skuteczności naszej konsekwentnej polityki zrównoważonego rozwoju, która odpowiada na realne potrzeby ostrowian i pozycjonuje miasto jako atrakcyjny ośrodek regionalny.

Na ten wizerunek pracujemy wspólnie od lat, realizując strategię, w której Ostrów Wielkopolski jest autonomicznym, silnym sercem regionu.

Jednym z najważniejszych filarów docenionych w rankingu jest jakość edukacji. Nasz system oświaty opiera się na nowoczesnej infrastrukturze i ambitnych programach, które przygotowują młodych ostrowian do wyzwań współczesności. W szkołach z sukcesem realizujemy innowacyjne projekty - od „Ogarnij inżynierię", w ramach którego uczniowie budują mosty czy projektują zielone dachy, po programy „ABC Emocji", „ABC Empatii", „ABC Ekonomii", kształtujące wrażliwość społeczną, przedsiębiorczość i odpowiedzialność.

Efektywne służby, szybki czas reakcji oraz nowoczesne systemy prewencji i monitoringu dają mieszkańcom poczucie stabilności. Wiemy, że współczesne samorządy stoją na pierwszej linii frontu w sytuacjach kryzysowych, dlatego stale podnosimy nasze standardy gotowości. Konsekwentnie doposażamy ostrowskie służby ratunkowe, inwestujemy w rozbudowę nowoczesnego systemu monitoringu miejskiego obejmującego kluczowe punkty osiedli i dróg oraz wspieramy lokalne jednostki, takie jak Ochotnicze Straże Pożarne. W 2026 roku obchodziliśmy jubileusz 35 – lecia istnienia w Ostrowie Wielkopolskim Straży Miejskiej. Jest ona nie tylko częścią miejskiego systemu bezpieczeństwa i porządku, ale także pełni ważną rolę w zakresie interwencji.

Beata Klimek

Prezydent
Ostrowa Wielkopolskiego

Zwracamy również uwagę na rozbudowaną sieć handlu i usług oraz nowoczesny, ekologiczny transport publiczny. Naszą mobilność wspierają rozwiązania takie jak Ostrowski Bilet Elektroniczny, dedykowane aplikacje, parkingi typu „zostaw samochód, jedź dalej" czy tabor złożony już z 22 autobusów elektrycznych.

Wysoka pozycja w rankingu 2026 udowadnia, że Ostrów Wielkopolski oferuje wysokie warunki do życia, bezpieczeństwo i przyjazne otoczenie dla biznesu. Ostrów Wielkopolski ma wszystkie atuty miasta średniej wielkości, co w wielu aspektach czyni nas znacznie bardziej przyjaznymi do życia niż wielkie metropolie. Mieszkańców z pewnością zachęca wysoki poziom edukacji, łatwa dostępność wydarzeń kulturalnych i sportowych, a także bezstresowe dojazdy bez tracenia czasu w korkach.

Dziękuję mieszkańcom za zaufanie.

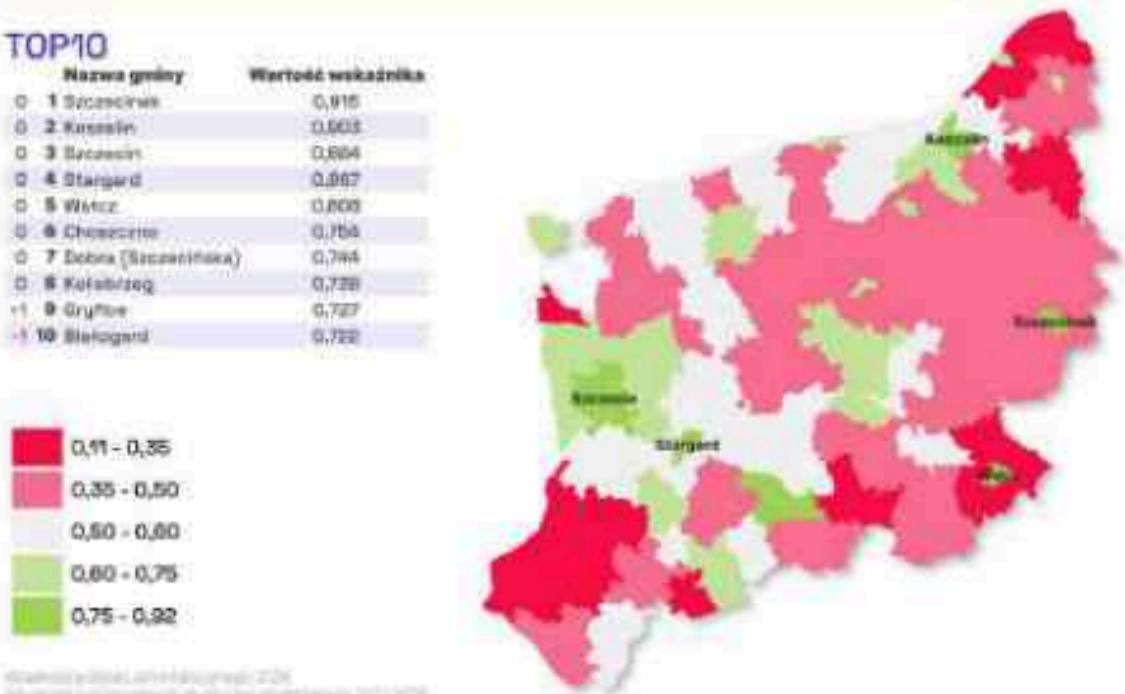
Zachodniopomorskie

Jakość życia w gminach województwa zachodniopomorskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Szczecinek	0,915
0	2	Kołobrzeg	0,803
0	3	Szczecin	0,694
0	4	Stargard	0,667
0	5	Wałcz	0,809
0	6	Choszczno	0,754
0	7	Dobra (Szczecińska)	0,744
0	8	Kołobrzeg	0,739
+1	9	Gryfice	0,727
-1	10	Białogard	0,722

W ujęciu eksperckim województwo zachodniopomorskie osiąga średnią wartość wskaźnika jakości życia 0,5099, co daje mu 14. miejsce w kraju. Mediana dla 113 gmin wynosi 0,5025. Rozkład wyników jest nadal przesunięty w stronę wartości niskich i średnich, choć w porównaniu z poprzednią edycją wyraźnie się poprawił. 12,4% gmin osiąga wynik poniżej 0,35, 37,2% mieści się między 0,35 a 0,50, 29,2% między 0,50 a 0,60, 15,9% między 0,60 a 0,75, a 5,3% przekracza 0,75. Łącznie 49,6% gmin pozostaje poniżej 0,50, natomiast 21,2% osiąga co najmniej 0,60.

Układ przestrzenny jest wyraźnie policentryczny, ale z silną przewagą większych miast. Wysokie wyniki mają więc przede wszystkim stolica województwa oraz miasta pełniące funkcje powiatowych centrów usługowych. Znacznie słabsze rezultaty występują w rozległych, słabiej zaludnionych gminach położonych na obrzeżach województwa, szczególnie na krańcach wschodnich i południowo-zachodnich oraz w części interioru.

Czołówka pozostaje jednoznacznie miejska. Wspólnym źródłem przewagi jest połączenie dobrej edukacji, bliskiej ochrony zdrowia, sprawnych służb ratowniczych, rozbudowanego transportu publicznego i szerokiej oferty usług. Jednocześnie w największych miastach widoczne są typowe koszty koncentracji funkcji – przede wszystkim hałas, zanieczyszczenie powietrza oraz lokalna ekspozycja na zagrożenia powodziowe.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Szczecinek, z wartością 0,916, utrzymuje pierwsze miejsce w województwie. Najsilniej na jego wynik wpływa bardzo duży udział zdarzeń, do których straż pożarna dociera w czasie krótszym niż pięć minut, oraz dobre wyniki uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Istotnym atutem jest również zróżnicowana komunikacja publiczna i duża liczba przystanków, a także wysoka dostępność podstawowej opieki zdrowotnej. Wynik ograniczają głównie jakość powietrza, ekspozycja części zabudowy na zagrożenie powodziowe, sąsiedztwo obiektów mogących powodować poważne awarie przemysłowe oraz większe odległości do części placówek medycznych.

Koszalin, z wynikiem 0,903, pozostaje drugi. Największe przewagi to bardzo dobre wyniki egzaminacyjne, szybkie interwencje straży pożarnej, rozbudowana sieć przystanków i różnorodność dostępnych środków transportu. Korzystnie wypada również liczba świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej oraz dostęp do infrastruktury elektromobilności. Pozycję miasta ograniczają przede wszystkim zanieczyszczenie powietrza, hałas, lokalna ekspozycja na zagrożenie powodziowe oraz większe odległości do wybranych jednostek ratowniczych i placówek medycznych.

Szczecin, z wartością 0,884, zajmuje trzecie miejsce. Stolica województwa korzysta z bardzo dobrych wyników edukacyjnych, szerokiej oferty transportu publicznego, dużej liczby przystanków i punktów ładowania samochodów elektrycznych, a także z rozbudowanej sieci usług zdrowotnych i handlowych. Główne ograniczenia to natomiast pyłowe zanieczyszczenie powietrza, hałas, lokalne ryzyko powodziowe oraz większe odległości do części jednostek straży pożarnej.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe miejsca zajmują Cedynia – 0,107, Nowe Warpno – 0,177 oraz Nowogródek Pomorski – 0,298. Łączy je przede wszystkim bardzo słaba dostępność ochrony zdrowia oraz usług codziennych, wynikająca z peryferyjnego położenia i rozproszonej sieci osadniczej.

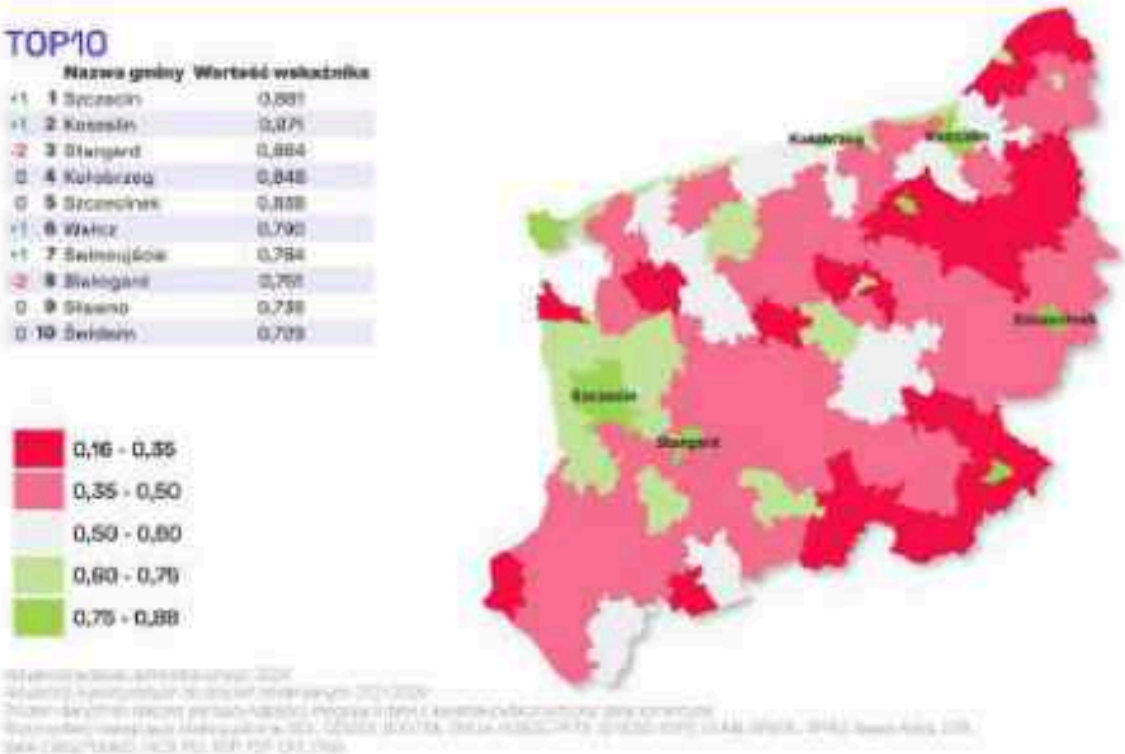
W Cedyni najważniejszym problemem są bardzo duże odległości do SOR, szpitala i innych placówek medycznych. Dodatkowo wynik obniżają daleki dostęp do części placówek edukacyjnych, zagrożenie powodziowe i jakość powietrza. Relatywnymi atutami pozostają niektóre wyniki edukacyjne, dostęp do podstawowej infrastruktury technicznej oraz część lokalnego transportu, jednak nie rekompensują one skali barier zdrowotnych.

Nowe Warpno najsilniej traci przez niską dostępność aptek, SOR i placówek medycznych, a także do policji. Dodatkowym ograniczeniem jest ekspozycja części zabudowy na zagrożenia powodziowe. Po stronie atutów można wskazać wyniki edukacyjne, liczbę porad podstawowej opieki zdrowotnej oraz relatywnie korzystne warunki ekonomiczne, ale ich pozytywny wpływ nie równoważy przestrzennej izolacji.

W Nowogródku Pomorskim najważniejszym problemem są niska dostępność przychodni, aptek, SOR i szpitala, a następnie do policji i jednostek straży pożarnej. Jednocześnie gmina bardzo dobrze wypada pod względem środowiska przyrodniczego, a relatywnie korzystne są również niektóre wyniki edukacyjne. Przypadek ten dobrze pokazuje, że walory środowiskowe nie są w stanie zrekompensować słabej dostępności podstawowych usług.

Jakość życia w gminach województwa zachodniopomorskiego

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

Przy wagach ankietowych średnia dla województwa wynosi 0,4809, co również daje Zachodniopomorskiemu 14. miejsce w kraju. Mediana jest znacznie niższa niż w wariancie eksperckim i wynosi 0,4369. 15,9% gmin osiąga wynik poniżej 0,35, a aż 49,6% mieści się w przedziale 0,35–0,50. Oznacza to, że 65,5% jednostek pozostaje poniżej 0,50. Z drugiej strony 23,0% osiąga co najmniej 0,60, w tym 7,1% przekracza 0,75. Rozkład jest więc silnie spolaryzowany: stosunkowo liczna grupa bardzo dobrych ośrodków miejskich współistnieje z szeroką grupą słabszych gmin peryferyjnych.

Przestrzennie szczególnie wyraźny jest kręgosłup Szczecin–Stargard oraz pas większych ośrodków północnych z Koszalinem i Kołobrzegiem, uzupełniony przez Szczecinek i kilka miast powiatowych. Niskie wartości dominują w wielu gminach interioru, na wschodnich krańcach województwa oraz na słabiej zurbanizowanych terenach położonych pomiędzy głównymi centrami miejskimi.

Trzy najlepsze gminy – przepis na sukces

Szczecin, z wartością 0,881, awansuje na pierwsze miejsce. Najsilniej na jego wynik pracują wysokie rezultaty matur i egzaminu ósmoklasisty, korzystne wynagrodzenia mieszkańców, dobra jakość dojazdów drogowych do zabudowy oraz wysokie wydatki samorządowe. Istotne są również różnorodność transportu publicznego i bardzo szeroka oferta handlowa. Wynik obniżają przede wszystkim większe odległości do części jednostek straży pożarnej, bezrobocie, jakość powietrza oraz lokalne bariery w dostępie do niektórych funkcji publicznych.

Koszalin, z wynikiem 0,871, przesuwa się na drugą pozycję. Największe znaczenie mają dobre wyniki szkół, poziom wynagrodzeń, sprawne działanie straży pożarnej, korzystne dojazdy drogowe i szeroka oferta różnych sieci handlowych. Najważniejszymi ograniczeniami pozostają bezrobocie, większe odległości do części placówek medycznych i jednostek straży oraz zanieczyszczenie powietrza.

Stargard, z wartością 0,864, zajmuje trzecie miejsce. Na wysoką pozycję składają się dobre wyniki egzaminacyjne, korzystne wynagrodzenia, szybkie interwencje straży pożarnej, duża liczba przystanków, dobre dojazdy drogowe oraz zróżnicowana oferta handlu. Wynik ograniczają przede wszystkim bezrobocie, jakość powietrza, większe odległości do jednostek straży oraz słabszy dostęp do miejsc schronienia. W porównaniu z 2025 rokiem skład podium się nie zmienił, ale zmieniła się kolejność: rok wcześniej prowadził Stargard, przed Szczecinem i Koszalinem.

Trzy najsłabsze gminy – obszary do poprawy

Najniższe wartości osiągają Cedynia – 0,155, Nowogródek Pomorski – 0,236 oraz Nowe Warpno – 0,263. Skład tej grupy jest identyczny jak w poprzedniej edycji, co wskazuje na trwałość występujących tam barier.

W Cedyni zdecydowanie najsilniejszym problemem jest dostęp do ochrony zdrowia – szczególnie duże są odległości do szpitala, przychodni, SOR i aptek. Bardzo niska jest również dostępność usług i edukacja. Wariant ankietowy dodatkowo silniej uwidacznia wpływ bezrobocia i większych odległości do części instytucji publicznych. Atutami są niektóre wyniki egzaminacyjne, relatywnie korzystne wynagrodzenia, wydatki samorządowe i część infrastruktury drogowej.

W Nowogródku Pomorskim skala barier zdrowotnych jest szczególnie duża – mieszkańcy mają relatywnie daleko do placówek medycznych, aptek, szpitala i SOR, a dodatkowo słaba jest dostępność transportu i służb oraz miejsc schronienia. Relatywnymi przewagami pozostają środowisko przyrodnicze, infrastruktura techniczna i cyfrowa oraz część warunków mieszkaniowych.

W Nowym Warpnie problemem jest przede wszystkim daleki dostęp do aptek, szpitala, przychodni i SOR, a także do jednostek straży pożarnej i policji. Przy wagach ankietowych dodatkowo silniej obciąża wynik bezrobocie. Korzystnie wypadają natomiast niektóre parametry ekonomiczne, wyniki egzaminacyjne, wydatki samorządowe oraz liczba świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej.

Zmiany względem 2025 i porównanie obu sposobów wagowania

Najważniejszą zmianą jest wyraźna poprawa wyników w wariancie eksperckim. Średnia wojewódzka wzrosła z 0,4758 do 0,5099, czyli o około 0,034 punktu, a mediana z 0,461 do 0,502. Co szczególnie istotne, wartość wskaźnika wzrosła we wszystkich 113 gminach województwa. Udział gmin z wynikiem poniżej 0,35 zmniejszył się z 18,6% do 12,4%, a poniżej 0,50 – z 64,6% do 49,6%. Jednocześnie udział gmin osiągających co najmniej 0,60 zwiększył się z 16,0% do 21,2%, a co najmniej 0,75 – z 4,4% do 5,3%.

Poprawa pozwoliła Zachodniopomorskiemu przesunąć się przy wagach eksperckich z 15. na 14. miejsce wśród województw. Pierwsza trójka – Szczecinek, Koszalin i Szczecin – pozostała bez zmian. W TOP10 jedyną zmianą kolejności jest awans Gryfic na dziewiątą pozycję kosztem Białogardu. Na końcu rankingu Cedynia i Nowe Warpno zachowały dwa ostatnie miejsca, natomiast do ostatniej trójki weszło Nowogródek Pomorski, zastępując Moryń. Mimo to także gminy z końca rankingu poprawiły swoje wartości bezwzględne.

W wariancie ankietowym zmiany są dużo mniejsze i mają lekko negatywny kierunek. Średnia spadła z 0,4824 do 0,4809, a mediana z około 0,439 do 0,437. Wartość wskaźnika wzrosła w 50 gminach, natomiast spadła w 63. Udział gmin poniżej 0,35 zwiększył się z 14,2% do 15,9%, a poniżej 0,50 z 64,6% do 65,5%. Jednocześnie udział gmin osiągających co najmniej 0,60 pozostał na poziomie 23,0%, a co najmniej 0,75 – 7,1%.

Zachodniopomorskie utrzymało w tym wariancie 14. miejsce w kraju. Największa zmiana nastąpiła na podium: Szczecin awansował z drugiego na pierwsze miejsce, Koszalin z trzeciego na drugie, natomiast Stargard spadł z pierwszego na trzecie. Skład trzech najsłabszych gmin – Cedynia, Nowogródek Pomorski i Nowe Warpno – nie zmienił się.

Porównanie obu metod pokazuje obecnie większą różnicę niż rok wcześniej. Rozkład wyników eksperckich wyraźnie przesunął się w górę, podczas gdy ankietowy pozostał niemal bez zmian. Mediana ekspercka wynosi obecnie 0,502 wobec 0,437 w ankietowej, a poniżej 0,50 znajduje się odpowiednio 49,6% i 65,5% gmin. Z drugiej strony udział bardzo wysokich wyników pozostaje nieco większy w wariancie ankietowym. Rok wcześniej różnica pomiędzy metodami była znacznie mniejsza, choć już wówczas oba ujęcia wskazywały ten sam miejski rdzeń przewagi i słabe peryferia.

Geografia wyników jest w obu wariantach praktycznie taka sama i pokrywa się z zeszłorocznym wzorcem przestrzennym: wysoka jakość życia koncentruje się wzdłuż głównych osi miejskich i transportowych, natomiast peryferia tracą przede wszystkim z powodu dużych odległości do ochrony zdrowia, usług i transportu. Charakter czołówki jest zdecydowanie miejski. W ujęciu eksperckim sukces opiera się przede wszystkim na sprawnych służbach, dobrej edukacji, zdrowiu i transporcie, natomiast w wariancie ankietowym silniej dochodzą do głosu wynagrodzenia, rynek pracy, jakość codziennych dojazdów i bliskość handlu. Czynniki słabości są trwałe niezależnie od sposobu wagowania: duże odległości do szpitali, SOR, przychodni i aptek, ograniczona dostępność transportu i usług oraz dłuższy dojazd służb. W gminach nadgranicznych i położonych na obrzeżach województwa te bariery nadal kumulują się najsilniej.

Jakość życia według 10 wymiarów

W tej części raportu przechodzimy z poziomu syntetycznego wskaźnika jakości życia do analizy jego składowych. Rozbijamy wynik każdej gminy na 10 wymiarów tematycznych, aby precyzyjnie wskazać, co buduje przewagi, a co ogranicza potencjał rozwojowy. Takie ujęcie pozwala zidentyfikować obszary, w których interwencja przyniesie największą poprawę odczuwanej jakości życia.

Każdy wymiar jest mierzony zestawem wskaźników cząstkowych, znormalizowanych do skali 0–1 (wyższa wartość = lepiej), a następnie agregowanych do wartości wymiaru dla gminy. Wyniki prezentujemy w dwóch wariantach wagowania:

- eksperckim – podkreślającym znaczenie systemowe i długofalowe;
- ankietowym – odzwierciedlającym preferencje i doświadczenia Polaków.

Porównanie obu ujęć pokazuje, na ile trwałe są wnioski i gdzie różnią się hierarchie potrzeb.

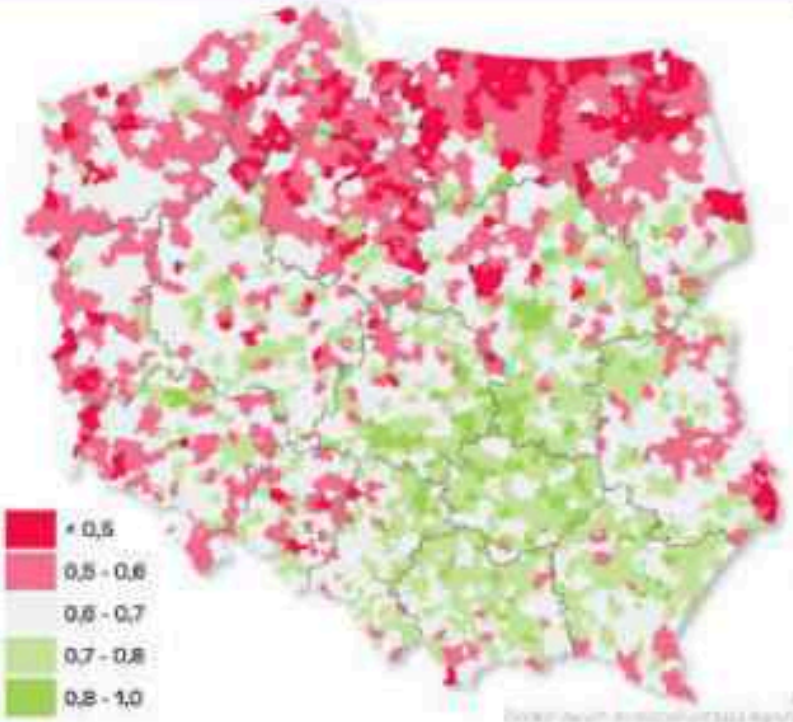
Warto pamiętać, że wysoka pozycja w wskaźniku syntetycznym może wynikać z różnych kombinacji składowych. Dlatego analiza wymiarów służy diagnozie selektywnej: w jednej gminie wysoką pozycję w rankingu zapewni transport i dostępność usług, w innej – zdrowie i edukacja, w jeszcze innej – aspekty środowiskowe. Celem rozdziału jest więc dostarczenie mapy decyzyjnej: pokazujemy, które wymiary warto wzmacniać w pierwszej kolejności w poszczególnych regionach Polski.

Infrastruktura techniczna i cyfrowa

Jakość życia w kategorii Infrastruktura techniczna i cyfrowa

Obliczenia w oparciu o 7 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Kleszczów	1,000
0	2	Rudna	0,960
0	3	Trzebnica	0,930
+3	4	Podkowa Leśna	0,900
+4	5	Niegowa	0,899
+2	6	Kamieńsk	0,896
+14	7	Laskarzew	0,894
-4	8	Rogoźnik	0,893
+10	9	Iwaniska	0,888
-4	10	Dąbrowice	0,887

Wskaźnik jakości życia w kategorii Infrastruktura techniczna i cyfrowa został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Dostęp do sieci wodociągowej
Dostęp do sieci kanalizacyjnej
Dostęp do sieci gazowej
Dostęp do sieci ciepłowniczej
Dostęp do Internetu Szerokopasmowego
Dostęp do sieci drogowej
Efektywność sieci osadniczej

W ujęciu eksperckim czołówka rankingu kategorii „Infrastruktura techniczna i cyfrowa" ma wyraźnie lokalny, a nie metropolitalny charakter. W pierwszej dziesiątce znajduje się pięć gmin wiejskich, trzy miejsko-wiejskie i tylko dwie miejskie. Najsilniej reprezentowane są województwa łódzkie i mazowieckie, co wpisuje się w widoczny na mapie pas relatywnie wysokich wartości w środkowej i południowej części kraju.

Rozpiętość wyników w TOP10 jest stosunkowo duża: od 1,000 do 0,887, co oznacza, że nawet w grupie liderów przewaga dwóch pierwszych gmin jest wyraźna.

Rozkład wyników dla wszystkich gmin jest skoncentrowany przede wszystkim w środkowej części skali. Aż 42,2% gmin osiąga wartości od 0,6 do 0,7, kolejne 28,2% mieści się w przedziale 0,7–0,8. Bardzo wysokie wyniki, co najmniej 0,8, dotyczą 5,6% gmin, natomiast taki sam odsetek – 5,6% – uzyskuje wartości poniżej 0,5. Mediana wskaźnika wynosi 0,665.

Przestrzennie widoczny jest podział między lepiej wyposażoną infrastrukturalnie Polską centralną i południową a słabszym pasem północnym i północno-wschodnim.

Szczególnie wyróżnia się województwo świętokrzyskie, gdzie 24,5% gmin osiąga wartość co najmniej 0,8; w łódzkim odsetek ten wynosi 15,3%, a w mazowieckim 9,9%. Odwrotny obraz obserwujemy w warmińsko-mazurskim, gdzie aż 32,8% gmin znajduje się poniżej poziomu 0,5. Stosunkowo duży udział niskich wyników występuje również w kujawsko-pomorskim, pomorskim i podlaskim.

Czynniki sukcesu i słabości

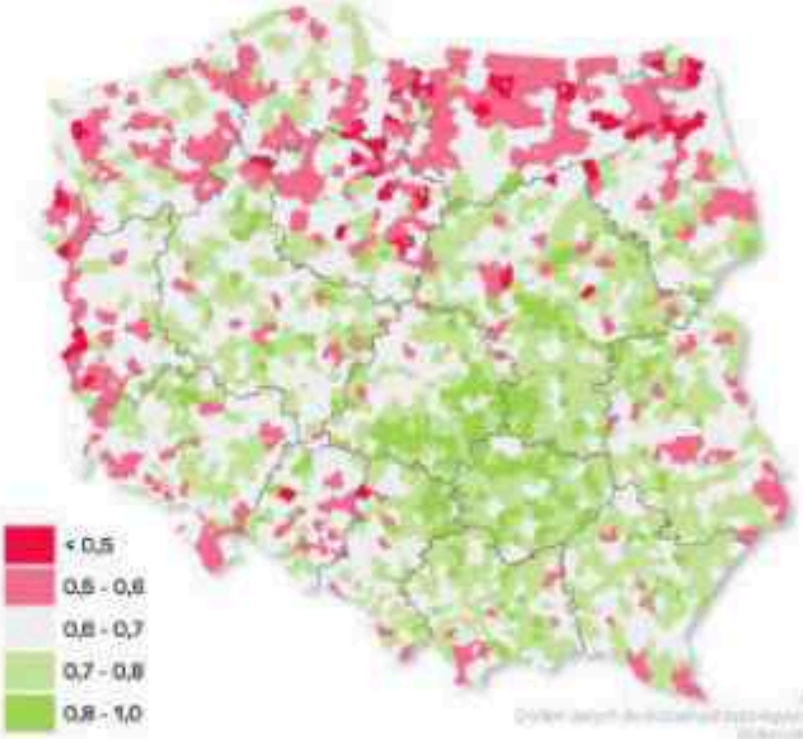
Analiza wpływu wskaźników szczegółowych pokazuje, że o różnicy między pierwszą a ostatnią dziesiątką w największym stopniu decyduje infrastruktura cyfrowa i drogowa. Wśród liderów zdecydowanie korzystniej wypada dostępność Internetu o prędkości powyżej 100 Mb/s, w tym przede wszystkim dostępność światłowodu oraz większa różnorodność technologii dostępu. Jednocześnie znacznie mniejszy jest negatywny wpływ braku szybkiego Internetu. Drugim istotnym czynnikiem jest jakość dostępu drogowego: gminy z czołówki charakteryzuje mniejszy udział zabudowy obsługiwanej przez drogi nieutwardzone oraz większy udział budynków mieszkalnych położonych przy drogach o klasach korzystnych z punktu widzenia jakości życia. Dodatkowym atutem jest lepiej rozwinięta sieć kanalizacyjna, a w nieco mniejszym stopniu gazowa.

Na drugim biegunie znajdują się wyłącznie gminy wiejskie. W ostatniej dziesiątce wartości wskaźnika mieszczą się w przedziale od około 0,23 do 0,37. Charakterystyczne jest to, że słabe wyniki nie wynikają po prostu z niedostatku wszystkich sieci technicznych. Część gmin z końca zestawienia uzyskuje relatywnie korzystny wkład wskaźnika związanego z siecią wodociągową, jednak jest on niwelowany przez znacznie gorszą dostępność szybkiego Internetu, duży udział dróg nieutwardzonych, słabszą kanalizację oraz mniej efektywny układ sieci osadniczej. O pozycji decyduje zatem raczej kumulacja kilku deficytów niż brak pojedynczego elementu infrastruktury.

Jakość życia w kategorii Infrastruktura techniczna i cyfrowa

Obliczenia w oparciu o 7 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
=1	1	Rudna	1,000
-1	2	Kleszczów	0,995
+3	3	Trzebnica	0,969
=0	4	Niegowa	0,940
-1	5	Dąbrowice	0,937
-3	6	Rzgów	0,934
+7	7	Iwanówka	0,933
-3	8	Irządze	0,926
=1	9	Paradyż	0,925
+7	10	Rzeczyca	0,905

Wskaźnik jakości życia w kategorii Infrastruktura techniczna i cyfrowa został policzony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

- Dostęp do sieci wodociągowej
- Dostęp do sieci kanalizacyjnej
- Dostęp do sieci gazowej
- Dostęp do sieci ciepłowniczej
- Dostęp do Internetu Szerokopasmowego
- Dostęp do sieci drogowej
- Efektywność sieci osadniczej

Wariant wykorzystujący wagi z badania ankietowego jeszcze silniej premiuje niewielkie gminy. Osiem z dziesięciu najwyżej sklasyfikowanych jednostek to gminy wiejskie, a dwie pozostałe są miejsko-wiejskie. Połowa całej pierwszej dziesiątki pochodzi z województwa łódzkiego. Jednocześnie siedem gmin znajduje się w TOP10 w obu sposobach wagowania, co wskazuje na dużą stabilność grupy jednostek o najlepiej rozwiniętej infrastrukturze technicznej i cyfrowej.

Rozkład wyników jest wyraźnie przesunięty w stronę wyższych wartości niż przy wagach eksperckich. Wynik co najmniej 0,8 uzyskuje 9,8% gmin, a jedynie 1,6% znajduje się poniżej 0,5. Największe grupy tworzą gminy z przedziałów 0,6–0,7 – 40,4% – oraz 0,7–0,8 – 37,3%. Mediana wzrasta do 0,694. Oznacza to, że przy preferencjach zadeklarowanych przez respondentów relatywnie więcej gmin ocenianych jest jako dobrze wyposażonych infrastrukturalnie.

Układ przestrzenny pozostaje podobny, lecz strefa wysokich wartości staje się wyraźnie szersza. W świętokrzyskim aż 39,2% gmin osiąga co najmniej 0,8, w łódzkim 26,0%, a w mazowieckim 16,2%. Obszary słabsze nadal koncentrują się przede wszystkim na północy i północnym wschodzie, jednak skala bardzo niskich wyników jest znacznie mniejsza niż w wariancie eksperckim. W warmińsko-mazurskim udział gmin poniżej 0,5 spada do 6,9%, w kujawsko-pomorskim wynosi 5,6%, a w podlaskim 5,0%.

Czynniki sukcesu i słabości

Także w tym wariancie największe różnice między czołówką a końcem rankingu wynikają z jakości sieci drogowej oraz dostępu do szybkiego Internetu. Szczególnie silnie różnicuje gminy udział zabudowy przy drogach nieutwardzonych, dostęp do Internetu światłowodowego powyżej 100 Mb/s, dostępność co najmniej jednego szybkiego medium oraz możliwość korzystania z kilku technologii dostępowych. Wśród czynników pozytywnych wyraźnie zaznacza się także korzystna klasa drogi przy zabudowie mieszkaniowej oraz długość sieci kanalizacyjnej. Jest to spójne z konstrukcją wag ankietowych, w których podstawowe sieci komunalne i elementy infrastruktury drogowej otrzymały większe znaczenie niż w podejściu eksperckim.

Warto jednocześnie zauważyć, że sama długość sieci wodociągowej nie rozstrzyga o miejscu w rankingu. Wśród gmin o najniższych wynikach jej wkład bywa relatywnie wysoki, ale nie rekompensuje deficytów cyfrowych i drogowych. W praktyce o wysokiej pozycji decyduje więc kompleksowość infrastruktury: dobre wyposażenie w sieci podstawowe musi iść w parze z dostępnością szybkiego Internetu i odpowiednią jakością lokalnej sieci drogowej.

Porównanie obu sposobów wagowania

Pod względem **rozkładu wyników** podejście ankietowe daje wyraźnie więcej ocen wysokich i mniej bardzo niskich. **Geografia wyników** jest natomiast w obu wariantach zbliżona: przewaga koncentruje się w Polsce centralnej i południowej, a najsłabsze skupiska występują przede wszystkim na północy i północnym wschodzie. **Charakter czołówki** jest również podobny – dominują niewielkie gminy, przede wszystkim wiejskie i miejsko-wiejskie; wariant ankietowy jest pod tym względem jeszcze bardziej jednorodny. **Czynniki sukcesu i słabości** są w obu metodach zbliżone: liderów wyróżnia przede wszystkim dobra infrastruktura cyfrowa, mały udział dróg nieutwardzonych, korzystne warunki drogowe przy zabudowie oraz rozwinięta kanalizacja. Gminy z końca zestawienia cechuje kumulacja deficytów w dostępie do szybkiego Internetu i jakości dróg, której nie jest w stanie zrównoważyć nawet relatywnie dobrze rozwinięta sieć wodociągowa.

Zmiany względem edycji 2025

W porównaniu z poprzednią edycją widoczne jest ogólne przesunięcie wyników w górę. W 2025 roku przy wagach eksperckich jedynie 3,8% gmin osiągało co najmniej 0,8, a 7,3% znajdowało się poniżej 0,5. W edycji 2026 udziały te wynoszą odpowiednio 5,6% i 5,6%. W wariancie ankietowym udział gmin z wynikiem co najmniej 0,8 wzrósł z 6,5% do 9,8%, natomiast udział wyników poniżej 0,5 obniżył się z 2,2% do 1,6%.

Zmiana ta ma szeroki charakter: spośród gmin, dla których możliwe było porównanie rok do roku, wartość wskaźnika wzrosła w około 78,0% przypadków przy wagach eksperckich i w 79,3% przy wagach ankietowych. Jednocześnie czołówka pozostaje stosunkowo stabilna. W wariancie eksperckim siedem obecnych gmin z TOP10 należało do pierwszej dziesiątki również rok wcześniej, a w ankietowym – osiem. Największe awanse w obecnej czołówce eksperckiej zanotowały Iwaniska, Łaskarzew i Podkowa Leśna, natomiast w wariancie ankietowym szczególnie widoczne są wzrosty Iwanisk i Rzeczycy. Kierunek zmian wskazuje zatem bardziej na stopniową poprawę poziomu infrastruktury w szerokiej grupie gmin niż na zasadniczą zmianę geograficznego układu liderów i obszarów słabszych.

Andrzej Dulka

Prezes Polskiej Izby
Informatyki i Telekomunikacji

PIIT

Trudno dziś wyobrazić sobie sprawnie funkcjonujące państwo bez rozbudowanej i niezawodnej infrastruktury telekomunikacyjnej. Dostęp do szybkiej sieci przestał być jedynie dodatkowym atutem lokalnym – stał się podstawową potrzebą cywilizacyjną, równie istotną jak dostawy prądu czy nowoczesna infrastruktura. Brak tego elementu może wyraźnie obniżyć potencjał rozwoju regionu, zmuszając inwestorów do wyboru innych lokalizacji i zniechęcając ludzi do osiedlania się na danym terenie.

> Współczesna konkurencyjność jednostek samorządu terytorialnego zależy bezpośrednio od stopnia ich cyfryzacji. Gminy inwestujące w nowoczesne sieci światłowodowe oraz zwiększanie zasięgu sieci mobilnych nowej generacji zyskują ogromny impuls rozwojowy - otwierają się na innowacyjne przedsiębiorstwa oraz zaawansowany technologicznie przemysł. Z kolei zaniedbania w tym obszarze nieuchronnie prowadzą do wykluczenia społeczno-gospodarczego i postępującego wyludniania trudniej dostępnych obszarów.

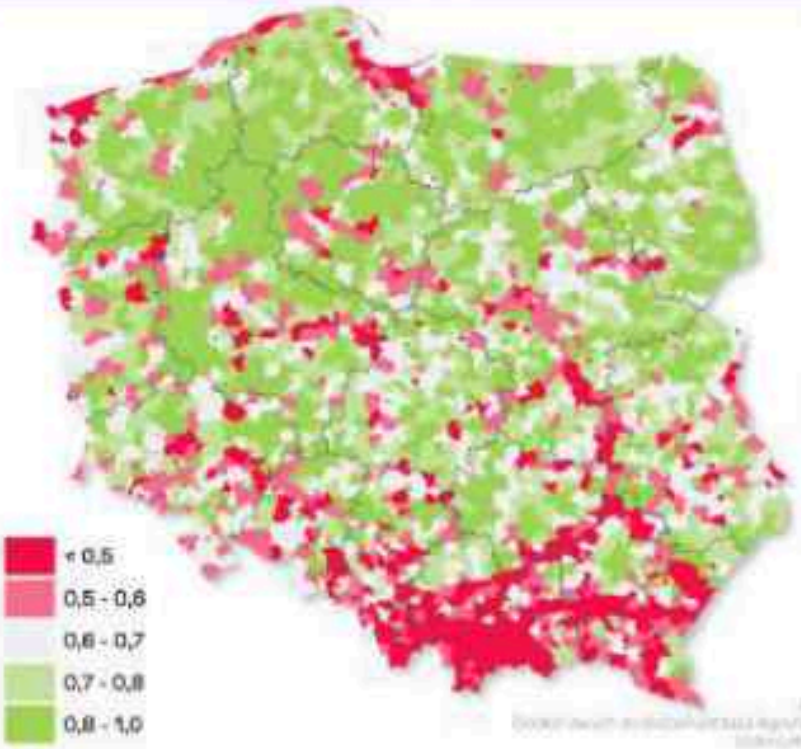
Jak wskazują dane GUS, w 2025 r. dostęp do internetu miało 96% gospodarstw domowych. Odsetek gospodarstw domowych z dostępem do internetu przez szerokopasmowe łącze stacjonarne wynosił 70,3%, a przez szerokopasmowe łącze mobilne - 78,2%. Wniosek jest jeden – na mapie Polski wciąż pozostają tzw. białe plamy. Aby je wyeliminować, niezbędne jest zdecydowane zaangażowanie władz centralnych i lokalnych w realizację projektów i wykorzystanie funduszy zarówno krajowych, jak i unijnych. Samorządy mogą realnie przyspieszyć prace poprzez uproszczenie formalności, skrócenie czasu oczekiwania na decyzje administracyjne oraz promowanie korzyści z cyfryzacji wśród mieszkańców.

Fundamentem powodzenia całego procesu pozostaje jednak partnerstwo sektora publicznego z prywatnymi operatorami, którzy dysponują wiedzą techniczną i zapleczem finansowym. Wszystkim tym działaniom musi towarzyszyć ciągłe podnoszenie umiejętności cyfrowych obywateli. Tylko w ten sposób stworzymy spójny, nowoczesny system wyrównujący szanse edukacyjne i zawodowe w każdym zakątku kraju, zapewniając Polsce długofalowy wzrost gospodarczy.

Środowisko przyrodnicze

Jakość życia w kategorii Środowisko przyrodnicze

Obliczenia w oparciu o 6 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+1	1	Szudziałowo	1,000
+10	2	Kuźnica	0,991
-2	3	Gostynin	0,985
0	4	Hajnówka	0,985
+13	5	Dwojnice	0,981
-1	6	Skórcz	0,977
+129	7	Gościno	0,975
+55	8	Bytów	0,971
+836	9	Borzytuchom	0,971
-7	10	Wysiełki	0,969

Wskaźnik jakości życia w kategorii Środowisko przyrodnicze został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Jakość powietrza
Zanieczyszczenie hałasem
Bliskość obiektów zanieczyszczających środowisko
Położenie/bliskość obszarów zagrożonych zalaniem
Bliskość aktywnych osuwisk
Bliskość obszarów zagrożonych ruchami masowymi

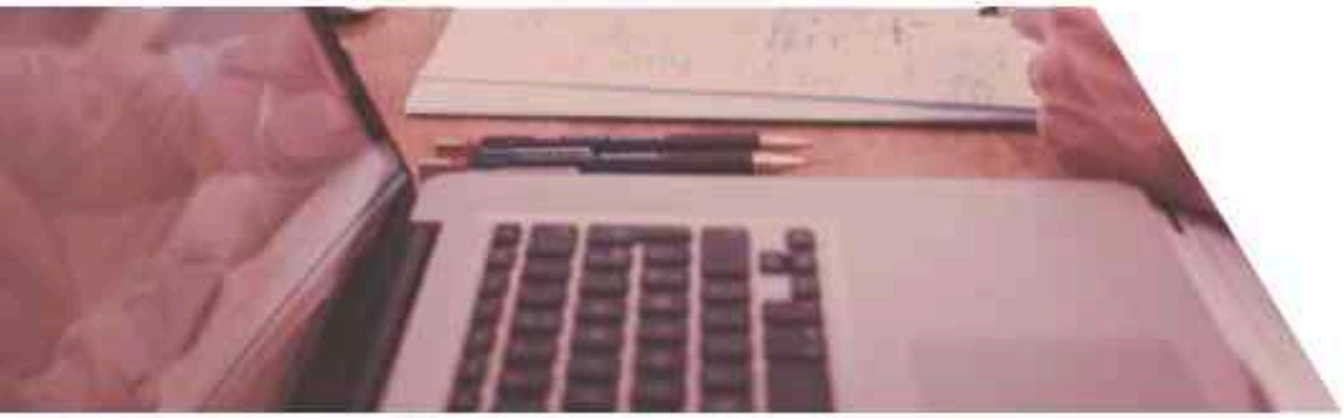
W ujęciu eksperckim wyniki w kategorii „Środowisko przyrodnicze" tworzą bardzo wyraźny układ przestrzenny. Najwyższe wartości koncentrują się przede wszystkim w północnej i północno-zachodniej części kraju, podczas gdy pas niskich wartości obejmuje znaczną część południa, szczególnie Małopolskę, Podkarpacie i część województwa śląskiego. Pierwsza dziesiątka ma zróżnicowany charakter administracyjny, ale wyraźnie dominują w niej mniejsze ośrodki: cztery gminy wiejskie, dwie gminy miejskie, dwa miasta powiatowe oraz dwie gminy miejsko-wiejskie. Aż dziewięć z dziesięciu jednostek pochodzi z województw pomorskiego, podlaskiego i lubuskiego.

Rozkład wyników jest relatywnie korzystny. Wartość co najmniej 0,8 osiąga 28,7% gmin, a kolejne 22,7% mieści się w przedziale 0,7–0,8. Oznacza to, że ponad połowa gmin w Polsce – 51,4% – uzyskuje wynik na poziomie co najmniej 0,7. Jednocześnie 15,5% gmin znajduje się poniżej 0,5. Mediana wskaźnika wynosi 0,707. Największy udział bardzo wysokich wyników występuje w kujawsko-pomorskim – 48,6% gmin osiąga co najmniej 0,8 – oraz w wielkopolskim (46,5%), zachodniopomorskim (43,4%), warmińsko-mazurskim (42,2%) i podlaskim (41,2%). Na drugim biegunie znajduje się przede wszystkim Małopolska, gdzie 53,6% gmin osiąga wynik poniżej 0,5, oraz Podkarpacie – 42,5%.

Czynniki sukcesu i słabości

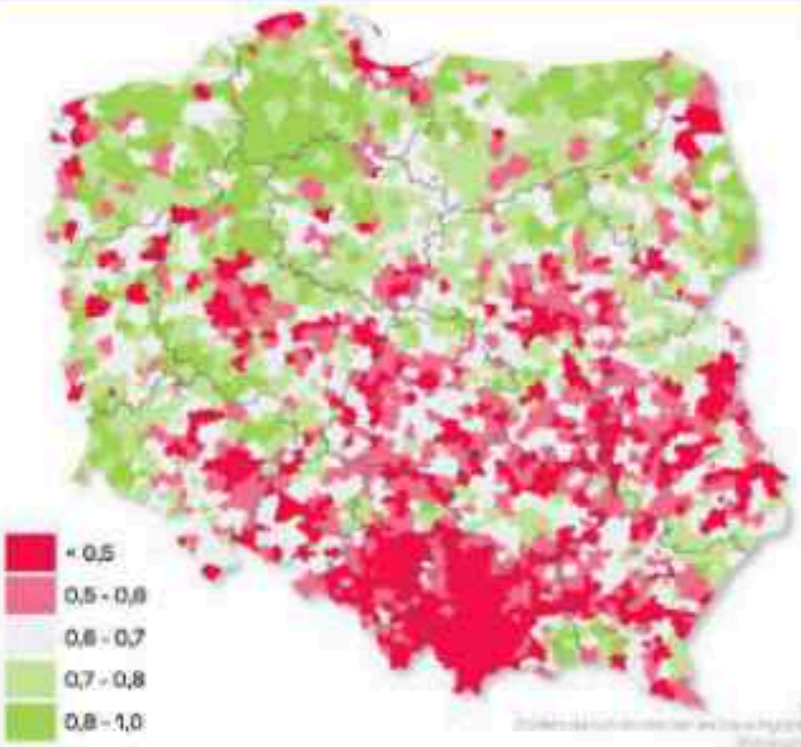
Analiza wpływu wskaźników szczegółowych pokazuje, że wysoka pozycja liderów nie wynika wyłącznie z jakości powietrza. Szczególnie ważny jest brak kumulacji zagrożeń środowiskowych. W eksperckim wariancie TOP10 nie występuje obciążenie związane z aktywnymi osuwiskami ani obszarami zagrożonymi ruchami masowymi, a w siedmiu z dziesięciu gmin nie występuje również obciążenie związane z zagrożeniem powodziowym. W siedmiu jednostkach wpływ hałasu jest zerowy. W praktyce liderzy łączą więc stosunkowo dobrą jakość powietrza z niewielką ekspozycją zabudowy na hałas, zagrożenia powodziowe i geologiczne oraz z większym oddaleniem od obiektów uciążliwych.

Odwrotny mechanizm obserwujemy wśród gmin zajmujących najniższe miejsca. W eksperckiej ostatniej dziesiątce największą przeciętną „karę" generują wskaźniki dotyczące zagrożenia powodziowego, a następnie jakości powietrza i bliskości obiektów zanieczyszczających środowisko. Istotne znaczenie mają również osuwiska i obszary zagrożone ruchami masowymi. Dobrze widać to w południowej Polsce, gdzie niekorzystne wartości jakości powietrza często nakładają się na uwarunkowania związane z rzeźbą terenu i zagrożeniami naturalnymi. Z kolei w przypadku części jednostek położonych poza południem kraju niska pozycja jest silnie związana z położeniem w strefach zagrożonych powodzią lub bliskością obiektów uciążliwych. Taki obraz jest zgodny z konstrukcją wag eksperckich: szczególnie wysoką wagę otrzymują zagrożenie powodziowe, odległość od obiektów zanieczyszczających oraz stężenie PM2,5, a relatywnie duże znaczenie mają również hałas i zagrożenia osuwiskowe.

Jakość życia w kategorii Środowisko przyrodnicze

Obliczenia w oparciu o 6 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+6	1	Chojnice	1,000
+200	2	Borzytuchom	0,998
+111	3	Sośnicowice	0,998
+34	4	Bytów	0,998
-3	5	Sozdnica	0,980
-5	6	Szydłowiec	0,979
+67	7	Trzebielino	0,975
+5	8	Kuźnica	0,968
+16	9	Ryn	0,965
+83	10	Gniewice	0,962

Wskaźnik jakości życia w kategorii Środowisko przyrodnicze został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Jakość powietrza
Zanieczyszczenie hałasem
Obecność obiektów zanieczyszczających środowisko
Położenie/bliskość obszarów zagrożonych zalewem
Bliskość aktywnych osuwisk
Bliskość obszarów zagrożonych tąpaniu masowymi

W podejściu opartym na badaniu ankietowym przestrzenny układ wyników jest podobny, ale kontrast między północą i południem staje się jeszcze bardziej widoczny. Czołówka jest silnie skoncentrowana w Polsce północnej i północno-zachodniej. Cztery miejsca w TOP10 zajmują gminy z województwa pomorskiego, a kolejne dwa jednostki z województwa podlaskiego. W pierwszej dziesiątce dominują gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, choć znalazły się w niej również jednostki miejskie. Siedem gmin należy do TOP10 w obu wariantach wagowania, co potwierdza dużą stabilność grupy jednostek o szczególnie korzystnych warunkach środowiskowych.

Rozkład wartości jest jednak wyraźnie mniej korzystny niż przy wagach eksperckich. Wynik co najmniej 0,8 osiąga 11,3% gmin, a 21,1% znajduje się w przedziale 0,7–0,8. Łącznie wartości na poziomie co najmniej 0,7 dotyczą więc 32,4% gmin, wobec 51,4% przy wagach eksperckich. Jednocześnie aż 21,9% jednostek znajduje się poniżej poziomu 0,5, a mediana wskaźnika wynosi 0,633. Największy udział gmin z wynikiem co najmniej 0,8 występuje w pomorskim (36,6%), zachodniopomorskim (35,4%) i warmińsko-mazurskim (29,3%). Szczególnie silne skupisko niskich wyników tworzy południe kraju: poniżej 0,5 znajduje się 71,6% gmin małopolskich i 60,5% śląskich.

Czynniki sukcesu i słabości

W tym wariancie o pozycji gmin w większym stopniu decydują czynniki bezpośrednio związane z jakością środowiska odczuwaną w miejscu zamieszkania. Wśród jednostek z TOP10 bardzo niewielkie są obciążenia hałasem, a wszystkie dziesięć gmin uzyskuje zerową wartość negatywnego wpływu aktywnych osuwisk i obszarów zagrożonych ruchami masowymi. Kluczowe dla różnic pomiędzy najlepszymi i najsłabszymi jednostkami są jednak przede wszystkim trzy składowe jakości powietrza – PM2.5, PM10 i NO_2 – oraz ekspozycja na hałas i odległość od obiektów zanieczyszczających środowisko. W ostatniej dziesiątce właśnie jakość powietrza stanowi przeciętnie największe źródło obniżenia wyniku, a drugą pozycję zajmuje hałas.

Różnica ta bezpośrednio wynika z konstrukcji wag. W podejściu ankietowym wszystkie trzy miary jakości powietrza mają zbliżoną wagę, podczas gdy ryzyko powodzi, osuwisk i ruchów masowych otrzymuje znacznie mniejsze znaczenie. W ujęciu eksperckim zdecydowanie mocniej uwzględniane są natomiast zagrożenia naturalne oraz bliskość obiektów uciążliwych.

Porównanie sposobów wagowania

Rozkład wyników. Wariant ekspercki daje zdecydowanie większy udział wysokich wartości: 28,7% gmin osiąga co najmniej 0,8 wobec 11,3% przy wagach ankietowych. Jednocześnie odsetek wyników poniżej 0,5 wynosi odpowiednio 15,5% i 21,9%. Różnicę dobrze pokazują również mediany – 0,707 w podejściu eksperckim i 0,633 w ankietowym.

Geografia wyników. W obu wariantach widoczna jest przewaga północnej i północno-zachodniej Polski oraz słabsze wyniki południa. W ujęciu ankietowym podział ten jest jednak ostrzejszy, szczególnie w Małopolsce i na Śląsku. Wynika to z większego względnego znaczenia jakości powietrza i hałasu, podczas gdy w podejściu eksperckim większą część wyniku kształtują również zagrożenia powodziowe, osuwiskowe i bliskość obiektów uciążliwych.

Charakter czołówki. Obie metody wskazują przede wszystkim mniejsze gminy z północy i zachodu kraju; siedem jednostek jest wspólnych dla obu TOP10. Podejście ankietowe nieco silniej koncentruje czołówkę w województwie pomorskim, natomiast eksperckie premiuje szerszą grupę jednostek wolnych od zagrożeń naturalnych.

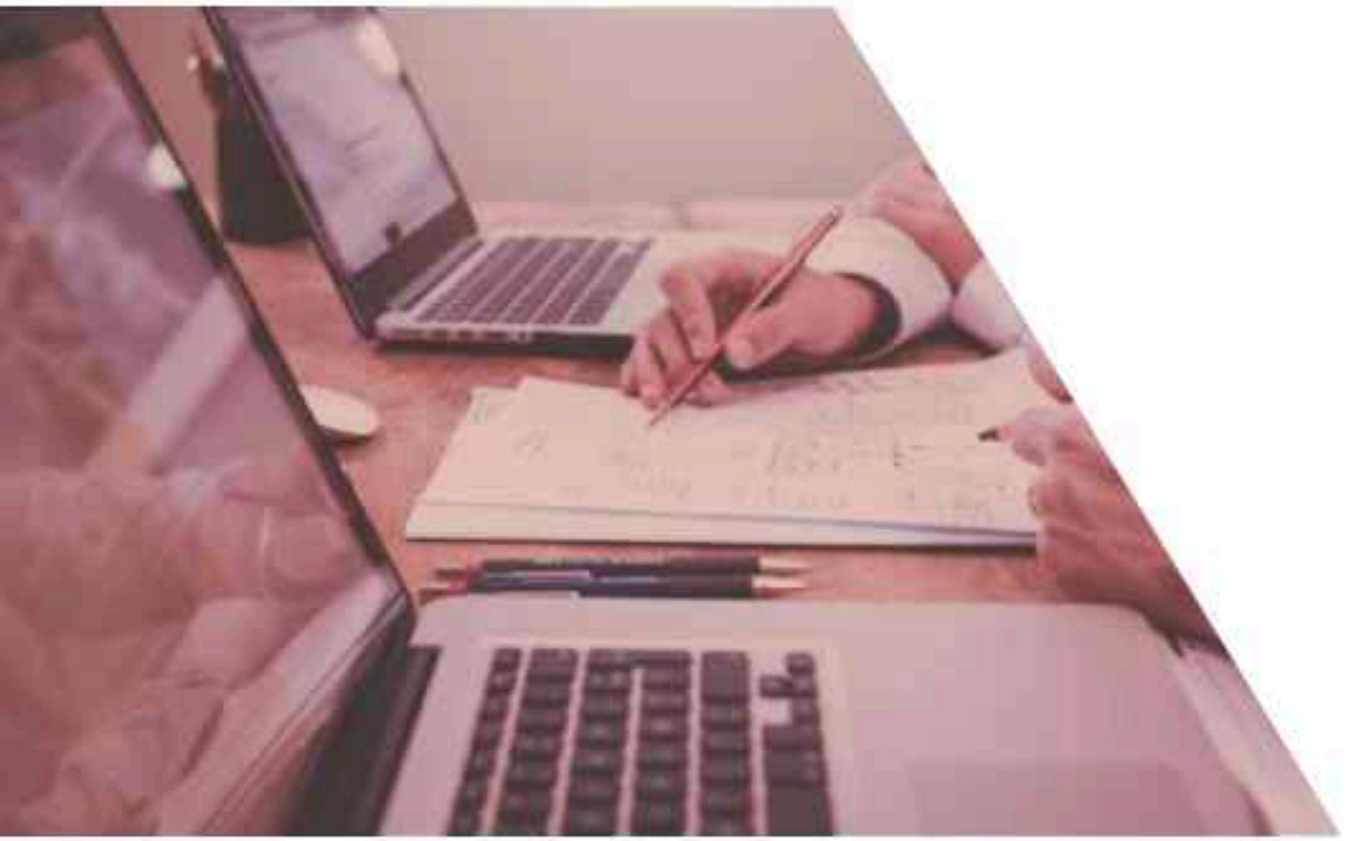
Czynniki sukcesu i słabości. Wspólną cechą liderów jest niewielka ekspozycja na hałas i zagrożenia środowiskowe oraz relatywnie korzystna jakość powietrza. Różnica dotyczy hierarchii tych czynników: wariant ekspercki silnie uwzględnia zagrożenie powodziowe, osuwiska i bliskość obiektów uciążliwych, natomiast wariant ankietowy mocniej różnicuje gminy poprzez jakość powietrza i hałas.

Zmiany względem edycji 2025

W porównaniu z poprzednią edycją widoczne jest szerokie przesunięcie wartości wskaźnika w górę. Spośród gmin, dla których możliwe było bezpośrednie porównanie rok do roku, wartość wskaźnika wzrosła w 87,7% jednostek przy wagach eksperckich i w 86,9% przy wagach ankietowych. Mediana zmiany wyniosła odpowiednio około +0,034 i +0,058.

Zmianę widać również w strukturze rozkładu. W edycji 2025 przy wagach eksperckich 19,5% gmin osiągało wartość co najmniej 0,8, a 19,3% znajdowało się poniżej 0,5; obecnie jest to odpowiednio 28,7% i 15,5%. Jeszcze silniejsze przesunięcie nastąpiło w wariancie ankietowym: udział wyników co najmniej 0,8 wzrósł z 2,5% do 11,3%, natomiast udział wartości poniżej 0,5 zmniejszył się z 32,3% do 21,9%.

Czołówka rankingu jest jednocześnie dość dynamiczna. Przy wagach eksperckich pięć obecnych gmin z TOP10 znajdowało się w pierwszej dziesiątce również rok wcześniej, a przy wagach ankietowych – trzy. Szczególnie duże awanse zanotowały Borzytuchom, Gościno i Bytów; Borzytuchom przesunął się o 305 miejsc w wariancie eksperckim i o 256 miejsc w ankietowym. Mimo zmian poszczególnych pozycji ogólny układ przestrzenny pozostaje jednak stabilny: podobnie jak w 2025 roku, wysokie wartości koncentrują się przede wszystkim na północy i zachodzie, natomiast największe skupiska słabszych wyników występują na południu kraju. W poprzedniej edycji ten sam wzorzec był już wyraźnie widoczny, choć udział gmin o wysokich wartościach był mniejszy.

Piotr Zimolzak
Wiceprezes Zarządu,
SW Research

SW RESEARCH
15 lat na rynku

Rozbieżność między ekspercką a społeczną oceną znaczenia środowiska przyrodniczego to jeden ciekawszych wniosków raportu. Jest on interesujący nie tylko z punktu widzenia metodologii nauk społecznych, ale też dużo mówi o nas samych jako społeczeństwie.

Eksperci bardziej skupiają się na systemowych zależnościach: wpływie zanieczyszczenia powietrza, hałasu czy zagrożenia powodziowego na zdrowie, bezpieczeństwo i przyszłe koszty życia. Z kolei mieszkańcy oceniają swoją codzienność przez pryzmat tego, co bezpośrednio odczuwają: dostępności pracy, usług, opieki zdrowotnej, edukacji czy transportu. Dlatego duże miasta, mimo mniej korzystnych parametrów środowiskowych, mogą być postrzegane jako miejsca oferujące najwyższą jakość życia.

Podobny mechanizm obserwujemy na przestrzeni ośmiu fal badania EKObarometr. Świadomość ekologiczna Polaków nie znika, ale nie zawsze przekłada się na wysoką pozycję środowiska w hierarchii życiowych priorytetów. Potwierdzają to również badania Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Jako przykład warto przytoczyć tu pewien dysonans: mimo, że ekstremalnych zjawisk pogodowych doświadcza 83% Polaków, wobec 80% mieszkańców UE, to zmiany klimatu za największe wyzwanie uznaje jedynie 22% z nas, przy średniej unijnej wynoszącej 32%.

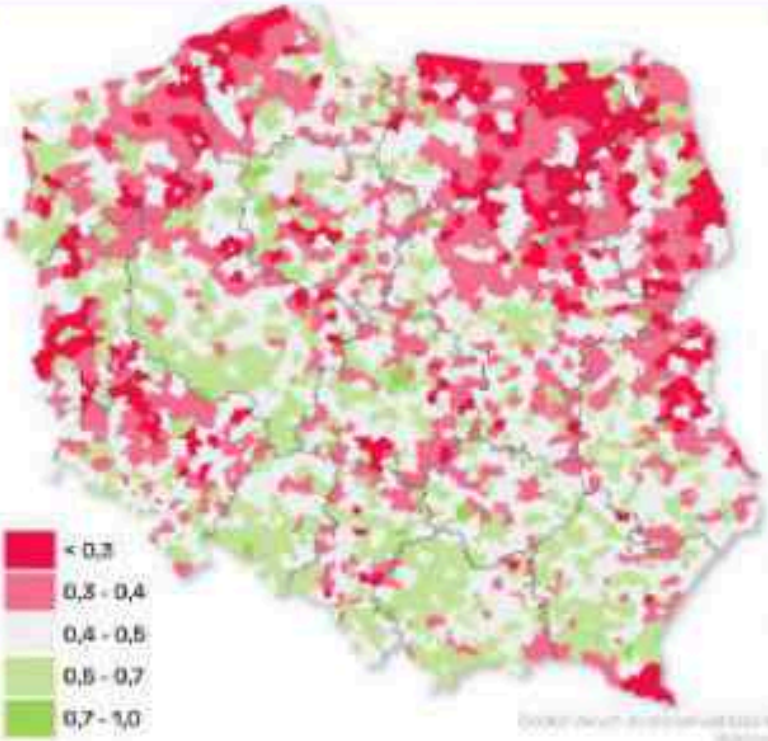
Mamy więc niepokojący paradoks: doświadczamy skutków zmian klimatu, ale nie zawsze postrzegamy je jako pilne zagrożenie dla własnej jakości życia.

Wyniki raportu pokazują więc nie tyle konflikt między ekologią a jakością życia, ile problem z dostrzeganiem ich wzajemnej zależności w społecznej percepcji. Wyzwaniem w najbliższych latach będzie więc przełożenie abstrakcyjnych wskaźników środowiskowych na konkretne konsekwencje dla zdrowia, domowego budżetu i codziennego komfortu.

Bezpieczeństwo

Jakość życia w kategorii Bezpieczeństwo

Obliczenia w oparciu o 8 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+2	1	Maków Mazowiecki	1,000
-1	2	Sejny	0,999
+12	3	Włodawa	0,927
+10	4	Kutno	0,924
+2	5	Sławno	0,915
-2	6	Oleśnica/wk	0,911
+3	7	Sierpc	0,908
-3	8	Czarnków	0,901
-1	9	Słupca	0,897
+11	10	Wysokie Mazowieckie	0,897

Wskaźnik jakości życia w kategorii Bezpieczeństwo został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Bliskość obszarów górniczych
Bliskość zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
Bogactwo reakcji podmiotów ratowniczych
Bliskość komisariatu/komendy policji
Bliskość komendy/jednostki gaśniczej PSP
Dostęp do obiektów służących schronieniu ludności

W ujęciu eksperckim czołówka rankingu w kategorii „Bezpieczeństwo" ma bardzo wyraźny profil miejski. Dziewięć z dziesięciu najwyżej sklasyfikowanych jednostek to miasta powiatowe, a jedynym wyjątkiem jest gmina miejska. Nie są to przy tym największe polskie metropolie, lecz przede wszystkim małe i średnie ośrodki, w których wysoka dostępność służb ratowniczych może obejmować znaczną część zabudowy przy stosunkowo niewielkich odległościach. Rozpiętość wartości w TOP10 wynosi od 1,000 do 0,897, a więc czołówka jest dość zwarta.

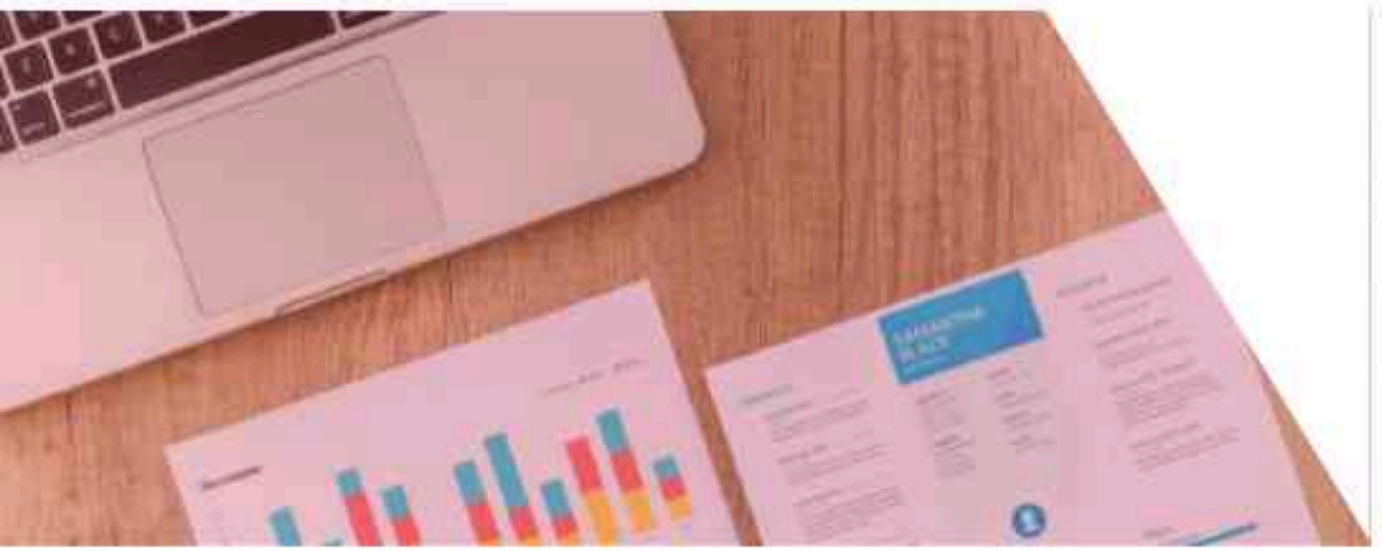
W skali kraju dominują jednak wyniki ze środkowej części skali. Wartość poniżej 0,3 uzyskuje 8,5% gmin, kolejne 23,1% mieści się w przedziale 0,3–0,4, a najliczniejszą grupę – 38,5% – stanowią jednostki z wynikiem 0,4–0,5. Wartości od 0,5 do 0,7 osiąga 25,9% gmin, natomiast jedynie 4,1% przekracza poziom 0,7. Mediana wynosi 0,449. Łącznie blisko jedna trzecia gmin, 31,5%, osiąga zatem wynik poniżej 0,4, podczas gdy wartość co najmniej 0,5 dotyczy około 30,0% jednostek.

Układ przestrzenny pokazuje wyraźną koncentrację słabszych wyników w północno-wschodniej Polsce, uzupełnioną skupiskami niższych wartości na północy i zachodzie. W województwie podlaskim aż 59,7% gmin osiąga wynik poniżej 0,4, a w warmińsko-mazurskim – 56,9%. Relatywnie korzystniej prezentuje się natomiast znaczna część Polski południowej oraz centralno-zachodniej. W Małopolsce niemal połowa gmin osiąga wynik co najmniej 0,5, podobnie jest na Podkarpaciu. Wysokie wyniki pojedynczych miast powiatowych występują jednak również poza tym pasem, czego przykładem jest struktura pierwszej dziesiątki.

Czynniki sukcesu i słabości

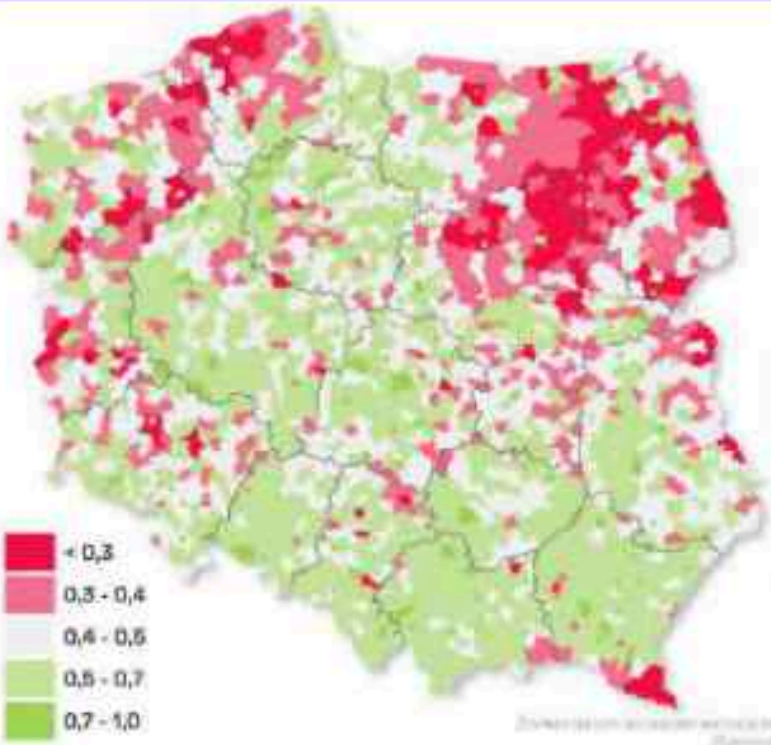
Analiza wpływu wskaźników szczegółowych bardzo wyraźnie pokazuje, że o pozycji w wariancie eksperckim przesądza przede wszystkim sprawność i bliskość służb ratowniczych. W porównaniu średnich wpływów wskaźników w TOP10 i w ostatniej dziesiątce aż około 47% łącznej różnicy przypada na udział zdarzeń, do których straż pożarna dociera w czasie krótszym niż 5 minut. Kolejne około 25% różnicy związane jest z odległością od policji, a 20% z odległością od jednostek PSP/OSP. Te trzy elementy odpowiadają więc łącznie za ponad 90% różnicy pomiędzy skrajnymi częściami rankingu. W pierwszej dziesiątce średni dodatni wpływ szybkości reakcji straży jest prawie 37 razy większy niż w ostatniej dziesiątce, natomiast negatywny wpływ odległości od policji jest w grupie najsłabszych gmin ponad dwunastokrotnie większy.

Jest to zgodne z konstrukcją wag eksperckich: w ramach kategorii bezpieczeństwo około 25% wagi przypada na szybkość reakcji straży pożarnej, 21% na odległość od PSP/OSP, a około 18% na odległość od policji. Mniejsze, choć nadal istotne znaczenie mają ryzyka związane z bliskością zakładów przemysłowych i obszarami górniczymi oraz dostęp do obiektów ochrony ludności. W efekcie gminy zamykające ranking charakteryzuje przede wszystkim kumulacja dużych odległości do służb oraz bardzo niski udział szybkich interwencji straży pożarnej, co jest szczególnie typowe dla rozległych i słabiej zurbanizowanych jednostek.

Jakość życia w kategorii Bezpieczeństwo

Obliczenia w oparciu o 6 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Sejny	1,000
+7	2	Włodawa	0,979
0	3	Ciechocinek	0,966
+11	4	Kutno	0,952
+1	5	Piława Mazowiecka	0,943
+2	6	Stalowa Mazowiecki	0,938
-3	7	Aleksandrów Kujawski	0,932
-4	8	Łęczyce	0,922
-1	9	Goniądz	0,919
+3	10	Lubaczów	0,915

Wskaźnik jakości życia w kategorii Bezpieczeństwo został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Bliskość obszarów górniczych
Bliskość zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
Szybkość reakcji podmiotów ratowniczych
Bliskość komisariatu/komendy policji
Bliskość komendy/jednostki garnizonu PSP
Dostęp do obiektów służących schronieniu ludności

Wariant oparty na badaniu ankietowym również silnie premiuje miasta. Osiem z dziesięciu pierwszych miejsc zajmują miasta powiatowe, a dwa pozostałe – gminy miejskie. W porównaniu z wariantem eksperckim czołówka jest jeszcze bardziej zwarta: różnica między pierwszym a dziesiątym miejscem wynosi około 0,085 punktu, wobec około 0,103 punktu przy wagach eksperckich. Pięć gmin znajduje się w TOP10 w obu wariantach.

Rozkład wyników jest wyraźnie przesunięty w stronę wyższych wartości niż w podejściu eksperckim. Wynik poniżej 0,3 osiąga 5,6% gmin, 13,5% mieści się między 0,3 a 0,4, 28,2% między 0,4 a 0,5, a największa grupa – 46,8% – w przedziale 0,5–0,7. Wartość co najmniej 0,7 uzyskuje 5,9% jednostek. Mediana wynosi 0,507. Tym samym ponad połowa gmin, 52,7%, osiąga wartość co najmniej 0,5, podczas gdy poniżej 0,4 znajduje się 19,1%.

Geografia wyników pozostaje podobna do wariantu eksperckiego, ale różnice regionalne są słabsze w części południowej kraju. Największe skupisko niskich wartości nadal obejmuje północny wschód: poniżej poziomu 0,4 znajduje się 56,3% gmin województwa podlaskiego i 40,5% warmińsko-mazurskiego. Relatywnie wysokie wartości obejmują natomiast szeroki pas Polski południowej – wartość co najmniej 0,5 osiąga 84,2% gmin małopolskich i 83,8% podkarpackich, a także ponad 70% gmin opolskich i śląskich.

Czynniki sukcesu i słabości

W podejściu ankietowym hierarchia czynników różnicujących skrajne części rankingu jest nieco inna. Najważniejszym elementem nadal pozostaje szybkość reakcji straży pożarnej – stanowi około 38% łącznej różnicy średniego wpływu między TOP10 a ostatnią dziesiątką. Znacznie większą rolę niż w wariancie eksperckim odgrywa jednak położenie zabudowy w pobliżu zakładów stwarzających zagrożenie poważną awarią przemysłową, odpowiadające za około 24% różnicy. Istotne stają się również odległości do schronów, jednostek PSP/OSP i miejsc doraźnego schronienia. Łącznie dwa komponenty związane z ochroną ludności odpowiadają za ponad jedną piątą różnicy między czołówką a końcem rankingu.

Takie wyniki odzwierciedlają strukturę wag ankietowych. Zagrożenie awarią przemysłową odpowiada za około 23% wagi kategorii, szybkość reakcji straży i odległość od PSP/OSP po około 20%, natomiast dwa elementy dostępu do schronienia łącznie za około 27%. Dla porównania w ujęciu eksperckim dostęp do obu form schronienia odpowiada łącznie za około 11% wagi bezpieczeństwa. Jednocześnie respondenci znacznie słabiej ważą odległość od policji i ekspozycję na obszary górnicze.

Porównanie sposobów wagowania

Rozkład wyników. Wagi ankietowe prowadzą do wyższej ogólnej oceny bezpieczeństwa. Mediana wynosi 0,507 wobec 0,449 przy wagach eksperckich, a udział gmin z wynikiem co najmniej 0,5 wzrasta z 30,0% do 52,7%. Jednocześnie udział jednostek poniżej 0,4 zmniejsza się z 31,5% do 19,1%.

Geografia wyników. Oba podejścia wskazują bardzo podobną strukturę przestrzenną: słabszy północny wschód oraz relatywnie lepsze wyniki znacznej części południa i Polski centralno-zachodniej. Zbieżność nie ogranicza się do obrazu mapy – korelacja pozycji gmin w obu rankingach wynosi około 0,89. Różnice dotyczą przede wszystkim intensywności oceny, a nie całkowicie odmiennej geografii bezpieczeństwa.

Charakter czołówki. TOP10 jest w obu przypadkach niemal wyłącznie miejskie i zdominowane przez miasta powiatowe. Pięć jednostek znajduje się w pierwszej dziesiątce niezależnie od sposobu wagowania. Wskazuje to, że dobra operacyjna dostępność służb jest silnym atutem niezależnym od przyjętej perspektywy.

Czynniki sukcesu i słabości. W obu metodach podstawowym czynnikiem sukcesu jest krótki czas reakcji straży pożarnej oraz dobra dostępność jednostek ratowniczych. Podejście eksperckie wyraźniej premiuje również bliskość policji i mocniej uwzględnia ekspozycję na obszary górnicze. Wagi ankietowe zwiększają natomiast znaczenie zagrożenia poważną awarią przemysłową oraz dostępu do schronów i miejsc doraźnego schronienia. Różnica ta jest spójna z konstrukcją wag zastosowaną w raporcie.

Zmiany względem edycji 2025

Porównanie 2 477 gmin, dla których dostępna jest zmiana rok do roku, wskazuje na wyraźną poprawę wartości wskaźnika bezpieczeństwa. Przy wagach eksperckich wzrost odnotowano w 88,9% porównywalnych gmin, a mediana zmiany wyniosła około +0,041. Udział jednostek z wynikiem poniżej 0,3 zmniejszył się z 14,1% do 8,4%, natomiast udział gmin osiągających co najmniej 0,7 wzrósł z 2,7% do 4,1%. Sześć spośród dziesięciu obecnych liderów znajdowało się w TOP10 również przed rokiem.

Jeszcze nieco szerszą poprawę widać w wariancie ankietowym: wartość wskaźnika wzrosła w 90,4% porównywalnych gmin, przy medianie zmiany wynoszącej również około +0,041. Udział gmin poniżej 0,3 spadł z 9,6% do 5,6%, a udział jednostek z wynikiem co najmniej 0,7 wzrósł z 4,2% do 5,9%. Siedem obecnych gmin z pierwszej dziesiątki należało do TOP10 także w poprzedniej edycji.

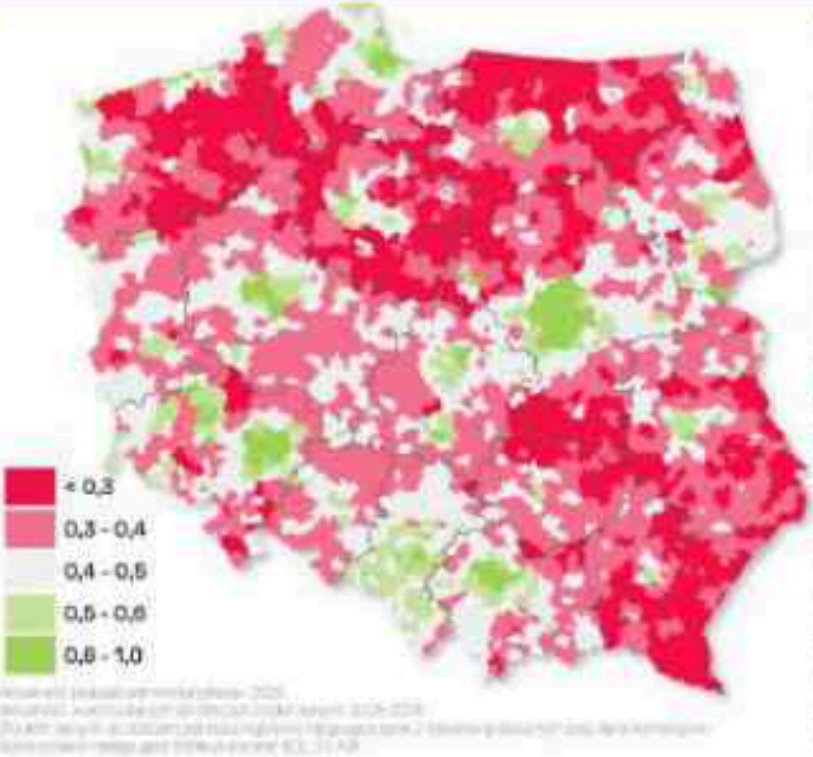
Ze względu na to, że metodyka obliczania wskaźnika oraz przyjęte wagi nie uległy zmianie względem poprzedniej edycji, zmiany te można interpretować jako ogólne przesunięcie rozkładu bezpieczeństwa w kierunku wyższych wartości, przy zachowaniu podstawowego układu przestrzennego i miejskiego charakteru czołówki.

Warunki ekonomiczne

Jakość życia w kategorii Warunki Ekonomiczne

Obliczenia w oparciu o 9 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+1	1	Warszawa	1,000
+2	2	Nadarzyn	0,834
-2	3	Kleszczów	0,808
-1	4	Leszno-wola	0,806
0	5	Stare Babice	0,819
+2	6	Michałowice	0,803
-1	7	Raszyn	0,788
+3	8	Kraków	0,788
+3	9	Kobierzyce	0,765
+3	10	Niepołomice	0,761

Wskaźnik jakości życia w kategorii Warunki Ekonomiczne został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Mediana wynagrodzeń
Dochody gminy na 1 mieszkańca
Liczba wydanych pozwoleń na budowę
Procent pokrycia MPZP
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
Stawki nowozarejestrowanych i wyrejestrowanych działalności gospodarczych
Powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania
Wydatki inwestycyjne gmin per capita

W kategorii „Warunki ekonomiczne" czołówka rankingu jest silnie związana z największymi rynkami pracy i ich strefami podmiejskimi. Osiem z dziesięciu najwyżej sklasyfikowanych jednostek to gminy wiejskie, jednak w większości są to gminy położone w bezpośrednim otoczeniu największych aglomeracji. Szczególnie wyraźna jest koncentracja wokół Warszawy – siedem jednostek z TOP10 znajduje się w województwie mazowieckim, a poza samą stolicą są to przede wszystkim gminy jej strefy funkcjonalnej. Uzupełniają je Kraków, Kobierzyce związane z aglomeracją wrocławską oraz Kleszczów, którego profil gospodarczy jest odmienny od typowych gmin podmiejskich. Czołówkę łączy zatem nie tyle formalny typ administracyjny, ile dostęp do silnego rynku pracy, wysoka aktywność inwestycyjna i mieszkaniowa oraz korzystna sytuacja finansowa mieszkańców i samorządów.

Rozkład wyników wskazuje, że wysokie wartości wskaźnika dotyczą stosunkowo niewielkiej części kraju. Aż 19,8% gmin osiąga wynik poniżej 0,3, kolejne 37,0% mieści się w przedziale 0,3–0,4, a 30,3% w przedziale 0,4–0,5. Oznacza to, że 56,8% wszystkich gmin uzyskuje wartość niższą niż 0,4. Wynik co najmniej 0,5 osiąga jedynie 12,9% jednostek, w tym zaledwie 3,5% – 87 gmin – przekracza poziom 0,6. Mediana wynosi 0,385. Wysoki poziom warunków ekonomicznych pozostaje zatem zjawiskiem silnie skoncentrowanym przestrzennie.

Mapa pokazuje przede wszystkim wyspy i pasma wysokich wartości wokół największych aglomeracji: Warszawy, Wrocławia, Krakowa i Poznania, a także na obszarze konurbacji śląskiej. Jednocześnie widoczne są rozległe obszary słabszych wyników w Polsce północnej, północno-wschodniej oraz południowo-wschodniej. Szczególnie duży udział wartości poniżej 0,3 występuje w województwach kujawsko-pomorskim – 52,8% gmin, podkarpackim – 50,6% oraz warmińsko-mazurskim – 50,0%. Interesującym przypadkiem jest Mazowsze, gdzie występuje bardzo duże zróżnicowanie wewnętrzne: z jednej strony 11,1% gmin osiąga wynik co najmniej 0,6 i województwo skupia siedem jednostek z krajowej TOP10, z drugiej aż 24,2% mazowieckich gmin znajduje się poniżej 0,3, a pięć jednostek z tego województwa należy do ostatniej dziesiątki. Pokazuje to skalę różnicy pomiędzy strefą metropolitalną Warszawy a częścią bardziej peryferyjnych obszarów regionu.

Czynniki sukcesu i słabości

Analiza wpływu dziewięciu wskaźników szczegółowych pokazuje, że najważniejszym czynnikiem oddzielającym czołówkę od końca rankingu jest sytuacja na rynku pracy. Około 41% różnicy pomiędzy średnim wynikiem pierwszej i ostatniej dziesiątki można przypisać komponentowi związanemu z udziałem bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym. Kolejne około 13% różnicy wynika z mediany wynagrodzeń, około 10% z wydatków budżetów gmin w przeliczeniu na mieszkańca, 9% z natężenia inwestycji mierzonego pozwoleniami i zgłoszeniami budowlanymi, a 8% z powierzchni mieszkań oddanych do użytkowania na mieszkańca. Łącznie te pięć elementów odpowiada za ponad 80% różnicy pomiędzy skrajnymi częściami rankingu.

W praktyce oznacza to, że gminy z TOP10 wyróżniają się przede wszystkim bardzo niskim bezrobociem, wysokimi wynagrodzeniami i intensywnym rozwojem inwestycyjnym. Średni negatywny wpływ bezrobocia w ostatniej dziesiątce jest około siedmiokrotnie większy niż w TOP10. Jednocześnie wkład natężenia inwestycji jest w czołówce blisko czterdziestokrotnie wyższy, a budownictwa mieszkaniowego około siedmiokrotnie wyższy. Wysokim pozycjom sprzyjają również większe wydatki samorządowe oraz korzystny bilans nowo rejestrowanych i wyrejestrowywanych firm. Na końcu rankingu obserwujemy odwrotną konfigurację: wyższe bezrobocie łączy się z niewielką aktywnością inwestycyjną i mieszkaniową, słabszą dynamiką przedsiębiorczości oraz niższym poziomem wynagrodzeń i wydatków gmin.

Taki układ jest zgodny z konstrukcją wskaźnika. W ramach kategorii największą względną wagę mają bezrobocie – 20,0%, wydatki budżetów gmin – 17,8%, mediana wynagrodzeń – 15,6%, powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę – 13,3% oraz bilans przedsiębiorstw – 11,1%. Warto przy tym pamiętać, że kategoria opisuje przede wszystkim sytuację ekonomiczną gminy i lokalnego rynku pracy, a nie bezpośrednio sytuację finansową każdego gospodarstwa domowego.

Zmiany względem edycji 2025

W porównaniu z poprzednią edycją widoczne jest przesunięcie rozkładu w stronę niższych wartości. W 2025 roku wynik poniżej 0,3 osiągało 13,2% gmin, podczas gdy obecnie jest to 19,8%. Udział jednostek w przedziale 0,3–0,4 wzrósł z 32,2% do 37,0%. Jednocześnie udział gmin z wynikiem co najmniej 0,6 zmniejszył się z około 4,0% do 3,5%. Dla 2477 gmin możliwych do bezpośredniego porównania mediana wskaźnika obniżyła się z około 0,410 do 0,385, a spadek wartości odnotowano w 82,0% jednostek. Mediana zmiany wyniosła około -0,027 punktu.

Czołówka rankingu pozostaje jednak stosunkowo stabilna. Siedem z dziesięciu obecnych liderów znajdowało się w TOP10 także rok wcześniej. Warszawa przesunęła się z drugiego na pierwsze miejsce, Nadarzyn z czwartego na drugie, natomiast Kleszczów przesunął się z pierwszego na trzecie. Do pierwszej dziesiątki awansowały Kraków, Kobierzyce i Nieporęt – odpowiednio z 11., 12. i 18. pozycji. Oznacza to, że mimo obniżenia wartości wskaźnika w zdecydowanej większości kraju podstawowy geograficzny model sukcesu pozostał podobny do ubiegłorocznego: najwyższe wyniki nadal koncentrują się w największych aglomeracjach i ich bezpośrednim otoczeniu.

Wskaźniki cząstkowe w tej kategorii tematycznej nie były oceniane przez respondentów badania ankietowego, gdyż obejmowały one tylko dane statystyczne dotyczące uwarunkowań ekonomiczno-gospodarczych. Dlatego też wyniki w tej kategorii tematycznej przedstawione są tylko w ujęciu eksperckim. Należy tu zwrócić jednak uwagę na fakt, że wyliczenie wskaźnika jakości życia bierze pod uwagę „ważność" tej kategorii dla Polaków i jej wkład w wynik końcowy wskaźnika jest w ujęciu ankietowym zdecydowanie silniejszy niż w wariancie eksperckim. Wagi zastosowane w obliczeniach wskaźnika jakości życia dla poszczególnym wskaźników cząstkowych w obu wariantach można porównać w tabeli 1.

Jan Dziekoński
Główny Ekonomista
Big Data,
RynekPierwotny

Czołowe miasta wojewódzkie – Warszawa, Kraków, Wrocław, Trójmiasto i Poznań – wraz z swoimi aglomeracjami od lat są najsilniejszymi magnesami ekonomicznymi w Polsce, przede wszystkim na rynku pracy, co potwierdza ranking Algolytics. O atrakcyjności gminy świadczą jednak nie tylko praca i płace, ale też warunki mieszkaniowe i zasobność samorządu.

> Gminy dobrze przygotowane do przyciągania inwestycji – dzięki lokalizacji i zasobom, np. infrastrukturze edukacyjnej – tworzą dobrze płatne stanowiska. Te tworzą masę krytyczną, która jak grawitacja ściąga pracowników, firmy i kapitał z innych regionów. Rodzi to potrzeby infrastrukturalne, ale i potencjał inwestycyjny – dla gmin (z wpływów podatkowych) i dla rynku mieszkaniowego (przez silny popyt). Nie bez przyczyny niemal 50% oferowanych w Polsce mieszkań deweloperskich (wg BIG DATA RynekPierwotny.pl) znajduje się w tych 5 miastach, a wraz z aglomeracjami – aż 75%. Wyższa jest tam też liczba mieszkań na 1000 mieszkańców.

Efekt grawitacyjny działa jednak obosiecznie. Wyższe płace i płynny rynek pracy idą w parze z wyższymi kosztami życia, których najlepszym odzwierciedleniem są ceny zakupu i najmu mieszkań. Wysokie ceny i popyt przyciągają nową podaż – deweloperów i inwestorów w mieszkania na wynajem – dając mieszkańcom wybór. Paradoks polega na tym, że pozostałe regiony nie oferują atrakcyjnego zatrudnienia ani nie przyciągają inwestycji mieszkaniowych – nieruchomości są tam tańsze, ale znacznie mniej dostępne ilościowo, zwłaszcza na wynajem.

Warto wyróżnić gminy niekonkurujące z ośrodkami wojewódzkimi, ale wysoko ocenione w kategorii Warunki Ekonomiczne: Kleszczów, Jerzmanowa, Psary, Mielno czy Tarnowo Podgórne. Mają silny lokalny rynek pracy dzięki unikalnym zasobom (np. złożom surowców i ich przetwórstwu) lub lokalizacji przyciągającej logistykę, przemysł czy turystykę. Również one cierpią jednak na niedobór deweloperów, którzy wolą większe, płynniejsze rynki i napotykają tam bariery w finansowaniu inwestycji.

Katarzyna Kierzkowska
Badaczka w banku Credit Agricole

Jakość życia mieszkańców zależy od wielu wzajemnie powiązanych czynników. Oprócz dostępu do usług, infrastruktury, edukacji czy ochrony zdrowia, istotną rolę odgrywa również szeroko rozumiany dobrostan finansowy. To nie tylko poziom dochodów czy posiadanych oszczędności, ale także poczucie spokoju i przekonanie, że jesteśmy przygotowani na przyszłość oraz nieprzewidziane wydatki.

Badania Credit Agricole pokazują, że ten finansowy spokój jest silnie związany z etapem życia. Młodsi Polacy częściej patrzą w przyszłość z optymizmem. Ponad połowa osób w wieku 16-29 lat (51 proc.) spodziewa się poprawy swojej sytuacji finansowej, a ich wskaźnik spokoju finansowego osiąga najwyższy poziom spośród wszystkich grup wiekowych. Z kolei osoby w wieku 45-59 lat częściej myślą o długoterminowym zabezpieczeniu swojej przyszłości. Ponad połowa z nich (51 proc.) deklaruje, że do osiągnięcia finansowego spokoju potrzebowałaby co najmniej 100 tys. zł oszczędności, a niemal co trzecia osoba (32 proc.) odkłada środki z myślą o emeryturze.

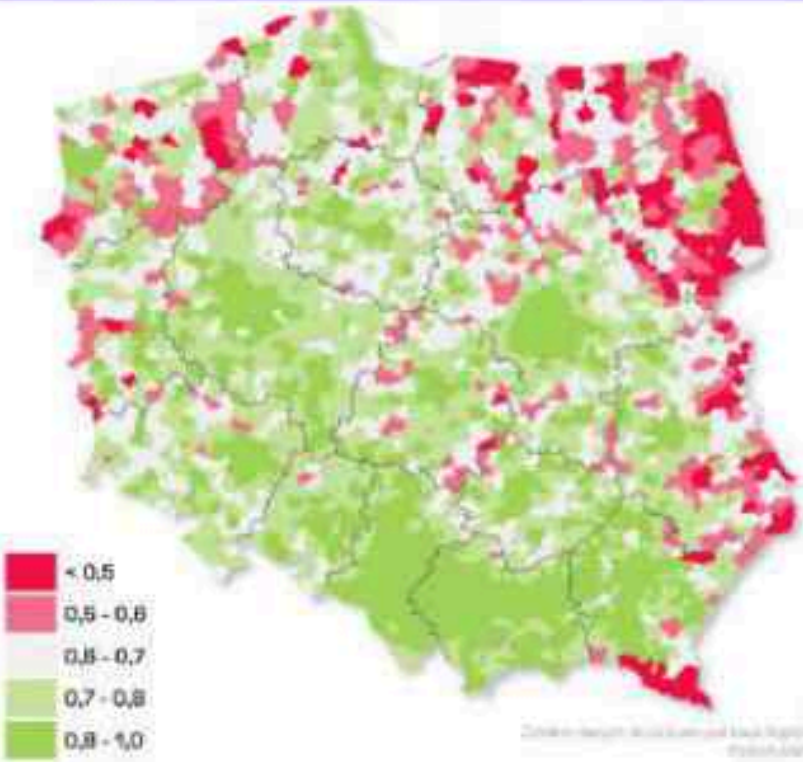
Inne potrzeby mają osoby po 60. roku życia. W tej grupie aż 64 proc. badanych oszczędza przede wszystkim „na wszelki wypadek". Co ciekawe, mimo że seniorzy częściej niż młodsze pokolenia posiadają znaczące oszczędności, rzadziej patrzą w przyszłość z optymizmem. Pokazuje to, że na dobrostan mieszkańców wpływają nie tylko obiektywne zasoby, ale także subiektywna ocena własnych perspektyw i możliwości.

To ważna wskazówka zarówno dla samorządów, jak i biznesu. Potrzeby mieszkańców nie są takie same na każdym etapie życia, dlatego działania służące poprawie jakości życia powinny uwzględniać zróżnicowane oczekiwania różnych grup społecznych. Zrozumienie tych różnic pozwala trafniej odpowiadać na realne potrzeby lokalnych społeczności i skuteczniej budować ich dobrostan.

Edukacja

Jakość życia w kategorii Edukacja

Obliczenia w oparciu o 7 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Podkowa Leśna	1,000
0	2	Sopot	0,998
0	3	Warszawa	0,998
+3	4	Józefów	0,995
0	5	Kraków	0,975
0	6	Gdynia	0,973
+2	7	Michałowice	0,973
+2	8	Wrocław	0,968
+2	9	Milanówek	0,968
-6	10	Piastów	0,968

Wskaźnik jakości życia w kategorii Edukacja został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Dostępność placówek
Dostępność przedszkoli
Dostępność szkół podstawowych
Dostępność szkół średnich
Jakość kształcenia w szkołach podstawowych i średnich

W ujęciu eksperckim kategoria „Edukacja" należy do obszarów, w których wysokie wartości wskaźnika występują w dużej części kraju, ale jednocześnie są wyraźnie zróżnicowane przestrzennie. Aż 33,3% gmin osiąga wynik co najmniej 0,8, a kolejne 32,1% mieści się w przedziale 0,7–0,8. Oznacza to, że łącznie 65,4% gmin uzyskuje wartość co najmniej 0,7. Wyniki poniżej 0,5 dotyczą natomiast jedynie 4,7% jednostek. Mediana wskaźnika wynosi 0,745.

Czołówka rankingu ma zdecydowanie miejski i metropolitalny charakter. Dziewięć z dziesięciu najwyżej sklasyfikowanych jednostek to miasta, w tym stolice największych aglomeracji oraz niewielkie miasta należące do ich stref funkcjonalnych. Sześć gmin z TOP10 znajduje się w województwie mazowieckim, przede wszystkim w Warszawie i jej otoczeniu, kolejne dwie są położone w województwie pomorskim. Uzupełniają je Kraków i Wrocław. Wysoka pozycja tych jednostek wynika więc z połączenia gęstej sieci placówek oświatowych z dobrymi wynikami kształcenia.

Na mapie widoczny jest bardzo silny pas wysokich wartości w południowej Polsce. Wynik co najmniej 0,8 osiąga 78,1% gmin małopolskich, 77,8% śląskich i 55,6% podkarpackich. Stosunkowo wysoki udział takich jednostek występuje również w województwach opolskim, świętokrzyskim, wielkopolskim i mazowieckim. Słabsze wyniki koncentrują się natomiast przede wszystkim na północnym wschodzie oraz częściowo na krańcach północno-zachodnich i wschodnich kraju. W Podlaskiem 31,9% gmin uzyskuje wynik poniżej 0,5, w warmińsko-mazurskim 17,2%, a w zachodniopomorskim 9,7%. Układ ten jest silnie związany z gęstością sieci osadniczej: na obszarach o bardziej rozproszonej zabudowie średnie odległości do placówek oświatowych są większe.

Czynniki sukcesu i słabości

Analiza wpływu siedmiu wskaźników szczegółowych pokazuje, że przy wagach eksperckich największe znaczenie dla rozdzielenia czołówki od końca rankingu ma dostępność wychowania przedszkolnego. Różnica w wpływie odległości do przedszkoli publicznych odpowiada za około 32,8% łącznej różnicy pomiędzy średnim wynikiem TOP10 i ostatniej dziesiątki, a odległość do przedszkoli niepublicznych za kolejne 18,5%. Łącznie dostępność przedszkoli wyjaśnia więc ponad połowę różnicy między skrajnymi częściami rankingu. Duże znaczenie mają także odległość do szkoły podstawowej – około 15,7% różnicy – wyniki egzaminu ósmoklasisty – 14,2% – oraz dostępność żłobków – 11,2%.

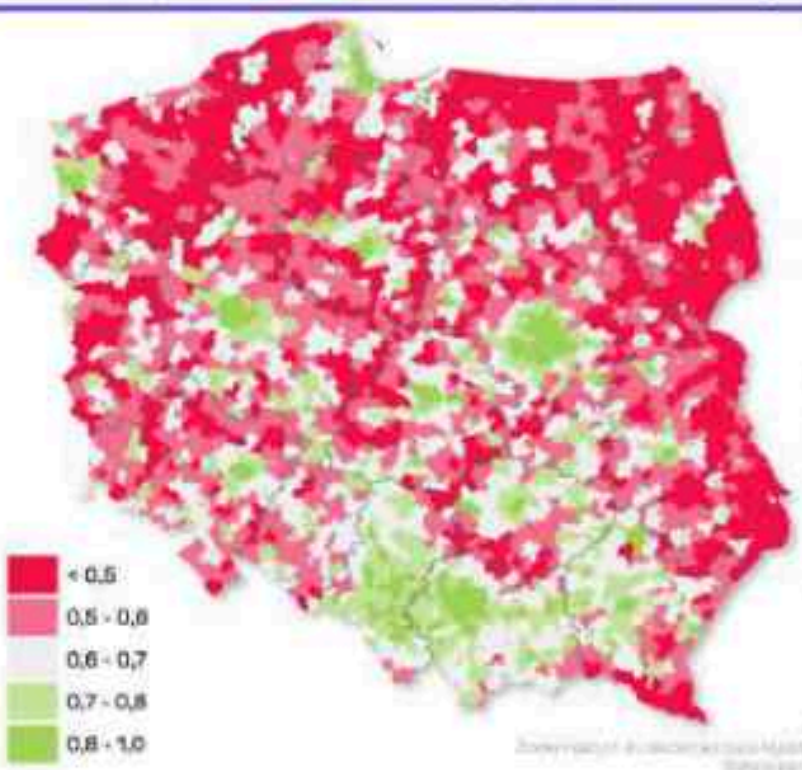
Taki rezultat wynika bezpośrednio ze struktury wag. W podejściu eksperckim największą wagę wewnątrz kategorii otrzymała dostępność przedszkoli publicznych, odpowiadająca za około 25% całej wagi edukacji. Kolejne miejsca zajmują wyniki egzaminu ósmoklasisty – około 21%, dostępność szkoły podstawowej – około 18% – oraz dostępność przedszkoli niepublicznych – około 14%. Znacznie słabiej ważone są natomiast odległość do szkół średnich i wyniki matur.

W konsekwencji gminy z końca zestawienia to niemal wyłącznie gminy wiejskie, położone przede wszystkim na obszarach o rozproszonej sieci osadniczej. Ich niska pozycja wynika przede wszystkim z dużych odległości do przedszkoli, szkół podstawowych i żłobków, a w dalszej kolejności z niższych wyników egzaminu ósmoklasisty. W wielu przypadkach nie jest to więc problem pojedynczego elementu systemu edukacyjnego, lecz skumulowany deficyt dostępności placówek na kilku poziomach kształcenia.

Jakość życia w kategorii Edukacja

Obliczenia w oparciu o 7 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+3	1	Józefów	1.000
0	2	Sopot	0.997
-2	3	Podkowa Leśna	0.990
-1	4	Milanówek	0.988
0	5	Warszawa	0.956
+10	6	Nadarzyn	0.935
+2	7	Michałowice	0.933
-1	8	Gdynia	0.927
+27	9	Brwinów	0.917
-2	10	Legionowo	0.907

Wskaźnik jakości życia w kategorii Edukacja został stworzony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Dostępność żłobków
Dostępność przedszkoli
Dostępność szkół podstawowych
Dostępność szkół średnich
Jakość kształcenia w szkołach podstawowych i średnich

W wariancie opartym na badaniu ankietowym rozkład wyników jest zdecydowanie bardziej przesunięty ku niższym wartościom. Wynik poniżej 0,5 osiąga 24,3% gmin, 26,8% znajduje się w przedziale 0,5–0,6, a 24,6% w przedziale 0,6–0,7. Wartość od 0,7 do 0,8 uzyskuje 17,8% jednostek, natomiast co najmniej 0,8 – jedynie 6,5%. Mediana wynosi 0,597. Oznacza to, że przy preferencjach respondentów jedynie około jedna czwarta gmin osiąga wynik co najmniej 0,7, podczas gdy przy wagach eksperckich odsetek ten przekracza 65%.

Czołówka pozostaje silnie miejska i metropolitalna, ale jej koncentracja przestrzenna jest jeszcze większa. Aż osiem z dziesięciu najwyższych miejsc zajmują gminy województwa mazowieckiego, a pozostałe dwa – jednostki z województwa pomorskiego. Szczególnie widoczna jest dominacja Warszawy i jej strefy podmiejskiej. Jednocześnie siedem gmin znajduje się w TOP10 w obu sposobach wagowania, co wskazuje, że najwyższy poziom dostępności i jakości edukacji w części jednostek jest na tyle wysoki, że utrzymują one czołowe pozycje niezależnie od przyjętych preferencji.

W układzie przestrzennym nadal widoczna jest przewaga południa Polski, ale jest ona znacznie słabsza niż w wariancie eksperckim. Wynik co najmniej 0,8 osiąga 15,3% gmin małopolskich, 13,2% śląskich oraz 12,7% mazowieckich. Zdecydowanie wyraźniejsze stają się natomiast obszary niskich wartości na północy i wschodzie kraju. Poniżej poziomu 0,5 znajduje się aż 63,0% gmin podlaskich, 51,7% warmińsko-mazurskich i 48,7% zachodniopomorskich. W lubelskim odsetek ten wynosi 39,4%, a w kujawsko-pomorskim 35,4%. Wariant ankietowy silniej uwidacznia więc różnice pomiędzy dużymi i dobrze skomunikowanymi ośrodkami edukacyjnymi a obszarami peryferyjnymi.

Czynniki sukcesu i słabości

Inna struktura przestrzenna wynika z odmiennego znaczenia poszczególnych wskaźników. W badaniu ankietowym większy nacisk został położony na jakość kształcenia i dostęp do kolejnych etapów edukacji. Najwyższą wagę wewnątrz kategorii mają wyniki egzaminu maturalnego – około 27% – oraz wyniki egzaminu ósmoklasisty – około 25%. Dostępność szkoły podstawowej odpowiada za około 15%, a odległość do szkół średnich za około 13% wagi. Zdecydowanie mniejsze znaczenie niż w podejściu eksperckim mają natomiast odległości do przedszkoli.

Potwierdza to analiza różnicy pomiędzy pierwszą i ostatnią dziesiątką. Największą część tej różnicy tworzy dostępność szkół średnich – około 19,9% – następnie odległość do szkół podstawowych i wyniki egzaminu ósmoklasisty – po około 18,6% – oraz wyniki matur – 17,5%. Łącznie dwa wskaźniki dotyczące wyników egzaminacyjnych odpowiadają za około 36% różnicy między skrajnymi grupami rankingu. W odróżnieniu od wariantu eksperckiego o sukcesie nie decyduje więc przede wszystkim bliskość przedszkoli, lecz bardziej równomierne połączenie dostępności szkół podstawowych i średnich z jakością osiąganych rezultatów edukacyjnych.

Porównanie sposobów wagowania

Pod względem rozkładu wyników różnica pomiędzy metodami jest bardzo wyraźna. Przy wagach eksperckich 33,3% gmin osiąga co najmniej 0,8 i tylko 4,7% znajduje się poniżej 0,5. Przy wagach ankietowych jest to odpowiednio 6,5% i 24,3%. Mediana zmniejsza się z 0,745 do 0,597.

Pod względem geografii wyników oba podejścia wskazują podobny ogólny kierunek – relatywnie korzystniejszą sytuację południa i dużych obszarów metropolitalnych oraz słabsze wyniki północnego wschodu i części obszarów peryferyjnych. Wariant ankietowy znacznie jednak wzmacnia kontrasty. Dobrym przykładem jest Podlasie, gdzie udział gmin poniżej 0,5 wzrasta z 31,9% przy wagach eksperckich do 63,0% przy ankietowych.

Charakter czołówki pozostaje podobny: dominują miasta i gminy silnie związane z największymi aglomeracjami. Przy wagach eksperckich TOP10 jest bardziej zróżnicowane geograficznie, obejmując również Kraków i Wrocław, podczas gdy wariant ankietowy jeszcze silniej skupia liderów w aglomeracji warszawskiej i Trójmieście. Mimo różnic hierarchia wszystkich gmin pozostaje w dużej mierze zgodna – korelacja pozycji obu rankingów wynosi około 0,94.

Najważniejsza różnica dotyczy czynników sukcesu i słabości. Wagi eksperckie silniej premiują fizyczną dostępność edukacji na wcześniejszych etapach – przede wszystkim przedszkoli, szkół podstawowych i żłobków. Wagi ankietowe przesuwają akcent w kierunku efektów procesu kształcenia, czyli wyników egzaminu ósmoklasisty i matur, oraz dostępu do szkół średnich. W pierwszym przypadku dobrze wypada więc szersza grupa gmin dysponujących gęstą lokalną siecią placówek, natomiast w drugim przewagę uzyskują przede wszystkim ośrodki łączące dobrą dostępność z wysokimi wynikami edukacyjnymi.

Zmiany względem edycji 2025

W podejściu eksperckim zmiana rok do roku jest bardzo wyraźna. Spośród 2477 gmin możliwych do bezpośredniego porównania wartość wskaźnika wzrosła w 97,9% jednostek, a mediana zmiany wyniosła około +0,083. W poprzedniej edycji wynik co najmniej 0,8 osiągało 17,9% gmin, podczas gdy obecnie jest to 33,3%. Jednocześnie udział gmin poniżej 0,5 zmniejszył się z 16,5% do 4,7%. Zeszłoroczny raport wskazywał już wyraźną przewagę południa kraju oraz słabsze wyniki Podlasia, Warmii i Mazur oraz Pomorza Zachodniego. Tegoroczne wyniki pokazują więc przede wszystkim wzmocnienie istniejącego wcześniej układu, przy jednoczesnym przesunięciu znacznej części gmin do wyższych przedziałów wartości.

Czołówka ekspercka pozostaje bardzo stabilna. Dziewięć z dziesięciu obecnych liderów należało do TOP10 także rok wcześniej. Do pierwszej dziesiątki wszedł Milanówek, przesuwając się z 11. na 9. pozycję, natomiast Lublin obniżył miejsce z 8. na 14.

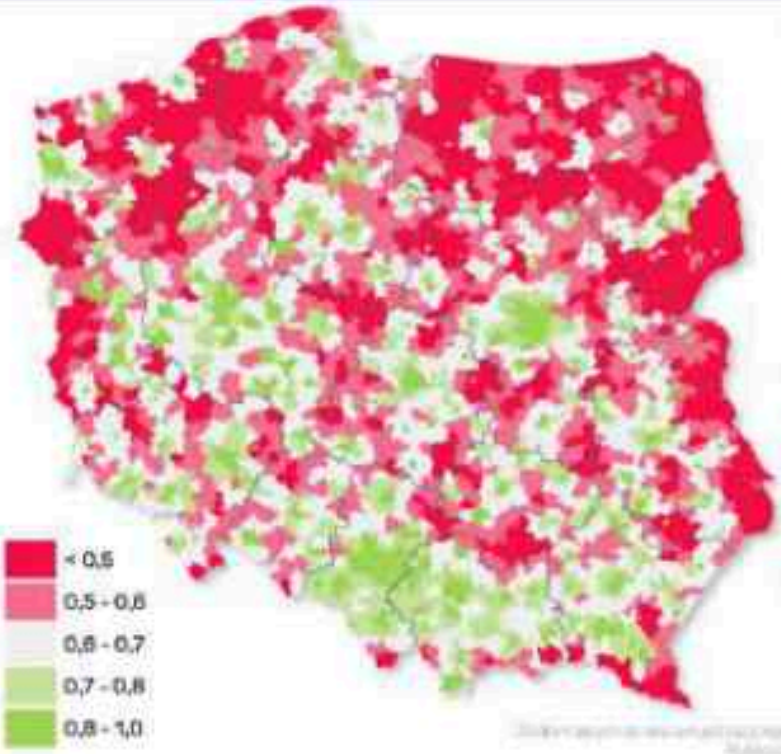
W wariancie ankietowym poprawa jest bardziej umiarkowana. Wzrost wartości wskaźnika odnotowało 64,4% porównywalnych gmin, a mediana zmiany wyniosła około +0,019. Udział jednostek poniżej 0,5 zmniejszył się z 30,7% do 24,3%, natomiast udział gmin z wynikiem co najmniej 0,8 zwiększył się jedynie z 6,0% do 6,5%. Czołówka również jest względnie stabilna – osiem z dziesięciu obecnych liderów znajdowało się w TOP10 przed rokiem. Największe awanse zanotowały Brwinów, który przesunął się z 46. na 9. miejsce, oraz Nadarzyn – z 16. na 6. pozycję.

Porównanie obu zmian rok do roku pokazuje zatem, że w ujęciu eksperckim nastąpiła bardzo szeroka poprawa poziomu wskaźnika w całym kraju, podczas gdy w wariancie ankietowym zmiany były znacznie bardziej selektywne. Największa trwałość dotyczy natomiast samego charakteru czołówki: w obu latach wysokie miejsca zajmują przede wszystkim dobrze wyposażone edukacyjnie miasta i silne gminy metropolitalne.

Zdrowie

Jakość życia w kategorii Zdrowie

Obliczenia w oparciu o 5 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+1	1	Szczytno	1,000
-1	2	Łęczyca	0,992
0	3	Lubartów	0,982
+3	4	Brodnica	0,970
-1	5	Kościan	0,970
+5	6	Błonie Mazowieckie	0,967
+6	7	Złotów	0,966
+1	8	Polanica-Zdrój	0,965
-4	9	Lubaczów	0,959
-2	10	Tomaszów Lubelski	0,956

Wskaźnik jakości życia w kategorii Zdrowie został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Bliskość SOR
Bliskość szpitala
Bliskość placówki medycznej
Bliskość apteki
Liczba porad lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy

W ujęciu eksperckim czołówka kategorii „Zdrowie" ma bardzo wyraźny miejski charakter. Wszystkie gminy z TOP10 są jednostkami miejskimi, a dziewięć z nich to miasta powiatowe. Nie dominują przy tym największe metropolie, lecz przede wszystkim małe i średnie miasta pełniące funkcję lokalnych centrów usług medycznych. W takich jednostkach mieszkańcy korzystają z przewagi wynikającej z jednoczesnej bliskości podstawowych placówek medycznych, aptek, szpitali i świadczeń ratunkowych. Pierwsze trzy miejsca zajmują Szczytno, Łęczyca i Lubartów, a wartości w całej pierwszej dziesiątce są bardzo wysokie – od 0,956 do 1,000.

W skali kraju wyniki są znacznie bardziej zróżnicowane. Wartość poniżej 0,5 osiąga 18,6% gmin, kolejne 23,3% mieści się w przedziale 0,5–0,6, a największą grupę – 29,9% – stanowią jednostki z wynikiem 0,6–0,7. Wartości 0,7–0,8 dotyczą 16,8% gmin, natomiast 11,4% osiąga co najmniej 0,8. Mediana wynosi 0,625. Oznacza to, że dobra dostępność ochrony zdrowia nie ogranicza się do bardzo wąskiej grupy jednostek, ale jednocześnie niemal co piąta gmina nie osiąga wartości wskaźnika 0,5.

Rozkład przestrzenny pokazuje przede wszystkim różnicę między miastami i ich otoczeniem a rozległymi, słabiej zurbanizowanymi obszarami peryferyjnymi. Największe skupiska niskich wartości występują na północnym wschodzie i północnym zachodzie kraju. Poniżej 0,5 osiąga 55,5% gmin z województwa podlaskiego, 48,7% z zachodniopomorskiego i 44,0% z warmińsko-mazurskiego. Wyraźnie korzystniejsza sytuacja występuje na południu – w województwie śląskim poniżej 0,5 znajduje się zaledwie 4,2% gmin, a aż 26,3% osiąga co najmniej 0,8. W Małopolsce udział niskich wyników wynosi tylko 2,2%. Rozkład przestrzenny ma przy tym charakter „wyspowy": wysokie wartości pojawiają się wokół lokalnych centrów medycznych również w regionach, które jako całość wypadają słabo. Dobrym przykładem jest Szczytno – lider krajowy położony w województwie, w którym 44% gmin osiąga wynik poniżej 0,5.

Czynniki sukcesu i słabości

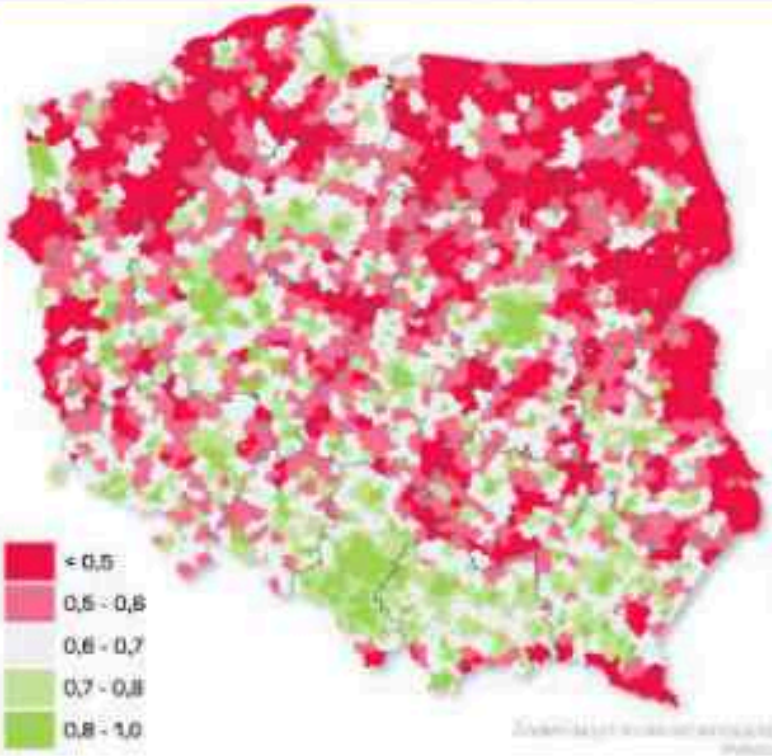
Analiza wpływu pięciu wskaźników szczegółowych pokazuje, że w podejściu eksperckim o różnicy między pierwszą a ostatnią dziesiątką w największym stopniu decyduje odległość do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego – odpowiada za około 35% sumy różnic wpływu między obiema grupami. Drugim najważniejszym elementem jest odległość do najbliższej placówki medycznej – około 30%, następnie dostępność apteki – około 16% – i szpitala z umową NFZ – około 13%. Liczba porad POZ na mieszkańca odpowiada za około 7% różnicy.

Oznacza to, że liderzy zawdzięczają wysokie miejsca przede wszystkim kompleksowej dostępności przestrzennej ochrony zdrowia. W pierwszej dziesiątce negatywny wpływ odległości do SOR, szpitala i apteki jest bardzo niewielki, a równocześnie jednostki te korzystnie wypadają pod względem dostępu do podstawowej opieki medycznej. W przypadku gmin z końca zestawienia sytuacja jest odwrotna – największą barierą jest znaczna odległość od SOR i placówek medycznych, której towarzyszy gorszy dostęp do szpitali i aptek. Nie jest to więc zazwyczaj pojedynczy deficyt, lecz kumulacja kilku rodzajów ograniczonej dostępności.

Jakość życia w kategorii Zdrowie

Obliczenia w oparciu o 5 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

	Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+1	1 Szczytno	1,000
-1	2 Leszno	0,999
0	3 Lubartów	0,993
0	4 Kościan	0,989
+4	5 Siedlce	0,988
+3	6 Pyskie Mazowieckie	0,985
+3	7 Złotów	0,983
0	8 Polanica-Zdrój	0,963
-2	9 Zamość	0,961
-5	10 Lubaczów	0,955

Wskaźnik jakości życia w kategorii Zdrowie został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Stałość SOR
Stałość szpitala
Stałość placówki medycznej
Stałość apteki
Liczba porad lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy

Przy wagach ankietowych profil liderów pozostaje niemal identyczny. Dziewięć z dziesięciu gmin TOP10 jest wspólnych dla obu metod, a pierwsze trzy miejsca pozostają bez zmian. W pierwszej dziesiątce ponownie dominują miasta powiatowe; poza nimi znalazły się Polanica-Zdrój oraz Zamość. Pokazuje to, że przewaga jednostek skupiających infrastrukturę medyczną jest na tyle silna, iż zmiana preferencji dotyczących poszczególnych składowych nie prowadzi do zasadniczej przebudowy czołówki.

Rozkład wartości także pozostaje zbliżony do wariantu eksperckiego. Wynik poniżej 0,5 osiąga 20,4% gmin, 23,8% mieści się w przedziale 0,5–0,6, a 27,6% w przedziale 0,6–0,7. Wartość 0,7–0,8 uzyskuje 15,3% jednostek, natomiast 12,9% osiąga co najmniej 0,8. Mediana wynosi 0,619. W porównaniu z podejściem eksperckim jest więc nieco więcej zarówno wyników bardzo niskich, jak i bardzo wysokich.

Geografia również pozostaje bardzo podobna. Największa koncentracja gmin poniżej 0,5 występuje w województwach podlaskim – 58,8%, warmińsko-mazurskim – 50,9% – i zachodniopomorskim – 50,4%. Z kolei szczególnie wysoki udział wartości co najmniej 0,8 występuje w województwie śląskim – 34,1%. Warto zwrócić uwagę na silne zróżnicowanie wewnętrzne niektórych regionów: w warmińsko-mazurskim jednocześnie ponad połowa gmin znajduje się poniżej 0,5 i 12,1% osiąga co najmniej 0,8. Potwierdza to, że w zdrowiu kluczowy jest przede wszystkim dostęp do lokalnych ośrodków medycznych, a nie samo położenie regionalne.

Czynniki sukcesu i słabości

Najważniejsza różnica względem podejścia eksperckiego dotyczy hierarchii czynników sukcesu. W wariancie ankietowym za około 35% różnicy pomiędzy TOP10 a ostatnią dziesiątką odpowiada odległość do placówki medycznej, a za około 30% – dostępność szpitala. Kolejne znaczenie ma apteka – około 18%. Dostęp do SOR odpowiada już tylko za około 12% różnicy, a liczba porad POZ za około 6%.

Wynika to bezpośrednio z innej konstrukcji wag. Respondenci największą względną wagę przypisali zwykłej placówce medycznej – około jednej trzeciej wagi kategorii – następnie szpitalowi – około 27% – i aptece – 20%. SOR odpowiada za około 13%, a liczba porad POZ za około 7%. Wagi ankietowe przesuwają więc akcent z dostępności ratunkowej w stronę codziennego i regularnego kontaktu z systemem ochrony zdrowia.

Porównanie sposobów wagowania

Pod względem rozkładu wyników oba warianty są do siebie bardzo zbliżone. Mediana wynosi 0,625 przy wagach eksperckich i 0,619 przy ankietowych. W drugim przypadku nieco większy jest zarówno udział wyników poniżej 0,5, jak i udział gmin z wartościami co najmniej 0,8.

Pod względem geografii różnice są niewielkie. Obie metody pokazują wyraźnie słabszą dostępność ochrony zdrowia na północnym wschodzie i północnym zachodzie oraz korzystniejszą sytuację w bardziej zurbanizowanych częściach południa i wokół lokalnych centrów miejskich. Zgodność jest bardzo wysoka również na poziomie samych pozycji – korelacja rang gmin w obu wariantach wynosi około 0,96.

Charakter czołówki jest niemal identyczny: dziewięć z dziesięciu jednostek jest wspólnych dla obu TOP10. Najwyższe pozycje zajmują przede wszystkim małe i średnie miasta pełniące funkcje lokalnych centrów ochrony zdrowia, nie zaś największe metropolie.

Najistotniejsza różnica dotyczy czynników sukcesu i słabości. Eksperci zdecydowanie silniej premiują bliskość SOR, natomiast w badaniu ankietowym większą rolę mają szpitale i zwykłe placówki medyczne. W obu podejściach ważna pozostaje dostępność aptek, a liczba porad POZ relatywnie słabiej różnicuje skrajne części rankingu. Różnica ta jest zgodna z założeniami metodologicznymi raportu: zdrowie pozostaje jedną z najważniejszych kategorii w obu metodach, ale rozkład znaczenia pomiędzy jej składowymi jest odmienny.

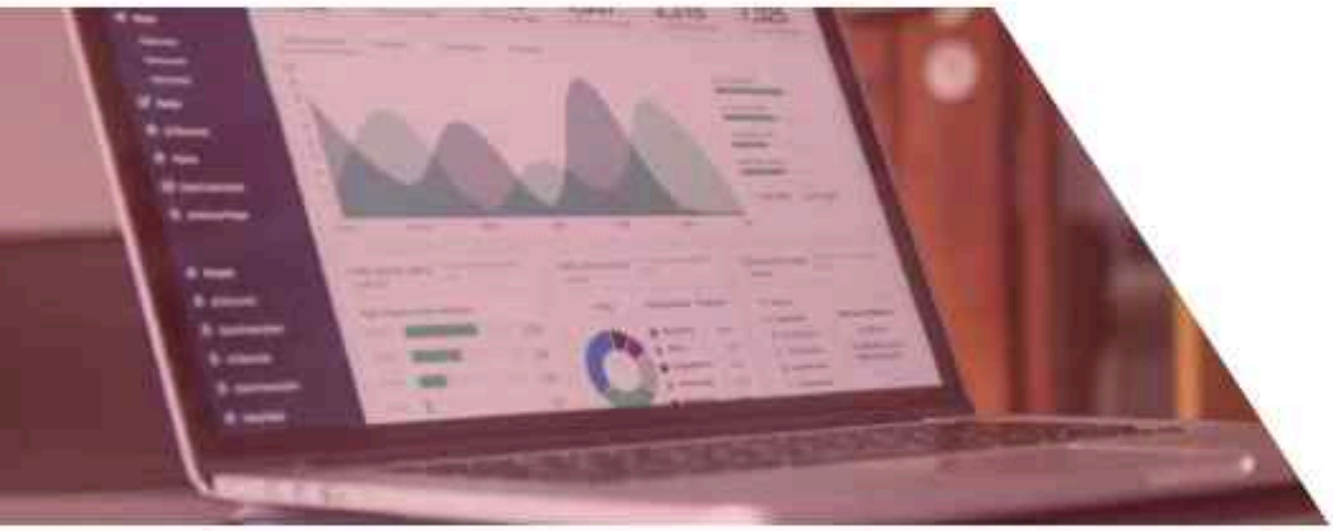
Zmiany względem edycji 2025

Zmiany rok do roku wskazują przede wszystkim na dużą stabilność kategorii Zdrowie. W wariancie eksperckim, spośród 2477 gmin możliwych do bezpośredniego porównania, wartość wskaźnika wzrosła w 57,2% jednostek, jednak typowa skala zmiany była bardzo niewielka – mediana zmiany wyniosła około +0,001 punktu. Struktura rozkładu praktycznie się nie zmieniła: udział gmin poniżej 0,5 wzrósł nieznacznie z około 18,2% do 18,6%, a udział jednostek osiągających co najmniej 0,8 z około 11,1% do 11,4%. Nie mamy więc do czynienia z jednoznacznym ogólnopolskim przesunięciem, lecz raczej z lokalnymi zmianami wokół stabilnego poziomu.

Czołówka pozostaje bardzo trwała. Osiem z dziesięciu obecnych liderów należało do TOP10 także przed rokiem. Szczytno przesunęło się z drugiego na pierwsze miejsce, zamieniając się pozycją z Łęczycą. Największe awanse w obecnej dziesiątce zanotowały Złotów – o sześć miejsc – i Wysokie Mazowieckie – o pięć. Do pierwszej dziesiątki weszły właśnie te dwa miasta.

Przy wagach ankietowych kierunek zmian jest nieco mniej korzystny. Wartość wskaźnika wzrosła w 28,4% porównywalnych gmin, a w 71,6% spadła; mediana zmiany wyniosła około −0,005 punktu. Udział gmin poniżej 0,5 wzrósł z około 17,7% do 20,4%, podczas gdy udział jednostek z wynikiem co najmniej 0,8 pozostał niemal stabilny – wzrósł z około 12,7% do 12,9%. Także tutaj osiem z dziesięciu obecnych liderów było w TOP10 przed rokiem, a największe awanse w czołówce zanotowały Wysokie Mazowieckie i Złotów – po sześć pozycji.

Podsumowując, najważniejszą cechą kategorii „Zdrowie" jest trwałość przestrzennego układu wyników i bardzo duża stabilność czołówki. Najważniejszym mechanizmem różnicującym gminy pozostaje przestrzenna dostępność infrastruktury medycznej. Zmiana sposobu wagowania nie odwraca tego obrazu, lecz przesuwa akcent: z dostępności ratownictwa szpitalnego w podejściu eksperckim w stronę dostępności szpitali i placówek medycznych w podejściu opartym na preferencjach respondentów.

Iwona Klimek

Senior Research Executive,
SW Research

SW RESEARCH
15 lat na rynku

W ocenie jakości życia kluczową rolę odgrywa zdrowie, badane w oparciu o dostępność do szpitali, przychodni i placówek medycznych, aptek oraz oddziałów SOR. Taki wynik nie dziwi, gdyż kwestie zdrowotne dotyczą każdego z nas, bez względu na wiek, sytuację życiową, materialną czy miejsce zamieszkania. Co więcej, rosnąca świadomość prozdrowotna i chęć dbania o własny dobrostan dodatkowo podnosi ważność tej kategorii w oczach społeczeństwa. Z socjologicznego punktu widzenia, zdrowie i ogólne poczucie bezpieczeństwa tworzą fundament potrzeb człowieka. Z tego powodu, ochrona zdrowia to ważny element kampanii politycznych i programów społecznych, a gorące dyskusje na tematy okołozdrowotne potrafią rozpalić media i opinię publiczną na wiele dni, odzwierciedlając zarówno oczekiwania, jak i lęki społeczeństwa wobec sprawnie działającego państwa odpowiadającego na podstawowe potrzeby obywateli.

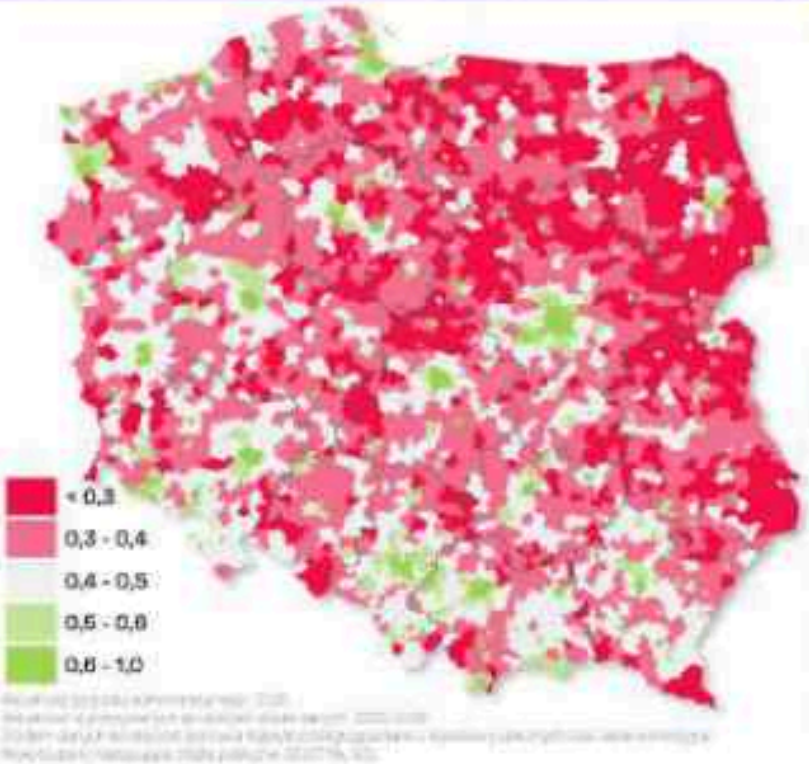
Jak wynika z tegorocznej edycji badania, najwyższe wskaźniki dotyczące jakości życia w kategorii zdrowie obserwowane są na południu Polski oraz w dużych ośrodkach miejskich (np. Warszawa, Trójmiasto, Poznań). Zjawisko to dobrze obrazuje nierówności terytorialne, oparte głównie na podziale miasto-wieś czy dysproporcjach regionalnych.

Większe ośrodki miejskie oraz obszary o wyższym poziomie uprzemysłowienia zwykle koncentrują większą liczbę szpitali i placówek medycznych, zapewniają łatwiejszy dostęp do wysoko wykwalifikowanej kadry lekarzy i specjalistów, a także umożliwiają szybszą reakcję służb ratunkowych w razie wypadku. Istotny jest także komfort psychiczny - świadomość, że o każdej porze dnia i nocy możemy uzyskać pomoc w pobliskiej aptece czy na SOR, znacząco obniża poziom stresu w nagłych i nieplanowanych sytuacjach życiowych (np. choroba, wypadek). W efekcie, poczucie bezpieczeństwa w kwestiach zdrowia wpływa bezpośrednio na wyższy odczuwany poziom życia i ocenę jego jakości.

Kultura i rekreacja

Jakość życia w kategorii Kultura i rekreacja

Obliczenia w oparciu o 9 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Sopot	1,000
+1	2	Krosno	0,727
+1	3	Szklarska Poręba	0,726
+7	4	Toruń	0,718
0	5	Kraków	0,714
+5	6	Ełk	0,711
+215	7	Lubawa	0,710
+5	8	Chodzież	0,697
-3	9	Mława	0,697
-3	10	Kielce	0,693

Wskaźnik jakości życia w kategorii Kultura i rekreacja został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Dostęp do obiektów sportowych
Różnorodność obiektów sportowych
Liczba imprez artystyczno-rozrywkowych i sportowych
Liczba imprez organizowanych przez muzea na 10k mieszkańców
Liczba ludności na 1 miejsce w kinach stałych
Widzowie w stałych salach teatralnych
Przedstawienia/koncerty w instytucjach muzycznych
Dostęp do parków
Dostęp do lasów

W ujęciu eksperckim kategoria „Kultura i rekreacja" należy do wymiarów jakości życia, w których wyniki większości gmin pozostają relatywnie niskie. 23,0% gmin osiąga wartość poniżej 0,3, a kolejne 38,0% mieści się w przedziale 0,3–0,4. Łącznie 61,0% jednostek nie przekracza więc poziomu 0,4, a aż 86,5% – poziomu 0,5. Wartość co najmniej 0,6 osiąga jedynie 4,2% gmin. Mediana wskaźnika wynosi 0,373. Pokazuje to, że kompleksowe połączenie dobrej dostępności infrastruktury rekreacyjnej, terenów zielonych i oferty kulturalnej występuje w stosunkowo niewielkiej grupie jednostek.

Czołówka ma jednoznacznie miejski charakter, ale nie jest ograniczona do największych metropolii. Obok miast wojewódzkich i większych ośrodków regionalnych znajdują się w niej mniejsze miasta o rozwiniętej funkcji turystycznej, kulturalnej lub rekreacyjnej. Szczególnie wyróżnia się Sopot, którego wartość wskaźnika wynosi 1,000 i jest aż o 0,273 wyższa od wyniku drugiej gminy - Krosna. Tak duży dystans pokazuje, że lider łączy kilka silnych przewag jednocześnie, podczas gdy pozostała część czołówki jest znacznie bardziej zwarta.

Rozkład przestrzenny wskazuje na relatywnie korzystniejszą sytuację w południowej i południowo-zachodniej części kraju oraz w wybranych ośrodkach miejskich i turystycznych. Największy udział gmin z wynikiem co najmniej 0,5 występuje w województwach dolnośląskim – 21,3%, małopolskim – 20,2% i śląskim – 19,8%. Stosunkowo wysoki udział notują również pomorskie i mazowieckie. Największe skupiska niskich wartości występują natomiast na północnym wschodzie i wschodzie: wynik poniżej 0,3 osiąga 59,7% gmin podlaskich, 43,1% warmińsko-mazurskich i 41,8% lubelskich. Nie jest to jednak prosty podział Polski na dwie zwarte strefy – na tle słabszych regionów występują pojedyncze miasta osiągające wysokie wartości, a w regionach korzystniejszych widoczne są również jednostki z niskimi wynikami.

Czynniki sukcesu i słabości

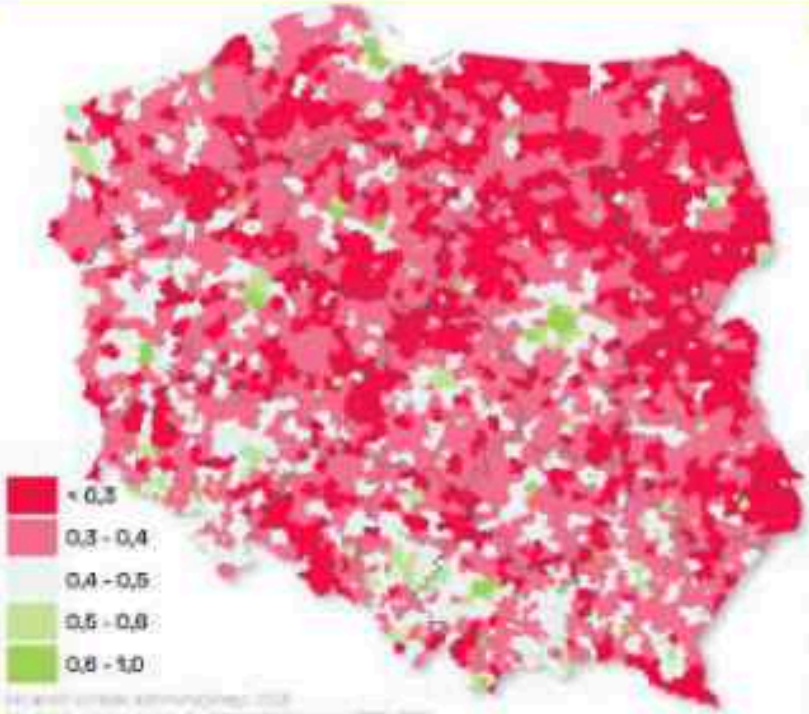
Analiza wpływu dziewięciu wskaźników szczegółowych pokazuje, że najsilniejszym czynnikiem oddzielającym pierwszą i ostatnią dziesiątkę jest dostępność parków. Różnica średniego wkładu tego wskaźnika odpowiada za około 42% sumy dodatnich różnic pomiędzy TOP10 i ostatnią dziesiątką. Drugim najważniejszym czynnikiem jest różnorodność obiektów sportowych w promieniu 2 km od zabudowy mieszkaniowej – około 27%, a trzecim odległość do obiektów sportowych – około 19%. Liczba imprez artystyczno-rozrywkowych i sportowych odpowiada za kolejne około 8%.

O wysokiej pozycji decyduje zatem przede wszystkim codzienna, przestrzenna dostępność rekreacji: bliskość parków, niewielkie odległości do infrastruktury sportowej i możliwość korzystania z wielu rodzajów obiektów. Gminy zamykające ranking charakteryzuje odwrotna konfiguracja – duże odległości do terenów rekreacyjnych i obiektów sportowych oraz niewielkie zróżnicowanie lokalnej infrastruktury. Co istotne, mimo stosunkowo wysokiej wagi przypisanej odległości do lasów, wskaźnik ten w tegorocznych danych bardzo słabo odróżnia pierwszą i ostatnią dziesiątkę. Podobnie dostępność miejsc kinowych nie należy do głównych czynników wyjaśniających dystans pomiędzy skrajnymi częściami rankingu.

Jakość życia w kategorii Kultura i rekreacja

Obliczenia w oparciu o 9 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Sopot	1,000
+320	2	Lubawa	0,749
+0	3	Toruń	0,696
+3	4	Kraśnik	0,694
+1	5	Szklarska Poręba	0,676
-2	6	Kraków	0,669
-5	7	Olsztyn	0,663
+1	8	Kielce	0,663
-4	9	Zakopane	0,660
+2	10	Gdynia	0,648

Wskaźnik jakości życia w kategorii Kultura i rekreacja został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Dostęp do obiektów sportowych
Różnorodność obiektów sportowych
Liczba imprez artystyczno-rozrywkowych i sportowych
Liczba imprez organizowanych przez muzea na 10k mieszkańców
Liczba ludności na 1 miejsce w kinach stałych
Widownia w stałych salach teatralnych
Przedstawienia/koncerty w instytucjach muzycznych
Dostęp do parków
Dostęp do lasów

Przy zastosowaniu wag z badania ankietowego rozkład jest jeszcze silniej przesunięty w kierunku niższych wartości. 29,3% gmin uzyskuje wynik poniżej 0,3, a 40,9% mieści się między 0,3 a 0,4. Łącznie 70,2% jednostek nie osiąga poziomu 0,4, a 91,5% pozostaje poniżej 0,5. Wynik co najmniej 0,6 uzyskuje zaledwie 1,7% gmin. Mediana wynosi 0,349, czyli jest o około 0,024 niższa niż w wariancie eksperckim.

Czołówka ponownie jest całkowicie miejska i łączy duże ośrodki regionalne z mniejszymi miastami o rozwiniętej ofercie czasu wolnego. Siedem gmin występuje w TOP10 w obu sposobach wagowania, a Sopot pozostaje liderem z wartością 1,000. Także w wariancie ankietowym dystans lidera do drugiej pozycji jest wyjątkowo duży – 0,251 punktu. Na uwagę zasługuje również Lubawa, która zajmuje drugą pozycję po awansie aż o 320 miejsc względem poprzedniej edycji rankingu.

Układ przestrzenny pozostaje podobny do wariantu eksperckiego, ale strefy słabych wyników są wyraźniejsze. Poniżej 0,3 znajduje się 61,3% gmin podlaskich, 47,4% warmińsko-mazurskich i 46,0% lubelskich. Największy udział gmin osiągających co najmniej 0,5 występuje natomiast w dolnośląskim – 14,2%, pomorskim – 12,2%, śląskim – 12,0% i małopolskim – 10,9%. Ponownie widoczny jest więc korzystniejszy obraz południa i wybranych stref miejskich oraz turystycznych, przy słabszych wynikach północnego wschodu i części ściany wschodniej.

Również w tym wariancie najważniejszym czynnikiem różnicującym TOP10 i ostatnią dziesiątkę jest bliskość parków, odpowiadająca za około 43% sumy dodatnich różnic pomiędzy obiema grupami. Różnorodność infrastruktury sportowej odpowiada za około 21%, odległość do obiektów sportowych za 15%, a liczba imprez artystyczno-rozrywkowych i sportowych za około 12%.

W porównaniu z podejściem eksperckim wyraźniej zaznacza się więc znaczenie aktywnej oferty wydarzeń. Jest to zgodne ze strukturą wag: w badaniu ankietowym relatywnie większe znaczenie przypisano liczbie imprez artystyczno-rozrywkowych i sportowych oraz aktywności teatralnej, podczas gdy wariant ekspercki nieco mocniej akcentuje samą dostępność i różnorodność obiektów sportowych.

Porównanie sposobów wagowania

Rozkład wyników. Wariant ankietowy prowadzi do niższych ocen: poniżej 0,4 znajduje się 70,2% gmin wobec 61,0% przy wagach eksperckich, a co najmniej 0,6 osiąga odpowiednio 1,7% i 4,2%. Mediana spada z 0,373 do 0,349.

Geografia wyników. Obie metody pokazują bardzo podobny wzorzec – relatywnie korzystniejsze wyniki południa i południowego zachodu oraz wybranych miast i ośrodków turystycznych, przy dużych skupiskach słabszych wartości na północnym wschodzie i wschodzie. Wariant ankietowy przede wszystkim pogłębia kontrast. Zgodność całej hierarchii jest bardzo wysoka – korelacja pozycji gmin w obu rankingach wynosi około 0,995.

Charakter czołówki. TOP10 jest w obu przypadkach całkowicie miejskie, ale obejmuje zarówno duże ośrodki regionalne, jak i mniejsze miasta o rozwiniętej funkcji turystycznej i rekreacyjnej. Siedem gmin jest wspólnych dla obu zestawień, a Sopot pozostaje zdecydowanym liderem.

Czynniki sukcesu i słabości. W obu metodach podstawą wysokiego wyniku jest bliskość parków oraz dobra dostępność i różnorodność infrastruktury sportowej. Najniższe pozycje wynikają przede wszystkim z kumulacji dużych odległości do tych elementów i niewielkiego zróżnicowania oferty. Wagi ankietowe silniej niż eksperckie zwiększają znaczenie liczby wydarzeń i aktywności kulturalnej, dlatego bardziej premiują gminy, które poza samą infrastrukturą zapewniają mieszkańcom również intensywną ofertę sposobów spędzania wolnego czasu.

Zmiany względem edycji 2025

W porównaniu z ubiegłoroczną edycją w kategorii „Kultura i rekreacja" nastąpiło wyraźne przesunięcie wartości wskaźnika w dół. W wariancie eksperckim w 2025 roku 71,2% gmin znajdowało się poniżej poziomu 0,5, natomiast obecnie jest to 86,5%. Udział gmin osiągających co najmniej 0,6 zmniejszył się z 9,6% do 4,2%. Mediana dla porównywalnych gmin spadła z około 0,434 do 0,373, a wartość wskaźnika obniżyła się w około 96,9% gmin; mediana zmiany wyniosła około −0,065 punktu. Ubiegłoroczny raport wskazywał już przy tym podobną geografię wyników – przewagę południa i południowego zachodu oraz słabszą sytuację północnego wschodu i części Polski wschodniej.

Jeszcze silniejsze przesunięcie występuje przy wagach ankietowych. Udział gmin poniżej 0,5 zwiększył się z około 76,7% do 91,5%, a udział jednostek osiągających co najmniej 0,6 zmniejszył się z 6,6% do 1,7%. Mediana obniżyła się z około 0,421 do 0,349. Spadek wartości wskaźnika dotyczy 97,5% porównywalnych gmin, przy medianie zmiany około −0,076 punktu.

Czołówka okazała się przy tym znacznie bardziej stabilna niż cały rozkład: sześć obecnych gmin z TOP10 w wariancie eksperckim i siedem w ankietowym należało do pierwszej dziesiątki także rok wcześniej. Sopot utrzymał pierwszą pozycję w obu metodach. Szczególnym wyjątkiem od dominującego trendu jest Lubawa – awansowała o 316 miejsc przy wagach eksperckich i o 320 przy ankietowych, a jej wartość wskaźnika wzrosła odpowiednio o około 0,140 i 0,204 punktu.

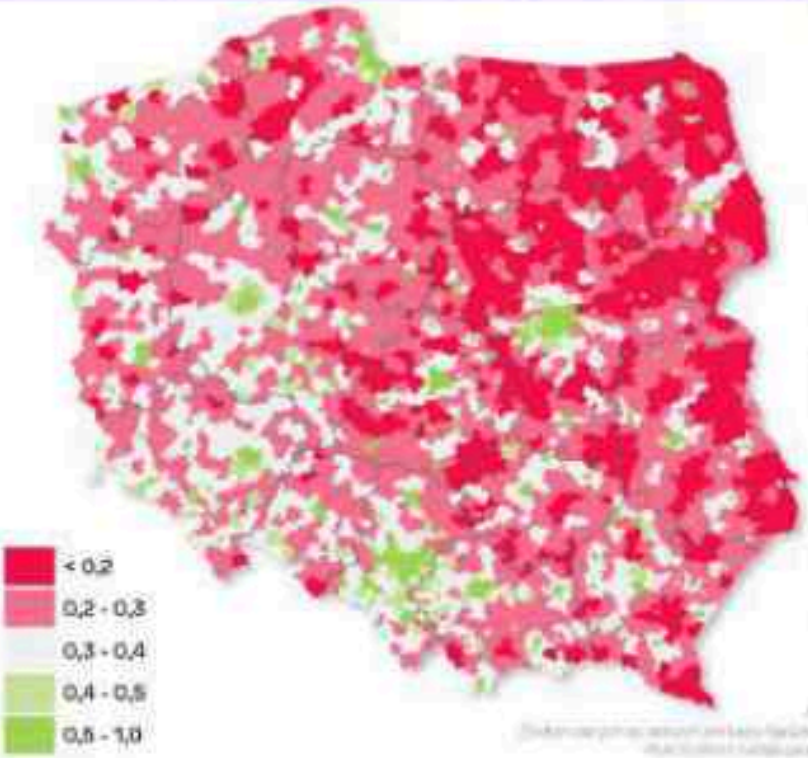
Podsumowując, względem edycji 2025 nastąpiło wyraźne obniżenie wartości wskaźnika „Kultura i rekreacja" w zdecydowanej większości gmin, przy zachowaniu części podstawowych wzorców przestrzennych i charakteru czołówki. Jednocześnie przypadek Lubawy pokazuje, że na tle tej ogólnej tendencji występują pojedyncze, bardzo silne zmiany lokalne, które mogą istotnie przekształcać kolejność gmin w rankingu.

Transport

Jakość życia w kategorii Transport

Obliczenia w oparciu o 10 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Chorzów	1,000
0	2	Świętochłowice	0,956
+1	3	Sopot	0,894
+1	4	Poznań	0,894
-2	5	Łódź	0,881
+2	6	Zabki	0,876
+6	7	Białystok	0,872
+1	8	Warszawa	0,860
+7	9	Wrocław	0,841
-4	10	Olsztyn	0,826

Wskaźnik jakości życia w kategorii Transport został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Różnorodność dostępnej komunikacji publicznej
Dostęp do komunikacji publicznej
Dostępność dróg rowerowych
Dostęp do stacji paliw
Bliskość stacji paliw alternatywnych (punkty ładowania prądem)
Wskaźnik spójności sieci osadniczej

W ujęciu eksperckim transport jest kategorią silnie różnicującą gminy ze względu na stopień urbanizacji i gęstość infrastruktury. Rozkład wartości jest przesunięty w stronę niższych wyników: 20,4% gmin osiąga wartość poniżej 0,2, a kolejne 42,7% mieści się w przedziale 0,2–0,3. Oznacza to, że niemal dwie trzecie gmin – 63,1% – nie przekracza poziomu 0,3. W przedziale 0,3–0,4 znajduje się 23,8% jednostek, natomiast wynik co najmniej 0,5 osiąga jedynie 7,2%. Mediana wskaźnika wynosi 0,265. Wysoka dostępność transportowa jest więc cechą stosunkowo niewielkiej grupy jednostek.

Pierwsza dziesiątka ma jednoznacznie miejski charakter. Dominują w niej duże miasta i zwarte jednostki należące do największych obszarów metropolitalnych. Szczególnie wyróżniają się Chorzów i Świętochłowice, czyli miasta położone w rdzeniu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Czołówkę uzupełniają największe ośrodki regionalne i metropolitalne oraz zwarte miasta ich bezpośredniego otoczenia. Wspólną cechą TOP10 jest wysoka koncentracja infrastruktury i możliwość korzystania z wielu form przemieszczania się na relatywnie niewielkim obszarze.

W przestrzeni kraju widoczna jest przewaga bardziej zurbanizowanej Polski południowej i części zachodniej, a także lokalne skupiska wysokich wartości związane z dużymi miastami. Największe obszary słabszych wyników obejmują natomiast północny wschód i wschód Polski oraz część gmin północnych. Szczególnie wyraźnie zaznacza się słabsza sytuacja na Podlasiu, gdzie rozproszenie zabudowy i mniejsza gęstość sieci transportowej ograniczają dostęp do transportu zbiorowego. Nie jest to jednak prosty podział regionalny – wysokie wartości pojawiają się punktowo również w regionach o przeciętnie słabszych wynikach.

Czynniki sukcesu i słabości

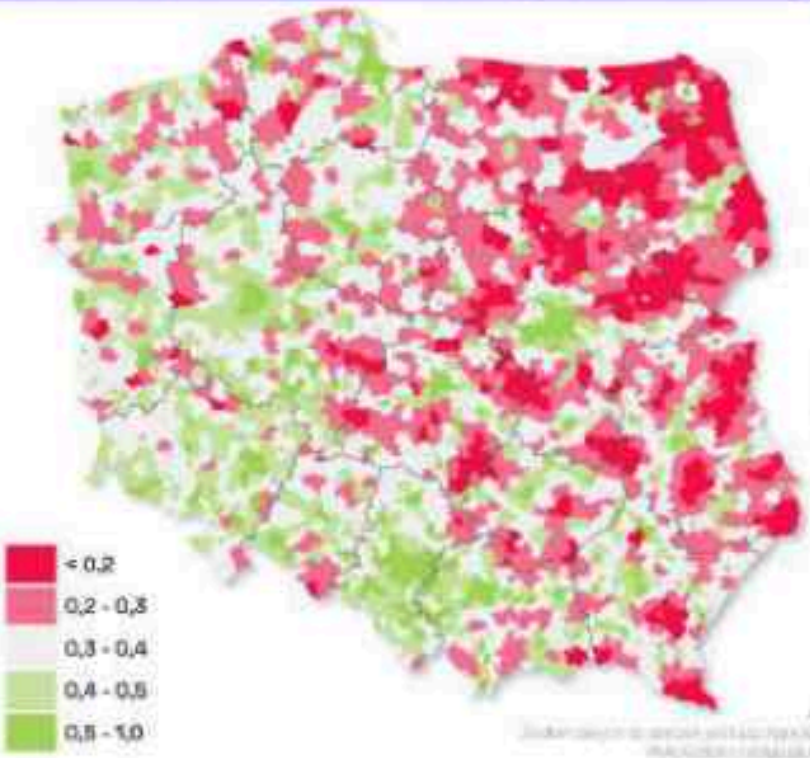
O pozycji w rankingu eksperckim w największym stopniu decyduje gęstość i różnorodność transportu publicznego oraz rozwinięcie infrastruktury rowerowej. Największą wagę wewnątrz kategorii ma liczba różnych środków transportu dostępnych w promieniu 2 km od zabudowy – około 18,2% wagi kategorii – następnie liczba przystanków w tym samym zasięgu – 16,4% – oraz długość dróg dla rowerów – 14,5%. Te trzy elementy odpowiadają łącznie za około 49% wagi kategorii. Istotne pozostają również odległość do najbliższego przystanku, liczba stacji paliw oraz dostępność punktów ładowania pojazdów elektrycznych.

W praktyce liderzy łączą więc dużą liczbę przystanków z możliwością wyboru pomiędzy kilkoma środkami transportu, dobrą infrastrukturą rowerową oraz gęstą siecią usług transportowych. Na końcu rankingu obserwujemy konfigurację odwrotną: niewielką liczbę przystanków, małą różnorodność transportu zbiorowego, większe odległości do infrastruktury oraz słabsze wyposażenie w drogi rowerowe, stacje paliw i punkty ładowania. Niska wartość wskaźnika jest zatem najczęściej efektem kumulacji kilku deficytów dostępności, a nie braku pojedynczego elementu infrastruktury.

Jakość życia w kategorii Transport

Obliczenia w oparciu o 10 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Chorzów	1.000
0	2	Świętochłowice	0.953
0	3	Sopot	0.933
+2	4	Bielsko-Biała	0.903
-1	5	Łódź	0.900
-1	6	Poznań	0.897
+2	7	Zabki	0.891
0	8	Siemianowice Śląskie	0.876
-2	9	Piastów	0.869
+2	10	Warszawa	0.868

Wskaźnik jakości życia w kategorii Transport został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

- Różnorodność dostępnej komunikacji publicznej
- Dostęp do komunikacji publicznej
- Dostępność dróg rowerowych
- Dostęp do stacji paliw
- Bliskość stacji paliw alternatywnych (punkty ładowania prądem)
- Wskaźnik spójności sieci osadniczej

Zastosowanie wag pochodzących z badania ankietowego wyraźnie podnosi wartości wskaźnika w szerokiej grupie gmin. Wynik poniżej 0,2 uzyskuje 9,6% jednostek, a 25,2% mieści się w przedziale 0,2–0,3. Łącznie poniżej poziomu 0,3 znajduje się więc 34,7% gmin, wobec 63,1% przy wagach eksperckich. Największą grupę – 33,7% – tworzą jednostki z wynikiem 0,3–0,4, kolejne 19,8% osiąga 0,4–0,5, natomiast 11,7% gmin uzyskuje co najmniej 0,5. Mediana wynosi 0,342.

Czołówka nadal jest całkowicie miejska i bardzo podobna do wariantu eksperckiego. Osiem z dziesięciu gmin znajduje się w TOP10 w obu metodach, a Chorzów i Świętochłowice utrzymują dwa pierwsze miejsca. Zmiana wag nie modyfikuje więc podstawowego profilu liderów: najwyższe wartości nadal osiągają zwarte miasta z rozbudowanym transportem publicznym oraz dobrze rozwiniętą infrastrukturą towarzyszącą.

Rozkład przestrzenny zachowuje ten sam podstawowy wzorzec, lecz obszary średnich i wyższych wartości stają się rozleglejsze. Nadal korzystnie wyróżniają się silnie zurbanizowane części południa i zachodu kraju, a słabsze skupiska występują przede wszystkim na północnym wschodzie i wschodzie. Wariant ankietowy łagodzi skalę różnic, nie zmieniając jednak zasadniczej geografii dostępności transportowej.

Czynniki sukcesu i słabości

Różnice wynikają z innego rozłożenia wag pomiędzy wskaźnikami szczegółowymi. W ujęciu ankietowym najwyższą wagę mają po równo różnorodność dostępnych środków transportu i liczba przystanków – po około 17% wagi kategorii. Wyraźnie większego znaczenia niż przy wagach eksperckich nabiera natomiast dostęp do kolei: odległość do najbliższej stacji kolejowej odpowiada za około 13,6% wagi, podobnie jak odległość do przystanku komunikacji publicznej. Te cztery elementy obejmują łącznie ponad 61% całej wagi kategorii. Mniejsze znaczenie mają natomiast drogi rowerowe oraz liczba punktów ładowania pojazdów elektrycznych.

O wysokich miejscach przy wagach ankietowych decyduje zatem w szczególności dobrze dostępny transport zbiorowy – zarówno lokalny, jak i kolejowy. Niskie pozycje dotyczą przede wszystkim gmin, w których mieszkańcy mają do dyspozycji niewiele przystanków i rodzajów komunikacji, a zarazem muszą pokonywać większe odległości do kolei i lokalnego transportu publicznego.

Zmiany względem edycji 2025

Wyniki wskazują na niewielkie przesunięcie całego rozkładu w kierunku niższych wartości, przy jednoczesnej dużej stabilności czołówki. W wariancie eksperckim mediana obniżyła się z około 0,273 do 0,265, a mediana zmiany w grupie gmin możliwych do bezpośredniego porównania wyniosła około −0,010 punktu. Wzrost wartości wskaźnika zanotowała mniej więcej jedna piąta gmin. Udział jednostek poniżej 0,2 zwiększył się z około 17,3% do 20,4%, natomiast odsetek gmin osiągających co najmniej 0,5 pozostał praktycznie stabilny – około 7%.

Czołówka zmieniła się w niewielkim stopniu. Chorzów i Świętochłowice utrzymały odpowiednio pierwsze i drugie miejsce. Największe awanse w aktualnej TOP10 eksperckiej zanotowały Wrocław, który przesunął się o siedem pozycji, oraz Białystok – o pięć. Spadki również są ograniczone: największy w tej grupie dotyczy Olsztyna, który obniżył pozycję o cztery miejsca.

Przy wagach ankietowych skala zmian jest bardzo podobna. Mediana zmniejszyła się z około 0,350 do 0,342, a typowa zmiana rok do roku wyniosła około −0,011 punktu. Również w tym wariancie wzrost wartości odnotowała około jedna piąta gmin. Czołówka jest jeszcze bardziej stabilna: pierwsze trzy miejsca pozostają bez zmian, a przesunięcia pozostałych liderów wynoszą najwyżej dwie pozycje.

Porównanie sposobów wagowania

Pod względem rozkładu wyników wagi ankietowe dają wyraźnie wyższe wartości: poniżej 0,3 znajduje się 34,7% gmin wobec 63,1% przy wagach eksperckich, a mediana wzrasta z 0,265 do 0,342. Geografia wyników pozostaje jednak podobna – w obu metodach lepiej wypadają silnie zurbanizowane obszary oraz duże miasta, a największe skupiska słabych wyników widoczne są na północnym wschodzie i wschodzie kraju.

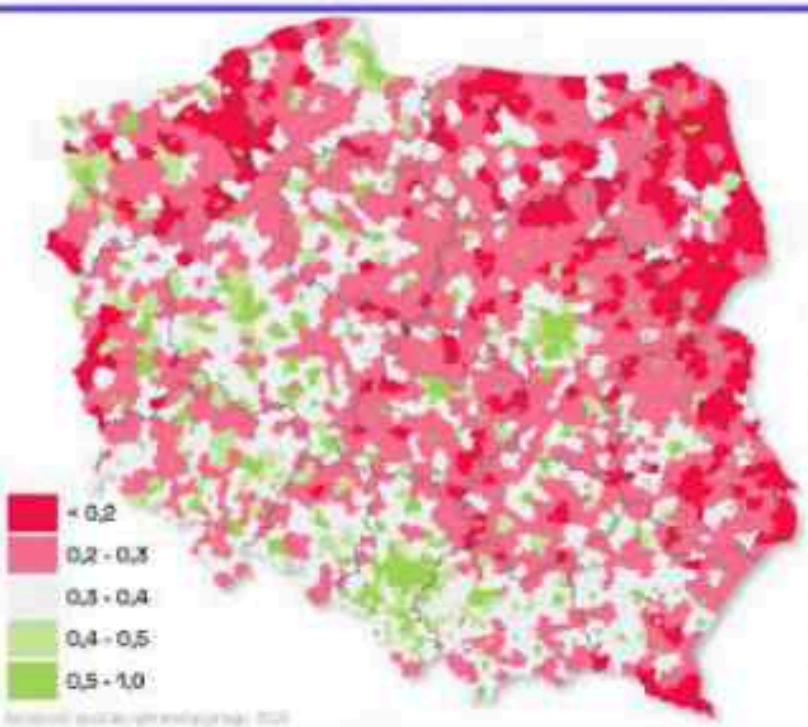
Charakter czołówki praktycznie się nie zmienia: jest ona całkowicie miejska, a osiem gmin występuje w TOP10 obu rankingów. Czynniki sukcesu i słabości również mają wspólny rdzeń – kluczowe są liczba przystanków i różnorodność transportu publicznego. Podejście eksperckie silniej premiuje jednak infrastrukturę rowerową oraz szerzej rozumiane wyposażenie transportowe, podczas gdy wariant ankietowy mocniej akcentuje fizyczną dostępność transportu zbiorowego, w tym szczególnie kolei. W obu przypadkach niskie miejsca są charakterystyczne dla gmin o rozproszonej sieci osadniczej i ograniczonej liczbie alternatywnych sposobów przemieszczania się.

Dostępność usług

Jakość życia w kategorii Dostępność usług

Obliczenia w oparciu o 18 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Chorzów	1.000
0	2	Kraków	0.995
+1	3	Warszawa	0.982
-1	4	Wrocław	0.978
+1	5	Świdnica	0.947
-1	6	Gdańsk	0.929
+2	7	Pruszków	0.922
-1	8	Poznań	0.910
+1	9	Legnica	0.903
-2	10	Lublin	0.900

Wskaźnik jakości życia w kategorii Dostępność usług został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Dostępność urzędów
Dostępność sklepów spożywczych
Różnorodność dostępnych sieci sklepów spożywczych
Dostępność aptek/stacji
Dostępność i różnorodność lokali gastronomicznych
Dostępność i różnorodność salonów kosmetycznych
Dostępność zakładów leczenia zwierząt
Dostępność i różnorodność zakładów fryzjerskich

W ujęciu eksperckim kategoria „Dostępność usług" jest silnie związana ze stopniem urbanizacji i koncentracją funkcji usługowych. Rozkład wartości pozostaje przesunięty w stronę niższych wyników: 10,5% gmin osiąga wartość poniżej 0,2, a kolejne 40,9% mieści się w przedziale 0,2–0,3. Łącznie 51,4% gmin nie przekracza więc poziomu 0,3. Wartość co najmniej 0,5 osiąga 11,3% jednostek, a zaledwie 1,3% przekracza 0,8. Mediana wskaźnika wynosi 0,297. Wysoka dostępność zróżnicowanego zestawu usług publicznych i komercyjnych pozostaje zatem charakterystyczna dla stosunkowo niewielkiej części gmin.

Czołówka ma jednoznacznie miejski charakter. Wszystkie gminy z TOP10 są miastami: sześć to miasta wojewódzkie, dwie – miasta na prawach powiatu, a dwie – miasta powiatowe. Obok największych metropolii znajdują się więc również silne ośrodki subregionalne i miasta należące do dużych obszarów funkcjonalnych. Pierwsze miejsce zajmuje Chorzów, a kolejne pozycje przypadają m.in. największym ośrodkom metropolitalnym. Taki skład czołówki wskazuje, że kluczową przewagą jest nie tylko obecność pojedynczych usług, lecz ich duża liczba i różnorodność w niewielkiej odległości od miejsc zamieszkania.

Układ przestrzenny wyraźnie odzwierciedla różnice pomiędzy terenami zurbanizowanymi i peryferyjnymi. Szczególnie niekorzystna sytuacja występuje na północnym wschodzie i wschodzie kraju. Wynik poniżej 0,3 osiąga 78,2% gmin z województwa podlaskiego, 72,8% z lubelskiego i 69,0% z warmińsko-mazurskiego. Wysoki udział niskich wartości obserwujemy również w Łódzkiem, na Mazowszu poza głównymi strefami miejskimi oraz w Zachodniopomorskiem. Z kolei największy udział wartości co najmniej 0,5 występuje w województwie śląskim – 22,8%, a następnie pomorskim – 15,4% i dolnośląskim – 13,6%. Rozkład przestrzenny pokazuje jednak przede wszystkim układ „wyspowy": wysokie wartości skupiają się w miastach i aglomeracjach, także w regionach, których pozostała część osiąga zdecydowanie słabsze wyniki.

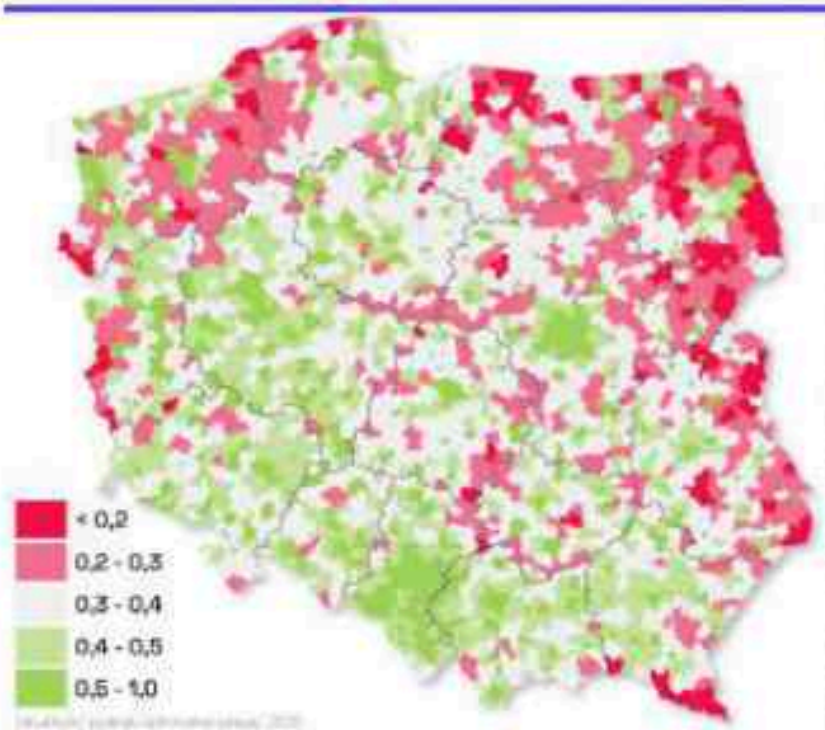
Czynniki sukcesu i słabości

Analiza wpływu 18 wskaźników szczegółowych pokazuje, że największe znaczenie dla różnicy między pierwszą, a ostatnią dziesiątką ma dostępność sklepów spożywczych. Łącznie wskaźniki dotyczące dostępności, liczby sklepów i różnorodności sieci odpowiadają za około 26% sumy różnic średnich ważonych wpływów pomiędzy TOP10 a ostatnią dziesiątką. Szczególnie silnie różnicują gminy liczba różnych sieci handlowych w promieniu 2 km oraz liczba sklepów spożywczych w tym samym zasięgu.

Kolejne około 20% różnicy jest związane z dostępem do urzędów, a około 14% z dostępnością paczkomatów. Istotną rolę odgrywa także liczba zakładów fryzjerskich w otoczeniu zabudowy, liczba salonów kosmetycznych, lokali gastronomicznych i zakładów leczenia zwierząt. W praktyce liderów wyróżnia więc przede wszystkim gęste i różnorodne otoczenie usługowe. Gminy zamykające ranking – w eksperckiej ostatniej dziesiątce osiem z dziesięciu to gminy wiejskie – cechują natomiast zarówno większe odległości do podstawowych usług i instytucji, jak i bardzo mała liczba alternatywnych punktów usługowych w codziennym zasięgu mieszkańców.

Jakość życia w kategorii Dostępność usług

Obliczenia w oparciu o 18 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP10

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Chorzów	1,000
+1	2	Świdnica	0,924
-1	3	Warszawa	0,916
+1	4	Prudnik	0,909
-1	5	Legnica	0,898
+1	6	Świętochłowice	0,893
+1	7	Kraków	0,891
+1	8	Lublin	0,886
+1	9	Wrocław	0,876
+2	10	Lublin	0,869

Wskaźnik jakości życia w kategorii Dostępność usług został obliczony w oparciu o następujące wskaźniki cząstkowe:

Dostępność urzędów
Dostępność sklepów spożywczych
Różnorodność dostępnych sieci sklepów spożywczych
Dostępność paczkomatów
Dostępność i różnorodność lokali gastronomicznych
Dostępność i różnorodność salonów kosmetycznych
Dostępność zakładów leczenia zwierząt
Dostępność i różnorodność zakładów fryzjerskich

Zastosowanie wag z badania ankietowego prowadzi do wyraźnego przesunięcia rozkładu w stronę wyższych wartości. Wynik poniżej 0,2 osiąga tylko 3,7% gmin, a 15,9% mieści się pomiędzy 0,2 a 0,3. Łącznie poniżej 0,3 znajduje się 19,6% jednostek, wobec 51,4% w wariancie eksperckim. Wartość co najmniej 0,5 osiąga natomiast 18,6% gmin, a mediana wzrasta do 0,383.

Czołówka nadal jest całkowicie miejska. Cztery jednostki z TOP10 to miasta wojewódzkie, trzy miasta na prawach powiatu i trzy miasta powiatowe. Osiem gmin należy do pierwszej dziesiątki w obu sposobach wagowania, a Chorzów utrzymuje pierwszą pozycję. Zmiana wag modyfikuje zatem kolejność liderów, ale nie zmienia podstawowego profilu czołówki. W obu przypadkach przewagę mają zwarte miasta dysponujące dużą liczbą placówek publicznych, sklepów i usług komercyjnych w niewielkiej odległości od zabudowy.

Geografia również pozostaje podobna, choć obszary średnich i wysokich wartości są znacznie rozleglejsze. Największa koncentracja wyników poniżej 0,3 nadal występuje w województwie podlaskim – 59,7% gmin, a następnie zachodniopomorskim – 46,9% i warmińsko-mazurskim – 42,2%. Na drugim biegunie znajduje się województwo śląskie, gdzie aż 47,3% gmin osiąga co najmniej 0,5. W Dolnośląskiem jest to 24,9%, a w Pomorskiem 23,6%. Wagi ankietowe zmniejszają więc skalę niskich wartości, ale nie zmieniają zasadniczego kontrastu pomiędzy silnymi ośrodkami miejskimi i obszarami o bardziej rozproszonej sieci osadniczej.

Czynniki sukcesu i słabości

W podejściu ankietowym inaczej rozkłada się znaczenie poszczególnych czynników. W porównaniu średnich wpływów TOP10 i ostatniej dziesiątki około 36% różnicy przypada na dostępność instytucji publicznych, przede wszystkim urzędu skarbowego, starostwa, poczty i ZUS. Kolejne 31% jest związane ze sklepami spożywczymi, a około 13% z paczkomatami. Te trzy grupy wskaźników wyjaśniają łącznie niemal 80% różnicy pomiędzy skrajnymi częściami rankingu.

Szczególnie silnie różnicują gminy liczba dostępnych sieci sklepów spożywczych, liczba samych sklepów, odległości do urzędu skarbowego, starostwa i poczty oraz liczba paczkomatów w promieniu 1 km. W rezultacie wariant ankietowy mocniej premiuje gminy, w których mieszkańcy mają łatwy dostęp do podstawowych usług codziennych i instytucjonalnych, nawet jeśli oferta bardziej wyspecjalizowanych usług osobistych jest mniej rozbudowana.

Porównanie sposobów wagowania

Pod względem rozkładu wyników podejście ankietowe daje zdecydowanie wyższe wartości. Poniżej 0,3 znajduje się 19,6% gmin wobec 51,4% przy wagach eksperckich, natomiast wartość co najmniej 0,5 osiąga odpowiednio 18,6% i 11,3%. Mediana zwiększa się z 0,297 do 0,383.

Geografia wyników jest bardzo podobna w obu wariantach. Najwyższe wartości tworzą wyspy związane z dużymi i średnimi miastami oraz ich strefami funkcjonalnymi, natomiast największe skupiska niskiej dostępności usług występują na północnym wschodzie, wschodzie i częściowo na północnym zachodzie. Zbieżność obu rankingów jest bardzo duża – korelacja pozycji gmin wynosi około 0,99.

Charakter czołówki praktycznie się nie zmienia: w obu wariantach TOP10 składa się wyłącznie z miast, a osiem jednostek jest wspólnych dla obu zestawień. Czynniki sukcesu i słabości mają natomiast nieco inny rozkład. Wariant ekspercki silniej premiuje szeroki i zróżnicowany zestaw usług – oprócz sklepów i urzędów także usługi osobiste, gastronomię i punkty odbioru przesyłek. Wariant ankietowy koncentruje większą część wyniku na podstawowych usługach codziennych: dostępie do urzędów, sklepów spożywczych i paczkomatów. W obu przypadkach najniższe miejsca są konsekwencją kumulacji dwóch cech: niskiej dostępności usług oraz małej liczby i różnorodności placówek znajdujących w najbliższym otoczeniu mieszkańców.

Zmiany względem edycji 2025

W porównaniu z poprzednią edycją widać niewielkie pogorszenie wyników przy wagach eksperckich. Spośród 2477 gmin możliwych do bezpośredniego porównania wartość wskaźnika obniżyła się w 72,5%, a wzrosła w 27,4%. Mediana zmiany wyniosła około −0,005 punktu. Mediana samego wskaźnika zmniejszyła się z około 0,300 do 0,297. Udział gmin poniżej 0,2 wzrósł z 9,2% do 10,5%, natomiast udział jednostek z wynikiem co najmniej 0,5 pozostał praktycznie niezmieniony – 11,4% w 2025 roku i 11,3% obecnie. Ubiegłoroczny raport wskazywał już na silną przewagę obszarów zurbanizowanych oraz bardzo wysoką koncentrację niskich wyników na Podlasiu, Lubelszczyźnie i Warmii i Mazurach.

Jednocześnie skład eksperckiej TOP10 jest całkowicie stabilny – wszystkie dziesięć obecnych gmin znajdowało się w pierwszej dziesiątce również rok wcześniej. Zmieniła się jedynie kolejność: Warszawa awansowała o jedno miejsce, Pruszków o dwa, natomiast m.in. Wrocław, Gdańsk i Poznań przesunęły się nieznacznie w dół.

Przy wagach ankietowych spadek jest wyraźniejszy. Wartość wskaźnika obniżyła się w 95,9% porównywalnych gmin, a mediana zmiany wyniosła około −0,018 punktu. Mediana spadła z około 0,401 do 0,382. Udział gmin poniżej 0,2 zwiększył się z 2,2% do 3,7%, natomiast odsetek jednostek osiągających co najmniej 0,5 zmniejszył się z 20,7% do 18,6%. Czołówka pozostaje jednak stabilna – dziewięć z dziesięciu obecnych liderów należało do TOP10 również w 2025 roku. Do pierwszej dziesiątki przesunął się Lublin, natomiast poza nią znalazł się Sopot.

Zbigniew Nowicki

Przewodniczący Rady Izby Gospodarki Elektronicznej

IZBA GOSPODARKI ELEKTRONICZNEJ

Patrząc na wyniki niniejszego raportu z perspektywy rozwoju e-commerce, widzę coś więcej niż ranking dostępności usług. Widzę zieloną mapę miejsc, w których mieszkańcom po prostu łatwiej korzystać z nowoczesnej gospodarki. I to moim zdaniem jest prawdziwa przewaga konkurencyjna wyróżnionych gmin.

Chorzów, lider obu zestawień, pokazuje, jak duże znaczenie ma bliskość i różnorodność usług. W czołówce utrzymują się również Warszawa, Wrocław, Gdańsk, Poznań czy Pruszków. To ważny sygnał, że średnie miasta też potrafią stworzyć mieszkańcom dogodne warunki codziennego funkcjonowania.

Jest jeszcze jeden wymiar tej zmiany. Raport uwzględnia dostępność szybkiego internetu, a więc fundamentu usług cyfrowych. Dziś głównie na potrzeby bliskości informacji i rozrywki. W mojej ocenie kolejnym krokiem powinno być równie powszechne załatwianie lokalnych spraw urzędowych online i elektroniczne umawianie wizyt lekarskich. Po co jechać do urzędu czy stać w kolejce, skoro wiele spraw można załatwić z domu?

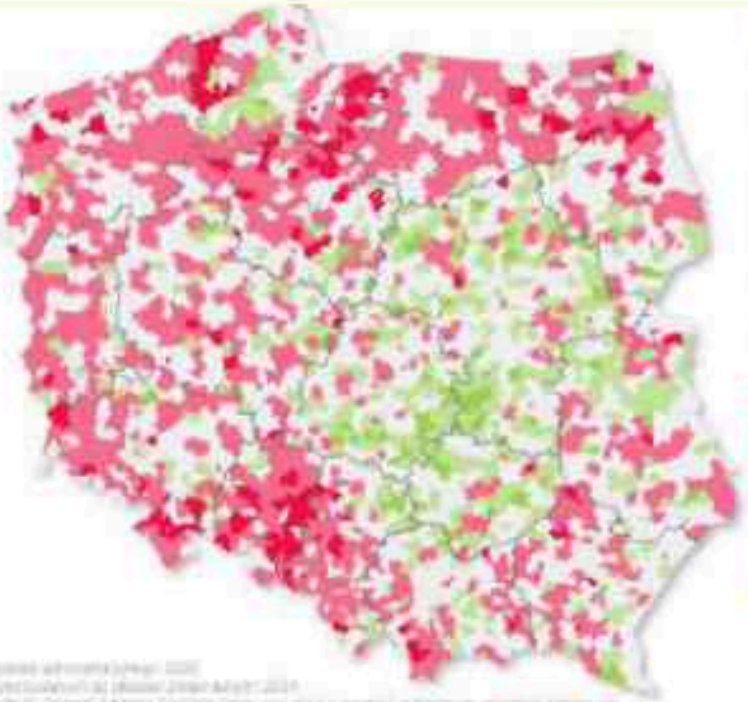
Gminy, które łączą dobrą infrastrukturę cyfrową z dostępnością usług i sprawną logistyką ostatniej mili, budują warunki sprzyjające rozwojowi handlu internetowego. Korzystają na tym mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy i cały rynek.

Dlatego przyszłość polskiego e-commerce kształtuje się w każdej gminie, w której rozwija się dostęp do internetu i zakupów online, a nie w wielkich centrach logistycznych.

Zaangażowanie obywatelskie

Jakość życia w kategorii Zaangażowanie obywatelskie

Znormalizowana wartość frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast w roku 2024

TOP10

	Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
1	Iraklas	1,000
2	Dąbrowice	0,985
3	Kleszczów	0,948
4	Kleśw	0,941
5	Krzynowłoga Mała	0,938
6	Ruścinów	0,925
7	Moskorzew	0,924
8	Dargin	0,920
9	Maszewo	0,918
10	Jaworzyk Polski	0,917

W kategorii „Zaangażowanie obywatelskie" znajduje się tylko jeden wskaźnik cząstkowy - Frekwencja wyborcza w wyborach na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast w wyborach samorządowych 2024 w pierwszej turze wyborów. W związku z tym respondenci nie byli pytani o ważność różnych aspektów w ramach tej kategorii tematycznej. Zarówno wagi w ujęciu ankietowym jak i wagi eksperckie nie miały zastosowania. W obu ujęciach kategoria ta ma różny wkład w łączny wskaźnik jakości życia, ale wyniki jakości życia w ramach tej kategorii pokrywają się z wartościami znormalizowanego wskaźnika cząstkowego odnoszącego się do frekwencji wyborczej.

W czołówce rankingu w tej kategorii dominują małe gminy wiejskie i miejsko-wiejskie z Polski centralnej i wschodniej. To jednostki o silnych, spójnych społecznościach lokalnych, gdzie mobilizacja wyborcza jest wysoka i często wzmacniana przez bezpośrednie relacje mieszkańców z władzami lokalnymi oraz intensywną kampanię „blisko ludzi". W TOP10 pojawia się także niewielkie miasto - Nieszawa – co potwierdza, że wysoka frekwencja nie jest zarezerwowana wyłącznie dla wsi, ale sprzyja jej mała skala i czytelna sieć więzi.

Średnia wartości wskaźnika wynosi 0,685, a mediana: 0,682. Prawie dwie trzecie gmin (61%) mieści się w przedziale 0,65–0,85, a skrajnie niskie lub skrajnie wysokie wartości są rzadkie. Wartości poniżej 0,55 osiąga 4,9%, a powyżej 0,85 – 3,1%. Można zatem podsumować że pod względem statystycznym wartości tego wskaźnika charakteryzują się rozkładem normalnym.

Wyraźnie widoczny jest pas podwyższonych wartości w Polsce środkowo-wschodniej oraz niższe wartości w pasie północno-zachodnim i w woj. opolskim. Najwyższe średnie wartości występują w województwach: świętokrzyskim (0,742), mazowieckim (0,741) i łódzkim (0,728). A najniższe w: opolskim (0,596), warmińsko-mazurskim (0,641), zachodniopomorskim (0,645), dolnośląskim (0,655), lubuskim (0,657) i pomorskim (0,661).

Z perspektywy segmentów najwyższe wyniki mają gminy wiejskie (śr. 0,702), a najniższe miasta na prawach powiatu (śr. 0,598) – co wskazuje, że w dużych ośrodkach miejsko-metropolitalnych udział w głosowaniu był relatywnie słabszy niż w małych społecznościach. Niższe wartości częściej obserwujemy w gminach słabiej zakorzenionych tożsamościowo (np. z dużym udziałem migracji wewnętrznych) oraz w większych ośrodkach, gdzie partycypacja jest bardziej zróżnicowana między dzielnicami i grupami społecznymi.

Podsumowując zaangażowanie obywatelskie w wyborach samorządowych ma w Polsce wyraźny wzorzec terytorialny i segmentowy – najwyższe obserwujemy w gminach wiejskich Polski centralno-wschodniej, najniższe w dużych miastach oraz w części regionów północno-zachodnich.

Zmiany względem edycji 2025

W tej kategorii nie aktualizowano danych źródłowych, dlatego wyniki dla dotychczas istniejących gmin pozostają zgodne z poprzednią edycją. Jedynym uzupełnieniem jest uwzględnienie dwóch nowych gmin – Grabówki i Szczawy. Ponieważ nie istniały one jako samodzielne gminy podczas wyborów samorządowych w 2024 roku, wartości obliczono na podstawie wyników komisji wyborczych obejmujących obszary tworzące obecnie te jednostki. Grabówka uzyskała wartość około 0,708, co daje jej 945. miejsce, natomiast Szczawa – około 0,601 i 2104. miejsce. Dodanie tych dwóch jednostek praktycznie nie zmieniło ani rozkładu statystycznego, ani przestrzennego obrazu kategorii.

Podsumowanie

Analiza dziesięciu wymiarów jakości życia w edycji 2026 w dużej mierze potwierdza **terytorialny i funkcjonalny układ obserwowany rok wcześniej**, ale jednocześnie pokazuje wyraźne przesunięcia wartości w kilku kategoriach. Nadal najsilniejszą regularnością jest przewaga miast, ośrodków powiatowych i stref metropolitalnych w wymiarach związanych z **codzienną dostępnością** – przede wszystkim transporcie, dostępie do usług, zdrowiu i edukacji – a także w warunkach ekonomicznych. Są to obszary, w których wynik buduje koncentracja infrastruktury, placówek, miejsc pracy i usług na stosunkowo niewielkiej przestrzeni. W przypadku infrastruktury technicznej i cyfrowej obraz jest nieco inny: wysokie wartości osiągają również mniejsze gminy Polski centralnej i południowej, jeśli łączą dobre wyposażenie w sieci techniczne z szybkim Internetem i odpowiednią jakością lokalnej infrastruktury drogowej. Taki ogólny podział był widoczny już w poprzedniej edycji raportu.

Odwrotny wzorzec utrzymuje się w **środowisku przyrodniczym**. Najwyższe wartości częściej występują w słabiej zurbanizowanych gminach północnej i północno-zachodniej Polski, gdzie presja związana z jakością powietrza, hałasem i uciążliwym sąsiedztwem jest mniejsza. Południe kraju, szczególnie Małopolska i część Śląska, częściej obciążają jednocześnie gorsza jakość powietrza i – w wariancie eksperckim – zagrożenia naturalne. W rezultacie nadal widoczny jest charakterystyczny kontrast: **centrum i południe kraju częściej budują przewagę poprzez usługi, infrastrukturę, edukację i dostępność, natomiast północ i północny zachód – poprzez korzystniejsze warunki środowiskowe**. Wyjątkiem od tej logiki pozostaje północny wschód, gdzie walory środowiskowe często współwystępują z wyraźnymi deficytami transportowymi, usługowymi, zdrowotnymi i edukacyjnymi.

Tegoroczne wyniki potwierdzają również, że poszczególne kategorie mają bardzo różny stopień koncentracji wysokich wartości. **Kultura i rekreacja pozostaje jednym z najbardziej wymagających wymiarów** – bardzo dobre wyniki są rzadkie i skupiają się głównie w miastach oraz ośrodkach turystycznych, a o przewadze decyduje bliskość parków, zróżnicowanie infrastruktury sportowej i aktywna oferta wydarzeń. Podobnie transport i dostępność usług silnie premiują zwartą strukturę osadniczą. W zdrowiu kluczowa pozostaje fizyczna dostępność placówek medycznych, a w edukacji połączenie bliskości szkół i placówek wychowania przedszkolnego z jakością kształcenia. **Bezpieczeństwo** ma natomiast nieco odmienny charakter: wysokie wyniki częściej osiągają miasta i lokalne centra, w których zapewniony jest krótki czas reakcji służb oraz dobra dostępność PSP, OSP i policji. W przypadku **spójności społecznej, mierzonej zaangażowaniem obywatelskim**, nadal wyróżniają się przede wszystkim mniejsze gminy centralnej i środkowo-wschodniej Polski; dane w tej kategorii nie były aktualizowane, dlatego obraz przestrzenny pozostaje zgodny z poprzednią edycją.

Porównanie rok do roku pokazuje jednak, że **kierunek zmian nie był jednakowy we wszystkich wymiarach**. Wzrost wartości wskaźnika w większości porównywalnych gmin wystąpił w obu sposobach wagowania w czterech kategoriach: **infrastrukturze technicznej i cyfrowej, środowisku przyrodniczym, bezpieczeństwie oraz edukacji**. W infrastrukturze poprawę odnotowało około czterech piątych gmin, w środowisku blisko 87%, a w bezpieczeństwie około 90%. Szczególnie silne przesunięcie nastąpiło w edukacji – przy wagach eksperckich wzrost dotyczył niemal wszystkich gmin, natomiast przy wagach ankietowych był wyraźnie słabszy, ale nadal przeważał. Oznacza to, że w tych czterech obszarach tegoroczna edycja przynosi ogólnie korzystniejszy obraz niż raport z 2025 roku.

W przeciwnym kierunku przesunęły się **warunki ekonomiczne, kultura i rekreacja, transport oraz dostępność usług**. W warunkach ekonomicznych spadek wartości dotyczył około czterech piątych porównywalnych gmin. W kulturze i rekreacji był niemal powszechny – wartości obniżyły się w około 97% gmin niezależnie od wariantu wagowania. W transporcie spadki objęły około 80% jednostek, choć ich przeciętna skala była niewielka. Dostępność usług również pogorszyła się w większości gmin, szczególnie wyraźnie w wariancie ankietowym. **Zdrowie pozostaje kategorią najbardziej stabilną**: w ujęciu eksperckim wystąpiło bardzo niewielkie przesunięcie w górę, natomiast w ankietowym niewielkie przesunięcie w dół. Nie można więc mówić tu o jednoznacznym trendzie ogólnopolskim. Spójność społeczna pozostaje bez zmian ze względu na brak aktualizacji danych, poza uwzględnieniem nowych gmin Szczawa i Grabówka.

Zastosowane dwa warianty wagowania nadal dobrze się uzupełniają. Podejście eksperckie mocniej eksponuje **uwarunkowania systemowe i długookresowe**, podczas gdy ankietowe większą wagę przypisuje elementom bezpośrednio odczuwanym w codziennym funkcjonowaniu mieszkańców. Taki podział jest zgodny z założeniami konstrukcji obu zestawów wag. Najwyraźniej widać to w środowisku i edukacji, gdzie wariant ekspercki daje znacznie więcej wysokich wyników, oraz w transporcie, dostępności usług, bezpieczeństwie i infrastrukturze technicznej, gdzie wariant ankietowy częściej podnosi wartości wskaźnika. W zdrowiu różnice w końcowym rozkładzie są niewielkie, choć oba podejścia inaczej rozkładają akcenty pomiędzy SOR, szpitalami i codzienną dostępnością placówek medycznych.

Łącznie tegoroczna edycja pokazuje więc **dużą trwałość geografii mocnych i słabych stron polskich gmin, przy jednoczesnych zmianach poziomu poszczególnych wymiarów**. Najważniejszym wspólnym mianownikiem wysokiej jakości życia pozostaje zdolność do zapewnienia mieszkańcom bliskiego i zróżnicowanego dostępu do podstawowej infrastruktury, edukacji, ochrony zdrowia, transportu i usług. Jednocześnie wyniki środowiskowe i zaangażowanie obywatelskie przypominają, że przewagi nie są zarezerwowane dla największych ośrodków – mniejsze gminy mogą osiągać bardzo wysoką jakość życia tam, gdzie niższa presja urbanizacyjna lub silniejsza lokalna aktywność społeczna kompensują słabszą koncentrację funkcji miejskich.

Jakość życia a rodzaj gminy

Dotychczasowa prezentacja wyników pokazywała pełny rozkład wartości wskaźnika jakości życia w układzie wszystkich gmin w kraju lub regionie. Taka perspektywa jest użyteczna dla oglądu ogólnopolskiego, jednak porównywanie gmin o skrajnie odmiennej skali, funkcjach i strukturze społeczno-przestrzennej może prowadzić do wniosków trudnych do zastosowania w politykach lokalnych. Dlatego w kolejnej części raportu przyjmujemy podejście segmentowe: oceniamy jakość życia w obrębie porównywalnych typów gmin, a dopiero w drugim kroku zestawiamy między sobą wyniki segmentów.

Założenia segmentacji

Zdecydowaliśmy się na segmentację quasi administracyjną – wyróżniliśmy 7 segmentów, rozszerzając standardowy trójstopniowy podział administracyjny:

- miasta wojewódzkie (będące siedzibą Urzędu Wojewódzkiego lub Marszałkowskiego) – 18 gmin
- miasta na prawach powiatu, które nie są miastami wojewódzkimi – 48 gmin
- miasta powiatowe (gminy miejskie będące siedzibą powiatu) – 150 gmin
- gminy miejsko-wiejskie będące siedzibą powiatu – 119 gmin
- miasteczka (pozostałe gminy miejskie) – 86 gmin
- gminy miejsko-wiejskie (niebędące siedzibą powiatu) – 599 gmin
- gminy wiejskie – 1457 gmin

Taki podział łączy kryteria administracyjne i funkcjonalne (rola ośrodka w systemie osadniczym, zakres pełnionych usług publicznych, wielkość populacji), co czyni porównania bardziej sprawiedliwymi i interpretowalnymi niż ranking całkowicie przekrojowy. Takie ujęcie pozwala odróżnić efekt skali i funkcji (np. odmienną strukturę potrzeb w metropoliach i gminach wiejskich) od rzeczywistych różnic jakościowych w zarządzaniu, dostępności usług czy kapitale społecznym.

W każdej grupie analizujemy wskaźnik jakości życia skonstruowany zgodnie z przedstawioną wcześniej metodologią, z dwoma wariantami wag:

- wagi eksperckie
- wagi z badania ankietowego.

Jak czytać wyniki w segmentach?

- Porównujemy wyłącznie w obrębie segmentu. Kluczowa jest informacja o miejscu gminy zajętym w danym segmencie. Pozycja w rankingu ogólnym ma charakter informacyjny i nie powinna być podstawą oceny gmin o odmiennych funkcjach i skali.
- Zmianę miejsca względem poprzedniej edycji interpretujemy również wyłącznie w obrębie tego samego segmentu. Dodatnia zmiana oznacza, że gmina awansowała wśród jednostek należących do tej samej grupy porównawczej, natomiast ujemna – że zajmuje niższą pozycję niż rok wcześniej. Przykładowo awans o 5 miejsc oznacza przesunięcie o pięć pozycji w rankingu własnego segmentu, a nie w rankingu wszystkich gmin w Polsce.
- Zmiana pozycji nie jest tożsama ze zmianą wartości wskaźnika jakości życia. Gmina może poprawić wartość swojego wskaźnika, a jednocześnie spaść w rankingu segmentu, jeżeli inne porównywalne gminy poprawiły swoje wyniki w większym stopniu. Analogicznie awans w rankingu może wystąpić także przy niewielkiej zmianie własnego wyniku, jeśli sytuacja pozostałych jednostek w segmencie pogorszyła się lub poprawiała się wolniej. Dlatego zmiany miejsca należy analizować łącznie ze zmianą wartości wskaźnika.
- Porównanie rok do roku jest możliwe tylko wtedy, gdy gmina w obu edycjach należała do tego samego segmentu. Jeżeli pomiędzy edycją 2025 i 2026 gmina zmieniła segment, jej obecna pozycja odnosi się już do innej grupy porównawczej. W takim przypadku nie wyznaczamy i nie interpretujemy zmiany miejsca względem poprzedniego roku, ponieważ pozycje w dwóch różnych segmentach nie są bezpośrednio porównywalne. Analogicznie nie można wyznaczyć zmiany miejsca dla gmin nowo utworzonych, które nie występowały w poprzedniej edycji rankingu.
- Patrzymy na profil, nie tylko na punktację. Wraz z miejscem pokazujemy, które wymiary jakości życia wzmacniają wynik gminy, a które ograniczają jej pozycję względem innych jednostek tego samego typu.
- Zwracamy uwagę na rozproszenie. W segmentach o dużej liczebności, np. wśród gmin wiejskich, istotni są nie tylko liderzy, lecz także udział gmin osiągających wyniki powyżej lub poniżej wybranych progów oraz skala zróżnicowania wewnątrz segmentu.
- Warianty wag traktujemy komplementarnie. Zbieżność wyników w obu podejściach wzmacnia wnioski, natomiast różnice pokazują, w jakim stopniu na pozycję gminy wpływa ekspercka ocena znaczenia poszczególnych wymiarów, a w jakim hierarchia potrzeb wynikająca z badania ankietowego.

Jak wygląda jakość życia w Polsce po „wyrównaniu" różnic skali?

Podział gmin na segmenty umożliwia nie tylko przedstawienie rankingów gmin w każdym segmencie osobno, ale również porównywanie gmin pochodzących z różnych segmentów. Jest to możliwe dzięki zastosowaniu podziału wartości wskaźnika jakości życia na decyle.

Decyl to podział zbioru wyników na dziesięć równych części – po 10% jednostek w każdej. Najpierw policzyliśmy wskaźnik jakości życia dla każdej gminy, a następnie osobno w każdym segmencie (np. tylko wśród gmin wiejskich, tylko wśród miast wojewódzkich), w kolejnym kroku ustawiliśmy gminy od najlepszej do najsłabszej i podzieliliśmy tę listę na dziesięć koszyków:

- Decyl 1 – górne 10% gmin w swoim segmencie (pozycja „lidera" względem gmin w segmencie).
- Decyl 10 – dolne 10% gmin w swoim segmencie (pozycja najsłabsza wśród „rówieśników").
- Decyle 2–9 to kolejne stopnie pośrednie.

Na poniższych wizualizacjach kolorem pokazano miejsce gminy w jej własnym segmencie, a nie w całej Polsce. Dzięki temu nie porównujemy bezpośrednio metropolii z małą gminą wiejską „na jednej skali", tylko patrzymy, jak wysoko każda z nich wypada w gronie podobnych sobie.

To ma ważną konsekwencję - można porównać gminy z różnych segmentów, patrząc na ich przynależność do decyla. Przykład: jeśli miasto powiatowe i gmina wiejska są w decylu 2, oznacza to, że każda z nich jest w ścisłej czołówce swojego segmentu (wśród najlepszych 20%), choć ich bezwzględne wartości wskaźnika są bardzo różne.

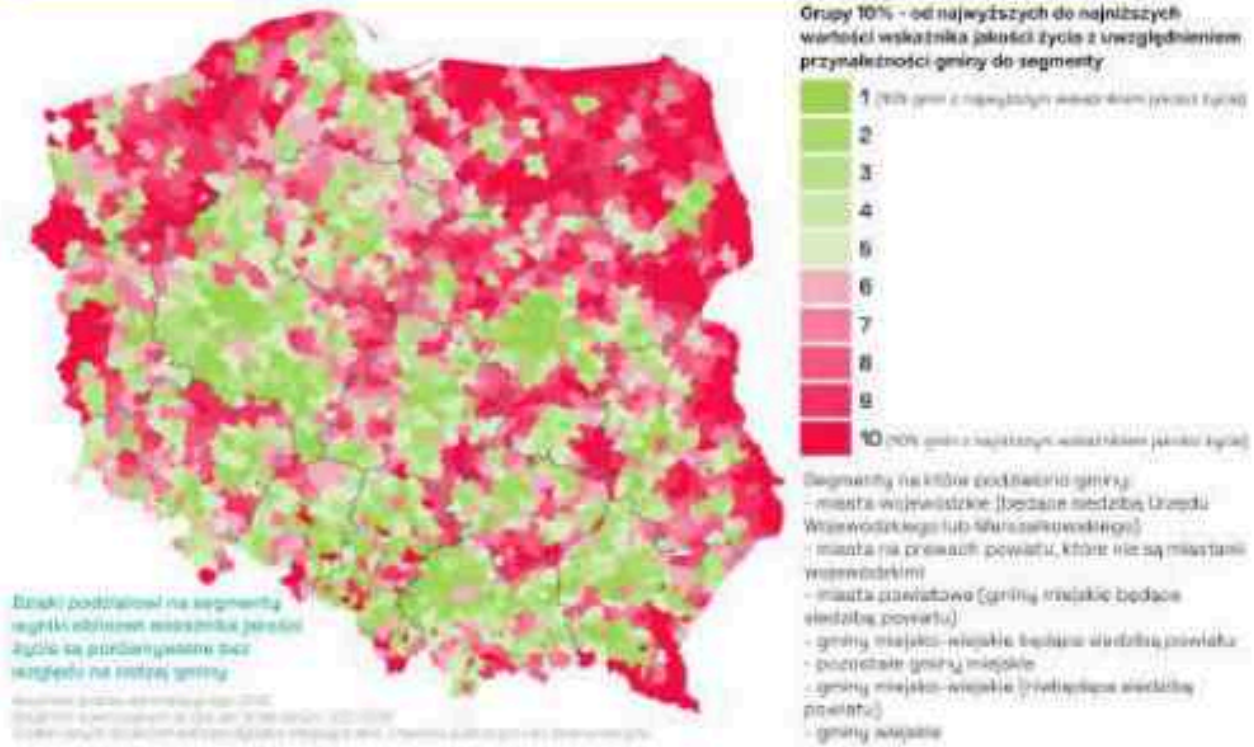
Podsumowując analiza przynależności gmin do decyla w swoim segmencie pozwala łączyć sprawiedliwe porównania (zawsze „podobnych z podobnymi") z intuicyjnym zestawianiem gmin między segmentami i uchwycić realne wzorce przestrzenne jakości życia w Polsce. Szczególnie istotne są poniższe aspekty:

1. Każdy segment ma własną skalę – decyl 1 oznacza „czołówkę wśród podobnych gmin", nie absolutny poziom w skali całego kraju.
2. Skupiska terytorialne wskazują, gdzie częściej niż przeciętnie gminy (każdego typu) znajdują się w najwyższych lub najniższych klasach w ramach własnego segmentu.
3. Zmiana wag (eksperckie vs ankietowe) modyfikuje akcenty, ale nie zmienia zasadniczego podziału przestrzennego jakości życia przy zachowaniu porównywalności między gminami tego samego typu.

W analizie zmian rok do roku rozdzielamy dwa zjawiska: zmianę bezwzględnej wartości wskaźnika jakości życia oraz zmianę względnej pozycji gminy wśród jednostek należących do tego samego segmentu. Dzięki temu możliwe jest odróżnienie rzeczywistej poprawy warunków życia od samego przesunięcia w rankingu wynikającego z dynamiki pozostałych gmin.

Jakość życia w Polsce wg przynależności gminy do segmentu

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

Średni poziom jakości życia w ujęciu eksperckim wyraźnie rośnie wraz ze stopniem urbanizacji i zakresem funkcji pełnionych przez gminę. Najwyższą przeciętną wartość wskaźnika osiągają miasta wojewódzkie – 0,858, a następnie miasta powiatowe – 0,818 i miasta na prawach powiatu – 0,815. Pośrednią grupę tworzą miasteczka – 0,695 oraz gminy miejsko-wiejskie będące siedzibą powiatu – 0,668. Najniższe średnie występują wśród gmin miejsko-wiejskich – 0,550 i gmin wiejskich – 0,526. Średnie wartości wskaźnika jakości życia w segmentach w porównaniu do zeszłorocznej edycji zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Segment	Średnia wartość wskaźnika jakości życia	Średnia wartość wskaźnika jakości życia 2025	Zmiana
Miasta wojewódzkie	0,858	0,844	+0,014
Miasta powiatowe	0,818	0,801	+0,017
Miasta na prawach powiatu	0,815	0,793	+0,022
Miasteczka	0,695	0,674	+0,021
Gminy miejsko-wiejskie z siedzibą powiatu	0,668	0,649	+0,019
Gminy miejsko-wiejskie	0,550	0,527	+0,023
Gminy wiejskie	0,526	0,502	+0,024

W porównaniu z poprzednią edycją średnia wartość wskaźnika wzrosła we wszystkich siedmiu segmentach. Największą poprawę odnotowały gminy wiejskie i miejsko-wiejskie oraz miasta na prawach powiatu, natomiast najmniejszą – miasta wojewódzkie. W rezultacie różnica pomiędzy średnią miast wojewódzkich i gmin wiejskich zmniejszyła się z około 0,342 do 0,332 punktu. Nie oznacza to zaniku przewagi miast, ale wskazuje na niewielkie zmniejszenie dystansu pomiędzy skrajnymi typami jednostek. Warto przy tym pamiętać, że w 2026 roku nieznacznie zmienił się również skład poszczególnych segmentów, dlatego zmianę średnich należy interpretować zarówno jako efekt nowych wartości wskaźnika, jak i zmian w grupach porównawczych. Dla porównania, w edycji 2025 wartości segmentowe mieściły się od 0,502 dla gmin wiejskich do 0,844 dla miast wojewódzkich.

Mapa decyli pokazuje jednak, że po uwzględnieniu typu gminy nadal utrzymuje się bardzo wyraźny wzorzec regionalny. Gminy należące do pierwszego decyla w swoich segmentach, czyli do około 10% najlepszych jednostek danego typu, częściej koncentrują się w południowej i środkowo-zachodniej Polsce. Największy udział takich gmin występuje w województwie śląskim – 22,2%, małopolskim – 20,8% i wielkopolskim – 18,6%. Relatywnie duży udział liderów segmentowych mają również opolskie – 12,7%, mazowieckie – 12,1% oraz podkarpackie – 11,9%. Widoczne są także skupiska wysokich decyli wokół największych aglomeracji i silnych ośrodków regionalnych.

W stosunku do 2025 roku układ liderów pozostaje więc bardzo stabilny. Śląskie utrzymało udział gmin z pierwszego decyla na poziomie około 22%, w Małopolsce nastąpił niewielki spadek, natomiast w Wielkopolsce udział wzrósł. Nieco słabiej niż rok wcześniej wypada Podkarpackie. Jednocześnie mocniej zaznacza się pozycja Opolszczyzny. W poprzedniej edycji największy udział gmin z pierwszego decyla notowały śląskie, małopolskie, wielkopolskie i podkarpackie.

Na przeciwległym biegunie pozostaje północny wschód oraz część północno-zachodniej Polski. W województwie podlaskim aż 41,2% gmin znajduje się w dziesiątym decylu swojego segmentu, w warmińsko-mazurskim jest to 33,6%, a w zachodniopomorskim 26,5%. Kolejne większe skupiska najniższych pozycji występują w województwie lubelskim – około 15,5% – i lubuskim – 13,4%. Oznacza to, że nawet po „wyrównaniu" różnic między typami gmin północno-wschodnia i północno-zachodnia część kraju pozostają obszarami, w których samorządy częściej zajmują słabsze miejsca względem jednostek o podobnej funkcji i skali.

W porównaniu z poprzednim rokiem sytuacja poprawiła się w Podlaskiem i Zachodniopomorskiem – udział gmin z dziesiątego decyla zmniejszył się odpowiednio z 45,8% do 41,2% oraz z 29,2% do 26,5%. Odmienny kierunek widoczny jest w województwie warmińsko-mazurskim, gdzie udział ten wzrósł z 26,7% do 33,6%. Tym samym Warmińsko-Mazurskie stało się obecnie drugim, po Podlaskiem, regionem o największej koncentracji gmin należących do najsłabszych 10% swojego segmentu.

Co stoi za obrazem mapy?

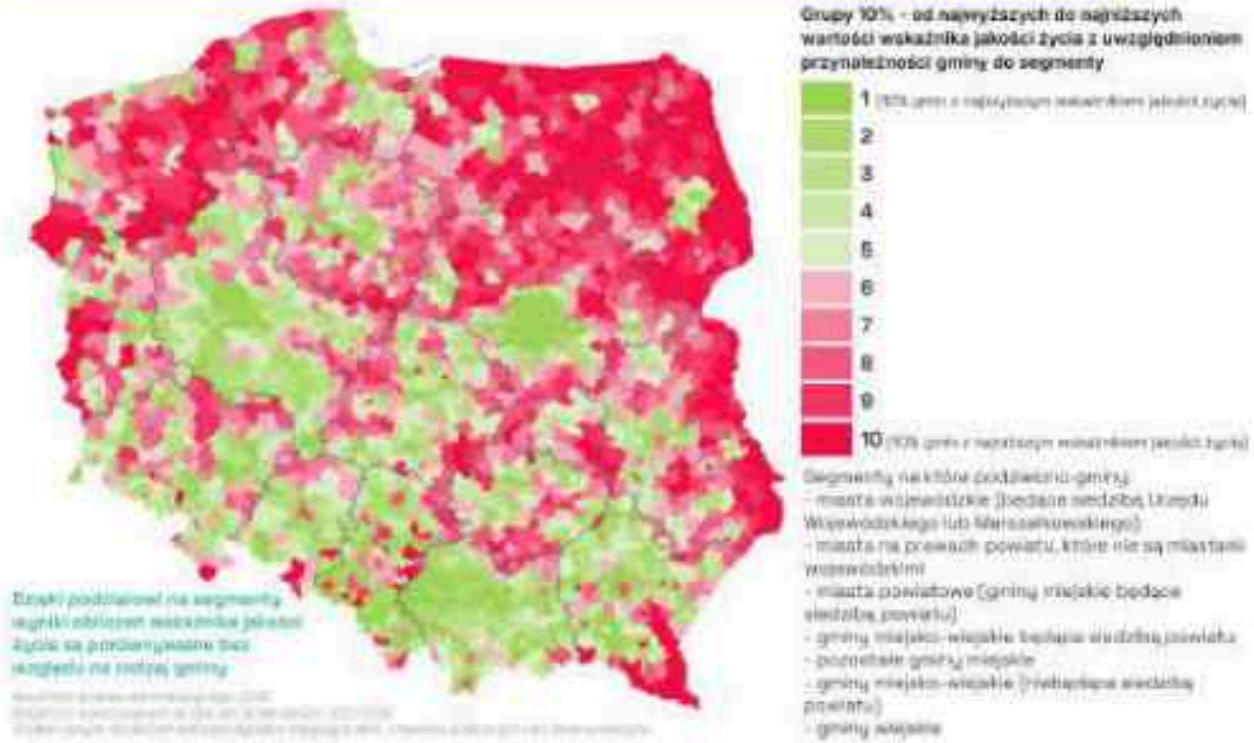
Najważniejszym wnioskiem płynącym z mapy jest to, że segmentacja ogranicza wpływ samej wielkości i statusu administracyjnego gminy, ale nie usuwa różnic regionalnych. Skoro duże miasto porównywane jest wyłącznie z innymi dużymi miastami, a gmina wiejska z innymi gminami wiejskimi, utrzymujące się skupiska wysokich i niskich decyli wskazują na znaczenie szerszego otoczenia regionalnego: dostępności rynku pracy, sieci transportowej, zaplecza usługowego, infrastruktury społecznej oraz powiązań z większymi ośrodkami.

W dużych i średnich miastach przewagę nadal buduje przede wszystkim koncentracja usług publicznych i komercyjnych, dostęp do ochrony zdrowia i edukacji, transport oraz rozbudowany rynek pracy. W gminach wiejskich i miejsko-wiejskich wysoka pozycja jest częściej wynikiem połączenia dobrej dostępności podstawowych usług i większych ośrodków, rozwiniętej infrastruktury technicznej i transportowej oraz korzystnej sytuacji ekonomicznej. Dlatego w pierwszym decylu pojawiają się nie tylko miasta, ale również gminy podmiejskie i dobrze skomunikowane gminy wiejskie.

Warto więc szczególnie zwrócić uwagę na fakt, że podział na segmenty nie likwiduje geograficznego podziału Polski, lecz pokazuje go wyraźniej. Przewaga południa, części centrum i Wielkopolski nie wynika wyłącznie z większego udziału dużych miast. Także gminy wiejskie i miejsko-wiejskie z tych obszarów częściej zajmują wysokie miejsca wśród jednostek własnego typu. Analogicznie słabsze wyniki północnego wschodu i części północnego zachodu nie są jedynie skutkiem bardziej wiejskiej struktury osadniczej – tamtejsze gminy częściej wypadają słabiej również wtedy, gdy są porównywane wyłącznie z podobnymi jednostkami. To jeden z najważniejszych wniosków, jakie wnosi analiza segmentowa względem rankingu ogólnopolskiego.

Jakość życia w Polsce wg przynależności gminy do segmentu

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

W ujęciu ankietowym zależność pomiędzy poziomem jakości życia a stopniem urbanizacji jest jeszcze bardziej wyraźna niż przy wagach eksperckich. Najwyższą średnią wartość wskaźnika osiągają miasta wojewódzkie – 0,878, następnie miasta na prawach powiatu – 0,826 oraz miasta powiatowe – 0,818. Kolejne miejsca zajmują miasteczka – 0,707 i gminy miejsko-wiejskie będące siedzibą powiatu – 0,645. Wyraźnie niższe wartości charakteryzują pozostałe gminy miejsko-wiejskie – 0,517 oraz gminy wiejskie – 0,490. Średnie wartości wskaźnika jakości życia w segmentach w porównaniu do zeszłorocznej edycji zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Segment	Średnia wartość wskaźnika jakości życia	Średnia wartość wskaźnika jakości życia 2025	Zmiana
Miasta wojewódzkie	0,878	0,870	+0,008
Miasta powiatowe	0,826	0,813	+0,013
Miasta na prawach powiatu	0,818	0,817	+0,001
Miasteczka	0,707	0,704	+0,003
Gminy miejsko-wiejskie z siedzibą powiatu	0,645	0,648	-0,003
Gminy miejsko-wiejskie	0,517	0,519	-0,002
Gminy wiejskie	0,490	0,492	-0,002

Porównanie z poprzednią edycją ujawnia wyraźne zróżnicowanie kierunku zmian. Wszystkie segmenty miejskie zwiększyły średnią wartość wskaźnika, przy czym największy wzrost odnotowały miasta na prawach powiatu. W przypadku miast powiatowych i miasteczek zmiana była niewielka. Jednocześnie we wszystkich trzech segmentach obejmujących gminy wiejskie lub miejsko-wiejskie średnia nieznacznie się obniżyła. W rezultacie dystans pomiędzy miastami wojewódzkimi a gminami wiejskimi wzrósł z około 0,378 do 0,389 punktu.

Wyniki te wzmacniają wniosek, że wagi wynikające z deklarowanych preferencji mieszkańców silniej premiują cechy skoncentrowane w ośrodkach miejskich. Dotyczy to przede wszystkim dostępności usług, ochrony zdrowia, transportu, edukacji, handlu oraz korzystniejszych warunków rynku pracy. W ujęciu eksperckim różnica pomiędzy średnią miast wojewódzkich i gmin wiejskich wynosi około 0,332 punktu, podczas gdy przy wagach ankietowych jest to około 0,389 punktu. Co istotne, oba warianty wagowania są niemal identyczne pod względem hierarchii segmentów, ale wariant ankietowy wyraźniej różnicuje ich poziom.

Warto również zwrócić uwagę na niewielką zmianę wewnątrz miejskiej części hierarchii. W 2026 roku przy wagach ankietowych miasta na prawach powiatu wyprzedzają miasta powiatowe, podczas gdy w ujęciu eksperckim średnia miast powiatowych pozostaje nieznacznie wyższa. Różnica jest mała, ale pokazuje, że preferencje deklarowane w badaniu nieco silniej premiują szeroką dostępność funkcji charakterystycznych dla większych ośrodków miejskich.

Geografia pozycji gmin w segmentach

Mapa decyli potwierdza bardzo silną koncentrację liderów segmentowych w południowej Polsce. Największy udział gmin należących do pierwszego decyla własnego segmentu występuje w województwie śląskim – 35,9% oraz małopolskim – 25,7%. W dalszej kolejności wyróżniają się podkarpackie – 12,5%, mazowieckie – 11,8%, opolskie – 11,3% i wielkopolskie – 10,2%.

Szczególnie charakterystyczny jest zwarty obszar wysokich pozycji obejmujący Górny Śląsk, Małopolskę oraz część południowej i centralnej Polski. Po uwzględnieniu segmentu nadal widoczne są również korzystne wyniki części gmin położonych w otoczeniu największych aglomeracji. Oznacza to, że przewaga tych obszarów nie sprowadza się wyłącznie do większego udziału dużych miast – również mniejsze jednostki częściej osiągają tam wysokie pozycje wśród gmin tego samego typu.

Na przeciwnym biegunie pozostaje przede wszystkim północno-wschodnia Polska. W województwie podlaskim 50,4% gmin znajduje się w dziesiątym decylu swojego segmentu, natomiast w warmińsko-mazurskim odsetek ten wynosi 37,1%. Wyraźne skupisko słabszych wyników utrzymuje się również w zachodniopomorskim – 23,9%, a następnie w lubelskim – 15,5% i lubuskim – 12,2%. Tym samym przestrzenny układ jest jeszcze bardziej kontrastowy niż w przypadku wag eksperckich.

Zmiany przestrzenne względem poprzedniej edycji

Podstawowy układ geograficzny pozostaje bardzo stabilny, jednak zmieniła się skala koncentracji skrajnych wyników. W województwie śląskim udział gmin należących do pierwszego decyla wzrósł z około 33,5% do 35,9%, wzmacniając jego pozycję jako regionu o największej koncentracji liderów segmentowych. W Małopolsce nastąpił niewielki spadek – z 27,5% do 25,7% – jednak województwo nadal zdecydowanie zajmuje drugą pozycję.

W dolnej części rozkładu udział dziesiątego decyla w Podlaskiem zmniejszył się z około 53,4% do 50,4%, pozostaje więc bardzo wysoki, ale skala koncentracji najsłabszych wyników nieco się zmniejszyła. W Warmińsko-Mazurskiem kierunek był odwrotny: udział gmin z najniższego decyla wzrósł z około 33,6% do 37,1%. Zachodniopomorskie również pozostaje wyraźnym skupiskiem słabszych jednostek, choć jego wynik – 23,9% – jest znacząco niższy niż w dwóch województwach północno-wschodnich.

Porównanie dwóch sposobów wagowania

Oba warianty wagowania pokazują bardzo podobną hierarchię segmentów, ale różnią się skalą zróżnicowania. Korelacja średnich wartości dla siedmiu segmentów wynosi około 0,998, co oznacza niemal identyczny porządek strukturalny. Wagi ankietowe podnoszą jednak relatywną pozycję dużych ośrodków miejskich, natomiast obniżają średnie segmentów mniej zurbanizowanych.

Największa różnica występuje wśród gmin wiejskich: ich średnia wynosi około 0,490 przy wagach ankietowych wobec 0,526 przy eksperckich. W przypadku pozostałych gmin miejsko-wiejskich różnica wynosi około 0,033 punktu na korzyść wariantu eksperckiego. Odwrotnie jest w miastach wojewódzkich, gdzie średnia ankietowa jest o około 0,020 punktu wyższa. W rezultacie ankietowa hierarchia jest wyraźnie bardziej „miejskocentryczna".

Również geografia wyników pozostaje w obu podejściach podobna: południe, część centrum i zachodniej Polski częściej skupiają gminy z wysokich decyli, natomiast północny wschód i część północnego zachodu – jednostki z decyli najniższych. Wagi ankietowe wzmacniają jednak niektóre z tych kontrastów. Przykładowo do pierwszego decyla należy 35,9% gmin śląskich przy wagach ankietowych wobec około 22,2% przy eksperckich. W Podlaskiem dziesiąty decyl obejmuje odpowiednio 50,4% i około 41,2% gmin, a w Warmińsko-Mazurskiem 37,1% i 33,6%.

Stabilność klasyfikacji między metodami

Pomimo tych różnic zmiana wag w większości przypadków nie prowadzi do całkowitego odwrócenia pozycji gminy wśród jej segmentowych odpowiedników. W 2026 roku 36,5% gmin znajduje się dokładnie w tym samym decylu w obu wariantach, a 76,8% różni się najwyżej o jeden decyl. Oznacza to, że w ponad trzech czwartych przypadków przejście od wag eksperckich do ankietowych powoduje co najwyżej umiarkowaną korektę miejsca gminy w rozkładzie własnego segmentu.

W porównaniu z poprzednią edycją stabilność jest nieznacznie mniejsza – wcześniej w tej samej klasie znajdowało się około 38% gmin, a w przedziale ±1 decyla około 78%. Różnica jest jednak niewielka i nie zmienia zasadniczego wniosku: sposób wagowania częściej modyfikuje skalę przewagi lub słabości niż całkowicie zmienia pozycję gminy względem jednostek tego samego typu.

Segmentacja i dwa warianty wagowania odpowiadają na dwa różne pytania. Segmentacja pokazuje, jak gmina wypada na tle jednostek pełniących podobne funkcje, natomiast zmiana wag pokazuje, czy jej przewagi odpowiadają bardziej eksperckiej ocenie znaczenia poszczególnych wymiarów, czy też hierarchii potrzeb deklarowanej przez mieszkańców. Jeżeli gmina pozostaje w wysokim decylu w obu wariantach, można mówić o szczególnie trwałej, wielowymiarowej przewadze. Duża różnica decyli wskazuje natomiast, że jej mocne strony są silniej związane z określonym sposobem wartościowania jakości życia.

Zróżnicowanie jakości życia w segmentach gmin

W tym rozdziale przechodzimy od oglądu ogólnopolskiego do analizy szczegółowej w obrębie siedmiu segmentów gmin. Celem jest pokazanie, jak bardzo różnią się profile jakości życia w jednostkach o podobnej skali i funkcjach, a także wskazanie, które czynniki i uwarunkowania „ciągną" wyniki w górę lub je ograniczają.

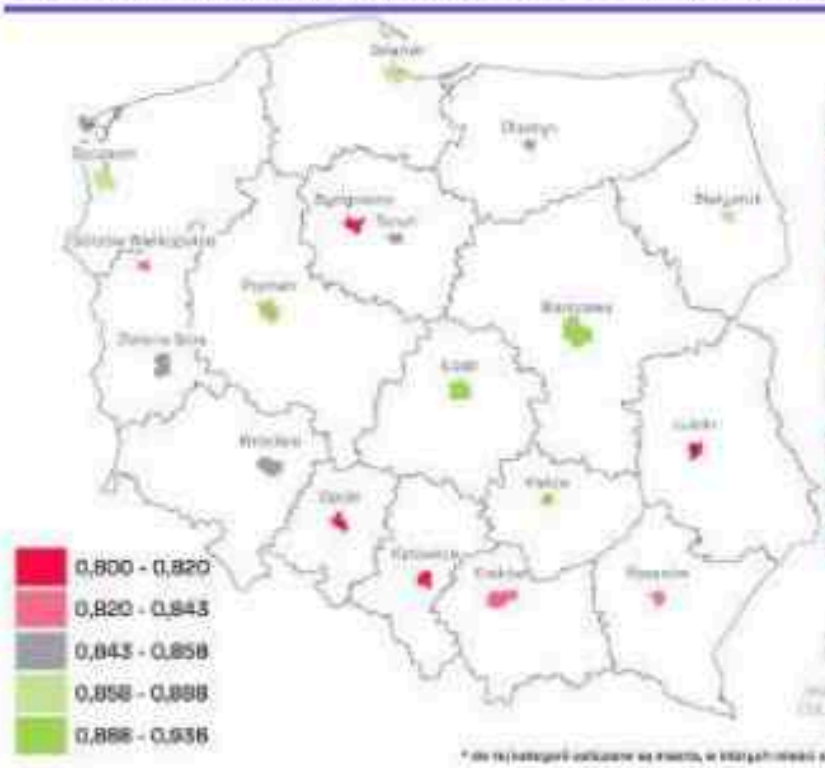
Analiza opiera się na tym samym wskaźniku syntetycznym zbudowanym z zestawu wskaźników cząstkowych oraz na dwóch wariantach wagowania: eksperckim i pochodzącym z badania ankietowego. W każdym segmencie prezentujemy wyniki wyłącznie na tle gmin tego samego typu, a zmiana pozycji gminy względem zeszłorocznej edycji raportu odnosi się do rankingu własnego segmentu.

Miasta wojewódzkie

Jakość życia w miastach wojewódzkich*

Wyznaczona w oparciu 80 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+1	1	Poznań	0,936
+1	2	Warszawa	0,922
-2	3	Łódź	0,912
0	4	Kielce	0,890
+1	5	Białystok	0,884
+1	6	Szczecin	0,884
+1	7	Gdańsk	0,869
-3	8	Zielona Góra	0,866
0	9	Olsztyn	0,863
+1	10	Wrocław	0,849
+2	11	Toruń	0,844
+1	12	Kraków	0,840
-3	13	Rzeszów	0,838
-2	14	Sprzów Wielkopolski	0,829
+2	15	Lublin	0,816
0	16	Bydgoszcz	0,813
+1	17	Katowice	0,811
-3	18	Opole	0,800

W ujęciu eksperckim miasta wojewódzkie tworzą segment o bardzo wysokim i relatywnie wyrównanym poziomie jakości życia. Średnia wartość wskaźnika dla 18 miast wynosi 0,858, a mediana 0,851. Różnica pomiędzy liderem, Poznaniem (0,936), a zamykającym zestawienie Opolem (0,800) wynosi około 0,136 punktu. Wszystkie miasta przekraczają zatem poziom 0,80, co potwierdza, że już sam zakres funkcji pełnionych przez ośrodki wojewódzkie zapewnia im rozbudowane zaplecze usługowe, transportowe, edukacyjne i zdrowotne.

Pierwsze miejsca zajmują Poznań, Warszawa i Łódź. Analiza wpływu 90 wskaźników cząstkowych pokazuje, że przewagi liderów nie wynikają z jednego obszaru, lecz z powtarzającej się kombinacji kilku cech. W sześciu najwyżej sklasyfikowanych miastach do najsilniej dodatnio oddziałujących czynników należą przede wszystkim wysokie wyniki egzaminu ósmoklasisty, sprawne i szybkie interwencje straży pożarnej, duża różnorodność dostępnych środków transportu publicznego oraz gęsta sieć przystanków. Wysoki dodatni wpływ mają również wyniki matur, dostępność stacji paliw i punktów ładowania pojazdów elektrycznych oraz – w większości miast – wysoka dostępność podstawowej opieki zdrowotnej.

W przypadku Poznania szczególnie silnie na pierwszą pozycję wpływają wyniki szkół podstawowych, szybka reakcja służb oraz różnorodność transportu. Dodatkowym atutem jest dobra dostępność infrastruktury dla samochodów, w tym punktów ładowania. Warszawa korzysta z bardzo podobnego zestawu przewag, przy czym szczególnie wyraźna jest kombinacja wysokich wyników edukacyjnych i bardzo szerokiej oferty transportowej. Łódź wyróżnia się natomiast przede wszystkim szybkim czasem reakcji straży pożarnej, gęstą siecią transportu publicznego oraz dobrymi wynikami edukacyjnymi.

Jednocześnie największe miasta ponoszą koszty intensywnej urbanizacji. Wśród czynników ograniczających wyniki liderów powtarzają się zanieczyszczenie powietrza, hałas, lokalna ekspozycja na zagrożenie powodziowe oraz sąsiedztwo obiektów przemysłowych. Oznacza to, że wysoka dostępność usług i infrastruktury nie eliminuje presji środowiskowych charakterystycznych dla największych ośrodków.

Zmiany względem 2025 roku

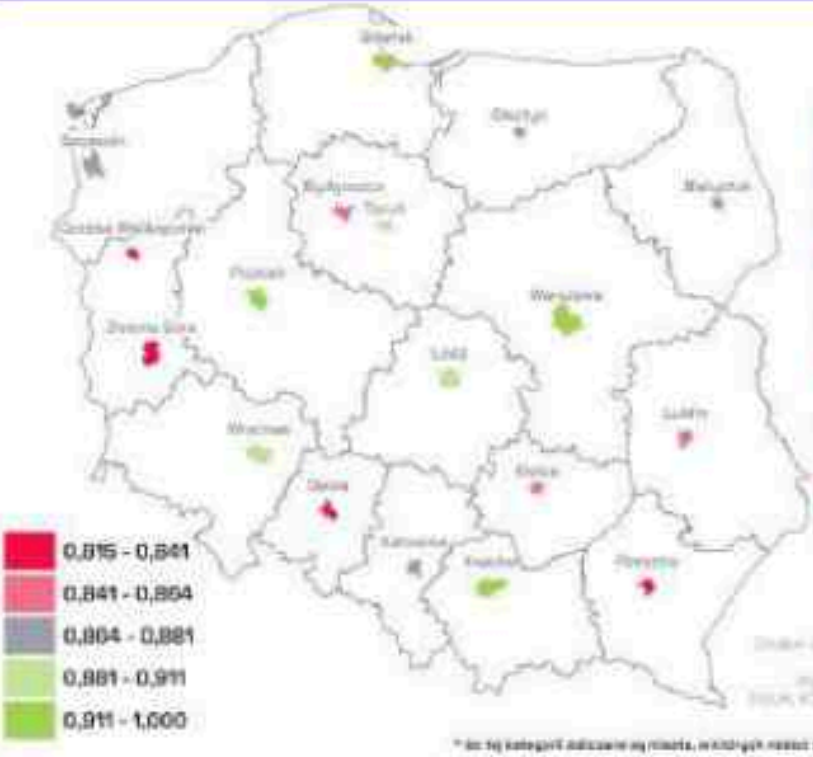
W porównaniu z poprzednią edycją sytuacja segmentu wyraźnie się poprawiła. Średnia wzrosła z około 0,844 do 0,858, czyli o 0,014 punktu, a więc o około 1,6%. Wzrost wartości wskaźnika odnotowało 16 z 18 miast wojewódzkich. Spadek wystąpił jedynie w Zielonej Górze i Olsztynie.

Największą poprawę bezwzględnej wartości wskaźnika odnotował Poznań – o około 0,028 punktu, co przełożyło się na awans z drugiego na pierwsze miejsce. Warszawa awansowała na drugą pozycję, natomiast Łódź, mimo niewielkiego wzrostu wartości wskaźnika, przesunęła się z pierwszego na trzecie miejsce. Jest to dobry przykład tego, że zmiana miejsca zależy nie tylko od kierunku własnej zmiany, ale również od dynamiki innych miast.

Największy awans pozycyjny odnotował Toruń – o trzy miejsca, natomiast największe spadki, również o trzy pozycje, dotyczą Zielonej Góry, Rzeszowa i Opola. Rozpiętość pomiędzy najwyższym i najniższym wynikiem wzrosła z około 0,121 do 0,136 punktu, co oznacza, że mimo wzrostu średniej segment stał się nieco bardziej zróżnicowany.

Jakość życia w miastach wojewódzkich*

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Warszawa	1,000
+2	2	Poznań	0,931
-1	3	Kraków	0,919
-1	4	Gdańsk	0,913
+2	5	Toruń	0,909
0	6	Wrocław	0,899
-2	7	Łódź	0,894
+1	8	Szczecin	0,881
-1	9	Olsztyn	0,879
0	10	Białystok	0,871
+1	11	Katowice	0,864
-1	12	Kielce	0,862
0	13	Bydgoszcz	0,860
+1	14	Lublin	0,849
-1	15	Opole	0,838
+1	16	Rzeszów	0,832
-1	17	Gorzów Wielkopolski	0,821
0	18	Zielona Góra	0,815

* do tej kategorii zaliczane są miasta, w których mieszkańcy mają siedziby Urzędu Marszałkowskiego lub Urzędu Wojewódzkiego

W wariancie ankietowym średnia dla miast wojewódzkich jest jeszcze wyższa i wynosi 0,878, a mediana 0,875. Liderem pozostaje Warszawa z wartością 1,000, przed Poznaniem (0,931) i Krakowem (0,919). Najniższą wartość osiąga Zielona Góra – 0,815. Różnica pomiędzy skrajnymi wynikami wynosi zatem około 0,185 punktu, czyli jest wyraźnie większa niż w wariancie eksperckim.

W tym sposobie wagowania profil sukcesu zmienia się. W sześciu najwyżej sklasyfikowanych miastach do najsilniejszych dodatnich czynników należą wyniki matur i egzaminu ósmoklasisty, poziom wynagrodzeń mieszkańców, korzystna dostępność utwardzonych dróg do zabudowy oraz wysokie wydatki samorządowe w przeliczeniu na mieszkańca. Bardzo ważne okazują się również bliskość sklepów spożywczych i różnorodność sieci handlowych oraz dostępność wielu rodzajów transportu publicznego. Wszystkie te elementy znajdują się wśród najsilniejszych dodatnich czynników dla całej grupy sześciu liderów.

W tym sposobie wagowania profil sukcesu zmienia się. W sześciu najwyżej sklasyfikowanych miastach do najsilniejszych dodatnich czynników należą wyniki matur i egzaminu ósmoklasisty, poziom wynagrodzeń mieszkańców, korzystna dostępność utwardzonych dróg do zabudowy oraz wysokie wydatki samorządowe w przeliczeniu na mieszkańca. Bardzo ważne okazują się również bliskość sklepów spożywczych i różnorodność sieci handlowych oraz dostępność wielu rodzajów transportu publicznego. Wszystkie te elementy znajdują się wśród najsilniejszych dodatnich czynników dla całej grupy sześciu liderów.

Warszawa zawdzięcza pierwszą pozycję przede wszystkim wysokim wynagrodzeniom, bardzo dobrym wynikom matur i egzaminu ósmoklasisty, korzystnemu bilansowi powstawania przedsiębiorstw oraz wysokim wydatkom samorządowym. Poznań wyróżniają przede wszystkim edukacja, wynagrodzenia, dostępność dróg oraz poziom wydatków publicznych. W przypadku Krakowa kluczowa jest kombinacja wysokich wyników edukacyjnych, dobrych zarobków, dużej dostępności handlu oraz wysokich wydatków miasta.

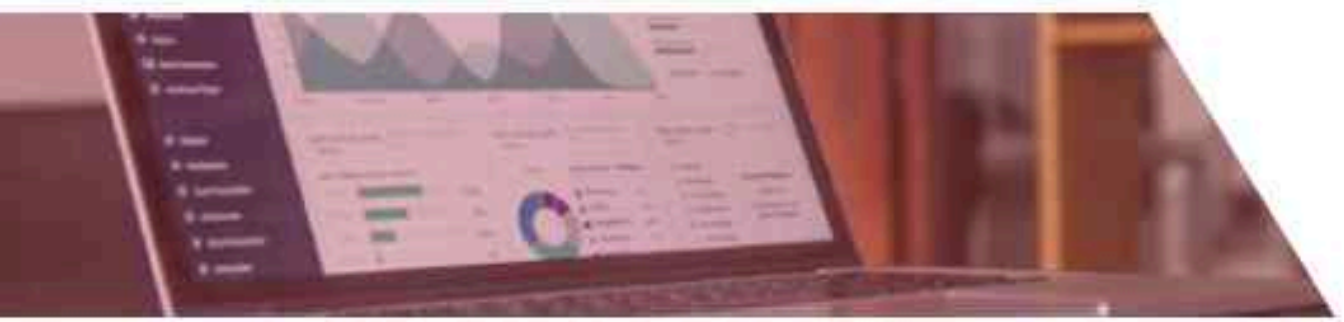
Na tle wariantu eksperckiego wyraźnie większe znaczenie mają więc warunki ekonomiczne i elementy codziennej dostępności usług, a relatywnie mniejsze – niektóre cechy infrastrukturalne i bezpieczeństwa. Jednocześnie wśród barier ponownie pojawiają się zanieczyszczenia PM2,5, PM10 i NO2, hałas oraz ekspozycja na zagrożenia przemysłowe.

Zmiany względem 2025 roku

Średnia wartość wskaźnika wzrosła z około 0,870 do 0,878, czyli o około 0,009 punktu. Poprawę odnotowało 12 z 18 miast, natomiast w sześciu wartość wskaźnika spadła. Największy wzrost wystąpił w Poznaniu – o około 0,030 punktu, co przełożyło się na awans o dwie pozycje, z czwartego na drugie miejsce. Duży wzrost odnotował również Toruń, który przesunął się o dwa miejsca na piątą pozycję.

Warszawa utrzymała pierwszą lokatę. Kraków i Gdańsk straciły po jednym miejscu, natomiast Łódź spadła o dwie pozycje. Największy spadek wartości wskaźnika wystąpił w Gorzowie Wielkopolskim – o około 0,008 punktu. Spadki bezwzględnej wartości zanotowały również Łódź, Olsztyn, Opole, Rzeszów i Zielona Góra.

Także w tym wariancie zwiększyło się zróżnicowanie wewnątrz segmentu. Rozpiętość wyników wzrosła z około 0,162 do 0,185 punktu. Wynika to przede wszystkim z szybszej poprawy wartości w części czołówki niż w miastach znajdujących się w dolnej części zestawienia.

Porównanie sposobów wagowania

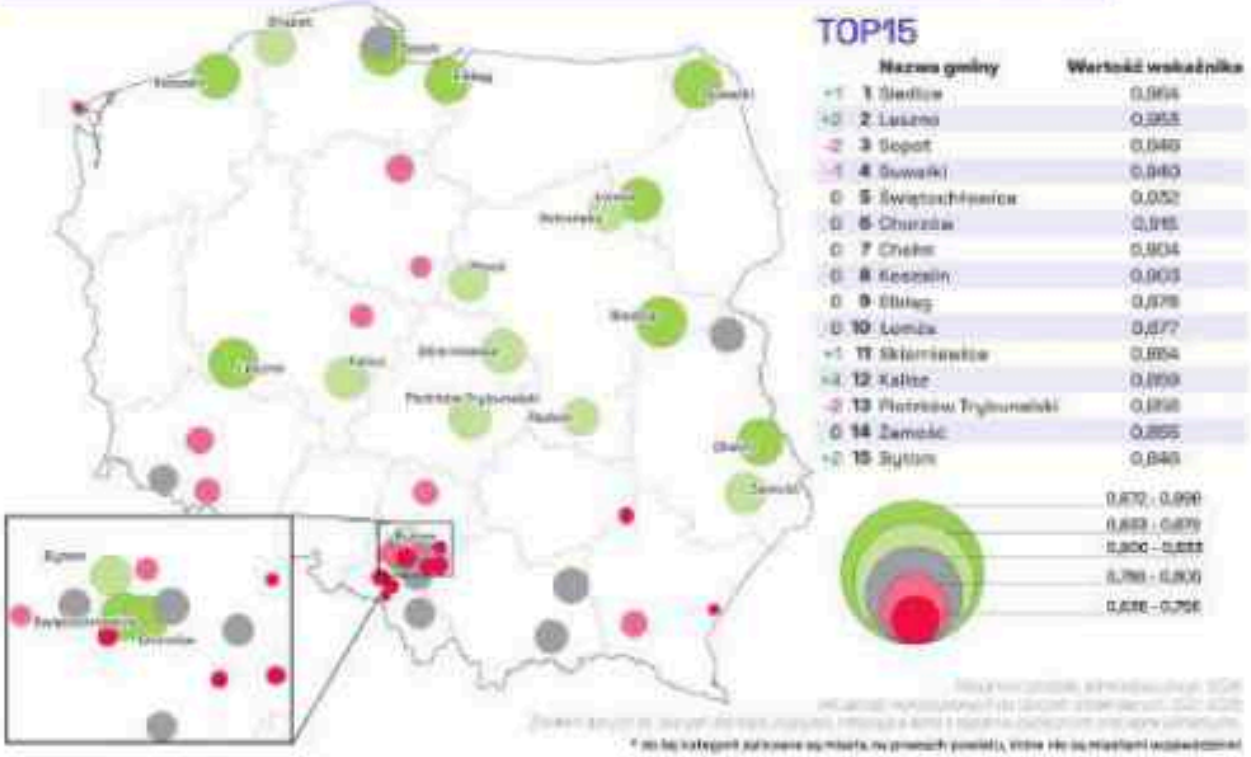
Oba warianty potwierdzają bardzo wysoką pozycję miast wojewódzkich, ale nie prowadzą do identycznego uporządkowania wewnątrz segmentu. Spośród dziesięciu najlepszych miast osiem występuje w TOP10 w obu wariantach. W ujęciu eksperckim do pierwszej dziesiątki dodatkowo trafiają Kielce i Zielona Góra, natomiast w ankietowym ich miejsce zajmują Kraków i Toruń. Szczególnie duże różnice dotyczą Krakowa – 12. miejsce eksperckie i 3. ankietowe, Zielonej Góry – odpowiednio 8. i 18., Kielc – 4. i 12. oraz Torunia – 11. i 5. Korelacja pozycji w obu rankingach wynosi około 0,56, co wskazuje, że podstawowy obraz jest zbieżny, ale sposób wagowania istotnie zmienia hierarchię w grupie stosunkowo podobnych, wysoko rozwiniętych miast. Wagi eksperckie silniej premiują sprawność służb, transport i dostępność infrastruktury, natomiast wagi ankietowe wyraźniej wzmacniają znaczenie wynagrodzeń, aktywności gospodarczej, edukacji, lokalnych wydatków i codziennej dostępności handlu oraz usług.

Miasta na prawach powiatu

Jakość życia w miastach na prawach powiatu*

Wyznaczona w oparciu 80 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

W ujęciu eksperckim segment 48 miast na prawach powiatu niebędących miastami wojewódzkimi charakteryzuje się wysokim, ale nadal wyraźnie zróżnicowanym poziomem jakości życia. Średnia wartość wskaźnika wynosi 0,815, a mediana 0,814. Wyniki mieszczą się w szerokim przedziale od 0,636 do 0,964. Około 29% miast osiąga wartość co najmniej 0,85, a 16,7% przekracza 0,90. Jednocześnie niespełna 40% ośrodków pozostaje poniżej poziomu 0,80. Rozpiętość między najlepszym i najsłabszym wynikiem wynosi około 0,328 punktu, co pokazuje, że wspólny status administracyjny nie eliminuje znaczących różnic w warunkach życia.

Czołówka jest geograficznie zróżnicowana. Najwyższe miejsca zajmują Siedlce, Leszno i Sopot, a w pierwszej piętnastce znajdują się również miasta północne i północno-wschodnie, takie jak Suwałki, Koszalin i Elbląg, ośrodki Polski centralnej oraz kilka miast konurbacji górnośląskiej. Jednocześnie w dolnej części rankingu nadal silnie reprezentowane są miasta Górnego Śląska i Zagłębia. Oznacza to jednak nie tyle jednolity „problem południa", ile bardzo duże zróżnicowanie wewnątrz aglomeracji śląskiej – obok wysoko ocenianych Chorzowa i Świętochłowic występują miasta znajdujące się blisko końca zestawienia, m.in. Jastrzębie-Zdrój, Dąbrowa Górnicza, Żory czy Mysłowice.

Analiza wpływu wskaźników szczegółowych pokazuje, że wysoka pozycja liderów jest rezultatem powtarzalnego zestawu przewag. Wśród piętnastu najwyżej sklasyfikowanych miast wyniki egzaminu ósmoklasisty należą do sześciu najsilniejszych dodatnich czynników we wszystkich 15 przypadkach. Równie powszechna jest duża różnorodność dostępnych środków transportu publicznego. W 12 z 15 miast do głównych przewag należą także dobre wyniki szkół ponadpodstawowych, w 10 – wysoki udział zdarzeń, w których straż pożarna dociera na miejsce w czasie krótszym niż pięć minut, a w 9 – duża liczba przystanków w otoczeniu zabudowy. Czołówkę tworzą więc miasta, które łączą dobrą edukację, rozbudowaną mobilność miejską, sprawnie działające służby oraz relatywnie dobrą dostępność podstawowej opieki zdrowotnej.

Widać również drugi mechanizm różnicujący czołówkę od słabszej części segmentu: liderzy są przeciętnie mniej obciążeni niekorzystnymi uwarunkowaniami środowiskowymi i przestrzennymi. Dotyczy to szczególnie ekspozycji zabudowy na zagrożenia powodziowe, sąsiedztwa obszarów górniczych i zakładów stwarzających ryzyko poważnej awarii, a także hałasu. Wśród miast z końca zestawienia znacznie częściej kumulują się natomiast wysokie stężenia pyłu PM2,5, większe odległości do placówek medycznych i SOR, dłuższy dostęp do jednostek straży pożarnej oraz presje związane z górnictwem i przemysłem.

W przypadku Siedlec największy pozytywny wpływ mają bardzo dobre wyniki szkół podstawowych, szybka reakcja straży pożarnej, gęsta sieć przystanków i szeroki wybór środków transportu, a także wysoka liczba porad podstawowej opieki zdrowotnej. Leszno łączy dobre wyniki edukacyjne ze sprawnością służb, rozwiniętą infrastrukturą rowerową, transportem publicznym i szeroką dostępnością usług. Sopot wyróżnia przede wszystkim bardzo dobra edukacja oraz wyjątkowo szeroka oferta transportowa, uzupełniona dostępnością usług zdrowotnych, gastronomii i infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych. Jego wynik ograniczają natomiast m.in. zagrożenie powodziowe, hałas i presja związana z jakością powietrza.

Zmiany względem 2025 roku

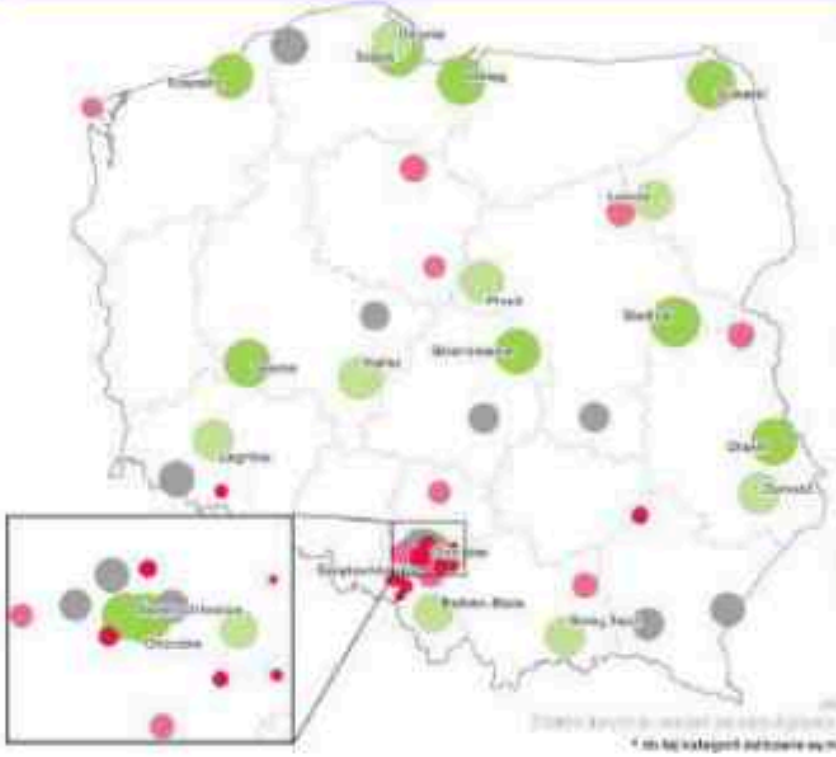
W porównaniu z poprzednią edycją widoczna jest wyraźna poprawa wartości wskaźnika w całym segmencie. Średnia wzrosła z około 0,793 do 0,815, czyli o 0,023 punktu, a mediana z około 0,787 do 0,814. Wzrost wartości wskaźnika odnotowały aż 44 z 48 miast, a spadek jedynie cztery.

Zmiany pozycji są bardziej zróżnicowane, ponieważ zależą również od tempa poprawy pozostałych miast. 18 ośrodków awansowało, 17 utrzymało dotychczasowe miejsce, a 13 przesunęło się w dół. Siedlce awansowały z drugiego na pierwsze miejsce, a Leszno z czwartego na drugie. Sopot, mimo utrzymania bardzo wysokiej wartości wskaźnika, spadł z pozycji lidera na trzecie miejsce. W obrębie pierwszej piętnastki szczególnie widoczny jest awans Kalisza o cztery miejsca. W całym segmencie największy awans odnotowało Zabrze – o siedem pozycji – natomiast największy spadek Tarnobrzeg – o osiem.

Czołówka pozostaje jednak stabilna: 13 z 15 miast obecnego TOP15 znajdowało się w tej grupie także rok wcześniej. Do pierwszej piętnastki weszły Kalisz i Bytom, zastępując Płock i Słupsk. Pokazuje to, że mimo powszechnego wzrostu wartości wskaźnika relatywna hierarchia największych ośrodków subregionalnych zmienia się wolniej.

Jakość życia w miastach na prawach powiatu*

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP15

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Sopot	0,898
0	2	Siedlce	0,892
+2	3	Chorzów	0,889
-1	4	Suwałki	0,887
-1	5	Elbląg	0,883
+1	6	Leszno	0,880
+5	7	Chełm	0,877
-2	8	Świętochłowice	0,874
+2	9	Skierniewice	0,870
0	10	Koszalin	0,871
+6	11	Kalisz	0,867
+3	12	Płock	0,866
-4	13	Gdynia	0,863
0	14	Zamość	0,858
+1	15	Legnica	0,855

* do tej kategorii zaliczane są miasta na prawach powiatu, które nie są miastami wojewódzkimi

W wariancie ankietowym przeciętny wynik segmentu jest nieco wyższy niż w eksperckim. Średnia wynosi 0,826, a mediana 0,818. Rozpiętość pomiędzy najwyższą i najniższą wartością jest jednocześnie mniejsza: od 0,714 do 0,998, czyli około 0,284 punktu. Około 33% miast osiąga co najmniej 0,85, natomiast 35% pozostaje poniżej 0,80. Co ciekawe, tylko dwa miasta przekraczają 0,90 – Sopot i Siedlce – co wskazuje na silne wyodrębnienie ścisłej czołówki przy jednocześnie relatywnie wysokim „poziomie minimalnym" segmentu.

Pierwsze miejsca zajmują Sopot, Siedlce i Chorzów, a dalej Suwałki, Elbląg i Leszno. Geografia czołówki pozostaje więc rozproszona: znajdują się w niej ośrodki nadmorskie, wschodnie, wielkopolskie i śląskie. W dolnej części rankingu ponownie bardzo widoczny jest jednak Górny Śląsk i Zagłębie – wśród dziesięciu najsłabszych miast znajduje się osiem ośrodków z tego obszaru. Wariant ankietowy jeszcze wyraźniej pokazuje zatem wewnętrzną polaryzację konurbacji śląskiej: Chorzów i Świętochłowice należą do krajowej czołówki swojego segmentu, podczas gdy Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Jaworzno czy Żory zajmują miejsca w jego końcowej części.

Profil czynników sukcesu różni się od podejścia eksperckiego. Wśród piętnastu liderów wyniki szkół podstawowych, wyniki szkół ponadpodstawowych oraz poziom wynagrodzeń należą do sześciu najsilniejszych dodatnich czynników we wszystkich 15 miastach. W 14 przypadkach do głównych przewag należy również dobra dostępność zabudowy mieszkaniowej do dróg o utwardzonej nawierzchni i odpowiedniej klasie. W ośmiu miastach bardzo ważną rolę odgrywają wysokie wydatki samorządowe w przeliczeniu na mieszkańca. Często pojawiają się również duża powierzchnia mieszkań przypadająca na mieszkańca, sprawne służby oraz szeroka oferta handlowa i transportowa.

W tym wariancie wysoka pozycja jest więc w większym stopniu związana z połączeniem jakości edukacji, poziomu dochodów, sytuacji ekonomicznej i codziennej dostępności infrastruktury oraz usług. Znaczenie środowiska pozostaje widoczne, ale jego względny wpływ jest mniejszy niż w podejściu eksperckim. Wśród czynników obniżających wyniki miast z końca rankingu powtarzają się natomiast wysokie stężenia pyłów, większa odległość od jednostek straży pożarnej i placówek medycznych, sąsiedztwo zakładów przemysłowych oraz – częściej niż przy wagach eksperckich – wyższy udział bezrobotnych.

Sopot zawdzięcza pozycję lidera przede wszystkim bardzo dobrym wynikom edukacyjnym, wysokim wynagrodzeniom, wysokim wydatkom samorządowym oraz zróżnicowanej ofercie transportowej. Siedlce łączą dobre wyniki szkół, relatywnie wysokie dochody mieszkańców, szybkie interwencje służb, dobrą dostępność dróg oraz rozbudowaną ofertę handlową. Chorzów wyróżniają dobre wyniki edukacyjne, poziom wynagrodzeń, wyjątkowo gęsta i różnorodna sieć handlu oraz bardzo dobra dostępność transportu publicznego. Jednocześnie jego wynik pozostaje obciążony przemysłowym charakterem otoczenia i jakością powietrza.

Zmiany względem 2025 roku

Także w wariancie ankietowym przeciętny poziom jakości życia wzrósł, choć poprawa była mniejsza niż przy wagach eksperckich. Średnia zwiększyła się z około 0,813 do 0,826, natomiast mediana z około 0,811 do 0,818. Wzrost wartości wskaźnika wystąpił w 39 z 48 miast, a spadek w dziewięciu.

W rankingu segmentowym 22 miasta awansowały, 11 utrzymało pozycję, a 15 spadło. Pierwsze dwa miejsca – Sopotu i Siedlec – nie zmieniły się, natomiast Chorzów awansował o dwie pozycje na trzecie miejsce. W pierwszej piętnastce szczególnie wyraźne są awanse Kalisza o sześć miejsc, Chełma o pięć oraz Płocka o trzy. Gdynia spadła natomiast o cztery miejsca.

Podobnie jak przy wagach eksperckich, obecne TOP15 jest bardzo stabilne – 13 z 15 miast należało do tej grupy także w 2025 roku. Nowymi jednostkami w pierwszej piętnastce są Kalisz i Legnica, natomiast opuściły ją Słupsk i Łomża. W całym segmencie największy awans odnotowało Zabrze – o 12 miejsc, a największy spadek Tarnobrzeg – o 15 pozycji. Przykłady te dobrze pokazują, że nawet przy ogólnym wzroście wartości wskaźnika możliwe są znaczne przesunięcia względnej pozycji.

Porównanie sposobów wagowania

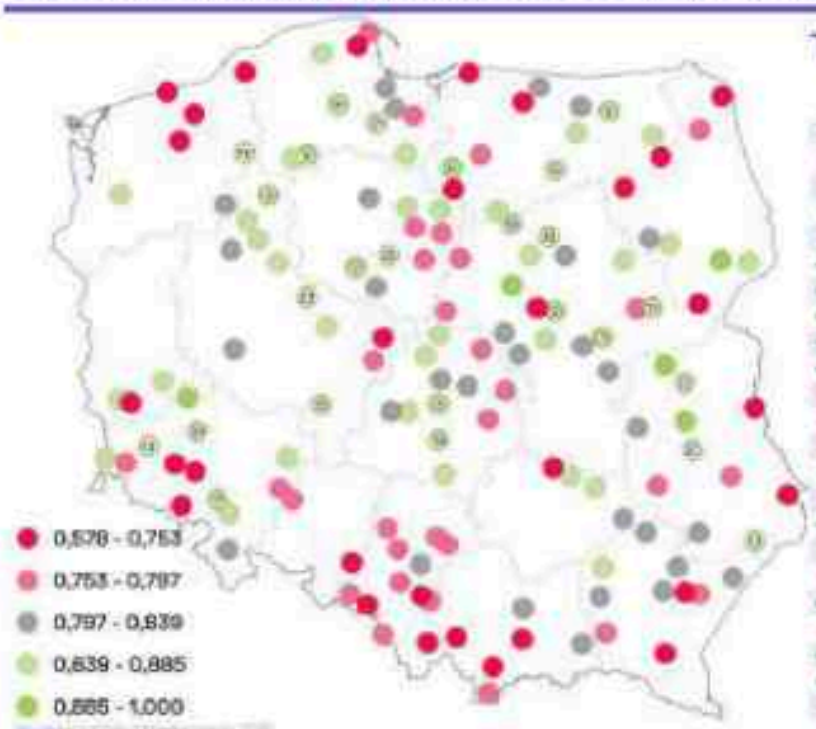
Oba warianty dają bardzo zbliżony ogólny obraz segmentu. Korelacja rang wynosi około 0,87, a aż 12 z 15 miast TOP15 jest wspólnych dla obu zestawień. Różnice dotyczą przede wszystkim hierarchii czynników. Wagi eksperckie silniej premiują sprawność transportu i służb, dostępność infrastruktury oraz mniejszą ekspozycję na ryzyka środowiskowe i przemysłowe, natomiast wagi ankietowe większe znaczenie nadają wynagrodzeniom, edukacji, sytuacji ekonomicznej i codziennej dostępności usług. W efekcie niektóre miasta wyraźnie zmieniają pozycję: Przemyśl zajmuje 46. miejsce w ujęciu eksperckim, ale 23. w ankietowym, Legnica odpowiednio 31. i 15., natomiast Piotrków Trybunalski 13. i 27. miejsce. Wariant ankietowy daje też nieco wyższą średnią i mniejsze zróżnicowanie wyników – odchylenie standardowe wynosi około 0,053 wobec 0,073 przy wagach eksperckich. Oznacza to, że preferencje respondentów w większym stopniu wyrównują różnice pomiędzy miastami na prawach powiatu, podczas gdy podejście eksperckie mocniej eksponuje przewagi i deficyty strukturalne.

Miasta powiatowe

Jakość życia w miastach powiatowych*

Wyznaczona w oparciu 80 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP25

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Mińsk Mazowiecki	1,000
+1	2	Inowrocław	0,979
-1	3	Pabianice	0,972
0	4	Chojnice	0,969
+1	5	Gołdap	0,959
-1	6	Sława	0,941
+5	7	Złotów	0,941
+2	8	Kościerzyna	0,939
+4	9	Lęborkowo	0,938
+5	10	Dąbrowa Wielkopolski	0,933
+3	11	Świdnica	0,929
-5	12	Strzyżów	0,928
-2	13	Tomaszów Lubelski	0,926
-6	14	Bolesławiec	0,922
+1	15	Szczecinek	0,916
-7	16	Pisz	0,915
+2	17	Sokołów Podlaski	0,911
0	18	Mława	0,909
-2	19	Bełchatów	0,904
+4	20	Świdnik	0,899
-1	21	Starogard Gdański	0,898
+6	22	Radzyń Podlaski	0,897
+3	23	Śrem	0,895
-3	24	Lubin	0,895
-3	25	Aleksandrów Kujawski	0,891

* do tej kategorii zaliczane są gminy miejskie, a niektóre miasta na obszarze powiatu

W ujęciu eksperckim segment 150 miast powiatowych charakteryzuje się wysokim, ale jednocześnie dość silnie zróżnicowanym poziomem jakości życia. Średnia wartość wskaźnika wynosi 0,818, a mediana 0,822. Wyniki mieszczą się w szerokim przedziale od 0,578 do 1,000. Około 35,3% miast osiąga wartość co najmniej 0,85, a 12,7% przekracza 0,90. Z drugiej strony 42,7% jednostek pozostaje poniżej poziomu 0,80, a 18,7% poniżej 0,75. Średnia dla najlepszych 10% miast wynosi około 0,945, natomiast dla najsłabszych 10% – 0,690, co daje różnicę ponad 0,25 punktu. Segment jest więc wyraźnie bardziej zróżnicowany niż mogłaby sugerować sama wysoka średnia.

Pierwsze miejsca zajmują Mińsk Mazowiecki, Inowrocław i Pabianice, a dalej Chojnice, Giżycko i Iława. Czołówka nie tworzy jednego zwartego obszaru geograficznego. W pierwszej dwudziestce piątce najliczniej reprezentowane jest województwo mazowieckie – pięć miast – a po trzy miasta pochodzą z pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego, dolnośląskiego i lubelskiego. Wysoka jakość życia w miastach powiatowych nie jest więc wyłącznie cechą największych aglomeracji ani jednego makroregionu. Znaczenie ma raczej zdolność lokalnego ośrodka do pełnienia funkcji usługowego centrum dla swojego otoczenia.

Co odpowiada za wysokie pozycje?

Analiza wpływu 90 wskaźników cząstkowych pokazuje bardzo spójny profil liderów. Wśród 25 najwyżej sklasyfikowanych miast we wszystkich przypadkach do sześciu najsilniejszych dodatnich czynników należą dobre wyniki egzaminu ósmoklasisty oraz wysoki udział interwencji straży pożarnej, w których dojazd trwa krócej niż pięć minut. W 24 z 25 miast wśród najważniejszych przewag pojawiają się również duża różnorodność dostępnych środków transportu publicznego oraz wysoka liczba porad podstawowej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na mieszkańca. W 18 przypadkach istotnym atutem jest gęsta sieć przystanków, a w 17 – dobre wyniki matur.

W praktyce oznacza to, że wysoką pozycję buduje przede wszystkim połączenie dobrej edukacji, sprawnych służb ratowniczych, rozwiniętej komunikacji publicznej oraz łatwego dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej. Dodatkowo w części liderów znaczenie mają rozbudowana infrastruktura rowerowa i szeroka dostępność handlu.

Mińsk Mazowiecki osiąga maksymalną wartość wskaźnika. Najsilniej na jego wynik wpływają szybki dojazd straży pożarnej, bardzo dobre wyniki szkół podstawowych, duża liczba przystanków i różnorodność transportu publicznego, a także wysoka dostępność podstawowej opieki zdrowotnej i dobre wyniki szkół ponadpodstawowych. Inowrocław ma bardzo podobny profil – jego przewagami są sprawność służb, edukacja, transport oraz opieka zdrowotna. W przypadku Pabianic szczególnie wyraźne są sprawność straży pożarnej, dobre wyniki egzaminacyjne oraz bardzo gęsta i zróżnicowana sieć komunikacji publicznej.

Zmiany względem 2025 roku

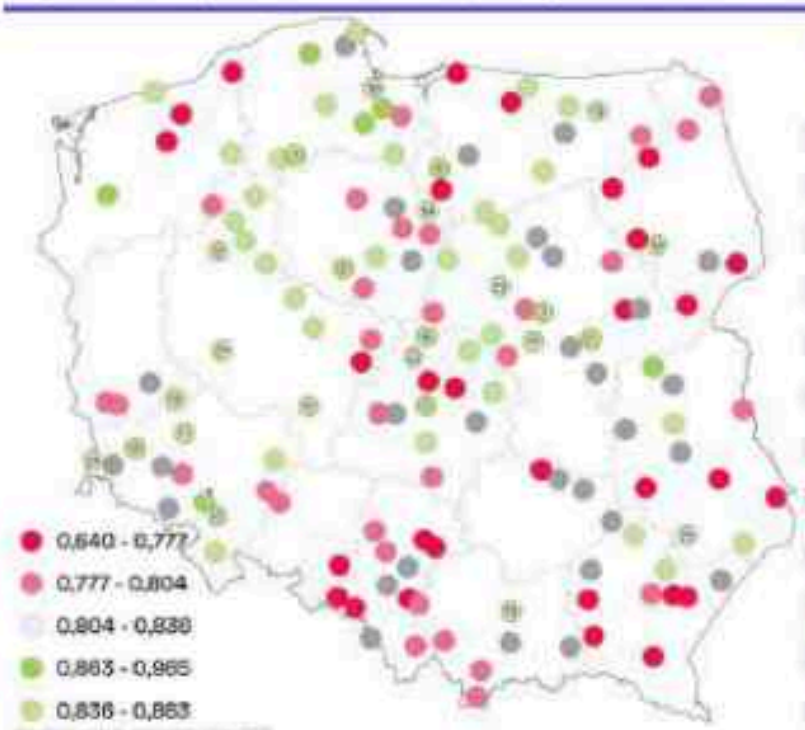
W stosunku do poprzedniej edycji nastąpiła wyraźna poprawa poziomu jakości życia w całym segmencie. Średnia wartość wskaźnika wzrosła z około 0,801 do 0,818, czyli o 0,017 punktu. Wzrost odnotowały aż 134 ze 150 miast, spadek 15, a w jednym przypadku wartość praktycznie się nie zmieniła.

Największe wzrosty wartości odnotowały Piła – o 0,060 punktu, Radziejów – o 0,054 oraz Dzierżoniów – o 0,051. Przełożyło się to również na duże przesunięcia w rankingu segmentu: Piła awansowała o 29 miejsc, Radziejów o 27, a Dzierżoniów o 22. Największe spadki wartości dotyczą natomiast Lidzbarka Warmińskiego, Wejherowa i Pucka, którym towarzyszyły spadki odpowiednio o 40, 48 i 37 pozycji.

Sama czołówka pozostaje jednak wyjątkowo stabilna. 24 z 25 obecnych liderów znajdowało się w TOP25 również rok wcześniej. Jedyną nową jednostką jest Radzyń Podlaski, który awansował na 22. miejsce, zastępując w tej grupie Żary. Jednocześnie zmiany wartości i miejsca nie zawsze przebiegają w tym samym kierunku. Przykładowo Szczytno nieznacznie poprawiło wartość wskaźnika, ale spadło o pięć pozycji, ponieważ część konkurencyjnych miast poprawiła swoje wyniki w większym stopniu.

Jakość życia w miastach powiatowych*

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP25

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Mińsk Mazowiecki	0,965
0	2	Legionowo	0,956
+1	3	Świdnica	0,940
-1	4	Sokołowsko	0,933
0	5	Pabianice	0,924
+3	6	Kutno	0,923
0	7	Chojnice	0,916
-2	8	Rawa	0,913
-1	9	Inowrocław	0,910
+2	10	Ostrów Wielkopolski	0,909
0	11	Pruszków	0,909
+3	12	Czarnków	0,897
-2	13	Giżycko	0,895
+22	14	Wysokie Mazowieckie	0,879
+3	15	Bochnia	0,875
-1	16	Głogów	0,874
+5	17	Lubin	0,873
+13	18	Brodnica	0,873
-1	19	Pruszcz Gdański	0,873
+53	20	Dzierżoniów	0,872
+22	21	Kościan	0,871
+7	22	Leszno	0,871
-6	23	Płońsk	0,869
+2	24	Zgorzelec	0,869
+17	25	Biłgoraj	0,869

W wariancie ankietowym średnia dla miast powiatowych jest praktycznie identyczna jak przy wagach eksperckich i wynosi 0,818, a mediana 0,820. Rozkład jest jednak wyraźnie mniej rozciągnięty: wartości mieszczą się w przedziale od 0,640 do 0,965. 31,3% miast osiąga co najmniej 0,85, ale tylko 4,0% przekracza 0,90. Wynik poniżej 0,80 osiąga 37,3% jednostek, a poniżej 0,75 – 10%. Średnia dla najlepszych 10% wynosi około 0,905, a dla dolnych 10% 0,712, co oznacza różnicę około 0,193 punktu – wyraźnie mniejszą niż przy wagach eksperckich.

Czołówkę tworzą Mińsk Mazowiecki, Legionowo i Świdnica, a za nimi Bolesławiec, Pabianice i Kutno. W pierwszej dwudziestce piątce szczególnie widoczne jest województwo dolnośląskie – reprezentowane przez sześć miast – oraz mazowieckie, z czterema ośrodkami. Po trzy jednostki pochodzą z łódzkiego i wielkopolskiego. W porównaniu z ujęciem eksperckim wariant ankietowy wyraźniej premiuje więc część miast centralnej, zachodniej i południowo-zachodniej Polski.

Co odpowiada za wysokie pozycje?

Profil liderów jest inny niż przy wagach eksperckich. Wśród 25 najwyżej sklasyfikowanych miast we wszystkich przypadkach do najważniejszych dodatnich czynników należą wyniki matur, wyniki egzaminu ósmoklasisty oraz poziom wynagrodzeń mieszkańców. W 24 z 25 miast bardzo silnym atutem jest również wysoki udział budynków mieszkalnych z dobrym dostępem do utwardzonych dróg, a w 22 przypadkach – krótki czas reakcji straży pożarnej. W 19 miastach do głównych przewag należy szeroka dostępność różnych sieci sklepów spożywczych.

Przy wagach ankietowych wysoką pozycję buduje więc przede wszystkim połączenie dobrych wyników edukacyjnych, korzystnej sytuacji dochodowej mieszkańców, wysokiej jakości codziennej infrastruktury drogowej, sprawności służb oraz szerokiej dostępności handlu. Mniejsze znaczenie niż w wariancie eksperckim ma natomiast sama liczba przystanków czy liczba porad podstawowej opieki zdrowotnej.

W przypadku Mińska Mazowieckiego największe znaczenie mają dobre wyniki matur i egzaminu ósmoklasisty, szybkie interwencje straży pożarnej, wysokie wynagrodzenia, dobra dostępność zabudowy do dróg oraz różnorodna oferta handlowa. Legionowo wyróżnia się przede wszystkim bardzo dobrymi wynikami szkół, wysokim poziomem wynagrodzeń, sprawnością służb i dobrym dostępem drogowym. W Świdnicy sukces opiera się na analogicznym zestawie cech: dobrej edukacji, korzystnej sytuacji dochodowej, szybkim działaniu służb, szerokiej ofercie handlowej i rozwiniętej infrastrukturze drogowej.

Zmiany względem 2025 roku

W wariancie ankietowym zmiany całego segmentu są dużo mniejsze. Średnia wzrosła jedynie z około 0,817 do 0,818. Wartość wskaźnika zwiększyła się w 80 miastach, natomiast w 70 spadła. Oznacza to, że tegoroczny rozkład jest znacznie bardziej stabilny niż przy wagach eksperckich.

Mimo niewielkiej zmiany średniej widoczne są bardzo duże przesunięcia poszczególnych miast. Piła zwiększyła wartość o około 0,057 punktu i awansowała aż o 57 miejsc, Dzierżoniów poprawił wynik o 0,050 i przesunął się o 55 pozycji, natomiast Radziejów awansował o 35 miejsc. Najsilniejsze spadki dotyczą Białogardu, którego wartość obniżyła się o około 0,064 punktu i który stracił 53 pozycje, a także Żar oraz Lidzbarka Warmińskiego.

Czołówka jest przy tym mniej stabilna niż w wariancie eksperckim. Spośród aktualnego TOP25 18 miast należało do tej grupy także w 2025 roku. Do pierwszej dwudziestki piątki weszły między innymi Dzierżoniów, Wysokie Mazowieckie, Kościan, Biłgoraj, Brodnica, Czarnków i Łęczyca. Szczególnie wyróżnia się Dzierżoniów, który awansował na 20. pozycję z miejsca odległego o 55 lokat, oraz Wysokie Mazowieckie i Kościan, które przesunęły się po 22 miejsca w górę.

Porównanie sposobów wagowania

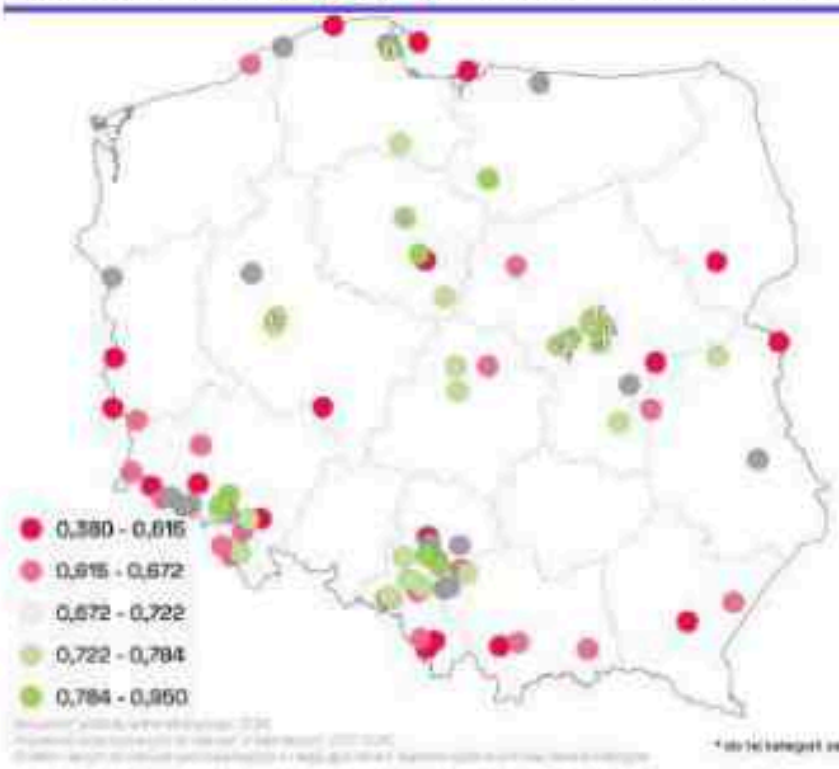
Oba warianty dają niemal identyczną średnią dla całego segmentu – około 0,818, ale prowadzą do wyraźnie odmiennego uporządkowania poszczególnych miast. Korelacja rang wynosi około 0,74, a tylko 11 z 25 miast TOP25 jest wspólnych dla obu rankingów. Ujęcie eksperckie znacznie silniej różnicuje segment: odchylenie standardowe wynosi około 0,076 wobec 0,054 przy wagach ankietowych, a różnica między średnią najlepszych i najsłabszych 10% miast wynosi odpowiednio 0,255 i 0,193 punktu. Przy wagach eksperckich sukces opiera się przede wszystkim na edukacji, szybkości działania służb, transporcie publicznym i dostępności ochrony zdrowia, podczas gdy ankietowe silniej premiują edukację, wynagrodzenia, jakość lokalnej infrastruktury drogowej i dostęp do codziennych usług handlowych. W efekcie dwa sposoby wagowania podobnie oceniają ogólny poziom segmentu, ale znacznie mocniej różnicują odpowiedź na pytanie, które miasta powiatowe najlepiej realizują potrzeby mieszkańców i jakie przewagi decydują o ich wysokiej pozycji.

Miasteczka

Jakość życia w miasteczkach*

Wyznaczona w oparciu 80 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP25

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Zabki	0,950
0	2	Kobyłka	0,887
+1	3	Podkowa Leśna	0,871
-1	4	Rumia	0,859
0	5	Lubon	0,857
0	6	Chełmża	0,853
0	7	Raszów	0,849
+2	8	Józefów	0,847
-1	9	Milanówek	0,836
+6	10	Sulejówek	0,823
+1	11	Strzałowo-Zdrój	0,821
+1	12	Radzionków	0,820
-3	13	Lubawa	0,818
-5	14	Głechocinek	0,811
-1	15	Czeladź	0,809
+1	16	Zielonka	0,805
+1	17	Świebodzice	0,794
+2	18	Bielawa	0,794
0	19	Polanica-Zdrój	0,792
+3	20	Pyskowice	0,792
-6	21	Ozorków	0,791
0	22	Kwidzyn	0,758
+3	23	Marki	0,754
+5	24	Kowal	0,750
+7	25	Pilzno	0,749

* do tej kategorii zaliczono ex gminy miejskie, nie będące siedzibą władz powiatowych, a mniejsze niż średnia dla obszaru powiatu

W segmencie 86. pozostałych gmin miejskich – miasteczek wyniki są wyraźnie zróżnicowane. Średnia wartość wskaźnika jakości życia wynosi 0,695, a mediana 0,695, przy rozpiętości od 0,380 do 0,950. Około 18,6% miasteczek uzyskuje wynik co najmniej 0,80, natomiast 12,8% pozostaje poniżej 0,60, w tym 5,8% poniżej 0,50. Różnica pomiędzy przeciętnym wynikiem 25 najlepszych i 25 najsłabszych jednostek wynosi około 0,246 punktu – odpowiednio 0,817 i 0,571 – co wskazuje na duże zróżnicowanie warunków życia nawet w grupie gmin o zbliżonej funkcji administracyjnej.

Czołówka ma silny charakter metropolitalny i podmiejski. Pierwsze miejsca zajmują Ząbki, Kobyłka i Podkowa Leśna, a aż 7 z pierwszych 10 miasteczek znajduje się w województwie mazowieckim. W całym TOP25 jest ich 10. Widoczne są również skupiska wysokich wartości w aglomeracji śląskiej, na Dolnym Śląsku oraz pojedyncze silne ośrodki powiązane funkcjonalnie z Trójmiastem, Poznaniem czy Toruniem. Wskazuje to, że w tym segmencie istotną przewagę daje możliwość korzystania z zasobów większego rynku miejskiego bez utraty części korzyści wynikających z mniejszej skali miejscowości.

Wskaźniki cząstkowe budujące wysokie pozycje

Porównanie najlepszej i najsłabszej jednej piątej miasteczek pokazuje, że w wariancie eksperckim najsilniej różnicuje je dostępność ochrony zdrowia. Czołowe gminy wyraźnie korzystają z lepszej dostępności SOR, szpitala i placówek medycznych. Drugim ważnym obszarem są warunki środowiskowe i bezpieczeństwo lokalizacji zabudowy – szczególnie mniejsza ekspozycja na tereny zagrożone zalaniem oraz korzystniejsze położenie względem obiektów uciążliwych. Dalsze przewagi dotyczą edukacji, gęstości transportu publicznego, dostępności przedszkoli i żłobków oraz infrastruktury rowerowej.

Profil liderów dobrze pokazuje różne drogi do wysokiej pozycji. Ząbki wyróżniają się bardzo dobrą dostępnością transportową i usługową, rozwiniętą siecią dróg rowerowych, dużą dostępnością punktów ładowania oraz wysoką koncentracją usług codziennych; jednocześnie korzystają z bliskości infrastruktury zdrowotnej aglomeracji warszawskiej. Kobyłka łączy bardzo wysoką aktywność inwestycyjną z dobrym dostępem do szpitala i SOR, rozwiniętą infrastrukturą rowerową, korzystnym rynkiem pracy i dobrymi wynikami edukacyjnymi. Podkowa Leśna osiąga przewagę w nieco innym profilu: wyróżniają ją bardzo dobre wyniki edukacyjne, wysoki poziom wynagrodzeń i powierzchni mieszkaniowej przypadającej na mieszkańca, dobra dostępność podstawowej opieki zdrowotnej oraz wysoka aktywność obywatelska.

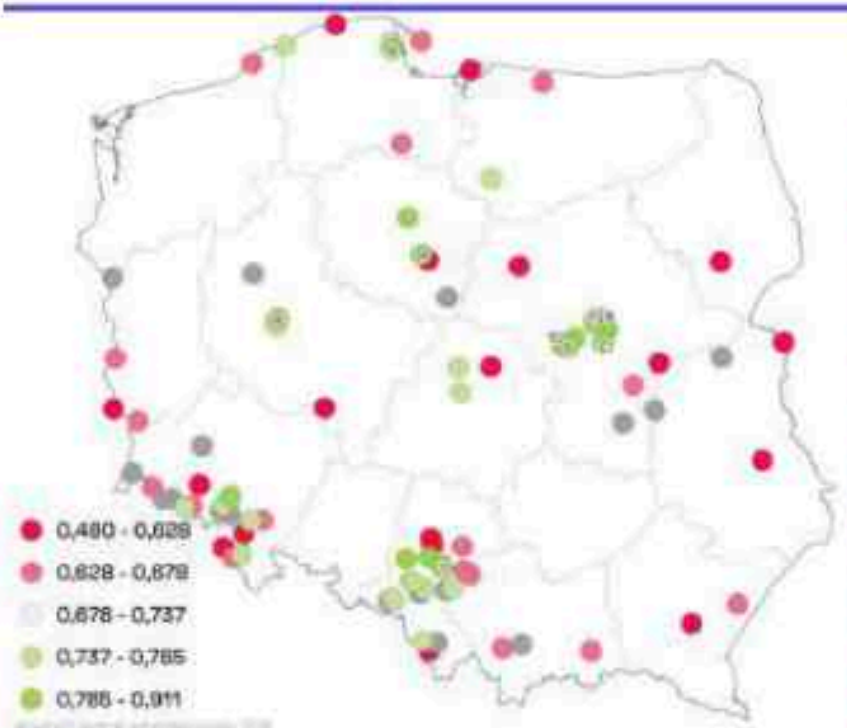
Zmiany względem edycji 2025

W ujęciu eksperckim miasteczka należą do segmentów, w których nastąpiła wyraźna poprawa wartości wskaźnika. Średnia wzrosła z około 0,674 do 0,695, czyli o 0,021 punktu. Wzrost odnotowało aż 79 z 86 miasteczek, a spadek tylko siedem. Czołówka pozostaje przy tym stabilna: 22 z obecnych 25 najlepszych jednostek znajdowały się w TOP25 również rok wcześniej.

Największy awans pozycji w całym segmencie zanotował Rejowiec Fabryczny – o 14 miejsc, następnie Pionki o 7 miejsc oraz m.in. Sulejówek i Świeradów-Zdrój po 6 miejsc. Największe przesunięcia w dół dotyczyły Chojnowa, Głowna i Redy. Do tegorocznego TOP25 weszły Marki, Pionki i Kowal, natomiast poza pierwszą dwudziestkę piątkę przesunęły się Reda, Łaziska Górne i Rydułtowy. W przypadku tych zmian warto pamiętać, że pozycja rankingowa zależy nie tylko od własnej zmiany wartości wskaźnika, lecz również od tempa poprawy lub pogorszenia wyników pozostałych miasteczek.

Jakość życia w miasteczkach*

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP25

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Ząbki	0,911
+2	2	Józefów	0,893
-1	3	Kobyłka	0,874
-1	4	Rumia	0,870
+1	5	Podkowa Leśna	0,865
-1	6	Lubań	0,857
+1	7	Czeladź	0,854
+2	8	Zielonka	0,850
-2	9	Głuchołazy	0,834
-1	10	Milanówek	0,826
+1	11	Pyskowice	0,819
+1	12	Piastów	0,811
-2	13	Marki	0,808
+2	14	Świebodzice	0,808
-1	15	Radzionków	0,808
-1	16	Chełmża	0,807
+7	17	Sulejówek	0,782
+1	18	Knurów	0,780
+1	19	Lubawa	0,781
-2	20	Radlin	0,776
-4	21	Rydułtowy	0,773
0	22	Łazisko Górne	0,767
-2	23	Reda	0,755
-1	24	Gorlice	0,754
+4	25	Szczawno-Zdrój	0,751

* do tej kategorii należą gminy miejskie, nie będące siedzibą województw, a innych nie ma w tym zestawieniu

W wariancie ankietowym średnia wartość wskaźnika jest nieco wyższa i wynosi 0,707, przy medianie 0,712. Zakres wyników jest jednocześnie węższy niż przy wagach eksperckich – od 0,480 do 0,911. Podobnie jak w wariancie eksperckim, 18,6% miasteczek osiąga wartość co najmniej 0,80, a 12,8% wynik poniżej 0,60; jednak poniżej 0,50 pozostają już tylko dwie gminy, czyli 2,3% segmentu. Średni wynik TOP25 wynosi 0,817, a ostatnich 25 jednostek – 0,595, co daje różnicę około 0,222 punktu.

Także tutaj silnie widoczna jest przewaga miasteczek funkcjonujących w otoczeniu dużych aglomeracji. Ząbki pozostają liderem, za nimi znajdują się Józefów i Kobyłka. Sześć z pierwszych dziesięciu miasteczek leży w województwie mazowieckim. Jednocześnie wariant ankietowy mocniej eksponuje ośrodki śląskie – w TOP25 znajduje się siedem miasteczek z województwa śląskiego, wobec czterech w wariancie eksperckim. Oznacza to, że większe znaczenie uzyskują tu atuty związane z codziennym dostępem do gęstej sieci usług i infrastruktury charakterystycznej dla silnie zurbanizowanych obszarów.

Wskaźniki cząstkowe budujące wysokie pozycje

W tym wariancie nadal bardzo silnie różnicuje gminy dostępność opieki zdrowotnej, zwłaszcza szpitala, placówki medycznej i SOR. Większe znaczenie niż przy wagach eksperckich mają jednak czynniki bezpośrednio związane z codziennym funkcjonowaniem mieszkańców: wynagrodzenia i sytuacja na rynku pracy, aktywność inwestycyjna, dostępność handlu i usług, gęstość transportu publicznego oraz dostępność szkół średnich. Ważnym elementem profilu najlepszych miasteczek pozostaje również jakość kształcenia.

W przypadku Ząbek szczególnie mocne są aktywność inwestycyjna, duża liczba sklepów różnych sieci, paczkomatów i innych usług dostępnych w niewielkiej odległości od zabudowy, rozbudowana komunikacja publiczna oraz relatywnie wysokie wynagrodzenia. Józefów wyróżnia się bardzo dobrymi wynikami szkół podstawowych i średnich, wysokimi wynagrodzeniami, korzystną sytuacją mieszkaniową, aktywnością inwestycyjną oraz dobrym dostępem do szpitala i SOR. Kobyłka łączy natomiast bardzo wysoką aktywność budowlaną i infrastrukturalną z wysokimi wynagrodzeniami, dobrą dostępnością ochrony zdrowia, wynikami edukacyjnymi i rozwiniętą infrastrukturą rowerową.

Zmiany względem edycji 2025

W wariancie ankietowym zmiana poziomu wskaźnika jest znacznie mniejsza niż w ujęciu eksperckim. Średnia wzrosła z około 0,704 do 0,707, czyli jedynie o 0,003 punktu. Poprawę wartości odnotowały 52 gminy, a pogorszenie 34. Oznacza to raczej stabilizację poziomu jakości życia niż jego powszechny wzrost.

Jeszcze bardziej stabilna jest czołówka rankingu: 24 z 25 tegorocznych liderów należało do TOP25 również w 2025 roku. Jedyną nową jednostką w tej grupie jest Szczawno-Zdrój, które awansowało na 25. miejsce, natomiast poza TOP25 znalazła się Polanica-Zdrój. W pierwszej dziesiątce większe przesunięcia są niewielkie – Józefów awansował o dwa miejsca, Podkowa Leśna i Czeladź o jedno, a Zielonka o dwa. W skali całego segmentu największe awanse odnotowały Mszana Dolna, Jedlina-Zdrój i Kowal, natomiast największe spadki pozycji dotyczyły Głowna, Poręby i Chojnowa.

Porównanie sposobów wagowania

Oba warianty pokazują bardzo podobny zasadniczy obraz segmentu. Korelacja pozycji rankingowych wynosi około 0,88, a 21 z 25 najlepszych miasteczek jest wspólnych dla obu zestawień. Jeszcze większa zgodność dotyczy samej czołówki – siedem jednostek występuje jednocześnie w pierwszej dziesiątce obu rankingów. Różnica między metodami dotyczy przede wszystkim charakteru przewag: wagi eksperckie silniej uwypuklają dostępność ochrony zdrowia, środowisko i bezpieczeństwo lokalizacji, podczas gdy wagi ankietowe zwiększają znaczenie codziennej dostępności usług, rynku pracy, wynagrodzeń, transportu i aktywności inwestycyjnej. Co interesujące, średni wynik 25 najlepszych miasteczek jest niemal identyczny w obu wariantach – około 0,817 – natomiast większa różnica pojawia się w dolnej części rankingu. Przy wagach eksperckich średnia ostatnich 25 gmin wynosi 0,571, a przy ankietowych 0,595. Oznacza to, że zmiana sposobu wagowania w większym stopniu wpływa na ocenę słabszej części segmentu niż na identyfikację jego liderów.

Małgorzata Zyśk

Burmistrz Miasta Ząbki

Pierwsze miejsce Ząbek wśród miasteczek w raporcie „Gdzie żyje się najlepiej?" to dla mnie powód do dumy. To efekt konsekwentnej pracy, którą jako samorząd prowadzimy od lat. Ząbki zostały liderem wśród małych miast w Polsce zarówno w ocenie ekspertów, jak i w wariancie opartym na badaniu ankietowym Polaków. To pokazuje, że kierunek, który obraliśmy, jest dobry.

Bliskość Warszawy to atut, ale sam w sobie nie buduje jakości życia. Budują ją decyzje i inwestycje. W ostatnich latach zrealizowaliśmy wiele przedsięwzięć, które zmieniły codzienność mieszkańców:

- nowe i zmodernizowane drogi, chodniki i ścieżki rowerowe,
- rozbudowa bazy oświatowej,
- nowe miejsca rekreacji i zieleni,
- budowa nowych hal sportowych,
- także inwestycje w kulturę, sport i bezpieczeństwo.

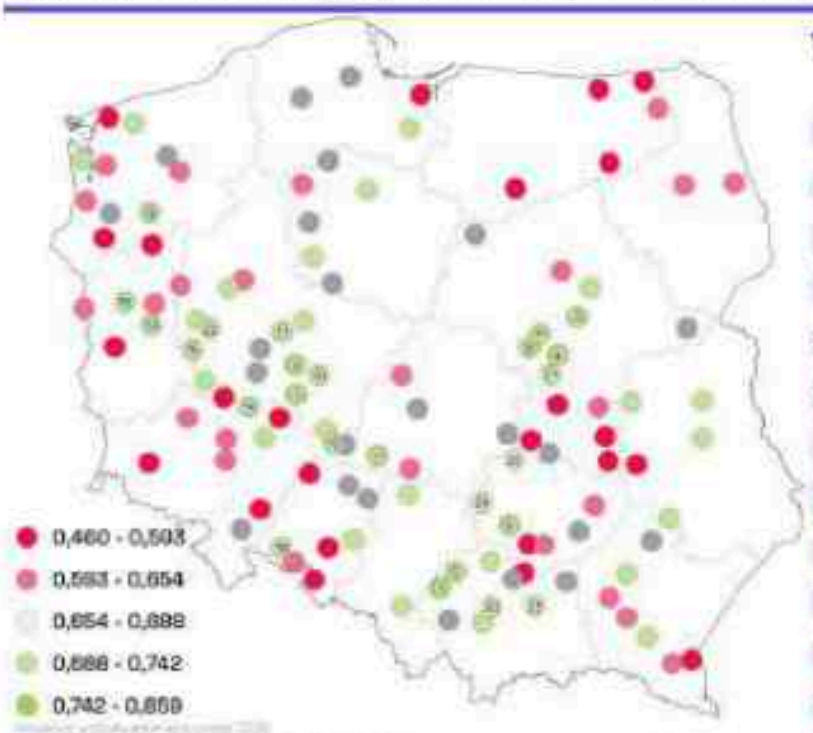
Każda z nich miała jeden cel: aby naszym mieszkańcom żyło się w Ząbkach lepiej niż gdzie indziej.

Pierwsze miejsce traktuję jako zobowiązanie. Mamy kolejne plany i będziemy je konsekwentnie realizować, żeby Ząbki pozostały najlepszym miejscem do życia w kategorii gmin miejskich niebędących siedzibą powiatu w Polsce.

Gminy z siedzibą powiatu

Jakość życia w gminach z siedzibą powiatu*

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP25

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Chojeńce	0,859
0	2	Wilkuń	0,845
0	3	Wolanów	0,825
+2	4	Piaseczno	0,805
-1	5	Otwock	0,799
-1	6	Jędrzejów	0,797
+2	7	Krotoszyn	0,791
-1	8	Grodzisk Mazowiecki	0,789
+1	9	Jarocin	0,779
+2	10	Płońsk	0,779
+3	11	Ożarów Mazowiecki	0,777
+3	12	Kępno	0,771
-5	13	Świebodzin	0,769
-3	14	Pleszew	0,769
-3	15	Wołczyn	0,762
+2	16	Sulęcin	0,761
+6	17	Środa Wielkopolska	0,758
-1	18	Nysa	0,754
+1	19	Chorzzowo	0,754
-1	20	Wieluń	0,753
+6	21	Gniew	0,752
-8	22	Grodzisk Wielkopolski	0,746
0	23	Brzesko	0,744
+2	24	Włoszczowa	0,742
-6	25	Końskie	0,742

* do tej kategorii zaliczono wyłącznie miejsko-wiejskie, a niżej miasta na obszarze powiatu

W ujęciu eksperckim segment 119 gmin miejsko-wiejskich będących siedzibą powiatu pozostaje wyraźnie zróżnicowany. Średnia wartość wskaźnika jakości życia wynosi w 2026 roku 0,668, a mediana 0,673. Wyniki mieszczą się w przedziale od 0,460 do 0,859, przy odchyleniu standardowym około 0,082. Około 22,7% gmin uzyskuje wartość poniżej 0,60, 42,0% mieści się w przedziale 0,60–0,70, 31,9% w przedziale 0,70–0,80, a 3,4% przekracza poziom 0,80. Średnia dla pierwszych 25 gmin wynosi około 0,777, podczas gdy dla ostatnich 25 – 0,551. Różnica przekraczająca 0,22 punktu pokazuje, że pomimo podobnej funkcji administracyjnej warunki życia w tej grupie pozostają bardzo niejednorodne.

Czołówkę tworzą Chrzanów, Wieluń i Wołomin, a kolejne miejsca zajmują Piaseczno i Olkusz. Rozkład przestrzenny nadal wskazuje na silną pozycję Mazowsza, Wielkopolski i Polski południowej, podczas gdy słabsze wartości częściej pojawiają się w północnej i północno-zachodniej części kraju. Nie jest to jednak prosty podział regionalny – wysokie wyniki osiągają przede wszystkim te siedziby powiatów, które potrafią łączyć funkcję lokalnego centrum usługowego z dobrą dostępnością transportową, edukacyjną i zdrowotną.

Analiza wskaźników cząstkowych pokazuje, że największą przewagę najlepszych 20% gmin nad najsłabszymi buduje przede wszystkim dostępność ochrony zdrowia. Szczególnie silnie różnicuje odległość mieszkańców od SOR, placówek medycznych, aptek i szpitali. Kolejne znaczące przewagi wiążą się z mniejszą ekspozycją na zagrożenia środowiskowe, w tym tereny zagrożone zalaniem i sąsiedztwo obiektów uciążliwych, a następnie z dostępnością edukacji, transportu publicznego oraz służb ratowniczych. W czołówce częściej obserwujemy krótsze odległości do szkół i przedszkoli, większą liczbę przystanków oraz szerszy wybór środków komunikacji.

Profil trzech liderów dobrze ilustruje ten mechanizm. Chrzanów szczególnie korzysta z dobrych wyników egzaminów ósmoklasisty i matur, szybkich interwencji straży pożarnej, różnorodnej komunikacji publicznej i dobrej dostępności podstawowej opieki zdrowotnej. Wieluń łączy wysoką jakość edukacji z bardzo sprawnym systemem ratowniczym oraz gęstą i zróżnicowaną siecią transportową. W przypadku Wołomina ważną rolę odgrywają wyniki edukacyjne, dostępność komunikacji publicznej, liczba porad podstawowej opieki zdrowotnej oraz relatywnie dobra dostępność szkół i pozostałych usług.

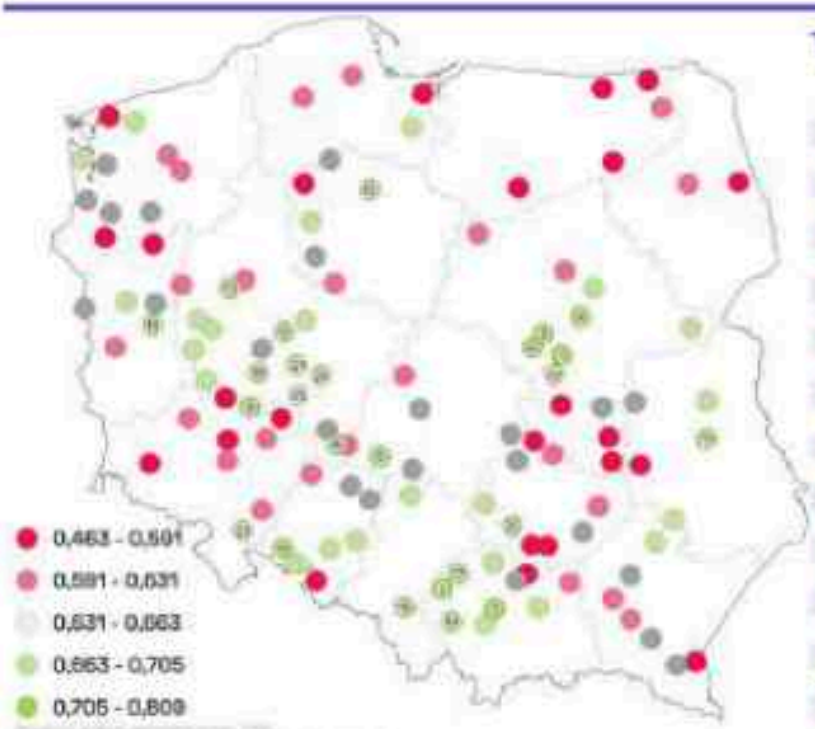
Zmiany względem 2025 roku

Wariant ekspercki pokazuje w tym roku wyraźną poprawę poziomu wskaźnika w całym segmencie. W ubiegłorocznej edycji średnia wynosiła 0,649, mediana 0,650, a jedynie 2,5% gmin przekraczało wartość 0,80. W 2026 roku średnia wzrosła do 0,668, czyli o około 0,019 punktu, a wzrost wartości wskaźnika odnotowało 111 ze 119 gmin. Tylko osiem jednostek osiągnęło wynik niższy niż rok wcześniej.

Czołówka jest przy tym bardzo stabilna. 23 z obecnych 25 najlepszych gmin znajdowały się w TOP25 również w poprzedniej edycji. Do tej grupy weszły Grójec i Włoszczowa, a opuściły ją Miechów i Nowy Tomyśl. Największe awanse w całym segmencie odnotowały między innymi Wschowa – o 14 miejsc, Mogilno – o 12 oraz Ryki – o 10. Największy spadek dotyczy Opatowa, który przesunął się w dół o 26 pozycji. Warto przy tym podkreślić, że awans lub spadek w rankingu nie musi oznaczać analogicznej zmiany samej wartości wskaźnika – pozycja zależy również od tempa zmian w pozostałych gminach.

Jakość życia w gminach z siedzibą powiatu*

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP25

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Piaseczno	0,809
0	2	Chrzanów	0,797
+1	3	Ożarów Mazowiecki	0,787
+1	4	Wołomin	0,778
+1	5	Wieluń	0,773
-3	6	Grodzisk Mazowiecki	0,766
0	7	Wieliczka	0,765
0	8	Sawice	0,751
0	9	Nysa	0,749
+3	10	Świecie	0,748
-1	11	Łęczna	0,740
+5	12	Środa Wielkopolska	0,733
+6	13	Stamotuły	0,729
-1	14	Wadowice	0,728
+5	15	Pszczyna	0,724
+5	16	Kępno	0,723
-5	17	Olkusz	0,721
-2	18	Gostyń	0,721
-6	19	Świebodzin	0,718
-4	20	Jędrzejów	0,716
-7	21	Jarocin	0,716
+5	22	Grójec	0,712
+14	23	Żukowice Śląskie	0,709
-5	24	Pleszew	0,707
-1	25	Krotoszyn	0,706

* dla tej kategorii zebrano za gminy miejsko-wiejskie, w których miasto powiatu

W wariancie ankietowym średni poziom jakości życia w segmencie jest nieco niższy niż w podejściu eksperckim. Średnia wynosi 0,645, mediana 0,646, a wartości mieszczą się w zakresie 0,463–0,809. Poniżej 0,60 znajduje się 28,6% gmin, 48,7% osiąga wartości od 0,60 do 0,70, 21,8% mieści się w przedziale 0,70–0,80, a wartość przekraczającą 0,80 uzyskuje tylko jedna gmina. Średnia pierwszej dwudziestki piątki wynosi około 0,741, wobec 0,542 dla ostatnich 25 jednostek.

Najwyższe miejsca zajmują Piaseczno, Chrzanów i Ożarów Mazowiecki, a następnie Wołomin i Wieluń. W tym wariancie szczególnie widoczna jest przewaga gmin mazowieckich, zwłaszcza jednostek dobrze powiązanych funkcjonalnie z większymi ośrodkami. Wysokie miejsca zajmują również gminy Wielkopolski i południa Polski. Najniższe wartości nadal występują głównie w części północnej i północno-wschodniej – ranking zamykają Węgorzewo, Lipsko, Gołdap, Ustrzyki Dolne i Myślibórz. Podobny układ przestrzenny był widoczny już w edycji 2025.

Wyniki szczegółowe pokazują, że w podejściu ankietowym jeszcze wyraźniej znaczenie zyskują czynniki bezpośrednio odczuwane w codziennym życiu. Najsilniej górną i dolną część segmentu różnicują krótkie dojazdy do szpitala, przychodni, SOR i apteki, a następnie korzystniejsza sytuacja na lokalnym rynku pracy, dostęp do służb ratowniczych i miejsc schronienia, bliskość kolei, jakość edukacji oraz dostępność handlu. Wysokie miejsca częściej osiągają więc gminy, które łączą funkcję administracyjnego centrum powiatu z rzeczywiście szerokim zakresem usług codziennych.

W przypadku Piaseczna szczególnie ważne są bardzo dobre wyniki szkół średnich i podstawowych, wysoki poziom wynagrodzeń mieszkańców, dobra dostępność zabudowy do utwardzonych dróg, duża powierzchnia mieszkań na osobę oraz wysokie wydatki samorządu w przeliczeniu na mieszkańca. Chrzanów łączy dobre wyniki edukacyjne i korzystne dochody mieszkańców ze sprawnym systemem ratowniczym oraz rozwiniętą infrastrukturą drogową. Ożarów Mazowiecki wyróżnia się z kolei połączeniem dobrej edukacji, wysokich wynagrodzeń, sprawności służb, dobrej dostępności drogowej oraz relatywnie wysokiej aktywności inwestycyjnej samorządu.

Zmiany względem 2025 roku

W odróżnieniu od wariantu eksperckiego, tutaj przeciętny wynik nie wzrósł. W ubiegłorocznej edycji średnia wynosiła 0,648, mediana 0,653, a zakres 0,476–0,802. W 2026 roku średnia obniżyła się nieznacznie do 0,645, czyli o około 0,003 punktu. Wartość wskaźnika wzrosła w 45 gminach, natomiast spadła w 74.

Mimo tego układ czołówki pozostaje stabilny: 23 z 25 obecnych liderów znajdowało się w TOP25 również rok wcześniej. Nowymi jednostkami w tej grupie są Ząbkowice Śląskie i Grójec, natomiast poza pierwszą dwudziestkę piątkę przesunęły się Września i Myślenice. Największe awanse w całym segmencie zanotowały Wschowa i Sztum – po 17 miejsc oraz Ząbkowice Śląskie – o 14 pozycji. Największe spadki dotyczą Strzelina, Opatowa i Międzyrzecza.

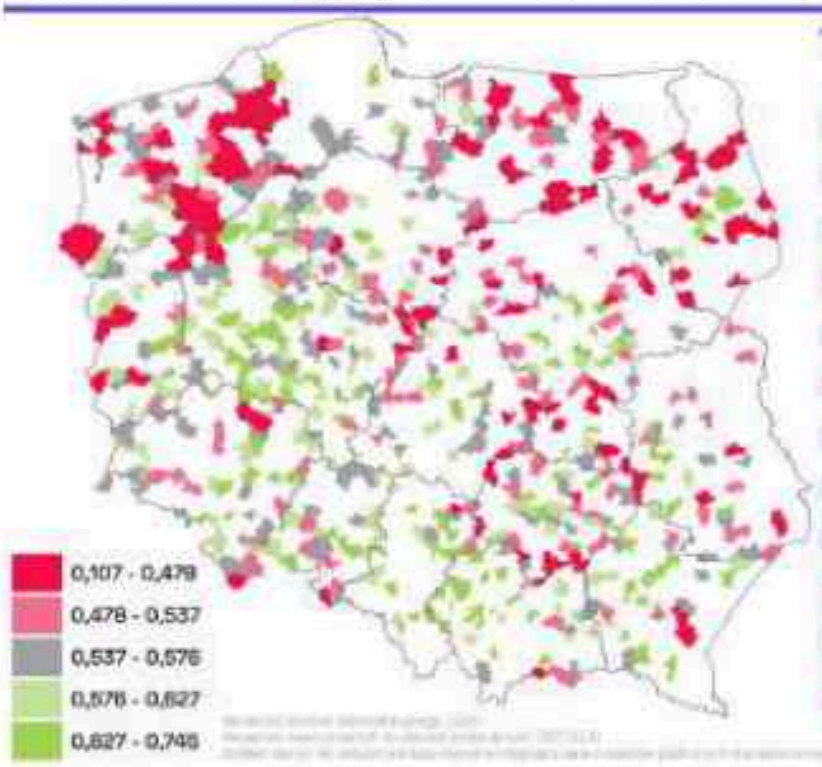
Porównanie sposobów wagowania

Oba sposoby wagowania pokazują bardzo podobną geografię jakości życia, ale inaczej ustawiają akcenty. Korelacja pozycji w segmencie wynosi około 0,87, a 18 z 25 najlepszych gmin jest wspólnych dla obu rankingów. Podejście eksperckie daje jednocześnie nieco większe zróżnicowanie wyników: różnica między średnią TOP25 i ostatnich 25 gmin wynosi około 0,226 punktu, wobec 0,199 punktu przy wagach ankietowych. Najważniejsza różnica dotyczy jednak kierunku zmian rok do roku. W wariancie eksperckim średnia segmentu wyraźnie wzrosła z około 0,649 do 0,668, podczas gdy w wariancie ankietowym lekko spadła z około 0,648 do 0,645. W obu podejściach podstawą wysokich wyników pozostają dobra dostępność ochrony zdrowia, edukacja, transport i bezpieczeństwo, lecz w wagach ankietowych silniej ujawniają się także wynagrodzenia, rynek pracy, jakość codziennej infrastruktury oraz dostępność usług handlowych.

Gminy miejsko-wiejskie

Jakość życia w gminach miejsko-wiejskich*

Wyznaczona w oparciu 80 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP25

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+5	1	Brwinów	0,745
0	2	Łomianki	0,742
-2	3	Świerzno	0,734
0	4	Trzebnica	0,734
-2	5	Kołbaskowo	0,730
+5	6	Głogów Małopolski	0,721
+2	7	Żukowo	0,715
-1	8	Dobczyce	0,713
-4	9	Lidzbark	0,709
+1	10	Konstancin-Jeziorna	0,705
-1	11	Otyń	0,704
-4	12	Aleksandrów Łódzki	0,703
+7	13	Żukowo	0,700
0	14	Andrychów	0,700
-2	15	Rzgów	0,700
-1	16	Zbąszynek	0,698
-1	17	Świątniki Górne	0,697
+1	18	Siechnice	0,695
+3	19	Jedlicze	0,695
-3	20	Krzeszowice	0,693
+6	21	Nowy Wiśnicz	0,692
+9	22	Zawoja/ny Śląska	0,692
+5	23	Lazy	0,689
-6	24	Sulechów	0,688
+1	25	Ostroróg	0,688

* do tej kategorii zaliczone są gminy miejsko-wiejskie, w których nie znaleziono siedziba powiatu

W segmencie 605 gmin miejsko-wiejskich niebędących siedzibą powiatu średnia wartość wskaźnika jakości życia wynosi 0,550, a mediana 0,559. Rozpiętość wyników jest duża – od 0,107 do 0,745 – co pokazuje, że sam miejsko-wiejski charakter gminy nie przesądza o poziomie jakości życia. Około 31,1% gmin osiąga wynik co najmniej 0,60, natomiast 26,3% pozostaje poniżej 0,50. Wartości przekraczające 0,70 należą do rzadkości i dotyczą jedynie około 2,5% jednostek. Średnia 25 najlepszych gmin wynosi 0,707, podczas gdy dla 25 najsłabszych jest to 0,323 – różnica rzędu 0,384 punktu wskazuje na bardzo silne zróżnicowanie wewnętrzne segmentu.

Przestrzennie najwyższe wyniki nie tworzą jednego zwartego pasa, jednak wyraźnie częściej występują w południowej i zachodnio-centralnej części kraju. W TOP25 najliczniej reprezentowane są Małopolska, Wielkopolska, Mazowsze, województwo łódzkie i lubuskie. W pierwszym decylu znajduje się około 26,8% małopolskich oraz 20,8% śląskich gmin miejsko-wiejskich tego segmentu. Przeciwna sytuacja występuje na północnym wschodzie i północnym zachodzie: do ostatniego decyla należy około 44% podlaskich, 28,9% zachodniopomorskich i 27,6% warmińsko-mazurskich gmin tego typu. Potwierdza to znany z wcześniejszych analiz podział na obszary dobrze powiązane z większymi rynkami miejskimi i usługowymi oraz peryferyjne gminy o większych odległościach do infrastruktury i usług.

Co buduje wysoką pozycję?

Porównanie górnego i dolnego kwintyla rankingu pokazuje, że w wariancie eksperckim bardzo silnie różnicuje gminy dostępność ochrony zdrowia. W najlepszych jednostkach mieszkańcy mają przeciętnie korzystniejszy dostęp do SOR, szpitali, pozostałych placówek medycznych i aptek. Duże znaczenie mają także warunki środowiskowe i bezpieczeństwo lokalizacji – mniejsza ekspozycja zabudowy na tereny zagrożone zalaniem oraz korzystniejsze położenie względem obiektów potencjalnie uciążliwych. Kolejnymi elementami są dostępność przedszkoli i szkół, wyniki edukacyjne oraz bliskość infrastruktury bezpieczeństwa.

Jednocześnie analiza poszczególnych liderów pokazuje, że do czołówki prowadzi szerszy zestaw atutów. Brwinów, który awansował o pięć miejsc i objął prowadzenie z wynikiem 0,745, wyróżnia się rozbudowaną infrastrukturą rowerową, dużą dostępnością punktów ładowania samochodów elektrycznych, wysokimi wynagrodzeniami, znaczną aktywnością inwestycyjną, dobrą dostępnością transportu publicznego oraz szeroką ofertą usług. Łomianki – drugie w rankingu – mają szczególnie wysoką intensywność inwestycji infrastrukturalnych i budowlanych, rozwiniętą sieć rowerową, korzystny bilans działalności gospodarczych oraz bardzo bogatą ofertę usług codziennych. Swarzędz na trzecim miejscu charakteryzuje natomiast wyjątkowo dużą koncentrację handlu i usług, paczkomatów, gastronomii, infrastruktury sportowej i transportu publicznego. Wspólnym mianownikiem liderów jest więc połączenie dobrej dostępności usług z aktywnością gospodarczą i infrastrukturalną.

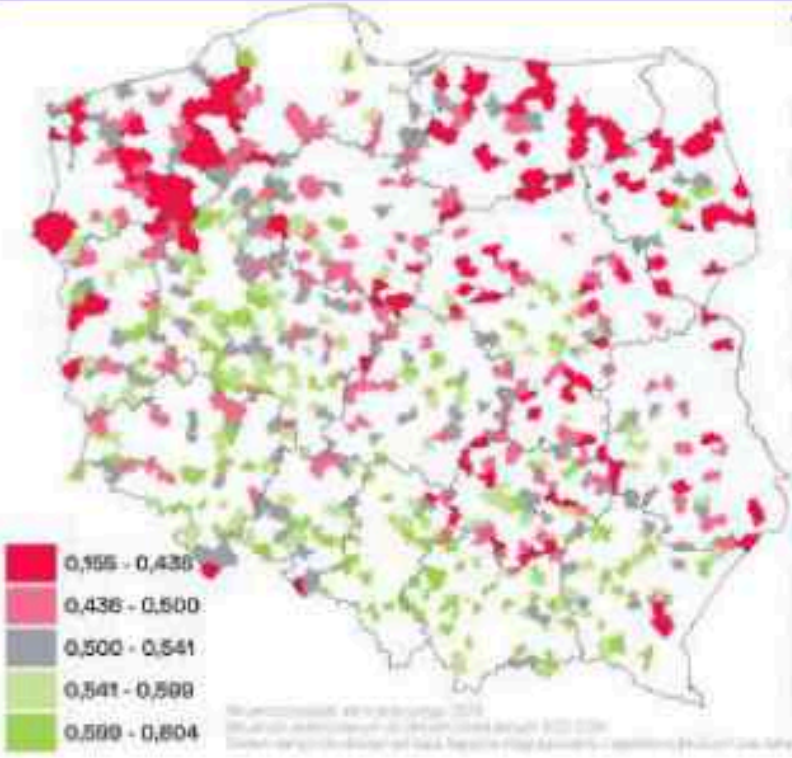
Zmiany względem edycji 2025

W wariancie eksperckim widoczna jest wyraźna poprawa bezwzględnych wyników. Średnia dla obecnego zbioru gmin wzrosła z około 0,527 do 0,550, czyli o 0,024 punktu. Wzrost wartości wskaźnika zanotowało aż 576 z 605 gmin, a spadek jedynie 29. Zmiany pozycji pozostają jednak znacznie bardziej zrównoważone, ponieważ ranking ma charakter względny: wśród 599 gmin, dla których możliwe jest porównanie w tym samym segmencie, 298 poprawiło miejsce, 282 je obniżyło, a 19 zachowało pozycję.

Czołówka pozostaje dość stabilna – 21 z obecnych 25 liderów znajdowało się w TOP25 również rok wcześniej. Do grupy tej dołączyły m.in. Nowy Wiśnicz, Ostroróg, Jaworzyna Śląska i Łazy. Największe awanse w całym segmencie osiągnęły Trzebiatów, Golczewo i Łobżenica, natomiast największe spadki pozycji zanotowały Wąchock, Kleczew i Radzyń Chełmiński. Dla sześciu gmin – Janowa, Małkini Górnej, Stanisławowa, Branic, Janowa Podlaskiego i Starożrebów – nie można ocenić zmiany miejsca w segmencie, ponieważ w porównaniu z poprzednią edycją zmieniły przynależność segmentową.

Jakość życia w gminach miejsko-wiejskich*

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP25

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Łomianki	0,804
0	2	Konstancin-Jeziorna	0,779
0	3	Krynica	0,769
+1	4	Swarzędz	0,735
-1	5	Brzeszcze	0,725
+5	6	Skoczów	0,724
0	7	Skawina	0,723
+7	8	Czechowice-Dziedzice	0,718
+3	9	Miejsce	0,718
-2	10	Świątniki Górne	0,710
-1	11	Siechnice	0,706
-5	12	Lisia	0,705
-2	13	Andrychów	0,704
0	14	Chełmek	0,703
+1	15	Rabka-Zdrój	0,700
-7	16	Miejscowość	0,699
+5	17	Kamień	0,694
+1	18	Czerwionka-Leszczyny	0,689
-2	19	Kety	0,686
0	20	Bogdaj	0,686
+2	21	Trzebinia	0,685
-5	22	Aleksandrów Łódzki	0,683
+5	23	Żukowo	0,675
-5	24	Władysławowo	0,673
-3	25	Milanowice	0,673

* do tej kategorii zaliczane są gminy miejsko-wiejskie, a klasyfikacja miejsc odbywa się według powiatów

W wariancie ankietowym średnia wartość wskaźnika wynosi 0,517, a mediana 0,516. Wyniki mieszczą się w przedziale od 0,155 do 0,804. Około 40,2% gmin uzyskuje wartość poniżej 0,50, natomiast dokładnie jedna piąta przekracza 0,60. Jedynie 2,3% jednostek osiąga wynik na poziomie co najmniej 0,70. Zróżnicowanie pomiędzy skrajnymi częściami segmentu jest nawet większe niż przy wagach eksperckich: średnia TOP25 to 0,710, a ostatnich 25 gmin – 0,296, co daje różnicę 0,414 punktu.

Mapa wskazuje na jeszcze wyraźniejszą koncentrację wysokich wyników w Małopolsce oraz w otoczeniu dużych aglomeracji południowej i centralnej Polski. Aż 10 z 25 najlepszych gmin znajduje się w województwie małopolskim, a po cztery w mazowieckim i śląskim. W pierwszym decylu znajduje się około 41,5% małopolskich i 33,3% śląskich gmin miejsko-wiejskich tego segmentu. Z kolei najniższe wyniki tworzą silne skupiska na północnym wschodzie i północnym zachodzie: do dolnego decyla należy około 48% gmin podlaskich, 37,9% warmińsko-mazurskich oraz 33,3% zachodniopomorskich.

Co buduje wysoką pozycję?

W wariancie ankietowym nadal bardzo ważna jest dostępność ochrony zdrowia – zwłaszcza bliskość szpitala i innych placówek medycznych – jednak mocniej zaznaczają się również czynniki związane z codziennym funkcjonowaniem. Wysokie miejsca częściej zajmują gminy z niższym udziałem bezrobocia, dobrą dostępnością szkół, kolei i transportu publicznego oraz łatwiejszym dostępem do podstawowych usług. Jednymi z najsilniej skorelowanych z wysokim wynikiem cech są również niewielka odległość do sklepów, paczkomatów, gastronomii, obiektów sportowych i usług osobistych. W praktyce premiowane są zatem gminy, w których mieszkańcy mogą realizować dużą część codziennych potrzeb w niewielkiej odległości od miejsca zamieszkania.

Pierwsze trzy miejsca zajmują Łomianki, Konstancin-Jeziorna i Brwinów, a ich pozycje nie zmieniły się względem poprzedniej edycji. Łomianki łączą bardzo wysoką aktywność inwestycyjną z wysokimi wynagrodzeniami, rozwiniętą infrastrukturą rowerową, przedsiębiorczością i wyjątkowo bogatą ofertą usług. W Konstancinie-Jeziornie mocnymi stronami są wysokie dochody mieszkańców, duża powierzchnia mieszkaniowa przypadająca na osobę, rozwinięta oferta gastronomiczna, sportowa i usługowa oraz dobra dostępność transportu. Brwinów wyróżnia się z kolei rozbudowaną infrastrukturą rowerową i ładowania pojazdów, wysokimi wynagrodzeniami, intensywnością inwestycji oraz dobrą dostępnością komunikacji i usług. Wszystkie trzy jednostki są silnie powiązane z warszawskim obszarem metropolitalnym, co umożliwia łączenie lokalnej jakości zamieszkania z dostępem do bardzo dużego rynku pracy i usług.

Zmiany względem edycji 2025

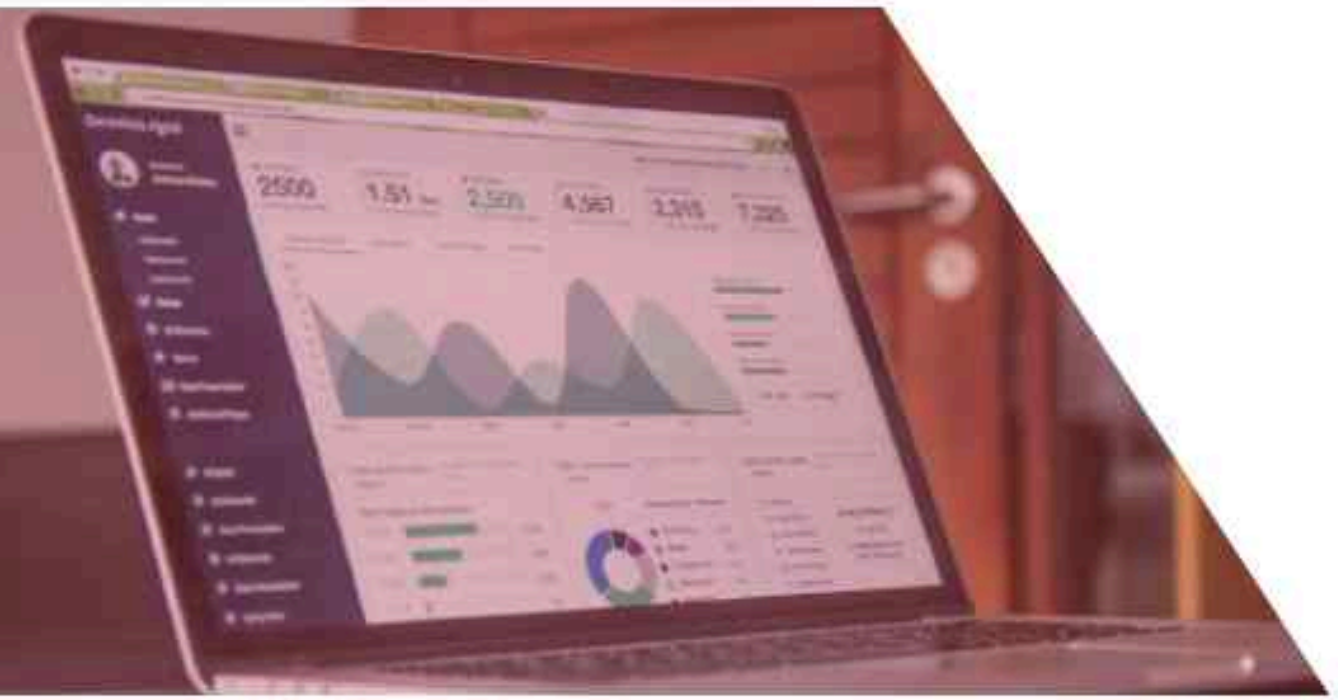
W przeciwieństwie do wariantu eksperckiego, wyniki ankietowe wskazują na niewielki spadek przeciętnego poziomu wskaźnika. Średnia obniżyła się z około 0,519 do 0,517. Wartość wskaźnika wzrosła w 263 gminach, natomiast zmniejszyła się w 342. Nie oznacza to jednak dużej przebudowy czołówki – 24 z 25 obecnych liderów znajdowało się w TOP25 również rok wcześniej. Nową jednostką jest Żukowo, które zajęło 23. miejsce, a poza pierwszą dwudziestkę piątkę przesunęła się Boguchwała.

Większe przetasowania występują w środkowej części rankingu. Największy awans zanotował Dzierzgoń – o 155 miejsc, a następnie Mszczonów i Trzebiatów. Największe spadki dotyczyły Radzynia Chełmińskiego, Głogówka i Wąchocka. Pokazuje to, że nawet stosunkowo niewielkie zmiany bezwzględnego wyniku mogą powodować znaczne przesunięcia w rankingu tak licznego segmentu.

Porównanie sposobów wagowania

Oba warianty dają ogólnie zbieżny obraz, ale różnice wag są w tym segmencie bardziej widoczne niż w wielu segmentach miejskich. Korelacja pozycji wynosi około 0,89, a 77,9% gmin znajduje się w tym samym lub sąsiednim decylu niezależnie od wariantu. Jednocześnie dokładnie ten sam decyl zajmuje tylko około 36,5% gmin, a w TOP25 wspólnych jest 12 jednostek. Oznacza to, że oba podejścia podobnie identyfikują ogólny układ mocnych i słabych części segmentu, ale skład ścisłej czołówki jest dość wrażliwy na przyjętą hierarchię potrzeb.

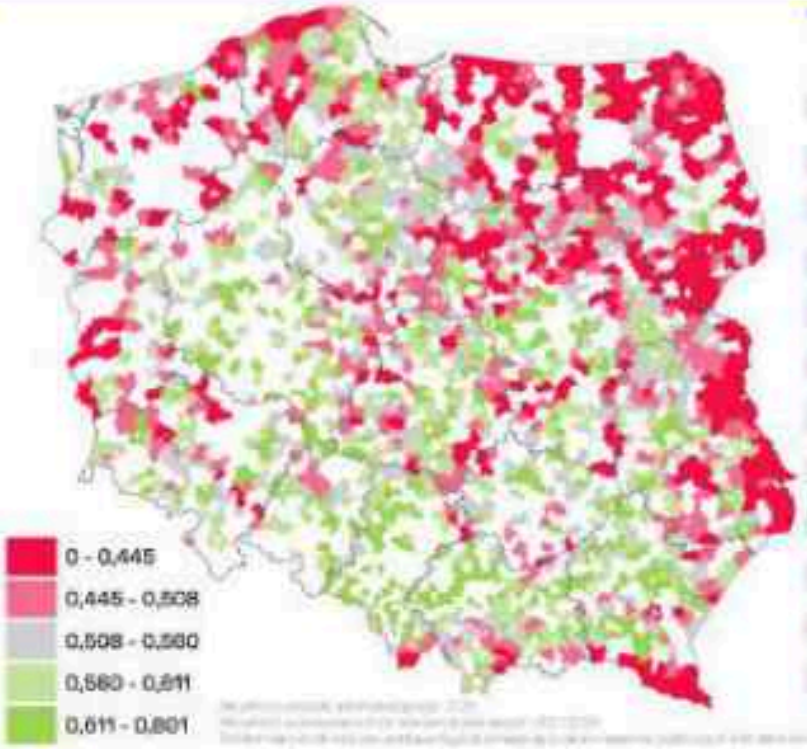
Wagi eksperckie silniej eksponują dostępność systemowych usług zdrowotnych, bezpieczeństwo środowiskowe i dostęp do infrastruktury edukacyjnej, natomiast wariant ankietowy mocniej premiuje codzienną dostępność usług, rynek pracy, transport i bezpośrednią wygodę korzystania z infrastruktury. W efekcie ranking ankietowy silniej koncentruje liderów w Małopolsce, na Śląsku i w strefach dużych aglomeracji, natomiast ujęcie eksperckie jest nieco bardziej przestrzennie zróżnicowane i mocniej zaznacza obecność Wielkopolski oraz części zachodniej Polski. W obu podejściach pozostaje jednak wspólny wzorzec: sukces gmin miejsko-wiejskich wiąże się przede wszystkim z łączeniem zalet mniejszego ośrodka z dostępnością infrastruktury, usług i rynku pracy charakterystyczną dla większych centrów miejskich.

Gminy wiejskie

Jakość życia w gminach wiejskich

Wyznaczona w oparciu 80 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag eksperckich

TOP25

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
+4	1	Raszyn	0,801
-1	2	Andrespol	0,794
0	3	Wilkowice	0,789
-2	4	Suchy Las	0,786
+6	5	Michałowice	0,780
-2	6	Kosakowo	0,779
0	7	Zielonki	0,778
0	8	Stare Babice	0,775
-3	9	Izabelin	0,767
-1	10	Jaworze	0,765
+2	11	Lesznowola	0,759
-2	12	Świeklarvec	0,758
+1	13	Jeżkowice	0,751
+3	14	Krasne	0,748
+2	15	Dobra (Szczecińska)	0,744
+6	16	Kosakowo	0,743
-5	17	Osiecko	0,739
+12	18	Kosy	0,739
+5	19	Pawłowice	0,732
-5	20	Wielka Wieś	0,730
-5	21	Baranów	0,729
+10	22	Jeżów Sudecki	0,728
+2	23	Rokietnica	0,727
+3	24	Jaktorów	0,726
-5	25	Miejsce Piastowe	0,721

W segmencie 1453 gmin wiejskich średnia wartość wskaźnika jakości życia wynosi 0,526, a mediana 0,533. Rozkład jest szeroki: od 0 do 0,801, przy czym zdecydowana większość gmin skupia się w środkowej części skali. Około 24,0% gmin osiąga wynik co najmniej 0,60, natomiast 10,3% pozostaje poniżej 0,40. Wartości przekraczające 0,70 są rzadkie – dotyczą około 2,8% gmin wiejskich. Różnica pomiędzy skrajnymi częściami segmentu jest bardzo duża: średnia dla TOP25 wynosi 0,755, wobec 0,219 wśród 25 najsłabszych gmin.

Czołówkę tworzą przede wszystkim gminy wiejskie silnie powiązane funkcjonalnie z większymi ośrodkami miejskimi. Raszyn zajmuje pierwsze miejsce z wynikiem 0,801, Andrespol drugie z wynikiem 0,794, a Wilkowice trzecie – 0,789. Charakter tych jednostek dobrze ilustruje specyfikę najlepszych gmin wiejskich: formalnie pozostają gminami wiejskimi, ale korzystają z bliskości dużych rynków pracy, usług i infrastruktury Warszawy, Łodzi czy Bielska-Białej. W efekcie ich profil jakości życia różni się od typowego profilu peryferyjnej gminy wiejskiej.

Przestrzennie wyższe wartości koncentrują się przede wszystkim w południowej i centralno-zachodniej Polsce, w tym w otoczeniu dużych aglomeracji. W pierwszych 10% rankingu znajduje się około 33,7% śląskich, 21,2% opolskich, 21,0% małopolskich i 18,9% wielkopolskich gmin wiejskich. Odwrotny wzorzec widoczny jest na północnym wschodzie: do najniższych 10% segmentu należy aż 46,8% gmin wiejskich województwa podlaskiego i 37,9% warmińsko-mazurskich. Relatywnie wysoki udział najsłabszych wyników występuje także w zachodniopomorskim. Mapa pokazuje zatem wyraźny kontrast między dobrze skomunikowanymi i zurbanizowanymi strefami podmiejskimi oraz południem kraju a rozległymi, słabiej dostępnymi obszarami peryferyjnymi północy i północnego wschodu.

Wskaźniki cząstkowe budujące wysokie pozycje

Porównanie górnego i dolnego kwintyla gmin wiejskich wskazuje, że w wariancie eksperckim najsilniej różnicuje gminy dostępność ochrony zdrowia. Największa różnica w kontrybucji do wyniku dotyczy dostępności Szpitalnego Oddziału Ratunkowego – około 0,020 punktu wskaźnika na korzyść górnego kwintyla. Następne są dostępność pozostałych placówek medycznych – około 0,014, aptek – 0,009 oraz szpitali z kontraktem NFZ – około 0,008. W gminach wiejskich odległość do wyspecjalizowanej infrastruktury zdrowotnej jest więc jednym z podstawowych czynników odróżniających liderów od jednostek znajdujących się na końcu rankingu.

Drugą grupę przewag stanowi edukacja i bezpieczeństwo codziennego funkcjonowania: korzystniejsza dostępność przedszkoli i szkół podstawowych, lepsze wyniki egzaminacyjne, bliższy dostęp do policji i straży pożarnej oraz korzystniejsze położenie względem zagrożeń środowiskowych i obiektów potencjalnie uciążliwych. Jest to charakterystyczne dla segmentu wiejskiego – o wysokiej pozycji nie decyduje wyłącznie zasobność gminy, lecz przede wszystkim możliwość korzystania z podstawowych usług bez konieczności pokonywania dużych odległości.

Profile trzech liderów potwierdzają tę zależność. W Raszynie szczególnie korzystnie na wynik wpływają dostęp do SOR i pozostałych placówek medycznych, aptek, wyniki edukacyjne oraz relatywnie korzystny profil bezpieczeństwa środowiskowego. Andrespol wyróżnia przede wszystkim bardzo dobra dostępność podstawowej opieki medycznej, SOR, aptek i wysoki poziom wykorzystania podstawowej opieki zdrowotnej.

W przypadku Wilkowic szczególnie silne są przewagi w dostępie do SOR, szpitali, placówek medycznych i aptek, uzupełnione dobrą dostępnością infrastruktury bezpieczeństwa.

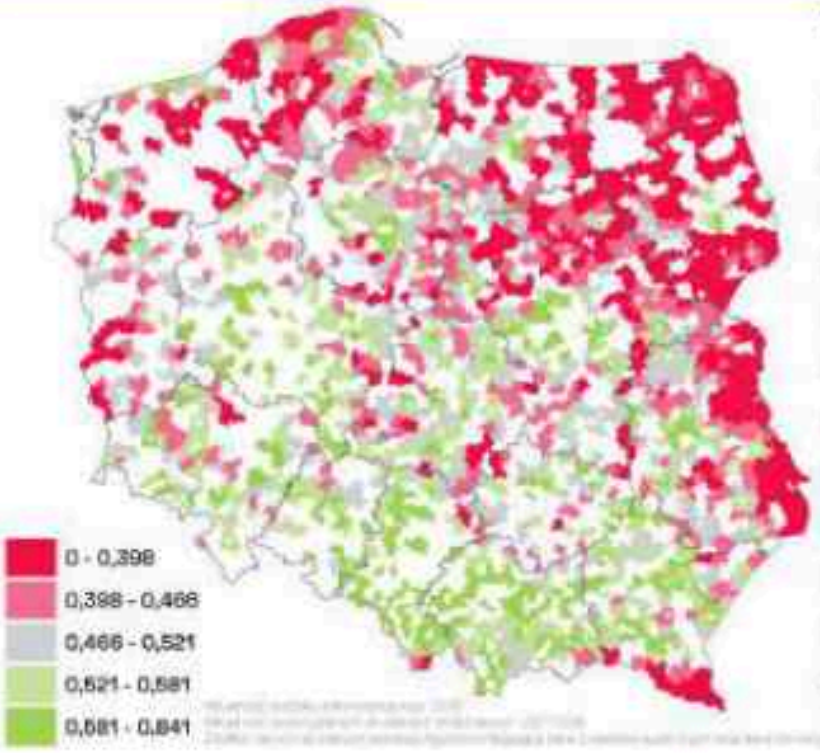
Zmiany względem edycji 2025

Wyniki eksperckie wskazują na wyraźną poprawę przeciętnego poziomu jakości życia w gminach wiejskich. Średnia wzrosła z około 0,502 w poprzedniej edycji do 0,526 obecnie, czyli o około 0,024 punktu – 4,8%. Wzrost wartości wskaźnika odnotowano w 1362 gminach, a spadek tylko w 89. Jest to więc bardzo szeroka zmiana, obejmująca niemal cały segment.

Zmiany miejsc w rankingu są naturalnie bardziej zrównoważone, ponieważ pozycja ma charakter względny: spośród gmin, dla których możliwe jest porównanie, 714 poprawiło miejsce, 718 je obniżyło, a 19 utrzymało dotychczasową pozycję. Czołówka pozostaje jednak stabilna – 22 z obecnych 25 najlepszych gmin znajdowały się w TOP25 również rok temu. Wśród liderów szczególnie widoczny jest awans Jeżowa Sudeckiego o 15 miejsc, Kóz o 12 oraz Michałowic i Kosakowa o 6 miejsc. Raszyn przesunął się z piątego na pierwsze miejsce. Dla dwóch nowo utworzonych gmin – Grabówki i Szczawy – nie jest możliwa ocena zmiany pozycji w segmencie względem poprzedniej edycji.

Jakość życia w gminach wiejskich

Wyznaczona w oparciu 90 wskaźników cząstkowych z zastosowaniem wag z badania ankietowego

TOP25

		Nazwa gminy	Wartość wskaźnika
0	1	Michałowice	0,841
0	2	Raszyn	0,814
0	3	Zielonki	0,795
0	4	Suchy Las	0,789
+1	5	Lesznowola	0,778
-1	6	Stare Babice	0,773
0	7	Wilkowice	0,767
0	8	Kawęczyn	0,765
+9	9	Nadarzyn	0,764
+6	10	Kosy	0,763
-2	11	Jabłonna	0,762
+3	12	Jaworze	0,752
0	13	Kosakowo	0,747
0	14	Jejkowice	0,746
-3	15	Buczkowice	0,746
+5	16	Markiewice	0,745
+3	17	Lodygowice	0,745
-7	18	Izabelin	0,743
0	19	Komorniki	0,738
-3	20	Świerklaniec	0,733
+2	21	Gierałtowice	0,728
-12	22	Andrespol	0,727
+2	23	Dobrzeń Wielki	0,726
+14	24	Rokietnica	0,719
+5	25	Chełm Śląski	0,718

W wariancie ankietowym średnia wartość wskaźnika dla gmin wiejskich wynosi 0,490, a mediana 0,494. Rozkład jest wyraźnie przesunięty w dół względem wyników eksperckich: 20,4% gmin uzyskuje wartość poniżej 0,40, ponad połowa – 52,2% – poniżej 0,50, a wynik co najmniej 0,60 osiąga tylko 15,8% jednostek. Wartość przekraczająca 0,70 jest ponownie wyjątkowa – dotyczy około 2,7% gmin. Średnia TOP25 to 0,757, natomiast dla 25 najsłabszych gmin jedynie 0,172, co wskazuje na jeszcze większą polaryzację segmentu niż przy wagach eksperckich.

Pierwsze miejsca zajmują Michałowice – 0,841, Raszyn – 0,814 i Zielonki – 0,795. Wszystkie trzy gminy należą do silnie zurbanizowanych stref podmiejskich największych metropolii – Warszawy i Krakowa. W TOP25 widać bardzo wyraźną przewagę podobnych jednostek: aż 10 z 25 liderów znajduje się w województwie śląskim, a 7 w mazowieckim. Wariant ankietowy silniej niż ekspercki premiuje zatem gminy wiejskie, które funkcjonalnie są częścią dużych układów miejskich.

Ten efekt widać także w całym rozkładzie przestrzennym. W pierwszych 10% segmentu mieści się aż 54,3% gmin wiejskich województwa śląskiego i 22,7% małopolskich. Z kolei w ostatnim decylu znajduje się aż 54,4% gmin wiejskich województwa podlaskiego i 42,4% warmińsko-mazurskich. Wariant ankietowy jeszcze mocniej uwydatnia więc przestrzenny podział między dobrze dostępnymi strefami południa i obszarów metropolitalnych a peryferyjnymi obszarami północno-wschodniej Polski.

Wskaźniki cząstkowe budujące wysokie pozycje

Także w ujęciu ankietowym najważniejszym czynnikiem różnicującym górny i dolny kwintyl jest dostępność ochrony zdrowia, jednak hierarchia pozostałych cech jest nieco inna. Największą różnicę tworzą dostępność podstawowych placówek medycznych – około 0,014 punktu wskaźnika – oraz szpitali – około 0,012. Znaczenie mają również apteki, SOR i – w odróżnieniu od wariantu eksperckiego – wyraźnie sytuacja na lokalnym rynku pracy, zwłaszcza niski udział bezrobocia.

W dalszej kolejności przewagę tworzą wyniki edukacyjne i bliskość szkół, dostępność kolei, sklepów spożywczych i paczkomatów oraz infrastruktury bezpieczeństwa. Wyniki ankietowe silniej eksponują więc codzienną dostępność usług i możliwość łatwego przemieszczania się. Dla mieszkańców gmin wiejskich kluczowe znaczenie ma nie tylko obecność usług na terenie gminy, lecz praktyczna możliwość szybkiego dotarcia do lekarza, szkoły, sklepu, transportu zbiorowego czy innych podstawowych usług.

W Michałowicach do najsilniejszych przewag należą dostępność placówek medycznych i szpitali, wysokie wynagrodzenia mieszkańców, dobre wyniki edukacyjne oraz duża różnorodność handlu. Raszyn łączy dobrą dostępność ochrony zdrowia z wysoką aktywnością inwestycyjną, niskim bezrobociem i intensywnym rozwojem mieszkaniowym. Zielonki wyróżniają się podobnym profilem: korzystnymi warunkami ekonomicznymi, wysokimi wynagrodzeniami, niskim bezrobociem, znaczną aktywnością inwestycyjną i dobrym dostępem do infrastruktury zdrowotnej. O wysokich pozycjach tych gmin decyduje zatem połączenie metropolitalnego rynku pracy z lokalną dostępnością usług.

Zmiany względem edycji 2025

W przeciwieństwie do wariantu eksperckiego, średni wynik ankietowy nieznacznie się obniżył – z około 0,492 do 0,490, czyli o około 0,0024 punktu. Wartość wskaźnika wzrosła w 621 gminach, a spadła w 829. Oznacza to, że zmiana nie ma charakteru gwałtownego, ale jest dość szeroko rozłożona przestrzennie.

Ranking pozostaje przy tym stosunkowo stabilny w ścisłej czołówce – 23 z obecnych 25 liderów należało do TOP25 także rok wcześniej. Największe przesunięcia w tej grupie to awans Rokietnicy o 14 miejsc, Nadarzyna o 9, Kóz o 6 oraz Marklowic i Chełma Śląskiego o 5 miejsc. Największy spadek wśród obecnych liderów zanotował Andrespol – o 12 miejsc. W całym segmencie 675 gmin poprawiło miejsce, 745 je obniżyło, a 31 zachowało poprzednią pozycję.

Porównanie sposobów wagowania

Oba warianty dają bardzo podobny ogólny obraz segmentu, choć inaczej rozkładają akcenty. Korelacja pozycji gmin w obu rankingach wynosi około 0,92. 80,4% gmin znajduje się w tym samym lub sąsiednim decylu, a dokładnie tę samą klasę decylową uzyskuje około 39,4% jednostek. W TOP25 wspólnych dla obu metod jest 16 gmin, co pokazuje, że ścisła czołówka jest częściowo wrażliwa na przyjętą hierarchię wag.

W wariancie eksperckim wyniki są przeciętnie wyższe i w 2026 roku nastąpiła wyraźna poprawa względem poprzedniej edycji. Mocniej zaznaczają się w nim systemowa dostępność ochrony zdrowia, edukacji i infrastruktury bezpieczeństwa. Wagi ankietowe prowadzą do niższej średniej i większego udziału gmin z wynikami poniżej 0,50, a jednocześnie silniej premiują bliskość codziennych usług, rynek pracy oraz dostępność transportową. Geograficznie oba podejścia są jednak zgodne: najwyższe wyniki częściej pojawiają się w gminach podmiejskich południowej i centralnej Polski, a najniższe – w peryferyjnych częściach północnego wschodu. Najważniejszym wnioskiem dla tego segmentu jest więc bardzo silne znaczenie dostępności: wiejski charakter gminy sam w sobie nie przesądza o niższej jakości życia, jeśli mieszkańcy mają łatwy dostęp do rynku pracy, ochrony zdrowia, edukacji, transportu i podstawowych usług.

Bogumiła Stępińska-Gniadek

Wójt Gminy Raszyn

Drugie miejsce Gminy Raszyn wśród gmin wiejskich w rankingu „Gdzie żyje się najlepiej?" to dla nas ważne i bardzo cenne wyróżnienie. Szczególnie istotne jest to, że zestawienie opiera się na szerokim zestawie danych dotyczących codziennych warunków życia mieszkańców.

Autorzy raportu wskazują w przypadku Gminy Raszyn m.in. dobrą dostępność ochrony zdrowia, wysoką aktywność inwestycyjną, niskie bezrobocie, rozwój mieszkaniowy oraz dostępność usług. To pokazuje, że o jakości życia decyduje nie jeden czynnik, ale ich połączenie: sprawna infrastruktura, dostęp do usług publicznych i komercyjnych, możliwości rozwoju oraz bliskość dużego rynku pracy.

> Traktujemy ten wynik jako potwierdzenie potencjału naszej gminy, ale także jako zobowiązanie. Raszyn dynamicznie się rozwija, a wraz z tym rosną potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Dlatego równie ważne jak docenienie mocnych stron jest dla nas dalsze identyfikowanie obszarów wymagających poprawy i konsekwentne podnoszenie jakości codziennego życia.

Ranking jest dla nas wartościowym, zewnętrznym punktem odniesienia i materiałem do dalszej analizy. Najważniejszym miernikiem pozostaje jednak to, jak mieszkańcy oceniają swoje otoczenie i jak odczuwają zmiany zachodzące w gminie.

Podsumowanie

Tegoroczna analiza segmentowa potwierdza główną zależność widoczną w poprzedniej edycji raportu: poziom jakości życia systematycznie zmienia się wraz ze stopniem zurbanizowania i funkcją jednostki w systemie osadniczym. Najwyższe średnie wartości wskaźnika nadal osiągają duże ośrodki miejskie, natomiast najniższe – gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie. W wariancie eksperckim średnia wynosi obecnie 0,858 dla miast wojewódzkich, 0,818 dla miast powiatowych i 0,815 dla miast na prawach powiatu, podczas gdy w gminach miejsko-wiejskich jest to 0,550, a w wiejskich 0,526. W wariancie opartym na badaniu ankietowym hierarchia jest jeszcze bardziej „miejska": miasta wojewódzkie osiągają średnio 0,878, miasta na prawach powiatu 0,826, a miasta powiatowe 0,818, wobec 0,517 w gminach miejsko-wiejskich i 0,490 w wiejskich. Jest to kontynuacja struktury obserwowanej w 2025 roku, kiedy również najwyższe średnie występowały w segmentach dużych miast, a najniższe w gminach wiejskich.

Porównanie rok do roku pokazuje jednak istotną różnicę między oboma sposobami wagowania. W wariancie eksperckim średnia wartość wskaźnika wzrosła we wszystkich siedmiu segmentach. W miastach wojewódzkich zwiększyła się z 0,844 do 0,858, w miastach powiatowych z 0,801 do 0,818, a w miastach na prawach powiatu z 0,793 do 0,815. Wzrost nastąpił również w miasteczkach – z 0,674 do 0,695 – oraz w gminach miejsko-wiejskich z siedzibą powiatu, z 0,649 do 0,668. Największe zmiany dotyczą jednak dwóch najmniej zurbanizowanych segmentów: średnia dla gmin miejsko-wiejskich zwiększyła się z 0,527 do 0,550, a dla gmin wiejskich z 0,502 do 0,526. Oznacza to wzrost odpowiednio o około 0,023 i 0,024 punktu. W rezultacie różnica pomiędzy średnim wynikiem miast wojewódzkich i gmin wiejskich nieznacznie się zmniejszyła – z około 0,342 do 0,332 punktu. W ujęciu eksperckim poprawa ma więc szeroki charakter i relatywnie najmocniej zaznacza się w segmentach mniej zurbanizowanych. Punktem odniesienia dla tych zmian są średnie segmentowe z edycji 2025.

Inny obraz daje wariant oparty na wagach z badania ankietowego. Tutaj poprawa koncentruje się przede wszystkim w segmentach miejskich. Średnia miast wojewódzkich wzrosła z 0,870 do 0,878, a miast na prawach powiatu z 0,813 do 0,826. Wynik miast powiatowych pozostał praktycznie niezmieniony – 0,817 w poprzedniej edycji i 0,818 obecnie – podobnie jak miasteczek, gdzie średnia zwiększyła się jedynie z 0,704 do 0,707. Jednocześnie w trzech segmentach mniej zurbanizowanych odnotowano niewielkie spadki: w gminach miejsko-wiejskich z siedzibą powiatu z 0,648 do 0,645, w pozostałych gminach miejsko-wiejskich z 0,519 do 0,517, a w gminach wiejskich z 0,492 do 0,490. Są to zmiany małe co do wartości, ale ich kierunek jest spójny. W efekcie dystans między miastami wojewódzkimi a gminami wiejskimi zwiększył się z około 0,378 do 0,389 punktu. W porównaniu z 2025 rokiem wariant ankietowy jeszcze wyraźniej akcentuje przewagę dużych ośrodków i ich stref funkcjonalnych. Zestawienie jest możliwe dzięki zachowaniu tej samej metody konstrukcji wskaźnika i tych samych wag w obu edycjach raportu.

Nie zmieniła się natomiast zasadnicza geografia wyników. Niezależnie od segmentu, jednostki osiągające wysokie pozycje częściej koncentrują się w Polsce centralnej i południowej, w Wielkopolsce oraz w strefach oddziaływania największych aglomeracji. Gminy o najniższych wynikach nadal częściej występują na północnym wschodzie oraz w części północno-zachodniej kraju. W tegorocznym wariancie eksperckim do najwyższego decyla swojego segmentu należy około 21,6% gmin województwa śląskiego, 20,8% małopolskiego i 17,7% wielkopolskiego, natomiast do najniższego aż około 42% gmin podlaskich, 33,6% warmińsko-mazurskich i 26,5% zachodniopomorskich. W wariancie ankietowym polaryzacja jest jeszcze silniejsza: do górnego decyla trafia około 35,9% gmin województwa śląskiego i 25,1% małopolskiego, podczas gdy w najniższym znajduje się ponad połowa gmin podlaskich i ponad jedna trzecia warmińsko-mazurskich. Jest to zatem utrwalenie, a w części wyników nawet wzmocnienie wzorca przestrzennego opisanego w poprzedniej edycji raportu.

Tegoroczne wyniki potwierdzają również, że zestaw czynników budujących wysoką jakość życia zależy od charakteru segmentu. W dużych miastach przewagi nadal wynikają przede wszystkim z połączenia silnego rynku pracy, mobilności, rozbudowanej sieci usług oraz dostępu do oferty edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej. W wariancie eksperckim większą rolę zachowują przy tym środowisko, zdrowie i bezpieczeństwo, podczas gdy w wagach ankietowych mocniej zaznaczają się warunki ekonomiczne i aspekty bezpośrednio odczuwane w codziennym funkcjonowaniu. W mniejszych miastach, gminach miejsko-wiejskich i wiejskich rośnie znaczenie dostępności ochrony zdrowia, szkół, transportu oraz podstawowych usług. Szczególnie wysokie pozycje w tych segmentach osiągają często jednostki formalnie mniej zurbanizowane, które funkcjonalnie są silnie powiązane z metropoliami i korzystają z ich rynku pracy oraz infrastruktury. Oznacza to, że wraz ze spadkiem stopnia urbanizacji coraz ważniejsza staje się nie sama obecność zasobów na terenie gminy, lecz możliwość szybkiego i wygodnego dotarcia do nich.

Jednocześnie oba sposoby wagowania nadal prowadzą do bardzo podobnego obrazu położenia zdecydowanej większości gmin w obrębie ich segmentów. W 2026 roku około 37% gmin znajduje się dokładnie w tym samym decylu w obu wariantach, a 77% różni się najwyżej o jeden decyl. Są to wartości niemal identyczne z poprzednią edycją, w której odpowiednie udziały wynosiły około 38% i 78%. Oznacza to, że różnica między perspektywą ekspercką i ankietową przede wszystkim przesuwa akcenty i koryguje pozycję poszczególnych jednostek, natomiast znacznie rzadziej prowadzi do całkowicie odmiennej oceny ich pozycji na tle gmin o podobnym charakterze.

Wyniki edycji 2026 wzmacniają zatem wniosek sformułowany rok wcześniej: administracyjny typ gminy pozostaje silnie związany z poziomem jakości życia, ale coraz ważniejsze dla interpretacji wyników są jej rzeczywiste funkcje i dostępność otoczenia. W ujęciu eksperckim ostatni rok przyniósł poprawę we wszystkich segmentach, szczególnie w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich, co nieznacznie zmniejszyło dystans pomiędzy segmentami. W ujęciu ankietowym poprawa skoncentrowała się natomiast w miastach, przy niewielkim obniżeniu średnich w segmentach mniej zurbanizowanych, przez co różnica między dużymi ośrodkami a obszarami wiejskimi nieco się zwiększyła. Niezmienny pozostaje jednak podstawowy mechanizm: wysoką jakość życia buduje połączenie funkcjonalności i dostępności – w miastach poprzez koncentrację miejsc pracy, usług i infrastruktury, a w gminach mniej zurbanizowanych poprzez zapewnienie mieszkańcom sprawnego dostępu do zdrowia, edukacji, transportu i usług podstawowych. To właśnie ta zależność, bardziej niż sam formalny status administracyjny, w największym stopniu tłumaczy zarówno trwałe różnice między segmentami, jak i występowanie lokalnych „wysp" wysokiej jakości życia poza największymi miastami.

Rozdział 3.

Przewodnik po Location Intelligence

Algolytics

Czym jest Location Intelligence?

Czym właściwie jest Location Intelligence i na co pozwala?

Location Intelligence (LI) to podejście analityczne, które pozwala wydobywać wiedzę z danych posiadających komponent przestrzenny – czyli takich, które są powiązane z konkretnym miejscem na mapie.

Location Intelligence zdobywa coraz większą popularność w biznesie, ponieważ dodanie aspektu lokalizacyjnego do danych pozwala odkrywać nieznane wcześniej zależności między miejscem zamieszkania a konkretnymi cechami lub zachowaniami klientów. Na podstawie samego adresu można z dużą trafnością oszacować m.in. poziom dochodu, skłonność do spłaty zobowiązań, ryzyko nadużycia czy prawdopodobieństwo kliknięcia w reklamę. To sprawia, że dane lokalizacyjne stają się kluczowym komponentem w modelach scoringowych, segmentacyjnych i predykcyjnych wykorzystywanych w finansach, marketingu i sprzedaży czy analizie ryzyka.

W jakich branżach Location Intelligence znajduje zastosowanie?

Location Intelligence znajduje zastosowanie w wielu sektorach gospodarki — zarówno w firmach komercyjnych, jak i instytucjach publicznych — wszędzie tam, gdzie lokalizacja może wpływać na decyzje, ryzyko, zachowania klientów lub efektywność działań. Poniżej przedstawiliśmy przykładowe branże wraz z typowymi obszarami zastosowań:

- E-commerce – do optymalizacji kampanii reklamowych i personalizacji komunikatów na podstawie lokalizacji klienta, co zwiększa szansę na konwersję, oraz do lepszego planowania dostaw.
- Logistyka – do planowania tras, lokalizacji magazynów, optymalizacji kosztów transportu oraz monitorowania efektywności operacji terenowych w zależności od uwarunkowań przestrzennych.
- Ubezpieczenia i finanse – do oceny ryzyka kredytowego i ubezpieczeniowego na poziomie konkretnego adresu, predykcji nadużyć, segmentacji klientów oraz wspierania decyzji w procesach underwritingowych.
- Telekomunikacja – do planowania infrastruktury, analizowania zasięgu i jakości usług, lokalizowania punktów sprzedaży oraz targetowania ofert w zależności od lokalizacji użytkownika.

- Nieruchomości (portale i pośrednicy) – do oceny wartości lokalizacji, prognozowania cen nieruchomości, analizowania atrakcyjności otoczenia oraz dopasowywania ofert do preferencji lokalnych użytkowników.
- Utilities (energetyka, wodociągi, odpady) – do planowania sieci infrastrukturalnych, lokalizowania awarii, optymalizacji rozmieszczenia zasobów oraz analizowania zapotrzebowania na usługi w różnych obszarach.
- Biura planowania przestrzennego – do analiz demograficznych, planowania inwestycji, oceny jakości życia w regionach oraz wspierania decyzji urbanistycznych i rozwojowych.
- Administracja publiczna – do zarządzania przestrzenią miejską, planowania usług publicznych, analizowania potrzeb mieszkańców oraz monitorowania rozwoju lokalnego.

Jak wdrożyć Location Intelligence?

Wdrożenie Location Intelligence to proces, który wymaga kilku konkretnych elementów, aby mógł przynieść realne korzyści biznesowe. Poniżej przedstawiamy, co jest niezbędne, by skutecznie uruchomić analitykę przestrzenną w organizacji.

Wysokiej jakości dane adresowe wraz ze współrzędnymi geograficznymi

Aby wdrożyć Location Intelligence, potrzebujesz danych adresowych w ujednoliconym formacie oraz przypisanych do nich dokładnych współrzędnych geograficznych. To absolutna podstawa – bez niej nie da się prowadzić analiz przestrzennych ani połączyć lokalizacji z dodatkowymi cechami otoczenia.

Każdy adres powinien być:

- wystandaryzowany – zgodny ze słownikami referencyjnymi (np. TERYT),
- zgeokodowany – z przypisaną długością i szerokością geograficzną,
- powiązany z identyfikatorami lokalizacyjnymi (np. ID budynku w bazie referencyjnej).

Dopiero po uzyskaniu takiego zestawu możliwe jest wzbogacenie go o kontekst lokalizacyjny (np. demografia, infrastruktura) i wykorzystanie go w analizach biznesowych.

Dane przestrzenne

Do wdrożenia Location Intelligence potrzebujesz również bogatego zestawu danych przestrzennych, które pozwolą zrozumieć kontekst lokalizacyjny każdego punktu adresowego. Same współrzędne geograficzne nie wystarczą – konieczne jest powiązanie lokalizacji z cechami otoczenia, które mają znaczenie biznesowe.

Przykładowe typy informacji przestrzennych, którymi warto wzbogacić dane adresowe:

- Budynki: liczba kondygnacji, rok budowy i inne cechy fizyczne.
- Mieszkańcy: liczba mieszkańców i mieszkań, dane demograficzne, dochody, liczba firm (spółek i JDG) działających pod danym adresem.
- Otoczenie: liczba i typy punktów POI w pobliżu, rodzaj terenów wokół adresu, dane o potencjale lokalizacji, wskaźniki rynku nieruchomości.

- liczba i typy punktów POI w pobliżu, rodzaj terenów wokół adresu, dane o potencjale lokalizacji, wskaźniki rynku nieruchomości.
- Bezpieczeństwo: dane o przestępstwach, wypadkach, interwencjach straży pożarnej, dostęp do opieki medycznej i schronienia.
- Zagrożenia naturalne: odległość od obszarów zagrożonych powodzią, osuwiskami, pożarami itp.
- Dane o konkurencji: liczba i odległość konkurencyjnych punktów w promieniu określonej liczby kilometrów.
- Ryzyko finansowe: ryzyko defaultu, ryzyko fraudu.
- Dostęp do Internetu: liczba i nazwy operatorów, maksymalna prędkość, medium transmisyjne i technologia.
- Jakość życia: dostęp do placówek oświatowych i żłobków, terenów zielonych, infrastruktury paliw alternatywnych, wybranych sieci handlowych.
- Przeszkody inwestycyjne: przeszkody naturalne i antropogeniczne.
- Ograniczenia inwestycyjne: przeszkody naturalne, przeszkody antropogeniczne.
- Inwestycje w okolicy: bliskość i skala inwestycji z pozwoleniem na budowę, zagospodarowanie przestrzenne w gminie.

Im bogatszy zestaw informacji przestrzennych, tym pełniejszy i bardziej wielowymiarowy obraz kontekstu lokalizacyjnego każdego punktu adresowego. To z kolei przekłada się na jakość analiz i modeli predykcyjnych. Modele mają więcej danych do rozpoznania wzorców i zależności, co zwiększa ich skuteczność w generowaniu trafnych prognoz i wspieraniu podejmowania decyzji biznesowych.

Środowisko do budowy modeli predykcyjnych

Aby wykorzystać pełen potencjał danych przestrzennych, potrzebujesz środowiska, które umożliwia tworzenie na ich podstawie modeli predykcyjnych. W zależności od potrzeb organizacji, dostępnych zasobów i kompetencji zespołu, można podejść do tego na różne sposoby.

Jedną z opcji jest wykorzystanie narzędzi klasy AutoML. Tego typu rozwiązania automatyzują proces modelowania: od wyboru istotnych zmiennych, przez testowanie algorytmów, po strojenie parametrów i walidację wyników. Użytkownik definiuje jedynie dane treningowe i cel modelu, a system generuje gotowy algorytm w kilka minut – bez konieczności programowania czy zaawansowanej wiedzy statystycznej.

To podejście sprawdza się szczególnie dobrze, gdy zależy Ci na szybkim wdrożeniu, skalowalności i powtarzalności procesu oraz wysokiej jakości.

Alternatywnie, możesz budować modele w sposób manualny – z wykorzystaniem języków programowania (np. Python, R), bibliotek machine learning (np. scikit-learn, XGBoost, LightGBM) oraz własnych procedur analitycznych. Taka ścieżka daje większą kontrolę nad każdym etapem modelowania, ale wymaga większych nakładów czasowych oraz kompetencji technicznych.

Niezależnie od wybranej metody, środowisko do budowy modeli powinno zapewniać:

- możliwość pracy z dużymi i zróżnicowanymi zbiorami danych,
- narzędzia do testowania i porównywania różnych wersji modeli,
- wsparcie dla walidacji jakości i interpretacji wyników,
- warunki do systematycznego doskonalenia modeli,
- integrację z kolejnymi etapami procesu – wdrożeniem, monitoringiem i zarządzaniem cyklem życia modelu.

Dobrze zaprojektowane środowisko analityczne pozwala nie tylko na efektywne tworzenie modeli, ale też na ich systematyczne doskonalenie i przygotowanie do realnego zastosowania w procesach biznesowych.

Środowisko wdrożeniowe dla modeli predykcyjnych

Zbudowanie modelu predykcyjnego to dopiero początek – aby przynosił wartość biznesową, musi zostać wdrożony w środowisku produkcyjnym. Oznacza to, że model powinien działać w ramach rzeczywistych procesów decyzyjnych, być zasilany aktualnymi danymi i zwracać wyniki w formie użytecznej dla systemów operacyjnych firmy.

Jednym z podejść jest wykorzystanie platform MLOps, które pozwalają na:

1. Wdrażanie modeli w systemach biznesowych – np. jako usługi API lub aplikacje batch, które mogą być zintegrowane z systemami CRM, platformami scoringowymi, panelami analitycznymi czy innymi procesami decyzyjnymi.
2. Zarządzanie przepływem danych – od pobrania danych wejściowych, przez ich przygotowanie (np. standaryzację, wzbogacenie), scoring modelem, aż po zwrócenie wyniku w formie użytecznej dla systemu lub użytkownika.
3. Monitorowanie jakości modeli – śledzenie metryk wydajności, wersjonowanie modeli, aktualizacje oraz kontrola nad cyklem życia modelu.

Dzięki takiemu środowisku wdrożenie modeli Location Intelligence do procesów biznesowych jest szybkie i bezpieczne, a utrzymanie i aktualizacja modeli – wygodne na dłuższą metę.

Alternatywnie, organizacje mogą wdrażać modele w sposób bardziej manualny – np. jako skrypty uruchamiane cyklicznie, komponenty w aplikacjach lub moduły w systemach ETL. Choć takie podejście może być wystarczające w prostszych przypadkach, wiąże się z większym nakładem pracy, trudniejszym zarządzaniem wersjami i ograniczoną skalowalnością.

Niezależnie od wybranej ścieżki, środowisko wdrożeniowe powinno umożliwiać:

- bezpieczne i stabilne uruchamianie modeli na danych produkcyjnych,
- łatwą integrację z istniejącymi systemami,
- kontrolę nad jakością i aktualnością wyników,
- możliwość szybkiego reagowania na zmiany w danych, modelach lub wymaganiach biznesowych.

Dobrze zaprojektowane środowisko wdrożeniowe to warunek konieczny, by modele predykcyjne – w tym te oparte na danych lokalizacyjnych – realnie wspierały decyzje operacyjne i strategiczne w firmie.

Jak Algolytics wspiera wdrażanie LI?

Algolytics dostarcza kompleksowy moduł Location Inteligence, który umożliwia organizacjom wdrażanie rozwiązań opartych o analitykę przestrzenną od A do Z. Od pozyskania i przetwarzania danych, przez modelowanie predykcyjne (machine learning), po wdrożenie modeli w środowisku biznesowym i zarządzanie nimi.

W skład modułu Location Intelligence od Algolytics wchodzą:

Moduł	Funkcje	Co go wyróżnia?
Standaryzacja i geokodowanie danych	• Poprawa literówek • Uzupełnienie braków w danych • Weryfikacja poprawności danych • Uspójnienie formatu zapisu danych • Dopisanie współrzędnych geograficznych (do poziomu budynku) • Deduplikacja danych	• Wysoka precyzja standaryzacji i geokodowania - 99% dokładności • Międzynarodowa dostępność - standaryzacja adresów z Polski, Czech, Słowacji, Rumunii i Węgier (kolejne kraje wkrótce) • Wysoka wydajność - wystandaryzowany rekord w zaledwie 5 ms • Elastyczne wdrożenie - cloud lub on-premise, real-time lub batch
Baza danych przestrzennych	Wzbogacanie adresów o informacje przestrzenne: • Budynki: typ, funkcja, kondygnacje, powierzchnia • Mieszkańcy: liczba, wiek, płeć • Otoczenie: obiekty w pobliżu, rodzaj terenów • Bezpieczeństwo: szpitale, wypadki, schrony • Zagrożenia: pożary, podtopienia, osuwiska I wiele więcej.	• Aktualne informacje – dane są odświeżane kwartalnie lub rocznie (zależnie od źródła) • Najbardziej kompleksowe dane w Polsce – tysiące zmiennych, 13 kategorii • Możliwość rozszerzenia bazy – możliwość pozyskania dodatkowych informacji, jeśli pojawi się taka potrzeba

Moduł	Funkcje	Co go wyróżnia?
Narzędzie Auto ML (budowa modeli)	• Automatyczna budowa i selekcja najlepszego możliwego modelu (użytkownik definiuje jedynie zbiór danych treningowych i cel modelu) • Automatyczny wybór istotnych zmiennych, testowanie różnych algorytmów, strojenie parametrów i walidacja wyników • Wynikiem jest gotowy algorytm, który może być wykorzystany do scoringu dla nowych danych zarówno w trybie wsadowym, jak i real-time.	• Wysoka jakość modeli • Wsparcie kompetencji - możliwość budowy wysokiej jakości modeli w kilka minut nawet przez początkujących analityków • Możliwość szybkiego wdrożenia - dzięki integracji z platformą MLOps
Platforma MLOps (wdrażanie modeli)	• Wbudowanie wygenerowanego modelu w proces decyzyjny i zdefiniowanie przepływu danych wejściowych / wyjściowych • Udostępnianie procesu jako usługi API lub aplikacji batch • Wersjonowanie modeli, monitoring ich jakości, zarządzenie cyklem życia modeli • Mechanizmy orkiestracji danych	• Niski koszt utrzymania infrastruktury (w porównaniu z m.in. Amazon SageMaker, Azure DataBricks, Google Vertex) dzięki reaktywnej architekturze i zoptymalizowanym kodom scoringowym • Wysoka wydajność - przetwarzanie tysięcy zapytań na sek. dla dziesiątek modeli jednocześnie • Wdrożenie modeli w kilka godzin zamiast dni/tygodni / miesięcy • Scoring odporny na błędy i awarie (każdy etap działa niezależnie)

RAPORT · CZERWIEC 2026

Adres jako klucz do łączenia danych

Porównanie 10 usług standaryzacji i geokodowania

Porównaliśmy **10 usług standaryzacji i geokodowania** na **2 500 realnych adresach** (miasto i wieś) i policzyliśmy, ile naprawdę kosztują błędy adresowe w procesie.

10	2 500	3
porównywanych usług (Google, Here, TomTom..)	realnych adresów z przesyłek kurierskich	wymiary jakości i symulacja kosztów

Co mierzymy?

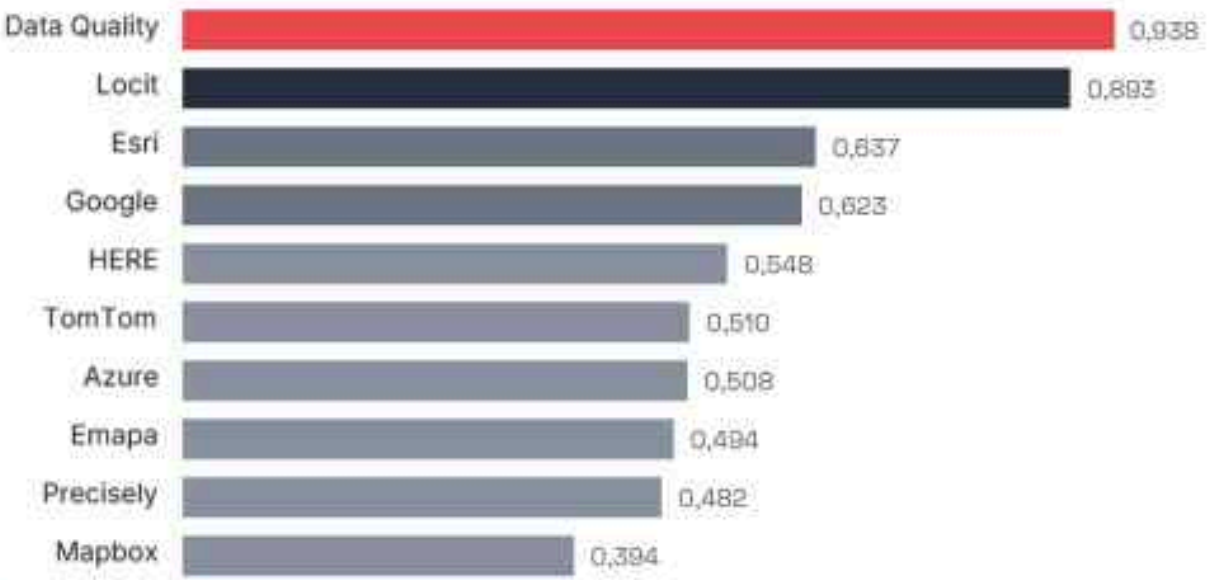
1. Standaryzacja
Jak dokładnie ujednolicony jest zapis pól adresowych.

2. Geokodowanie
Jak precyzyjnie usługa przypisuje współrzędne geograficzne do adresu.

3. Zaufanie
Jak wiarygodne są etykiety jakości dostawcy usługi.

Ranking ogólny – łączący wszystkie 3 wymiary

Wyższy wynik = lepsza usługa

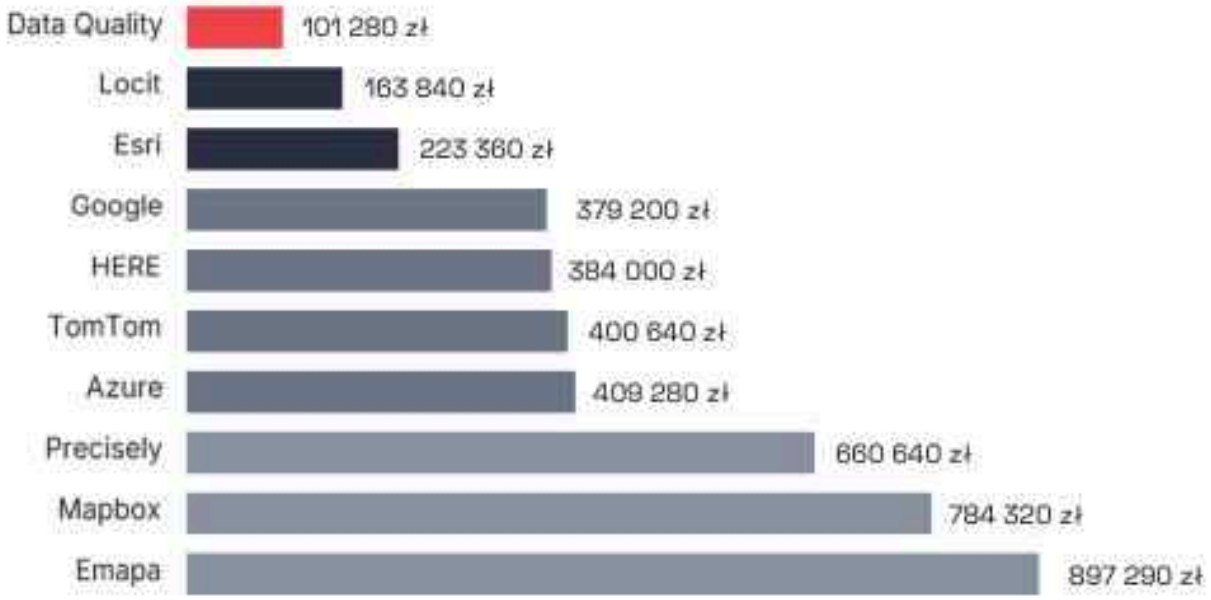

Symulacja kosztu błędów

Symulacja dla **100 000 przesyłek rocznie** pokazuje, że różnice jakości przekładają się wprost na koszty operacyjne.

~796 tys. zł różnica w rocznych kosztach dodatkowych między najlepszą a najsłabszą usługą, na każde 100 000 przesyłek

Symulacja rocznych kosztów dodatkowych obsługi procesu logistycznego przy założeniu 100 tys. przesyłek

Najtaniej u lidera (Data Quality, ~101 tys. zł), najdrożej u Emapa (~897 tys. zł).

Rekomendacja

Wyboru dostawcy nie należy opierać na jednym wskaźniku jakości ani na samej cenie API, lecz na łącznym koszcie posiadania - **sumie kosztu narzędzia i kosztów dodatkowych generowanych w procesie**.

POBIERZ PEŁEN RAPORT

Pełna metodyka, wykresy cząstkowe, 2 dodatkowe rankingi (logistyka & crm), arkusz symulacji kosztów.

Algolytics Technologies Sp. z o.o.

tel. +48 691 303 305 info@algolytics.pl

Location Intelligence w praktyce

Location Intelligence (LI) to narzędzie, które coraz częściej staje się kluczowym elementem skutecznych strategii biznesowych i samorządowych. Dzięki wykorzystaniu danych przestrzennych możliwe jest nie tylko lepsze zrozumienie otoczenia, w którym funkcjonuje organizacja, ale także osiąganie wymiernych korzyści biznesowych czy społecznych.

W kolejnych podrozdziałach prezentujemy wybrane przykłady zastosowań LI – od optymalizacji dystrybucji materiałów marketingowych, przez ocenę ryzyka, po wsparcie procesów planistycznych w administracji publicznej.

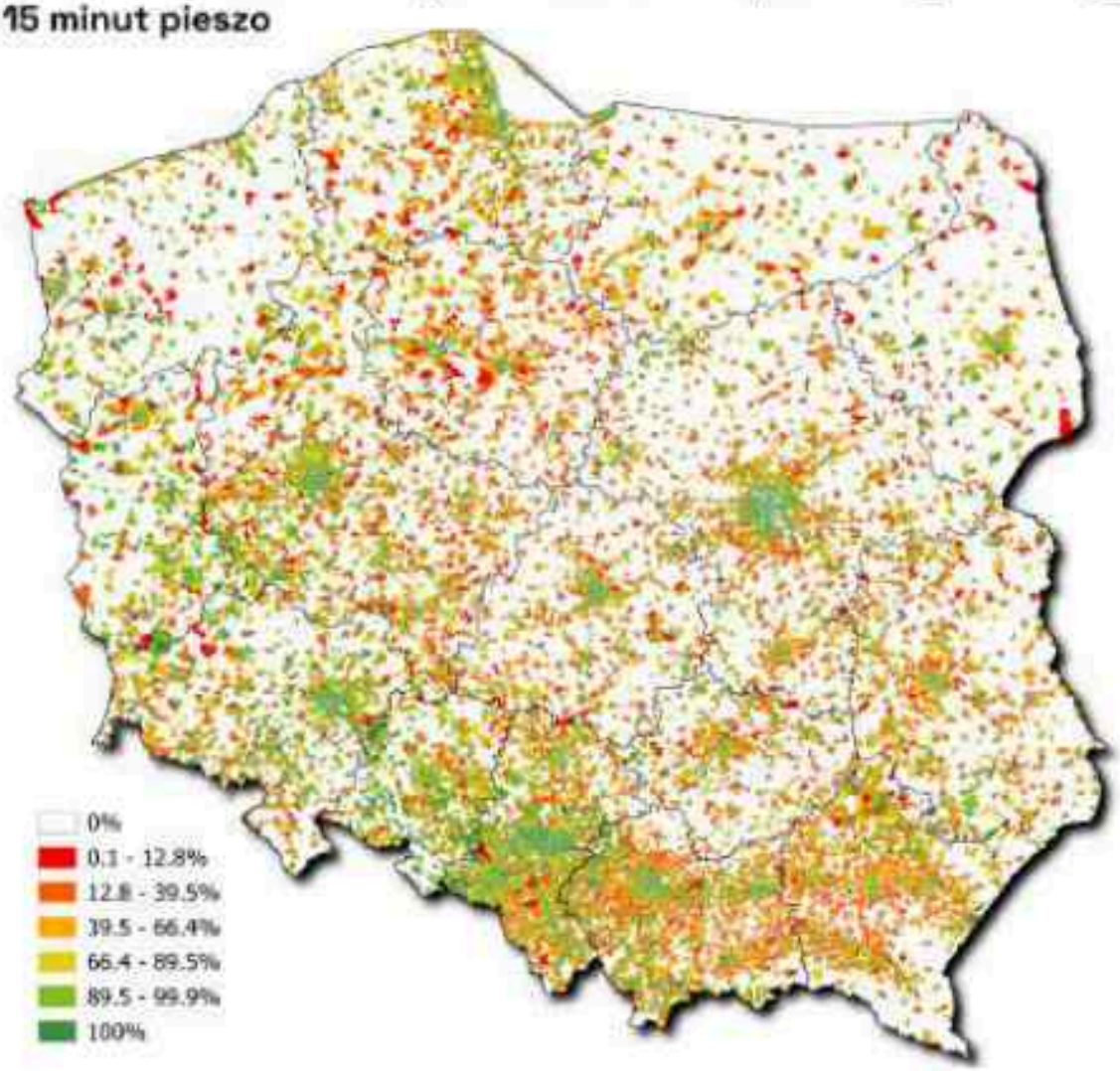

Jak skutecznie rozmieścić automaty paczkowe? VRP, wyznaczanie izochron i tras

Wyzwanie: Jak optymalnie rozmieścić automaty paczkowe w Polsce

W Polsce działa już ponad 63 tysiące automatów paczkowych, ale ich rozmieszczenie jest nierównomierne. W miastach dostępność jest wysoka, natomiast na terenach wiejskich występują tzw. „białe plamy" – obszary wykluczone logistycznie. Firmy kurierskie potrzebują narzędzi, które pozwolą wskazać najlepsze lokalizacje dla nowych urządzeń, uwzględniając potrzeby użytkowników, efektywność operacyjną i ograniczenia infrastrukturalne.

Procent ludności z dostępem do automatu paczkowego w zasięgu 15 minut pieszo

Jak skutecznie rozmieścić automaty paczkowe? VRP, wyznaczanie izochron i tras

Rozwiązanie: Dane przestrzenne i Location Intelligence

Algolytics wykorzystuje moduł Location Intelligence, który łączy dane adresowe i przestrzenne z zaawansowanymi narzędziami analitycznymi.

Kluczowe komponenty to:

- **Baza danych adresowych i przestrzennych** – zawiera informacje o budynkach, mieszkańcach, lokalizacjach automatów oraz otoczeniu urbanistycznym.
- **Geokodowanie i standaryzacja adresów** – umożliwia precyzyjne przypisanie lokalizacji geograficznej do danych adresowych bez potrzeby ich ręcznego przetwarzania.
- **API wyznaczania tras** – oblicza najkrótsze ścieżki i czasy dojścia.
- **API VRP** (Vehicle Routing Problem) – optymalizuje trasy kurierskie, uwzględniając m.in. okna czasowe, przerwy, ładowność pojazdów i wymagania logistyczne.
- **API wyznaczania izochron** – tworzy strefy dostępności (np. 15 minut pieszo od automatu), co pozwala ocenić realny zasięg urządzeń.

Dzięki integracji tych narzędzi możliwe jest:

- identyfikowanie obszarów wykluczonych logistycznie („białe plamy"),
- rankingowanie lokalizacji według potencjału (np. liczba osób w wieku 25–55 lat, średnia odległość do najbliższego punktu odbioru),
- tworzenie syntetycznego wskaźnika potencjału, który wspiera decyzje o rozmieszczeniu nowych automatów paczkowych.

Korzyści: Trafniejsze decyzje lokalizacyjne i większa efektywność

Precyzyjne wskazanie lokalizacji o największym potencjale – dzięki syntetycznemu wskaźnikowi łączącemu dane demograficzne i dostępność.

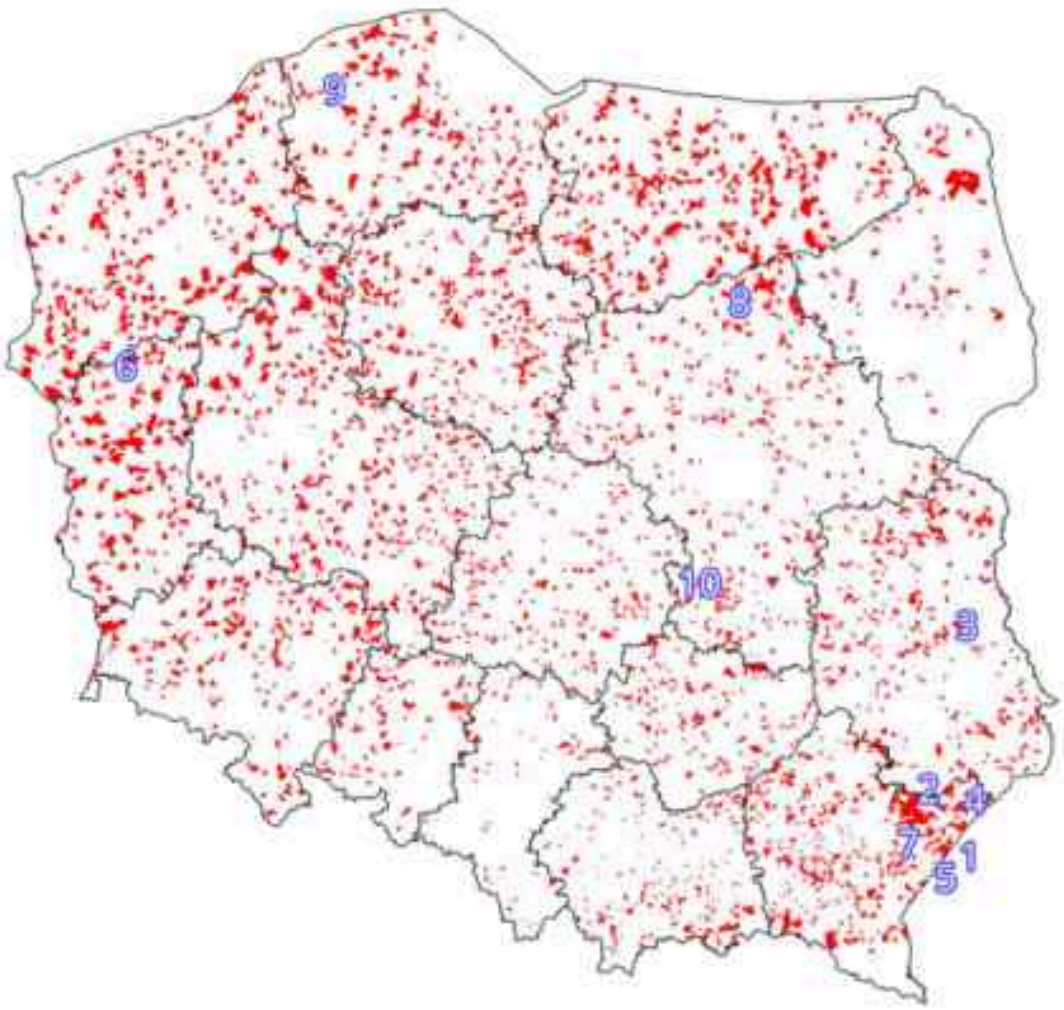
Lepsze pokrycie usługą – szczególnie na terenach wiejskich.

Redukcja kosztów operacyjnych i czasu doręczeń – dzięki optymalizacji tras.

Możliwość symulacji różnych scenariuszy rozbudowy sieci – dopasowanych do strategii biznesowej i lokalnych warunków.

Jak skutecznie rozmieścić automaty paczkowe? VRP, wyznaczanie izochron i tras

TOP 10 obszarów lokalizacji nowych automatów paczkowych na tle 10% najwyżej ocenionych obwodów spisowych według syntetycznego wskaźnika potencjału biznesowego.

przeczytaj pełen artykuł

Jak znaleźć najlepsze lokalizacje dla nowych sklepów? Na przykładzie Dino i Biedronki.

Wyzwanie: Wybór lokalizacji dla nowych sklepów

Ekspansja sieci handlowej to gra o miliony. Ale jak wybrać lokalizacje, które naprawdę przyniosą zysk? Nie wystarczy spojrzeć na mapę i liczbę mieszkańców. Potrzebujemy pełnego obrazu: obecność konkurencji, ryzyka lokalizacyjne, potencjał zakupowy mieszkańców. Tradycyjne dane nie pokazują kontekstu przestrzennego - a to właśnie on decyduje o sukcesie.

Rozwiązanie: Modele look-alike (ML) oparte o dane przestrzenne

Stworzyliśmy model look-alike, który analizuje 130 tysięcy punktów adresowych w Warszawie, by wskazać te, które najlepiej pasują do profilu sklepów Dino / Biedronka.

Model wziął pod uwagę setki zmiennych przestrzennych (m.in.: konkurencja i sąsiedztwo punktów POI, struktura demograficzna i siła nabywcza lokalnej społeczności, dostępność transportowa i infrastruktura) i stworzył ranking najlepszych miejsc.

Jak znaleźć najlepsze lokalizacje dla nowych sklepów? Na przykładzie Dino i Biedronki.

Korzyści: Trafniejsze decyzje lokalizacyjne

Lepsze decyzje inwestycyjne: Modele ML wskazują lokalizacje o najwyższym potencjale sprzedażowym, podobne do tych, które teraz są rentowne.

Ograniczenie ryzyka: Możliwość oceny ryzyk lokalizacyjnych (np. przestępczość, powodzie, wykluczenie komunikacyjne) przed podjęciem decyzji.

przeczytaj pełen artykuł

Inteligentna selekcja adresów w kampanii door-to-door dzięki modelowaniu look-alike

Wyzwanie: Zwiększenie skuteczności kampanii door-to-door

E-commerce prowadzi kampanie marketingowe z wykorzystaniem drukowanych gazetek produktowych. Dotychczasowa dystrybucja opierała się na losowym doborze adresów, co skutkowało niską efektywnością i wysokimi kosztami. Kluczowym wyzwaniem było wskazanie lokalizacji, w których mieszkają osoby najbardziej skłonne do zostania klientami - bez użycia danych osobowych.

Rozwiązanie: Modelowanie look-alike oparte o 750 cech lokalizacyjnych

Wdrożono model predykcyjny typu look-alike / propensity, oparty na algorytmie XGBoost. Analizuje on ponad 750 cech lokalizacyjnych każdego adresu - m.in. charakterystyka budynków, profil mieszkańców, dostępność usług, ryzyko finansowe, jakość życia.

Model wyznacza prawdopodobieństwo, że pod danym adresem mieszka potencjalny klient sklepu e-commerce. Adresy są sortowane według tego prawdopodobieństwa, a do kampanii wybierane są te z najwyższym scorem (tryb top-K) lub powyżej określonego progu decyzyjnego.

Inteligentna selekcja adresów w kampanii door-to-door dzięki modelowaniu look-alike

Korzyści: Efektywne targetowanie kampanii

Znacznie wyższa skuteczność selekcji adresów: dla top 5% adresów precision ≈ 98%, lift ≈ 2,5 – niemal każdy egzemplarz trafia pod właściwy adres, a więc do osób z wysokim potencjałem zakupowym.

Oszczędność budżetu: mniej wysyłek do przypadkowych adresów, większa koncentracja na lokalizacjach perspektywicznych.

Wysoka rentowność kampanii: ROI dla segmentów top-K wynosi od 75% do 95%. Precyzja znacznie przekracza próg opłacalności.

Elastyczność i skalowalność strategii: Model umożliwia dynamiczne sterowanie progiem decyzyjnym lub rankingiem top-K, co pozwala dostosować kampanię do budżetu i celów biznesowych.

Zgodność z regulacjami: model nie wykorzystuje danych osobowych - bazuje wyłącznie na cechach przestrzennych.

Potencjał dalszego rozwoju: integrację danych behawioralnych obecnych klientów lub historycznych reakcji na kampanie otwiera drogę do dalszej poprawy skuteczności modelu.

przeczytaj pełen artykuł

Jak skutecznie ocenić ryzyko fraudu / defaultu? W oparciu o adres klienta.

Wyzwanie: Skuteczna ocena ryzyka fraudu / defaultu

Tradycyjne modele scoringowe stosowane przez sektor finansowy i ubezpieczeniowy często pomijają kluczowy aspekt: lokalizację klienta, która może znacząco wpływać na prawdopodobieństwo nadużycia, braku spłaty czy zgłoszenia szkody.

Rozwiązanie: Geoscoring oparty na danych przestrzennych

Dzięki analityce lokalizacyjnej wystarczy adres klienta, by oszacować ryzyko.

W Algolytics wykorzystujemy ponad 400 cech przypisanych do lokalizacji - od demografii i sytuacji ekonomicznej mieszkańców, przez fizyczne cechy nieruchomości, po charakterystykę najbliższego otoczenia - tworząc modele ryzyka defaultu / fraudu o wysokiej skuteczności:

- ROC 69% dla klientów indywidualnych
- ROC 80% dla firm

Systemy geoscoringowe działają jako pierwsza linia obrony przed defaultem / fraudem, samodzielnie lub w synergii z istniejącymi modelami, zwiększając ich skuteczność.

Jak skutecznie ocenić ryzyko fraudu / defaultu? W oparciu o adres klienta.

Korzyści biznesowe

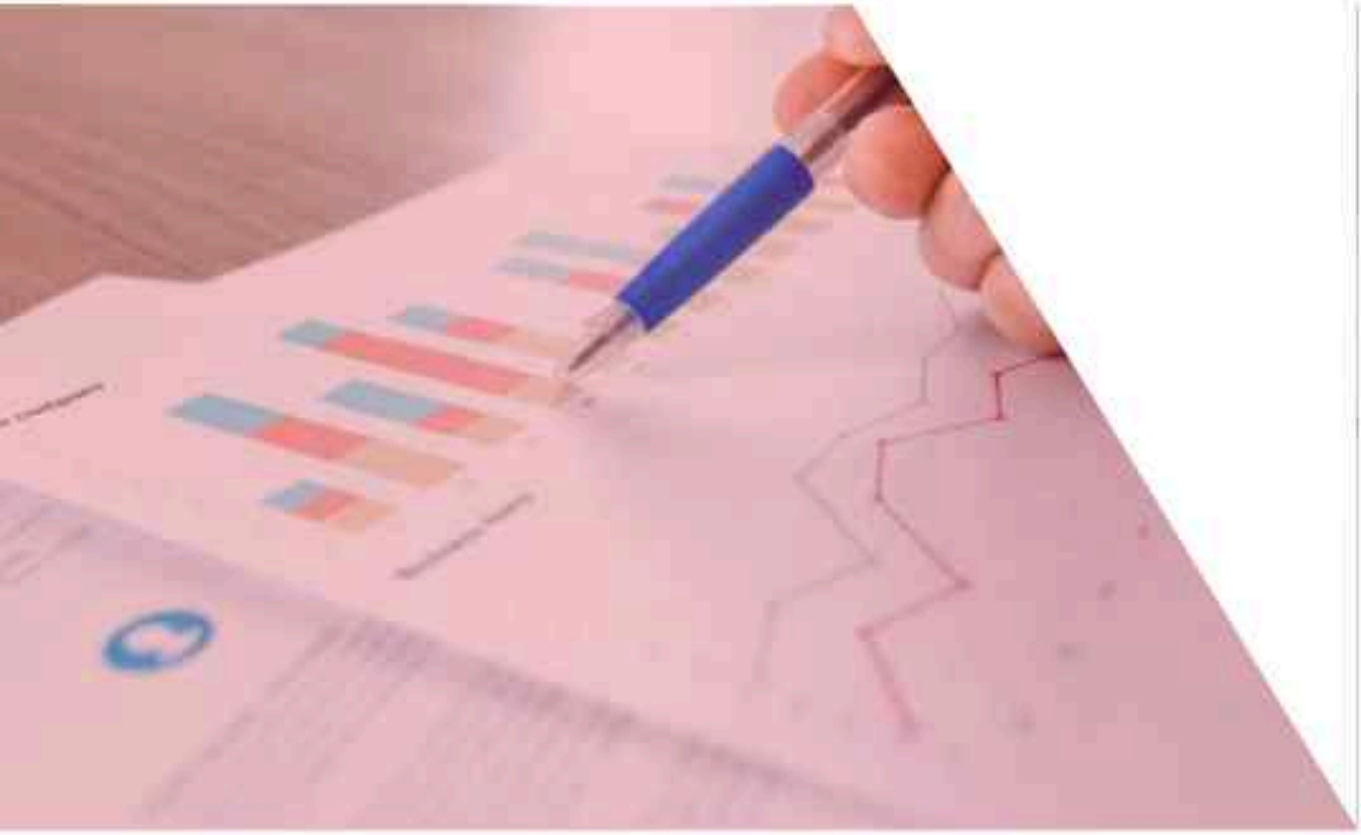
Precyzyjna segmentacja klientów - możliwość dostosowania ofert i strategii sprzedażowych już na etapie pozyskiwania adresu.

Optymalizacja zasobów - wcześniejsze wykrycie ryzykownych lokalizacji umożliwia skupienie działań sprzedażowych na bardziej perspektywicznych obszarach.

Skalowalność i szybkość - ocena ryzyka możliwa w czasie rzeczywistym, bez konieczności pozyskiwania dodatkowych danych od klienta.

Wizualizacja ryzyka - mapy ryzyka na poziomie budynków (np. dla Warszawy i Wrocławia) wspierają decyzje operacyjne i strategiczne.

przeczytaj pełen artykuł

Jak Dino na Wilanowie wpływa na jakość życia mieszkańców?

Wyzwanie: Ocena wpływu nowej inwestycji na jakość życia

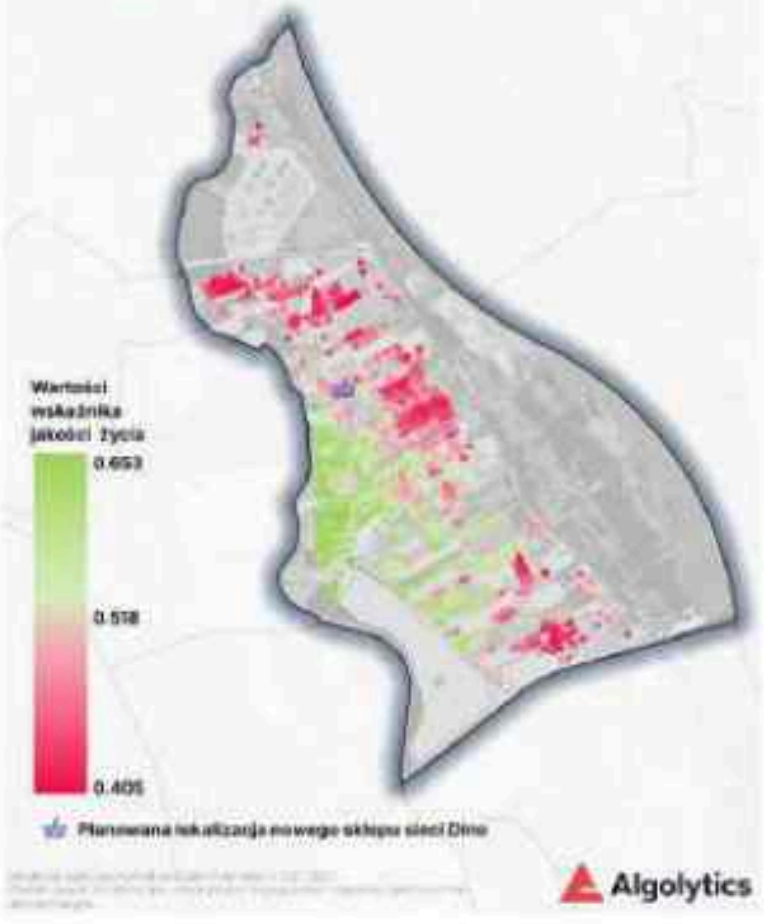
Nowe inwestycje – sklepy, punkty usługowe, zakłady przemysłowe – mogą poprawić komfort życia, ale też go pogorszyć. W przypadku planowanego nowego sklepu Dino w Wilanowie pojawiły się kontrowersje: czy to dobry pomysł z perspektywy lokalnej społeczności?

Mieszkańcy Zawad obawiają się wzrostu ruchu, hałasu, pogorszenia estetyki okolicy. A co mówią na to dane? Czy ta inwestycja rzeczywiście poprawia jakość życia, czy ją obniża?

Rozwiązanie: Wskaźnik jakości życia

Aby ocenić wpływ nowego sklepu sieci Dino na jakość życia mieszkańców Zawad, dodaliśmy do danych uwzględnianych we wskaźniku jakości życia jego lokalizację i zasymulowaliśmy wpływ inwestycji na dostępność usług (czy sklep uzupełnia lukę w lokalnej ofercie handlowej?) oraz wywołanie typowych uciążliwości jak np. hałas, zwiększony ruch samochodowy itp.

Wskaźnik jakości życia dla budynków położonych na obszarze Zawad

Jak Dino na Wilanowie wpływa na jakość życia mieszkańców?

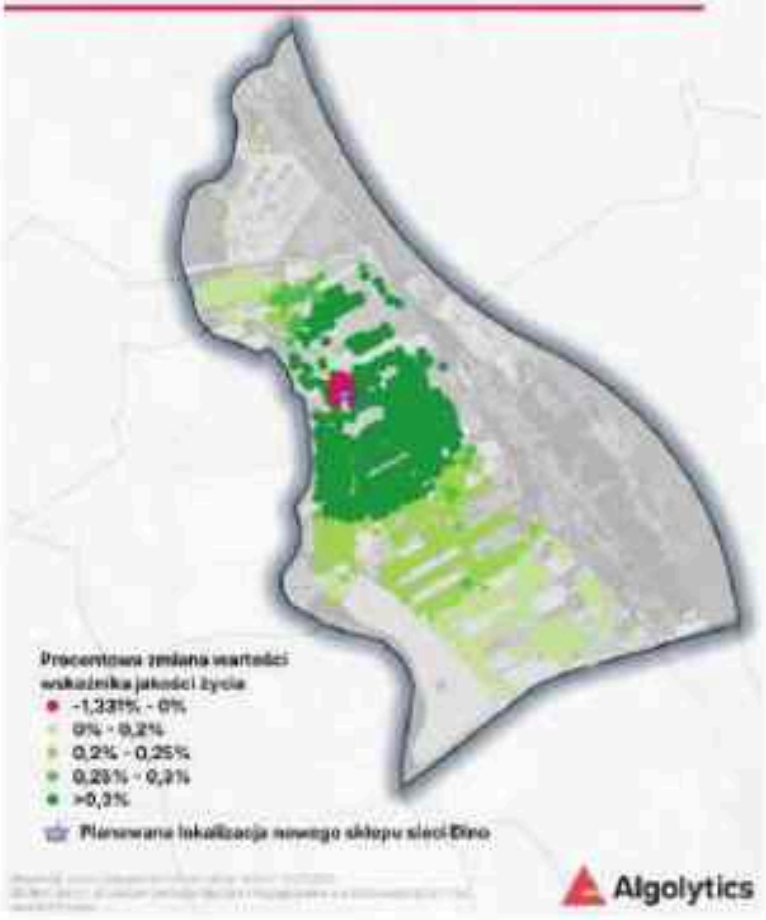
Wnioski: Większość mieszkańców powinna odczuć poprawę

Wyniki przeprowadzonej przez nas symulacji jasno wskazują, że efekt netto inwestycji jest wyraźnie dodatni:

- 98,6% budynków odnotowuje wzrost wskaźnika jakości życia;
- spadki wskaźnika jakości życia dotyczą budynków położonych w najbliższym sąsiedztwie planowanej inwestycji i występują marginalnie (1,4% adresów)

W praktyce oznacza to, że ok. 9300 mieszkańców Zawad doświadcza mierzalnej poprawy dostępu do usług codziennych (krótszy dystans do sklepu). Pojedyncze ujemne wahania (ok. 1,4% adresów) są niewielkie liczebnie i populacyjnie, co wynika przede wszystkim z jednorodzinnego charakteru zabudowy wokół inwestycji.

Zmiana wskaźnika jakości życia dla budynków położonych na obszarze Zawad po powstaniu nowego sklepu sieci Dino

przeczytaj pełen artykuł

Jak ocenić klasę energetyczną budynku dla świadectwa charakterystyki energetycznej?

Wyzwanie: Skuteczna ocena klasy energetycznej budynku

W obliczu rosnącej presji regulacyjnej i ambitnych celów klimatycznych, instytucje finansowe, samorządy i firmy energetyczne potrzebują szybkiego i precyzyjnego sposobu identyfikacji budynków o niskiej efektywności energetycznej.

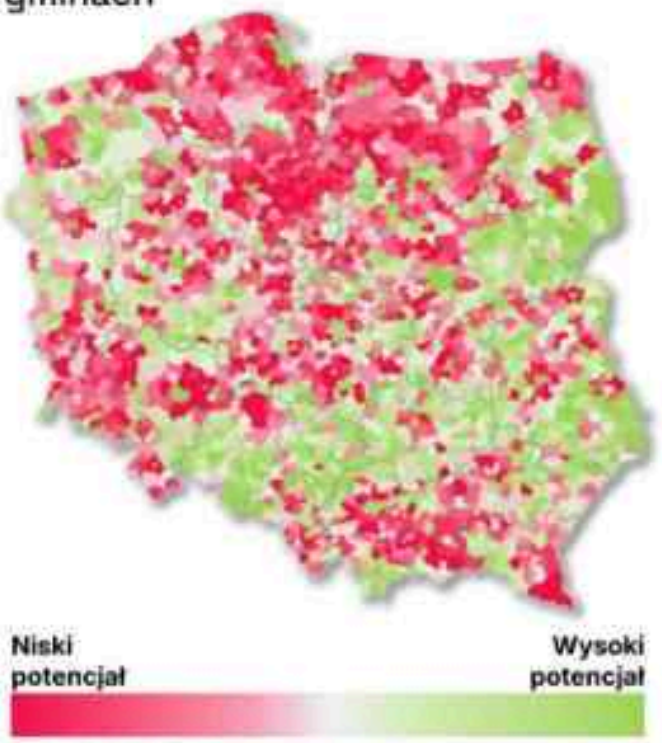
Rozwiązanie: Predykcja (ML) w oparciu o dane przestrzenne i z CHEB

Algolytics opracował innowacyjne rozwiązanie predykcyjne, które wykorzystuje:

- dane z Centralnego Rejestru Charakterystyki Energetycznej Budynków (CHEB),
- autorską platformę AutoML ABM (Automatic Business Modeler),
- dane przestrzenne i socjoekonomiczne z systemu Location Intelligence (ok. 100 zmiennych opisujących budynek, jego otoczenie oraz charakterystykę socjo-demograficzną mieszkańców).

Model automatycznie identyfikuje budynki jednorodzinne o klasach energetycznych D–G i ocenia ich potencjał termomodernizacyjny na poziomie gmin.

Potencjał termomodernizacji budynków jednorodzinnych w gminach

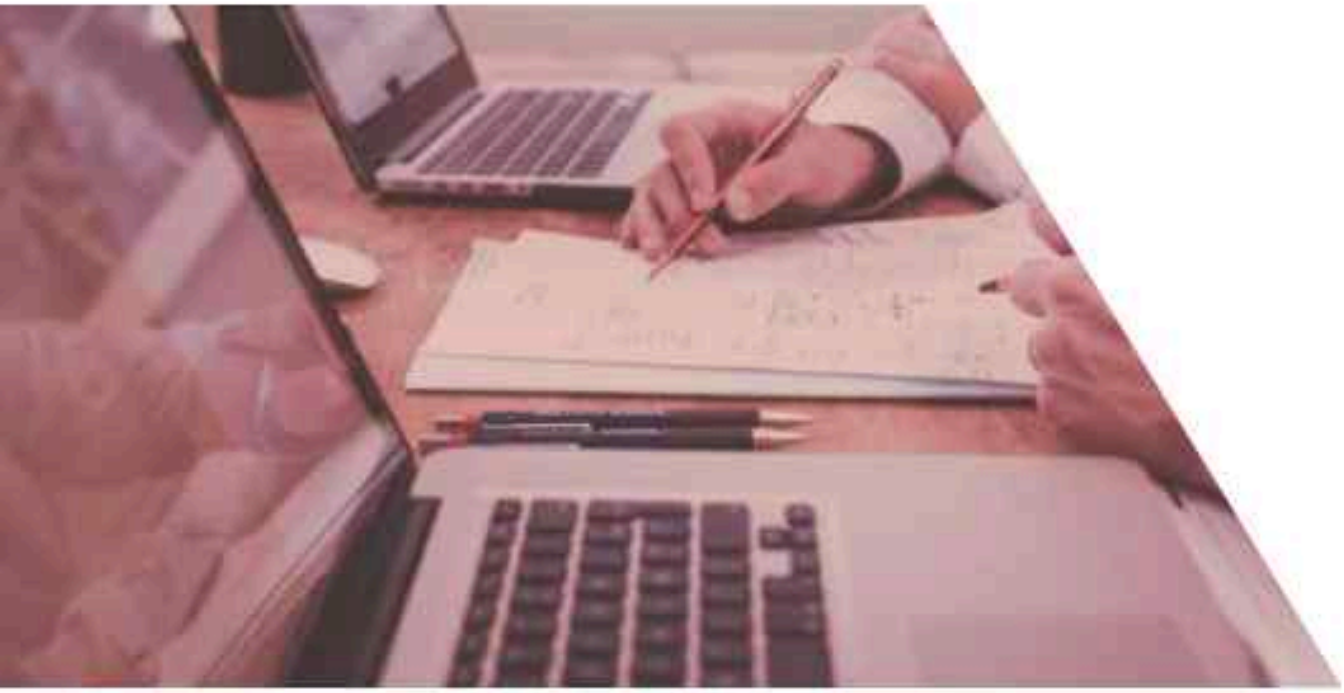
Jak ocenić klasę energetyczną budynku dla świadectwa charakterystyki energetycznej?

Korzyści: Precyzyjne decyzje, realne oszczędności

- **Dla banków:** precyzyjne targetowanie zielonych produktów finansowych.
- **Dla samorządów:** planowanie polityki energetycznej i dotacji (np. „Czyste Powietrze", KPO).
- **Dla firm energetycznych i ESCO:** wstępna kwalifikacja nieruchomości do modernizacji.
- **Dla deweloperów i zarządców:** ocena portfela nieruchomości pod kątem ryzyk regulacyjnych.
- **Dla właścicieli i rzeczoznawców:** przygotowanie do obowiązkowej certyfikacji energetycznej.

Model osiągnął wysoką jakość predykcji (ROC AUC ~80%), co czyni go wiarygodnym narzędziem wspierającym decyzje strategiczne.

przeczytaj pełen artykuł

Podsumowanie

Druga edycja raportu „Gdzie żyje się najlepiej?" to pierwsze porównanie jakości życia w polskich gminach rok do roku. Ranking objął 2479 gmin i został przeliczony na zaktualizowanych danych przy niezmienionej metodologii i wagach.

Najważniejszy wniosek tej edycji: hierarchia gmin zmienia się powoli – korelacja pozycji rok do roku wynosi około 0,99 – natomiast poziom poszczególnych wymiarów jakości życia może w ciągu roku zmienić się wyraźnie.

Najważniejsze wnioski z raportu

Stabilna czołówka, różne profile liderów: Liderem rankingu eksperckiego ponownie jest Mińsk Mazowiecki, a dziewięć z dziesięciu gmin z ubiegłorocznej TOP10 utrzymało w niej miejsce. W wariancie ankietowym na pierwsze miejsce awansowała Warszawa. Czołówkę ekspercką tworzą głównie miasta powiatowe i miasta na prawach powiatu – bez żadnego miasta wojewódzkiego – a w ankietowej cztery miejsca zajmują stolice województw: Warszawa, Kraków, Poznań i Gdańsk.

Wybór wag a wyniki: Oba rankingi są ze sobą silnie zgodne (korelacja pozycji ok. 0,94), ale w obu pierwszych dziesiątkach znalazły się jednocześnie tylko trzy gminy: Mińsk Mazowiecki, Siedlce i Sopot. Sposób ważenia ma więc niewielki wpływ na ogólny obraz kraju, ale duży na skład ścisłej czołówki.

Trwały podział regionalny: W obu wariantach najwyższą średnią osiąga województwo śląskie, a najniższą – podlaskie. Utrzymuje się przewaga południa kraju i Wielkopolski oraz słabsza sytuacja północnego wschodu, Pomorza Zachodniego i Lubelszczyzny.

Różny kierunek zmian w wymiarach: W większości gmin wzrosły wartości wskaźników bezpieczeństwa, środowiska przyrodniczego, infrastruktury technicznej i cyfrowej oraz edukacji, a spadły – warunków ekonomicznych, transportu, dostępności usług oraz kultury i rekreacji. Najbardziej stabilnym wymiarem pozostało zdrowie.

Dwie perspektywy zmian: W wariancie eksperckim średnia krajowa wzrosła z 0,547 do 0,570, a poprawa objęła wszystkie województwa i typy gmin, najmocniej wiejskie i miejsko-wiejskie. W wariancie ankietowym średnia pozostała niemal bez zmian (0,542 wobec 0,540), a poprawa skupiła się w miastach. Różnica wynika z wag: w ujęciu eksperckim większe znaczenie mają środowisko i edukacja, które się poprawiły, a w ankietowym – warunki ekonomiczne i dostępność usług, które się pogorszyły.

Wnioski praktyczne dla samorządów i biznesu

Trend, nie tylko pozycja: Gmina może poprawić wartość wskaźnika, a mimo to spaść w rankingu swojego segmentu, jeśli podobne gminy poprawiły się szybciej. Oceniając efekty polityk lokalnych, warto więc analizować łącznie zmianę miejsca i wartości wskaźnika.

Priorytety na podstawie profilu gminy: Profil gminy w 10 wymiarach pokazuje, co podnosi jej wynik, a co go ogranicza, i pozwala wskazać dwa–trzy obszary o największej luce do liderów własnego segmentu. W gminach mniej zurbanizowanych o wyniku decyduje przede wszystkim możliwość szybkiego dotarcia do ochrony zdrowia, szkół, transportu i usług.

Location Intelligence w decyzjach biznesowych: Dane przestrzenne na poziomie adresu mogą zasilać modele machine learning w firmach – przy wyborze lokalizacji, planowaniu logistyki, ocenie ryzyka kredytowego czy targetowaniu kampanii. Regularna aktualizacja pozwala uwzględniać w modelach także kierunek zmian w danej lokalizacji.

Sylwia Krzysztofowicz
Ekspertka ds. Jakości i Modelowania Danych Przestrzennych, Algolytics

Algolytics

Poznaj Algolytics

Pomagamy firmom podejmować pewne decyzje biznesowe w oparciu o dane.

Algolytics dostarcza kompleksową Platformę Data Science, która umożliwia szybką i skuteczną automatyzację procesów i decyzji z wykorzystaniem sztucznej inteligencji i machine learning w obszarach takich jak m.in.:

- ocena ryzyka kredytowego
- zapobieganie nadużyciom
- poprawa jakości danych
- prognozowanie sprzedaży
- rekomendacje produktowych
- kampanie marketingowe
- replenishment
- oraz kampanie reklamowe

Firmy z branż takich jak finanse, telekomunikacja, ecommerce czy logistyka osiągają wymierne korzyści biznesowe w postaci zwiększenia sprzedaży, ograniczenia kosztów oraz zwiększenia efektywności operacyjnej.

Marcin Woch
CHIEF EXECUTIVE OFFICER

marcin.woch@algolytics.pl
+48 691 914 552

Mariusz Chiliński
BUSINESS DEVELOPMENT MANAGER

mariusz.chilinski@algolytics.pl
+48 601 131 294

Dziękujemy za lekturę!

SW RESEARCH

Algolytics

skontaktuj się z nami

algolytics.com

linkedin.com/company/algolytics

facebook.com/algolytics

x.com/algolytics